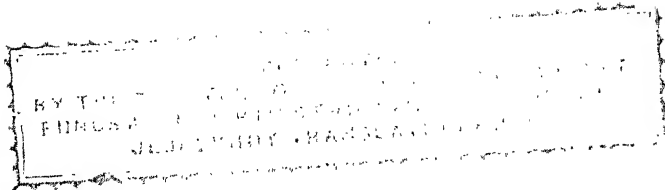

THE DÎNKARD.

THE ORIGINAL PAHLAVI TEXT; THE SAME TRANSLITERATED IN ROMAN CHARACTERS; TRANSLATIONS OF THE PAHLAVI TEXT IN THE ENGLISH AND GUJARATI LANGUAGES WITH ANNOTATIONS, AND A GLOSSARY OF SELECT WORDS

BY

DARAB DASTUR PESHOTAN SANJANA, B.A.,
PRINCIPAL, SIR JAMSHEDJI JIJIBHAI
ZARATHUSHTI MADRESSA.

VOL. XI.

PUBLISHED UNDER THE PATRONAGE
OF THE
TRUSTEES OF THE SIR JAMSHEDJI JIJIBHAI
TRANSLATION FUND.

London:
WILLIAMS AND NORGATE.

In the year 1279 of Yazdazard, and 1910 of Christ.

INTRODUCTION.

The Pahlavi text, edited and translated for the first time in this volume, comprises sections LXXXVIII. to CCLXVI. of the Dînkard, Book VI., which forms, so to speak, an ethical code of the ancient Iranians. Each section is devoted to a moral maxim or a religious precept, and the authorship of this vast collection, as stated in Book VI. at the outset, is ascribed to the *Paôryôtkaêshas* or the primitive Zoroastrians. No method or system seems to have been followed in their grouping and arrangement, and they appear to have been selected at random and pieced together without any visible link, although here and there a passage may be found which has some bearing on the foregoing or the following one (CXLII.—CXLV.). In some cases the repetition of the same ideas with the monotonous exhortative tone running through them almost extends to a wearisome length. While there are some passages devoted to the rules of conduct and useful suggestions for practical wisdom, which reveal the routine life of an ancient Zoroastrian from the religious and even social side, there are others which, gauged by the present state of our knowledge and society, may be regarded as a bulk of mere commonplace.

Relying on the compiler's authority that the contents are purely an enumeration of the ethical and religious principles of the primitive Zoroastrians, it is possible to gain a fair knowledge of the morals and religious sentiments of the age of Zarathushtra and his first successors who carried on his divine mission. According to the spirit of the age, in which the dualistic principle, as opposed to the monistic, was firmly established, the physical life of man was generally looked upon as a preparative for the future life to come. The ethical doctrines are, therefore, meant to serve a twofold object—a guidance to the rules of conduct and the duties of mankind to one another in the material existence, with

a due regard for the soul's salvation in the next world. In other words, the rules laid down have on the whole a rigid connection with the belief in the supernatural, and are not considered apart from their influence in ennobling the soul for higher aspirations after its parting from the bodily surroundings. To fulfil the latter end satisfactorily, the Amaeshaspends and Yazads (*maînûgân*), the archangels and angels, are represented to come down to this earth, bringing divine bliss and unknown happiness with them for the earthly mortals (*gaêtîgân*), and for curbing the evil growth and its fosterers (*shaêdâân*). The descent of these holy spiritual guardians and inspirers of men is close to the *Âtash î Varahrân*, the visible and most sacred emblem of the Deity in the physical world according to the Zoroastrian standpoint (CCXXX.). During their earthly sojourn they gain an invisible entrance into the bodies of the holy and righteous, abiding there for a short time and instilling divine light in them, thus working for the spiritual up-lifting of their souls (CII., CCXIV., CCXXI.). Both good and evil have their abode in a human body, and both struggle to gain dominion over it; it should, therefore, be one's constant endeavour to eliminate the latter. A wicked man is so because of the evil forces possessing him (CCXXXVI.), and the first step for him will be to cast them out (CXXIX.). To achieve this end, it is enjoined to practise abstinence and self-denial, to abstain from bodily desires and to long for a spiritual rather than an earthly gain (CXXXVII., CCXIII.). To this end also the great virtues of diligence and self-exertion (*tûkhshâgîh*) are again and again emphasised as a safeguard against corruption and low passions (XCVII.), and communion with the holy and righteous (XCV., CXV., *etc.*), the study of moral principles and the doctrine about the final triumph of Aûharmazda and the defeat of Aharman (XCVIII.), that is, the eventual success of good over evil, are inculcated as working for good on human nature. Besides the study of the Religion it is essential to acquire worldly knowledge on different subjects, to study the divine laws governing the universe (XCV.—XCVI.), and to utilise them with wisdom and judgment, so that one's mental culture and acquirements may not tend to vitiate

the inborn-self, the spiritual essence (CIV.). To preserve and foster the latter to advantage, man is gifted with will-power (*ragîh*), the power of judging right from wrong, which directs him in his free choice of either good or evil; and this faculty of free-will may be employed either in the service of Aûharmazda and humanity, or in propitiating the wicked ones, the method of its use deciding whether he has worked out his own salvation or damnation (Vol. X., LXXXII.).

With the firm belief in the supernatural and the consequent hints for reward and happiness in after life, worldly obligations and mutual bonds are not ignored. Family ties, social duties—"to do good himself and to do good to others" (CXVII.) and friendly help, especially to the poverty-striken, are respected, so much so that one without these qualifications is classed with the *dravands* (XCII.). The characteristics of an ideal woman are described in section XCIII., and her social position is maintained. The well-known saying that every man is the architect of his own fortune is held up as a guide to one's material success and future well-being—"every man keeps his account-book himself", and is ill or well rewarded according to the part he plays in working out his own destiny. As opposed to the doctrine of fatalism, the sixth book is a good incentive to diligence and labour, discarding slothfulness on the plea of predestination (CXII.). Besides these may be found other monitory precepts defined for the proper conduct of life, which, as stated above, are also based on human well-being in the material as well as in the spiritual existence, such as:—piety, charity, *drivishism*, truthfulness, divine love and veneration, future hope, succour to the afflicted, and so on (CXIII.—CXXVIII.). Moreover, the performance of certain rites and ceremonies, such as the *Yasna*, divine adoration, the consecration of *draonas* (CCXXXII.—CCXXXIV.), the constant burning of fire to ward off evil (CCXXV.), and the recitation of the sacred Avesta and Zand (CXXV., CCXVII. and CCLXVI.), are deemed obligatory on a true and sincere Zoroastrian in his character as such.

A few passages there are which tend to pessimism and lead one to suppose that this tendency

had also its upholders along with the happy and cheerful view of the life here. The frailty of the visible world and its unimportance are hinted at, and worldly possessions, unless utilised for the social welfare of the community, are regarded a transgression (CC.—CCIII.). Riches would be of no avail if poverty should not be relieved of its misery and affliction, and the interests of others not respected with one's own. Thus the principle of unselfishness is held up for one's guidance. As self-interest is looked upon as prejudicial to society and especially its destitute members, so is apostasy (*aharmûgîh*) decried as a severe drawback to the Religion - a "most counterworking" agent to the cause of the Religion (CCXVI.). Its very mention in a tone of dislike and apprehension clearly shows that religious doubts and misgivings were not unkown in those days when Zoroastrianism was still in its childhood (CCXVI., CCXXXI.). The sceptics of the age, are differently named as *kîks* and *karaps*, and perhaps *frehîbûts* and *aîbîbûts* (CLVII., CLXXII., CCXLV.), according to their ways and methods of criticism on the religion and especially its theological part; and the clergy, besides being the preachers and promoters of the creed, were busy in their refutation of heresies (CCXXXI.). The priestly class, as a whole, had a high status in society; not only were they consulted on religious subjects but their opinions were sought on extraneous matters (CCXXXIII.).

There is, however, one passage which is likely to draw one's attention, and it is about the free use of wine (XCIV.). The passage hints at an idea of the ancient Zoroastrians, according to which the indulgence in wine drinking was not supposed to produce a harmful effect on one's morals. Moderate and even excessive use of wine was morally defensible.

Such are the contents of the sixth book as edited in this volume. After their study and examination one is likely to question its compiler's authority for stating that the entire matter is the genuine product of the days of the *Paôryôtkaêshân*, the contemporaries and the immediate successors of Zarathushtra. Many ideas may be gathered which it would not be safe to father on the first Zarathustrians; and it is not

unlikely to suppose that the so-called sayings of the primitive followers of the faith cover a wide range extending from the early Zarathushtrian down to the Sassanian period. No written source or authority from which the matter may have been drawn has been mentioned by the compiler; and, in the absence of any known source, it is idle to surmise how far the compiler had his basis on some ancient writings and to what extent he relied on tradition. There is a Pahlavi manuscript, a booklet containing hardly a dozen leaves and bearing the title *Vichîdag î Andarz î Paôrôytkaêshân*, "Selections from the Admonitions of those of the Primitive Faith". It is decidedly a later production and the tone of its writer and the language used are so different from those employed in the sixth book that, although a few sentences may be cited as expressing similar ideas, it is not safe to put down the sixth book for its original. If there is an ancient writing—and it is non-Iranian—to which the sixth book, so far as the verbal expression and the spirit of the writer are considered, can bear some resemblance, it is the well-known "Meditations of Marcus Aurelius." The marked resemblance in language, and especially the same monitory spirit and tone of exhortation running through both are not likely to escape the notice of a casual reader of the "Meditations."

Assuming that the contents of the sixth book are a genuine exposition of the primitive faith and an enumeration of the views and sentiments as prevalent in the age of Zoroaster and his immediate followers, they have no doubt a superior claim for the regard and consideration of the Zoroastrians, in so far as they describe the religious doctrines and conceptions held by the primitive Zoroastrians when the religion was based on the Gathic hymns and had not yet received its later developments as revealed in the post-Gathic Avesta writings. Thus these maxims have a higher interest than other Pahlavi writings, and may be looked upon as a better authority on the moral and religious questions than the other later compositions.

Knowing well that the present bent of some Zoroastrian students of the Avesta is not for the study of a sacred

text in accordance with its actual meaning and implication but agreeably to their own favourite ideas, one can easily surmise what object the contents of this book will serve them. The different societies with their peculiar beliefs are often prepared to adapt a passage to their own conception, however much it may differ from the idea it is selected to uphold. This new method has reached such a pitch that now-a-days it is as easy to trace the reincarnation theory in the sacred text as the other one of heaven and hell; it is as easy to prove that Zoroaster preached monogamy as that he advocated celibacy, that he was an angel in human embodiment and God's chosen Prophet here on earth to reveal His mysteries unto men, as the heretical view that he was an ordinary man with superior ability for guiding humanity. It is not this tendency of viewing subjects from different standpoints as the other one of ridiculing all questions relating to spiritualism and the supernatural, that deserves one's serious consideration. The rational handling of a religious question would be justifiable in those cases in which observation and worldly knowledge are adequate for drawing a happy inference with the help of reason. But the faculty of reason is often abused and made too much of in some cases which defy their solution by it; and the present tendency to explain away such cases by reason and reason alone and to discard them as meaningless and insignificant where reason fails, is simply deplorable. Questions bearing on spiritualism, the soul substance, and all that concerns with the supernatural are by some set aside and discarded on the plea that reason cannot give a satisfactory answer concerning them, although they have a higher claim for our consideration because of their defiance to the test of reason. The real study of a religion which should chiefly be confined to the solution of the abstruse and unknown, has thus given place to the elucidation of the simple subjects of worldly interest; and the study of spiritualism is deplorably ignored and even slighted in the zeal for materialism, the rash and unchecked infatuation for which has in a few cases inclined towards atheism. "We long for an increase of knowledge, but it must be knowledge which is joined with holy fear. We have need

to be prepared for the light which unaided we dare not approach unto." And Tennyson was quite justified, after his life-long study of the great human problems, in concluding:—

> "We have but faith: we cannot know;
> For knowledge is of things we see;
> And yet we trust it comes from Thee,
> A beam in darkness: let it grow."

Compared with the third, fourth and fifth books, the sixth is composed in a language which on the whole is less difficult, but not easy. A passage may, therefore, be rendered with greater facility than the long, cumbrous and difficult sections of the previous books. If there are some passages rendered obscure and unintelligible due to verbal difficulties, there are others in which the difficulty of translation is due to an allusion to some ancient idea or practice now unknown. In other cases the difficulties may be ascribed to the inaccuracies and careless transcription of the copyists.

In the preparation of the present volume, the editor has availed himself of the three best MSS. of the Dînkard now extant, namely K.43, DM., and DE., which have already been described in the foregoing volume. The rendering, as far as possible, is strictly literal, the idea being in view that a free rendering, although more intelligible and easy to read, does not serve the real purpose for which its publication would be thought desirable—its great advantage and useful help to Pahlavi students. Wherever a passage is found capable of more versions than one, and more readings are admissible, they are given in the footnotes.

The editor takes this opportunity to thank Dr. Hans Reichelt of Giessen for having procured for his private use a facsimile of the whole of the sixth book of the Dînkard as it stands in the Iranian Codex K.43 of the University Library at Copenhagen—a copy which has served well in rendering easy the correct readings of several words. Its importance is due to its being an independent copy more carefully and accurately transcribed than either DM. or DE.

This being the first attempt to render an hitherto untranslated Pahlavi text, the translator will be much pleased to receive communications from Oriental scholars regarding better readings and renderings, and to accept any suggestions that may be found useful in the publication of the volumes to follow.

MALABAR HILL,
BOMBAY, 10th APRIL, 1910.

CONTENTS OF THE TEXT OF THE DÎNKARD, BOOK VI., VOLUME XI.

THE DÎNKARD, BOOK VI.

[Continued from Section LXXXVIII.]

[Pahlavi] LXXXVIII.

[Pahlavi]

[Pahlavi] (1) LXXXIX.

[Pahlavi] (2) [Pahlavi]

TRANSLITERATION OF THE PAHLAVI TEXT.

:o:

LXXXVIII. Afashân denâ-ich ãngûn dâsht: aîgh, Amaesû-spendân pâhrîj î mahist denâ, amatshân *zak* aîsh vash-tamûnêḍ va yakhsenunêḍ î pavan *zak* î vashtamûnêḍ va yakhsenunêḍ ar*j*ânîg.

LXXXIX., (1) Afashân denâ-ich ãngûn dâsht: aîgh, anshûtâân kâmak î tan va *av*â*r*îg mandavam î gaêtâ î aôbash yehamtûnêḍ, amat *ô*l kâmak î tan lâ îyâ*v*êḍ pavan rûbân sûḍaômandtar. (2) Adîn châraк denâ a*v*îrtar amat

1 Thus in K., DE.; DM. [Pahlavi].—2 DM., DE. insert [Pahlavi].—3-3 Thus in DM., DE.; K. [Pahlavi].—4 DM., DE. add [Pahlavi].—5 Thus in K.; DM., DE. [Pahlavi].—6 DM., DE. [Pahlavi].

† This note-mark means that the letter or word is added by the Editor.

* The asterisk denotes that the letter or word is found in K. 43 only.

(3) (4) (5)

(1) xc.

ãngûn nimâyêḍ aîgh: "Ledenâ yôm lâ barâ mahar vabîdûnam"; va âkhar yôm î daḍîgar va min zak frâj zak mandavam pavan aîmîḍak î frâj ôl pîsh spûyêḍ. (3) Va mûn ãngûnîhêḍ aîghash tûbân yôm yôm pavan zak âînînak spûkht va lâ karḍ. (4) Va adîn zak marḍûm amat min denâ gêhân barâ vazlûnêḍ shaêdân va drûjân azîrtang va dûshrâm yehvûnêḍ. (5) Va denâ drâyênd aîghash kîrûgîhâ-ich karḍ, va amat lenâ mandavam patash lâ tûbân yehvûnt karḍ.

xc., (1) Afashân denâ-ich ãngûn dâsht: aîgh, masîh min kabad, va min hanâ-ich paêḍâk aîgh aêḍûn amat baên gêhân

1 [illegible] in K.—2 Thus in DM., K.; [illegible] in DE.—3 K. [illegible]—4-4 Thus in DM., DE.; K. [illegible]. —5-5 MSS. [illegible].—6 K., DM., DE. [illegible]—7 Thus in DM., DE.; K. [illegible].—8 K. [illegible]; DM., DE. [illegible].—9 Thus in K.; DM., DE. [illegible].—10 MSS. [illegible]. —11 DM., DE. add [illegible].

aspa va tô*r*â va maêsha va bûza va a*v*â*r*îg sarêdak î gaôspendân ko*l*â m*â* ga*r*shn mas mât-*î* bar î shapîr yehabûnêd. (2) Va chîgûn zahbâîn va sîmîn va a*v*â*r*îg ayôkhshûstîg jâmak ko*l*â m*â* pâktar va anâhû*g*tar adînash vãng basîmtar, ãngûn mardûm-ich mûn pâkî*j*aktar *b*aên chabun î gêhân, va anâhû*g*tar pavan nafsh*â* tan, va ôl*â* î kas shapîr khavîtunêd dâshtan, adînash Sraosha kâlâ î pâhlûm de*b*rûnayên, va pavan masîh ar*j*ânî*g*tar yehvûned.

xci., (1) Afashân den*â*-ich ãngûn dâsht: aîgh, 5 den*â* mandavam î a*v*îr nyôk, va den*â*-ich aêdûn: râdîh

1 in K., comp. Av. ; in DM., DE.—2 MSS. —3 K. repeats by mistake.—4 Thus in K.; DM., DE. .—5 in DM., DE.; in K.—6 MSS. .—7 Thus in K.; in DM., DE.—8 Thus in DM., DE.; in K.—9 MSS. .

[illegible] (2) [illegible] (3) [illegible] (4) [illegible] (5) [illegible]

va râstîh va mardâvûgîh va gûbâgîh va frazânagîh. (2) Râḏîh hanâ yehvûnêḏ: mûn tan barâ ôl Yehân yehabûnêḏ aêvâch rûbân dûshâram va daêna râî. (3) Va râstîh hanâ yehvûnêḏ: mûn kolâ yemalelûnêḏ zak yemalelûnêḏ î âvâyaḏ gûftan; va ângûn pavan nigîrishn yemalelûnêḏ chigûn amatash Yêzaḏ va Amaesûspend nyôshak vâch va vînâvdâk levîn lakhvâr yegavîmûnd. (4) Va mardâvûgîh hanâ yehvûnêḏ: astûbânîh— va astûbânîh î Daêna—pavan tan î nafshâ mâhmân kardan, va drûj min tan î nafshâ stûb kardan. (5) Va gûbâgîh hanâ yehvûnêḏ: mûn ôlâ aîsh râî dâtakgûbîh vabîdûnayên î amatash

---

1 Thus in K.; DM., DE. [illegible].—2 K. [illegible]; DM., DE. [illegible].—3 Occurs in K. only.—4 Thus in DM., DE.; K. [illegible]. 5-5 Omitted in K.—6 Thus in K.; [illegible] in DM., DE.—7 Thus in DE.; DM., K. [illegible].—8 Thus in K.; DM., DE. [illegible].— 9 K., DM., DE. omit.—10 Omitted in K.—11 Thus in K.; DM. [illegible]; DE. [illegible].—12 Thus in K.; DM., DE. [illegible].

[Pahlavi text] [1] [Pahlavi text] [2] [Pahlavi text]
[3] (6) ∵ [Pahlavi text]
* [Pahlavi text]
[Pahlavi text] ⁘

XCII. (1) [Pahlavi text]
∵ [Pahlavi text] [4] [Pahlavi text]
(2) [Pahlavi text] [5] [Pahlavi text] [5]
[Pahlavi text] (3) ∵ [Pahlavi text]
[Pahlavi text] [6] [Pahlavi text]
[Pahlavi text] (4) * [Pahlavi text] ∵ [7] [Pahlavi text]

---

za*k* lâ dâtakgûb aîsh-ich dâtakgûb levît; va za*k* aîsh rûbân î nafsh*â* râî dâtakgûbîh va*b*îdûntan. (6) Va fra*z*âna*g*îh hanâ yehvûnêd: mûn mandavam za*k* bûn va*b*îdûnayên î ô*l* rôêsh*â* khavîtunêd yâîtyûntan.

XCII., (1) Afashân den*â*-ich ãngûn dâsht: aîgh, mûn pavan den*â* 3 patvand pavan aêvak vinâskâr dravand yehvûnêd. (2) Aêvak patvand î gêhân, va aêvak patvand î Daêna, va aêvak patvand î Frashoka*r*d. (3) Patvand î gêhân hanâ yehvûnêd: aîyyâraômandîh va sharîtunt babâ-ash î aêvak levat*â* ô*l* î tanid patvast. (4) Patvand î Daêna hanâ yehvûnêd: mûn

---

1 Thus in K.; DM., DE. [Pahlavi text].—2 MSS. ∵ [Pahlavi text].—3 MSS. omit.—4 DM., DE. [Pahlavi text] .—5 DM., DE. have a punctuation ∵ instead of ı .—6 Thus in DE., K.; DM. [Pahlavi text] .— 7 MSS. ∵ [Pahlavi text].

(5)

XCIII. (1)

(2)

---

dastôbar î frârûn pavan zimân va*b*îdûnêḍ, va min dastôbar ba*r*â lâ varḍêḍ. (5) Patvand î Frashokar*ḍ* hanâ yehvûnêḍ: mûn nîsh*â* pavan zimân va*b*îdûnêḍ, va frazand bavîhûnêḍ, va patvand-*î* râyînêḍ.

XCIII., (1) Afashân den*â*-ich ãngûn dâsht: aîgh, nîsh*â* mûn den*â* and dakhshak haît nârî*k* yehvûnêḍ: shôê-vaêrâêîh va sûr-vaêrâêîh va babâ-pâna*g*îh, va nafsh*â*rîh va tan î nafsh*â* va dînâk paêḍâk pâk dâshtan. (2) Va mûn den*â* and dakhshak patash yehvûnêḍ jahî yehvûnêḍ: yâtû*g*îh ayûf damnîh ayûf aûzdîs-paristîh ayûf

---

1 *demân* in K.; in DM., DE.—2 K. .—3 K. .—4 K. .—5 K. .—6 Thus in K.; DM., DE. .—7 DM., DE. .—8 DM. .—9 In DM. only.—10 , a Pazend transliteration of , is found written above the word in K.; also in DM., DE.—11 MSS. .—12 K. ; DM., DE. .

[Pahlavi]

XCIV. [Pahlavi]

XCV. (1) [Pahlavi] (2) [Pahlavi]

---

dûsharm-gûbishnîh ayûf rûspîgîh ayûf jvît-vastarîh, va tan î nafshá va dînâk dagyâ lâ dâshtan.

xciv. Afashân dená-ich ãngûn dâsht: aîgh, mûn âs sîr vashtamûnêḍ dená and dakhshak patash yehvûnêḍ: yasharâîsh haît amat râḍtar va vohûman-mînishntar va bûndak-mînishntar va dânâk-gûbishntar yehvûnêḍ.

xcv., (1) Afshân dená-ich ãngûn dâsht: aîgh, haît zak kerfak î mûn zak kerfak patash mâhmân adîn zak kerfak î benafshá vabîdûnayên, va zak î baôn gêhân vabîdûnayên, aîmandaôn nafshá yehvûnêḍ. (2) Va zak kerfak dená pavan hampûrsagîh î shapîrân, má mûn hampûrsagîh î shapîrân gabrâ

---

1 MSS. [Pahlavi].—2 MSS. [Pahlavi].—3 DM., DE. [Pahlavi]; K. [Pahlavi].—4 Omitted in K.—5 Thus in K.; DM., DE. [Pahlavi].

*1 (3)

XCVI.

XCVII.

Yêzad shnâsêd, va shaêdâ-ich barâ shnâsêd. (3) Va amatash Yêzad barâ shnâkht havâd akarj min Yêzad barâ lâ vardêd, va amatash shaêdâ barâ shnâkht havâd min âkhar î shaêdân lâ yehvûnêd.

XCVI. Afashân denâ-ich ãngûn dâsht: aîgh, mâ gûbyâ vakhdûnayên varz-î denâ shapîr mûn pavan haêm î Yehân baên gêhân barâ mînîdan.

XCVII. Afashîn denâ-ich ãngûn dâsht: aîgh, shnâyishn î tan î shapîrân, va râmishn va nîyâyishn î Yehân, anshûtâân avîr tûkhshâk yehvûnishn, aîgh vad letamâ-ich avîjak barâ yehvûnîm, mâ amat lenâ pavan gaêtî aêdûn barâ yehvûnîm,

---

1 Thus in K.; [Pahlavi] in DM., DE.—2 Thus in K.; DM., DE. [Pahlavi].—3 K., DM. [Pahlavi]; DE. [Pahlavi].—4 Thus in DM., DE; K. .... [Pahlavi].—5 Thus in K.; DM., DE. [Pahlavi].—6 Thus in K.; DM., DE. [Pahlavi].

XCVIII.

(1) XCIX.

(2)

---

aîgh yezdân madam tan î lenâ ôl gaêtâ yâtûnd, va âkhar tan-ich î lenâ râmishn yehvûnêḍ.

XCVIII. Afashân denâ-ich ãngûn dâsht: aîgh, aîrpatis-tân kardan barâ lâ shedkûnishn; mâ amat kabad shnat aîrpatistân madam denâ vâchag-î valîdûnayên aîgh pavan Yehân avîgûmân yehvûnêḍ, aîgh Yêzaḍ havâd va Shaêdâ lâ havâd; adîn-ich Aûharmazda î Khûdâê pûhal lâ makhî-tunêḍ.

XCIX., (1) Afashân denâ-ich ãngûn dâsht: aîgh, madam denâ 3 mandavam avîr tûkhshâk yehvûnishn: madam râstîh va patmânîh va vichîḍârîh. (2) Va min denâ 3 mandavam avîr

---

1 Thus in K.; DM., DE. —2 DM., DE. repeat by mistake.—3 K. by mistake.—4 K. .

(1) c.

(2)

(3)

barâ vardishn : min drûjgûnîh va avichîdârîh va apatmânîh.

c., (1) Afashân dendî-ich ãngûn dâsht: aîgh, pavan achâr va lâ-vijîrîd haît mûn râî vinâs kûnishn, vinâs î pavan achâr va lâ-vijîrîd kûnishn, khavîtûnast âvâyad. (2) Aîgh kadâm mandavam achâr va lâ-vijîrîd mûn nishastak rabâîh va kâmak rûbâgîh î pavan chabun î gaêtâ lâ yehamtûnêd; ayûf yehamtûnêd azash âzâr yehvûnêd, afash hân-ich kabad anâgîh pavan gaêtâ yehamtûnêd, va achâr va lâ-vijîrîd mandavam zak yehvûnêd. (3) Amat jvîtar lâ vabîdûnayên adînash dend bîm azash aîgh min tan î

1 MSS. .—2 MSS. .—3 MSS. . Here the words seem to have been transposed; better .—4 DM., DE. add .—5 in K. only.—6 DM, DE. ; K. .—7-7 in K.; in DM., DE.—8 K. .—9 K. .—10 Thus in DM., DE.; K. .—11 Thus in K.; DM., DE. .—12 Thus in DM.; K. ; DE. .—13 Thus in DM., DE.; K. .

nafsh*â* zînda*k* va d*r*avîst dâshtan lâ tûbân, va vinâs î pavan achâr va lâ-vi*j*îrîḍ kûnishn za*k* lâ anâpûhar*g*ân. (4) Adînash vinâs î anâpûhar*g*ânîh pavan-ich achâr va lâ-vi*j*îrîḍ lâ kûnishn.

CI., (1) Afashân den*â*-ich ãngûn dâsht: aîgh, kâmak î frârûn ba*r*â kûnishn, va âkh*ar* gûbishn-ich va kûnishn-ich î shâyaḍ levat*â* kâmak î frârûn yakhsenunishn. (2) Va mûn ãngûn va*b*îdûnayên amatash dahîḍ den*â* farakhûîh aîgh pavan-ich gûbishn va kûnishn mandavam î jvîtar padîyyâr lâ yehvûnêḍ, adîn pavan yasharûb yakhsenunishn. (3) Va amatash ãngînîhêḍ aîgh mandavam jvîtar padîyyâr yehvûnêḍ, adînash

1 MSS. .—2-2 Omitted in DM., DE.—3 Thus in K.; DM., DE. .—4 K. by mistake.—5 Thus in K; DM., DE. .—6 Thus in K.; DM., DE. .—7 Thus in DM., DE.; K. .

[Pahlavi text]

pavan patît yehvûnishn; va âkhar-ich Yêzad *ôlâ* gab*r*â î pavan za*k* âînînak pavan hamâr î maînûgân pavan shaêdân lâ shed*k*ûnã. (4) Ba*r*â den*â* yemalelûnd aîgh: "Len*â* nafsh*â* m*â* za*k* Maînûg î len*â* yehabûnt adînash len*â* mînîd va bîrzîd hav*â*îm; va vinâs î ôl*â* drû*j* ka*r*dan î len*â* yehabûnt, afash pavan za*k* chim banzishn ba*r*â ôl nafshâ yezilûnã."

CII. Afashân den*â*-ich ãngûn dâsht: aîgh, maînûg vîrûyishnîh kabad-âînînak; va den*â*-ich maînûg vîrûyishnîh yehvûnêd: mûn maînûg pavan hvâpa vîrûyênd aîgh-shân nyô*j*îh î gaêtâ ba*r*â ôl anshûtâân yehabûnt tûbân, afashân nyô*g*îh î gaêtâ azash bavîhûnd.

---

1 DM. DE. add [Pahlavi].—2 MSS. [Pahlavi].—3-3 DM., DE. [Pahlavi].—4 Thus in K., DM.; DE. [Pahlavi].—5 K., DM., DE. [Pahlavi].—6 K. [Pahlavi].—7 MSS. [Pahlavi].—8 Thus in DM., DE.; K. [Pahlavi].

CIII. (1) [Pahlavi text] (2) [Pahlavi text][1] [Pahlavi text]

CIV. (1) [Pahlavi text][2] [Pahlavi text][3] [Pahlavi text][4] [Pahlavi text][5] [Pahlavi text] (2) [Pahlavi text][6] [Pahlavi text]

CIII., (1) Afashân denâ-ich ãngûn dâsht: aîgh, tan î anshûtâân mâdîgân mandavam gaôhar, va âkhar avârîg avzâr. (2) Va avzâr pavan hanâ kâr *bacn* âvâyad chand gaôhar paêdâk va*bîd*ûnând bar*â* ô*l* kâr yâîtyûnd.

CIV., (1) Afashân denâ-ich ãngûn dâsht: aîgh, mandavam î levîtî(h) dûshvârtar shâyad shnâkhtan, aîgh gaôhar î anshûtâân aîgh nyôk ayûf saryâ, m*â* kabad za*k* anshût*â* mûn gaôhar ãngûn vinâsît va vishûft yegavîmûnêd. (2) Min pavan-ich a*v*îr a*v*îr kard dâdistân a*v*zâr va frâhang kabad *bacn* âvâyad, vad ô*l* paêdâ*y*ih shâyad yâîtyûnt aîgh nyôk ayûf saryâ, va za*k* î kabad va za*k* î khvâr, aûzmûdan va khavîtunastan.

---

1 [Pahlavi] in K.—2 Omitted in K.—3 DM., DE. [Pahlavi]; K. [Pahlavi].—4 K., DM. [Pahlavi]; DE. [Pahlavi].—5 After this one folio is lost in K. 43, extending from the words [Pahlavi] [Pahlavi] to [Pahlavi] [Pahlavi] on p. 16, l. 7.—6 Thus in DE.; DM. [Pahlavi].

CV. (1) [illegible] (2) [illegible]

CVI. (1) [illegible] (2) [illegible]

CV., (1) Afashân den*â*-ich ãngûn dâsht: aîgh, gaôhar î anshûtâân mandavam-*î* den*â* a*v*îrtar shâyad shnâkhtan aîgh amat frâhang î madam de*b*rûnîhyên pavan mandavam î frârûn âshnâ*g* va*b*îdûnîhyên. (2) Va vâvarîgânîh yehabûnîhêd kerfak va*b*îdûnayên ayûf vinâs, va amat pavan aûzmûd adîn gaôhar paêdâ*g* yehvûnêd.

CVI., (1) Afashân den*â*-ich ãngûn dâsht: aîgh, gab*r*â amat pavan Daêna î Yehân yegavîmûnêd, adînash dâd ran*j*a*g*îh î *b*aên den*â* gêhân khadîtunêd, vad-ich ba*r*â *ôl* ran*j* î yâtûnt pavan regal*â* varzishnîh pavan yed*â* madam yâtîhâ zîvêd. (2) Anâsânîh gûrsagîh-ich va tishnîh va andûh va vîmârîh î aûbash yehamtûnêd, pavan hamâr î maînûgân pavan chish î de*b*rûnã yakhsenund.

---

1 DM., DE. add [illegible].—2 Thus in DE.; DM. [illegible].

CVII.

(1) CVIII.

(2)

(3)

(1) CIX.

CVII. Afashân den*â*-ich ãngûn dâsht: aîgh, shapîrîh î shapîrân ôl*â* â*v*âyaḍ mûn shapîrîh pâḍḍahishn va*b*idûnayên gaêtâ shapîrîh za*k* î min shapîr kâmak.

CVIII., (1) Afashân den*â*-ich ãngûn dâsht: aîgh, anshûtâân 3 mandavam a*v*îr nyôk. (2) Den*â*-ich aêḍûn: haôma khvârishnîh, va mâî khvârishnîh, va kûst barishnîh. (3) Haôma khvârishnîh hanâ amat madam hâvan yegavîmûnêḍ; va mâî khvârishnîh hanâ amat madam âshtîh yegavîmûnêḍ; va kûstak barishnîh hanâ amat min sarîtarân jvît yehvûnêḍ.

CIX., (1) Afashân den*â*-ich ãngûn dâsht: aîgh, shapîrân haît î pû*r*sîḍ aîgh: "Parvand î tan m*â*, va parvand î

---

1 DM., DE. .—2 Generally written .—3 DM., DE..

rûbân *mâ*, va parvand î gad*â* *mâ*?" (2) Paôryôḍkaêsẖân gûft aigẖ: "Parvand î tan an-anbasânih; va parvand î rûbân avinâsih, va parvand î gad*â* pîsẖ vêsẖ-sakẖûnih."

cx., (1) Afasẖân den*â*-icẖ ãngûn dâsẖt: aigẖ, ansẖûtâân and mandavam î pâhlûm. (2) Den*â*-icẖ aêḍûn: hanpârîh î navîḍvarîh, hanpârîh î nang, hanpârîh î vicẖîḍârîh, va kerfak pâḍdahisẖn min maînûgân bavîhûnastan, va hâvisẖtîh ka*r*ḍan. (3) M*â* *b*aên den*â* mandavam mandavam-*î* den*â* vêh: hâvisẖtîh ka*r*ḍan, m*â* ko*l*â za*k*-icẖ 5 pavan hâvisẖtîh ka*r*ḍan sẖâyaḍ sẖnâkẖtan.

---

1 DM., DE. [illegible]—2 DM., DE. [illegible].—3 Thus in DE.; [illegible] in DM. Here ends the lost folio in K. 43; see p. 13, l. 8.—4 Thus in K.; DM., DE. [illegible].—5 Thus in K., DE.; [illegible] in DM.—6-6 [illegible] in DE., DM.; [illegible] in K.

(1) CXI. (2) ∴

CXII.

CXI., (1) Afas͟hân den*â*-ic͟h ãngûn dâs͟ht : aîg͟h, amat gab*r*â 2 pavan s͟hapîrîh hamtâk hav*â*nd, va aê̄vak vê̄s͟h hêmnunê̄ḍ aîg͟h za*k* î tanid, min hanâ amat akvîn jvîḍ-gaôhar hav*â*nd. (2) Ba*r*â hanâ ba*r*â â*r*âyaḍ nigîrîḍan aîg͟h m*â* râî aêḍûn ; m*â* amat lâ nigîrê̄ḍ adînas͟h c͟habun î maînûg patas͟h ba*r*â kâhê̄ḍ, hanâ râî m*â* za*k* î tanid kam mînê̄ḍ.

CXII. Afas͟hân den*â*-ic͟h ãngûn dâs͟ht: aîg͟h, dastak gab*r*â benafs͟h*â* va*b*îdûnayên ; m*â* hat gab*r*â kûnis͟hn frârûn adînas͟h yê*z*aḍ madam yehamtând va ãngûn yak͟hsenund c͟hîgûn za*k* î pavan ôl*â* gab*r*â nyôkâr nyôktar.

1 DM., K. ; DE. .—2 Thus in DE. ; K., DM. .—3-3 Thus in DM., DE. ; K. .—4 Thus in DM., DE.; K. .—5 Thus in K ; DM., DE, .—6 K. .—7 K. omits.

(1) CXIII.

CXIII., (1) Afashân denâ-ich ăngûn dâsht: aîgh, anshûtâân râî 7 mandavam î pâhlûm. (2) Denâ-ich aêḍûn: hûsrûbîh va yasharâîsh va âzâḍîh va khûḍâêîh va pâtakhshâêîh va dravîstîh va shnâyishn. (3) Hûsrûbîh hanâ yehvûnêḍ: mûn bâstân babâ madam shapîrân shnâyishn î shâyaḍ vishâḍ yakhsenunêḍ. (4) Yasharâîsh hanâ yehvûnêḍ: mûn kerfak rûbân râî vabîdûnayên. (5) Âzâḍîh hanâ yehvûnêḍ : mûn dahishn ôl shapîrân va arjânîgân vabîdûnayên. (6) Khûḍâêîh hanâ yehvûnêḍ: mûn tan min vinâs vakhdûnt lakhvâr yakhsenunêḍ.

---

1 K. .—2 K. .—3 in K. only.—4 K. omits.—5 K. omits.—6 DM., DE. omit.—7 Better K. . The variants in K. and DM. being here admitted, the sentence reads thus: *babâ madam shapîrân shnâyishn î shâyaḍ vishâḍ yakhsenunêḍ*, "keeps the door open for the apt pleasure of the good ones."—8 Thus in DM., K.; DE. for .—9-9 The Pahlavi text of § 6 is found in K. only.

(7) Pâtakhshâêîh hanâ yehvûnêḍ: mûn yakhsenunishn î shapîrân va arûdishn î sarîtarân va*b*îdûnayên. (8) D*r*avîstîh hanâ yehvûnêḍ: mûn tan va rûbân min hûnuḍak va jvîḍ-gaôhar jvîḍâk, va levat*â* nafsh*â* ham-gaôhar ham yakhsenunêḍ. (9) Shnâyishn hanâ yehvûnêḍ: mûn pavan nyô*g*îh î maḍ yegavîmûnêḍ maînûgân va Yehân bûndag mînêḍ; va afash Yêzaḍ shnâyishn î lâ maḍ yegavîmûnêḍ madam ô*l* de*b*rûnãnd, va anâ*g*îh î madam maḍ yegavîmûnêḍ azash ba*r*â de*b*rûnãnd; afash bâstân min Ahû nyôk yâtûnêḍ.

CXIV., (1). Afashân den*â*-ich ãngûn dâsht: aîgh, marḍûmân râî mandavam î den*â* pâhlûm: marḍûm dûstîh va

---

1 K. [Pahlavi].—2-2 Thus in DM., DE.; [Pahlavi] in K.—3 [Pahlavi] in K.—4 [Pahlavi] in K. only.—5 K. omits.—6 K. [Pahlavi].—7 [Pahlavi] in K.—8-8 DM., K. [Pahlavi].

(2)

(1) cxv.

(2)

vahisht-khvâhish va râstîh va khvîshâvand-yârîh va bîndak-mînishnîh va aîrtanîh va râdîh va hûsepâsîh va hampûrsagîh va patmânîgîh. (2) Va dâd î Aûharmazd mardîm dîstîh; va dîd î Vohûman vahisht-khvâhish; va dâd î Ashavahisht râstîh; va dâd î Shatrvar khvîshâvand-yârîh; va dâd î Spendarmad bûndag-mînishnîh va aîr-tanîh; va dâd î Hvardad râdîh va hûsepâsîh; va dâd î Amûrdad hampûrsagîh va patmânîgîh.

cxv., (1) Afashîn dendâ-ich ângûn dâsht: aîgh, anshûtâân râî dendâ and mandavam î avîr nyôk. (2) Dendâ-ich

1-1 DM., K. ; DE. .—2 Thus in DM., DE.; K. .—3 K. omits.—4-4 MSS. .—5 in K. only.—6-6 K. ; DM., DE. .—7 MSS. .—8 K. .—9 Thus in DM., DE.; K. .—10 K. .—11 Thus in DM., DE.; K. omits.

aêḍûn : daêna va haêm va khratû va hûnara va gadâ. (3) Afash amat afzâr î nafshâ lâ levatâ, ôl mandavam-ich mar lâ yehamtûnd. (4) Daêna afzâr hanâ yehvûnêḍ: mûn astûbân, va astûbânîh hanâ: mûn dûst î hû-haêm î dagyâ î shapîr gabrâ-î î pavan tan î nafshâ pâtakhshhâê vabîdûnayên va yemalelûnêḍ aîgh: "Âhûg mâ khavîtunih yemalelînih vad vaêrâyêm ;" va mâ yemalelûnêḍ tîz va pavan kâmak nyôkshêḍ, va framân bûrḍâr yehvûnêḍ. (5) Haêm afzâr hanâ yehvûnêḍ: khûg î frârûn, va levatâ shapîrân sâtûntan, va shapîrîh min kolâ aîsh vakhdûntan, va sarîtarîh

1 DM., DE. [Pahlavi].—2-2 DM., DE. [Pahlavi] ∵ [Pahlavi].—3 Thus in K.; [Pahlavi] in DM., DE.—4 DM., DE. add [Pahlavi].—5 K. [Pahlavi].—6 Thus in DM.; K. [Pahlavi]; DE. [Pahlavi].—7 Thus in DM., DE.; K. [Pahlavi].—8 K. [Pahlavi].—9 DM., K., DE. [Pahlavi] for [Pahlavi] *yemalelûnî(h)*; better [Pahlavi].—10 Thus in K.; om. in DM., DE.—11 [Pahlavi] in K.; [Pahlavi] in DM., DE.—12 K. [Pahlavi].

(6) (7) (8)

CXVI. (1) (2)

CXVII.

---

min ko*lâ* aîs̲h-ic̲h lâ vak̲hdûntan. (6) Khratû afzâr hanâ yehvûnê̤d: yak̲hsenunishn tars*g*âsîh î s̲hapîrân. (7) Hûnara afzâr hanâ yehvûnêd: k̲hvîs̲hkârîh va tûk̲hs̲hâ*g*îh. (8) Gad*â* afzâr hanâ yehvûnê̤d: râstîh va hû-mit*rô*îh.

CXVI. Afas̲hân den*â*-ic̲h ãngûn dâs̲ht: aîg̲h, maînûgân yezdân telatâ mandavam î a*v*îr nyôk. (2) Den*â*-ic̲h aê̤dûn: dûs̲hâram va tars*g*âsîh va aîmîḏa*g*.

CXVII. Afas̲hân den*â*-ic̲h ãngûn dâs̲ht: aîg̲h, mar̤dûmân afzâr trên den*â* pâhlûm: benafs̲h*â* s̲hapîr yehvûntan, va ô*lâ* î tanid shapîr ka*r*ḏan.

---

1 Thus in K.; in DM., DE.—2 in K.—3 MSS. add .—4 Thus in DM., K.; in DE.—5 in K.; in DM., DE.—6 Thus in DM., DE.; in K.—7 in K.; in DM., DE.—8 K., DM., DE. .

(1) CXVIII.

(2)

CXIX.

(1) CXX.

(2)

CXVIII., (1) Afashân denâ-ich ãngûn dâsht: aîgh, masân va pâtakhshâyân 2 mandavam î pâhlûm. (2) Denâ-ich aêdûn: dârishn î shapîrân, va arûdishn î sarîtarân kardan.

CXIX. Afashân denâ-ich ãngûn dâsht: aîgh, aêvagânak mandavam denâ shapîr: âshkâragîh î pavan mînishn va gûbishn va kûnishn, hanâ râî mâ vinâs pavan nîhân valîdûnîhyên lâ kerfak.

CXX., (1) Afashân denâ-ich ãngûn dâsht: aîgh, rûbân pavan arbâ mandavam avîr shâyad bûkhtan. (2) Denâ-ich aêdûn: pavan sepâsdârîh va âshtîh va varun-vashtârîh va ashôgân-kârîh.

---

1 Thus in DE.; [Pahlavi] in DM.; [Pahlavi] in K.—2 [Pahlavi] in K.; [Pahlavi] in DM., DE.—3 [Pahlavi] in K.—4-4 Thus in DM., DE.; [Pahlavi] in K.—5 Thus in K., DM.; [Pahlavi] in DE.—6 Thus in DM., DE.; [Pahlavi] in K.—7 Thus in K.; [Pahlavi] in DM., DE.—8-8 Thus in K.; DM., DE. [Pahlavi].—9 Thus in DM., DE.; K. [Pahlavi] *navâkhtagîh.*—10 Thus in DM., DE.; [Pahlavi] in K.

CXXI.

(1) CXXII.

(2)

CXXIII.

CXXI. Afashân dend-ich ãngûn dâsht: aîgh, rûbân pavan hûg î frârûn, va khvâstak pavan sijagyâr, va hûnara pavan tûkhshâgîh.

CXXII., (1) Afashân dend-ich ãngûn dâsht: aîgh, pavan Daêna dend ãngûn hûskârd. (2) Aêvak dushâram î dahyûpadân; va aêvak dend mûn tan baên âmâr va râmishn, va min vinâs dagyâ, yakhsenunêd, va âyazishn î Yehân pavan yaska î jân va dastûbar vabîdûnayên.

CXXIII. Afashân dend-ich ãngûn dâsht: aigh, mûn min mânîd garzêd Aûharmazda î Khûdâê va Amaesûspendân va dahyûpadân va yasharûbân va shapîrân mûn zerkhûnt va mûn

---

1 K. omits.—2 DM., DE. add .—3 K. .—4 DM., K. .—5 MSS. ; perhaps .—6 All ; better .—7-7 Thus in DM., DE.; K. .—8-8 Thus in K; omitted in DM., DE.

(1) CXXIV.

(2)

(1) CXXV.

(2)

---

zerkhûnêḍ âfrîn kûnishn; va Aharman va shaêdân va sarîtarân nifrîn kûnishn.

CXXIV., (1) Afashân denâ-ich ãngûn dâsht: aîgh, Aûharmazda î Khûḍâê pâhlûmtûm haêm va daêna yehabûnt. (2) Mûn haêm levît ôlâ daêna levît, va mûn shapîr dûstîh levît ôlâ vêhîh levît, va mûn shapîrîh râî shapîrân dûst ôlâ shapîrîh haît.

CXXV., (1) Afashân denâ-ich ãngûn dâsht: aîgh, mûn kâmêḍ gadâ-aômand yehvûnêḍ, Khûrshêḍ gûvijâr hanâ yazêḍ. (2) Mûn yezbamûnêḍ aîgh yazishn vabîdûnayên ôl Yehân avîrtar yehamtûnêḍ, yedâ dagyâ hanâ shûyêḍ, va nafshâ

---

‡ Inverted in K.—1 Thus in K.; DM., DE. .—2 in K.; in DM., DE.—3-3 K. —4 MSS. .—5 K. .

(3)

(4)

CXXVI.

tan va vastarg pâkîza*g*îhâ hanâ yakhsenunêḍ. (3) Va mûn yezbamûnêḍ aîgh m*â*-ash min Yehân bavîhûnêḍ a*v*îrtar heshkakhûnêḍ, ya*z*ishn î Yehân gûvi*j*âr hanâ va*b*îdûnayên. (4) Va mûn bavîhûnêḍ aîgh *b*aên hûchîn hanjaman mi*l*ayâ shapîr yehamtûnêḍ, A*v*istâk î pavan chimigân gûvi*j*âr hanâ yema*l*e*l*ûnêḍ.

CXXVI. Afshân den*â*-ich ãngûn dâsht: aîgh, mûn shkiftîh î mat yegavîmûnêḍ va za*k*-ich mûn lâ maḍ yegavîmûnêḍ râî *b*aên Yehân tars*g*âs yehvûnêḍ, za*k* mûn maḍ yegavîmûnêḍ a*z*ash bûzênd; va za*k* mûn lâ maḍ yegavîmûnêḍ fratûm aûbash lâ yehamtûnêḍ.

---

1 K. .—2 Thus in DM., DE.; but omitted in K.—3 MSS. .—4 MSS. .—5 DM., DE. by mistake.

CXXVII.

[Pahlavi text] (1) [Pahlavi text] (2) [Pahlavi text] (3) [Pahlavi text] (4) [Pahlavi text] (5) [Pahlavi text] (6) [Pahlavi text]

CXXVII., (1) Afashân denâ-ich ãngûn dâsht: aîgh, baên zîndagîh anshûtâân shnâyishn vêh, va baên shnâyishn tandravîstîh shapîr. (2) Dadîgar, haêm shapîr, va baên haêm astûbânîh î madam razîst Daêna î shapîr. (3) Sadîgar, khratû shapîr, va baên khratû bûrdîh va nihâdagîh shapîr. (4) Chahârûm, tûbânîgîh shapîr, va baên tûbânîgîh khûrsandîh va arjânîgîh shapîr. (5) Panjûm, râmishn shapîr, va baên râmishn nîshâ î kadak-bânûg î tarsgâs va shôê dûst shapîr. (6) Shashûm, dûstîh shapîr, va baên dûstîh aêvagânîh shapîr.

---

‡ K. adds [Pahlavi].—1 DM., K., DE. add [Pahlavi].—2 K. [Pahlavi].—3-3 More fully [Pahlavi]. Here K. [Pahlavi] for [Pahlavi] in DM.—4-4 K. [Pahlavi]; DM., DE. [Pahlavi].—5 Thus in K.; [Pahlavi] in DM., DE.—6-6 [Pahlavi] in K.; [Pahlavi] in DM., DE.—7 K. [Pahlavi]; DM., DE. [Pahlavi].—8 Thus in K.; DM. DE. [Pahlavi].

(7) Haftûm, râḍîh pavan râstîh s̱hapîr, va *b*aên râḍîh î pavan râstîh massûḍdahis̱hnîh s̱hapîr. (8) Has̱htûm, jvîḍ-ic̱h min bû*j*is̱hn î nafs̱h*â* rûbân, madam bû*j*is̱hn î rûbân î aîs̱hân tûk̲h̲s̱hîḍan s̱hapîr. (9) Nohûm, ke*r*fak ka*r*ḍan, min vinâs pâhrîk̲h̲tan, ke*r*fak î masdâḍistânîhâ a*v*îrtar ka*r*ḍan, va min vinâs—va min vinâs î girâyîḍ—vês̱h pâhrîk̲h̲tan s̱hapîr. (10) Dahûm, nyôk fra*j*âmîh s̱hapîr, va *b*aên nyôk fra*j*âmîh bû*j*is̱hn î rûbân min dûs̱hahû s̱hapîr.

CXXVIII. Afas̱hân den*â*-ic̱h ãngûn dâs̱ht: aîg̱h, yas̱har-mû*g*îh min c̱hîm î ân a*v*îr ba*r*â pâhrî*j*is̱hn; va ôl*â*-ic̱h î a*v*îr

---

1 DM., DE. add [illegible].—2 Thus in K.; [illegible] in DM., DE.—3 MSS. [illegible] which is very probably a corruption of [illegible] for [illegible].—4 Thus in K., DE.; [illegible] in DM. perhaps for [illegible].—5-5 These five words are contained in K. only.—6 Thus in K.; [illegible] in DM.; [illegible] in DE.—7-7 K., DM., DE. [illegible], *min-ich zimân* or *damân*, "timely," or "soon".—8-8 Thus in K., DM.; [illegible] in DE.

ni*g*îrîḍâr va dânâk gab*râ* vistâkhra lâ yehvûnishn aîgh-am atû*g* hav*âd* bastan; m*â* den*â* khâk î ãngûn khûrḍ va narm aîman*b*aên min sag î sâkht î sta*v*ar b*a*râ kar*ḍ* yegavîmûnêḍ.

CXXIX., (1) Afashân den*â*-ich ãngûn dâsht: aîgh, drû*j* pavan kaḍak î nafsh*â* khvahîshn, lâ pavan za*k* î kârân. (2) M*â* mûn pavan za*k* î nafsh*â* bavîhûnêḍ vandêḍ, amat-ash yezbamûnêḍ tûbân min kaḍak ba*r*â kar*ḍ*an. (3) Va mûn pavan za*k* î kârân bavîhûnêḍ lâ heshkakhûnêḍ.

CXXX., (1) Afashân den*â*-ich ãn*g*ûn dâsht: aîgh, drû*j* min za*k* jîvâk ba*r*â kûnishn î amat min za*k* jîvâk ba*r*â kar*ḍ*,

1 Thus in DM., DE.; [Pahlavi] in K. perhaps for [Pahlavi].— 2 MSS. [Pahlavi].—3-3 K. [Pahlavi]; DM. [Pahlavi]; DE. [Pahlavi].— 4 Thus in K., DM.; [Pahlavi] in DE.—5 Thus in DM., DE.; K. [Pahlavi].— 6 K. [Pahlavi] for [Pahlavi].—7 Thus in DM., DE.; K. [Pahlavi].

min hamâk den*â* gêhân bar*â* kar*ḍ* yehvûnêḍ. (2) Va yê*z*aḍ-ic̮h pavan za*k* jîvâk mâhmân kûnis̮hn hav*â*nd î amat pavan za*k* jîvâk mâhmân kar*ḍ*, pavan hamâk den*â* gêhân mâhmân kar*ḍ* hav*â*nd, va za*k* jîvâk hanâ tan va dûḍak î nafs̮h*â*.

CXXXI., (1) Afas̮hân den*â*-ic̮h ãngûn dâs̮ht: aîg̮h, aîs̮h jîvâk-aê vâî madam yegavîmûnêḍ pavan vaêrâstan, va amat za*k* jîvâk-aê vâî vaêrâst adînas̮h hamâk gêhân vaêrâst yehvûnêḍ; va mûn za*k* jîvâk-aê vâî lâ vaêrâst adîn-as̮h mandavam-ic̮h jîvâk-*î* vaêrâstak levît. (2) Afas̮hân den*â*-ic̮h za*k* jîvâk-aê vâî tan î nafs̮h*â* gûft.

---

1 DM., DE. add.—2 K.—3 K.—4 here a substitute for.—5 MSS.—6 Thus in DM., DE.; K. omits.

CXXXII. (1) ... (2) ... (3) ... (4) ... (5) ... (6) ...

CXXXII., (1) Afas̱ẖân den*â*-ic̱h ãngûn dâs̱ẖt: aig̱h, ans̱ẖûtâân râî 4 mandavam î a*v*îr nyôk. (2) Den*â*-ic̱h aêḏûn: lak̲h̲mayâ î nafs̱ẖ*â*, va mi*l*ayâ î nafs̱ẖ*â*, va kâr î nafs̱ẖ*â*, va nîs̱ẖ*â* î nafs̱ẖ*â*. (3) Lak̲h̲mayâ î nafs̱ẖ*â* hanâ yehvûnêḏ: mûn bâhar î nafs̱ẖ*â* vas̱ẖtamûnêḏ va yak̲h̲senunêḏ, ãngûn vas̱ẖtamûnêḏ va yak̲h̲senunêḏ c̱hîgûn kâr va*b*îdûnayên. (4) Mi*l*ayâ î nafs̱ẖ*â* hanâ yehvûnêḏ: mûn rûbân î nafs̱ẖ*â* dâtakgûb. (5) Kâr î nafs̱ẖ*â* hanâ yehvûnêḏ: mûn levat*â* drû*j* î nafs̱ẖ*â* kûs̱ẖêḏ, lâ levat*â* drû*j* î kârân, m*â* arḏîk kâmak yehvûnêḏ mûn levat*â* drû*j* î kârân kûs̱ẖêḏ. (6) Va nîs̱ẖ*â* î nafs̱ẖ*â* hanâ yehvûnêḏ: mûn pavan ko*l*â yas̱ẖarâîs̱ẖ ham-kâmak.

---

1 A substitute for ... *nism* "soul".—2 Thus in DM.; ... in K.; ... in DE.—3 K. ....—4 Thus in K.; ... in DM., DE.

[Pahlavi] (1) CXXXIII.

[Pahlavi] (2) [Pahlavi]

[Pahlavi] (3) [Pahlavi]

[Pahlavi] CXXXIV.

[Pahlavi] CXXXV.

[Pahlavi]

CXXXIII., (1) Afas͟hân den*â*-ic͟h ãngûn dâs͟ht: aig͟h, mûn litam*â* levat*â* s͟hapîrân, tam*â* levat*â* yazdân. (2) Va mûn litam*â* levat*â* sarîtarân, tam*â* levat*â* s͟haêdân. (3) Va mûn litam*â* levat*â* s͟hapîrân va sarîtarân yehvûnt, hanâ yehvûnt gûft mûn pavan mînis͟hn va gûbis͟hn va kûnis͟hn levat*â* ham.

CXXXIV. Afas͟hân den*â*-îc͟h ãngûn dâs͟ht: aîgh, Aûhar*r*mazda î Khûḍâê ko*l*â zînda*k* ans͟hûtâ pavan den*â* and mandavam *b*aên *ô*l a*v*âyaḍ, pavan za*k* î vînî va vãng va vînis͟hnîh va mata*g*îh.

CXXXV. Afas͟hân den*â*-ic͟h ãngûn dâs͟ht: aîg͟h, Aûhar*r*mazda î Khûḍâê ko*l*â dâm den*â*-ic͟h 2 sûḍ râî yehabûnt, Aîbgaḍ patas͟h avîsîyînîḍan, va gôkâêîh î nafs͟h*â* râî.

1 Only K. omits.—2 Thus in K.; [Pahlavi] in DM., DE.—3 Thus in K.; [Pahlavi] in DM., DE.—4 Thus in DE.; [Pahlavi] in DM.; K. omits.—5 K. [Pahlavi]; DE. [Pahlavi]; DM. [Pahlavi].—6 MSS. [Pahlavi]; perhaps [Pahlavi].—7 K. [Pahlavi].

[Pahlavi text] (1) CXXXVI. [Pahlavi text] (2) [Pahlavi text] (3) [Pahlavi text]

[Pahlavi text] CXXXVII. [Pahlavi text]

CXXXVI., (1) A*f*ashân den*â*-ich ãngûn dâsht: aigh, *b*aên ko*l*â gâs kâmak î na*f*shâ ba*r*â vichînishn levat*â* za*k* mandavam î *b*aên-yâtûn, aigh pavan *f*rârûnîh va a*v*ârûnîh aêvar ka*r*d yega*v*îmûnêd. (2) Ba*r*â and*â*jishn aigh: "Frârûn kâmak ayû*f* a*v*ârûn kâmak hav*â*m?" (3) A*f*ash hat kanun kâmak î na*f*sh*â* *f*rârûn ham-gûnak madam hastishn; va hat jvîtar adîn a*z*ash ba*r*â vardishn.

CXXXVII. A*f*ashân den*â*-ich ãngûn dâsht: aigh, ko*l*â aîsh khvahîshn chabun î yazdân, m*â* ko*l*â mûn bavîhûnêd heshkakhûnêd.

---

1 Thus in K.; DM., DE. [Pahlavi text].—2-2 [Pahlavi text] in DM., DE.; [Pahlavi text] in K.; better [Pahlavi text] (or [Pahlavi text]) [Pahlavi text].—3 Thus in K.; [Pahlavi text] in DM., DE.—4 Thus in DM., DE.; [Pahlavi text] in K.

CXXXVIII.

CXXXIX.

CXL.

(2)

CXXXVIII. A*f*as͟hân den*â*-ic͟h ãngûn dâs͟ht: aîg͟h, den*â* and ni*g*âs mandavam a*v*îr ni*g*âs yak͟hsenunis͟hn: gab*r*â î hûsrûb, va yôm 1 hûsrûb, va kâr î hûsrûb. .

CXXXIX. A*f*as͟hân den*â*-ic͟h ãngûn dâs͟ht: aîg͟h, yas͟harâîs͟h dak͟hs͟hag-*î* den*â* a*v*îrtar paêtâk: hûsrûbîh vês͟h.

CXL., (1) A*f*as͟hân den*â*-ic͟h ãngûn dâs͟ht: aîg͟h, aîs͟h mûn hûsrûbîh vês͟h yema*l*e*l*ûnd, aîg͟h za*k* î pavan kûnis͟hn s͟hapîrîh paêtâ*g*îh min hanâ yehvûnêd amat *f*rârûnîh c͟hand tûbân va*b*îdûnayên, a*f*as͟h pavan kâmak ãngun aîg͟h: "–Am kâc͟h vês͟h tûbân hav*â*h kardan." (2) Va ko*l*â ans͟hûtâ mûn

---

1 Omitted in K.—2 in K.—3 K. adds ; perhaps miswritten.—4 MSS. . Here and in the passage (2) of this section, either *min* or *mûn* is admissible so far as the context is concerned.—5 DM., DE. here add .—6 DM., DE. .—7 K. ; DM., DE. .

(3)

(1) CXLI.

---

dûsrûbîh vêsh yemalelûnd, aîgh zak î pavan kûnishn saritarîh paêtâk min hanâ yehvûnêd aîgh (amat) anâgîh chand tûbân vabîdûnayên, afash pavan kâmak ãngûn aîgh: "Kâch vêsh tûbân havâh kardan." (3) Pavan hanjaman î maînûgân ôlâ anshûtâ î pavan zak aînînak zak nyôgîh kard, va anâgîh zyash lâ kard, va kâmak râî lâ kard, hangârênd; va baên gêhân pavan fûmâ î anshûtââu barâ srâyênd.

CXLI., (1) Afashân denâ-ich ãngûn dâsht: aîgh, pavan "Andarz ôl Anshûtâân" aêdûn gûft yegavîmûnêd aîgh: "Drigûshîh î pâhlûm pavan masân vabîdûnayên;" azash

---

1 Thus in K.; in DM., DE.—2 DM., DE. .—3 K. .—4 Thus in K.; in DM., DE.—5-5 Omitted in K.—6 MSS. omit; comp. what follows.—7 Thus in K.; DM., DE. omit .—8 Thus in DM., DE.; in K.—9 K. .—10 Thus in K.; DM., DE. .—11 K. .—12 Thus in K; DM., DE. *drigûshîgîh.*—13 MSS. .

[Pahlavi]

sakht madam drigûshîh î pâhlûm mandavam. (2) Va mûn lâ aoharîh barâ aîvâj, shapîrîh va bûrzishn î drigûshîh râî lâ pavan drigûshîh lâ yegavîmûnêḍ, ôlâ î Aharman levatâ mâzanîgân min gêhân barâ kard yehvûnêḍ; va kolâ kerfak î baên gêhân pavan ôlâ yakhsenunishn va vazlûnishn chîgûn rûḍ î hamîshak nâv. (3) Va hanâ-ich ângûn gûft aîgh: "Pavan drigûshîh ôlâ lâlâ tûbân yegavîmûnâḍ mûn pavan mâ pavan denâ tan baên âvâyaḍ, min zak î khvârmatagtar râmishn vêsh aîgh min zak î vêshmatagtar." (4) Va mûn ângûn vabîdûnayên ôlâ pavan drigûshîh

1 K. omits.—2 MSS. [Pahlavi] î.—3 K. [Pahlavi].—4 Thus in DM., DE.; K. [Pahlavi].—5 Inverted in K.—6 K. [Pahlavi].—7 Thus in K.; DM., DE. [Pahlavi].—8 DM., DE. add [Pahlavi].—9 MSS. [Pahlavi] for [Pahlavi]; comp. [Pahlavi] in DM., DE., below.—10 Thus in DM., DE.; K. [Pahlavi].

(1) CXLII.

(2)

---

parg tûbân yegavîmûnâḏ, va mûn jvîtar va*b*îdûnayên ôl*â* min drigûs͟hîh yamân ba*r*â vak͟hdûnt yehvûnêḏ.

CXLII., (1) A*f*as͟hân den*â*-ic͟h ãngûn dâs͟ht: aîg͟h, â*z*âḏmarḏîh hanâ yehvûnêḏ: mûn tûbân a*f*zârîh gaêtâ patis͟hn bûnda*g* *b*aên kâr va sûḏ yak͟hsenunêḏ, va k͟havitunêḏ va vas͟htamûnêḏ va yehabûnêḏ tûbân a*f*zâr î ôl*â* râî aîs͟hân râî anâk ba*r*â pavan m*â* yehamtûnêḏ, drigûs͟hân dâtakgûb, a*f*as͟hân nyô*g*îh patas͟h va*b*îdûnêḏ. (2) Ol*â* î drigûs͟h *ô*l varzêḏ, ãngûn va*b*îdûnayên aîg͟h ko*l*â ans͟hûtâ c͟has͟hma*g*îh va k͟hvâstak tûbân î ôl*â* râî s͟hâḏ pavan na*f*s͟h*â* yak͟hsenund, va vistâk͟h*ra*

---

1 Thus in the MSS.—2 [Pahlavi] is here used as a substitute for [Pahlavi].—3 At this point one folio is lost from K_{43}., extending from the words ...... [Pahlavi] to [Pahlavi] ...... on p. 40, l. 3.—4 DM. [Pahlavi].—5 DM., DE. [Pahlavi].—6-6 DM., DE. [Pahlavi]—7 DM., DE. [Pahlavi] *nivarjêḏ*, perhaps for [Pahlavi] *garjêḏ*.

(1) CXLIII.

(2)

(1) CXLIV.

hav*â*nd aîgh: "Hat mãn anâ*g*îh va shka*f*tîh aôbash yehamtûnêḍ, adîn zak chāra*y* î bavîhûnêḍ bar*â* de*b*rûnayên."

CXLIII., (1) A*f*ashân den*â*-ich ãngûn dâsht: aîgh, drigûshîh hanâ yehvûnêḍ: mûn tûbânîg khvâstak î gaêtâ râî tan patishn bûndag Ahû, a*f*ash ahûîg mînishnîg patash khû*r*sand, va tund lâ *b*aên yehvûnêḍ. (2) Va *b*aên ôl*â* î chashma*g* va tûbânîg lâ tarmînishn, bar*â* ãngûn vakhdûnayên aîgh: "Levat*â* chashma*g*îh va tûbânîgîh î ôl*â*, drigûshîh î li âkhar-ich zak ham aîgh hav*â* hav*â*m."

CXLIV., (1) A*f*ashân den*â*-ich ãngûn dâsht: aîgh, karpîh hanâ yehvûnêḍ: mûn tûbân avzâr î gaêtâ bûndag maḍ yegavîmûnêḍ, apatmânîhâ vashtamûnêḍ va yakhsenunêḍ.

---

1 DM., DE. [Pahlavi].—2-2 Thus in DE.; DM. [Pahlavi].—
3 DM., DE. [Pahlavi].

(2)

(3)

CXLV.

(2) Chashma*g*îh va tûbânîgîh î ôl*â* râî aîshân anâk, *b*aên ôl*â* î drigûsh va khû*r*sand anshûtâ tarmînishn, a*f*ashân khvâr va spûk vakhdûnayên, va drigûshîh pavan anâ*g*îh yakhsenunêḍ. (3) Anshûtâân den*â* aîmîḍ aôbash levît aîgh: "Hat mân anâ*g*îh va shka*f*tîh aôbash yehamtûnêḍ, adîn za*k* chhâra*g* î bavîhûnast ba*r*â debrûnayên."

CXLV. A*f*ashân den*â*-ich ãngûn dâsht: aîgh, shekunâîh hanâ yehvûnêḍ: mûn tûbân khvâstak î gaêtâ bûndag levît patash ankhû*r*sand, va na*f*sh*â* tan pavan dûshparg yakhsenunêḍ, va *b*aên ôl*â* î tûbânîg va chhashmak tarmînishn, bena*f*sh*â* hamîshak *ôl* chhashma*g*îh va tûbânîgîh kûshêḍ.

1 DM., DE. —2 DM., DE. —3 DM., DE.

(1) CXLVI.

(2)

(3)

CXLVII.

CXLVI., (1) A*fa*shân den*â*-ich . ãngûn dâsht: aîgh, paîtîyârak 4 haît: 2 î âzâdmardân tûbânîgân, va 2 î drigûshân kam tûbân chabunân. (2) Amat za*k* paîtîyârak lâ hav*â*h, akavîn pavan ke*rf*ak hamtâk yehvûnd; va âzâdmardân drigûshân paîtîyârak paîtîyârak î âzâdmardân tûbânîgân. (3) Aêvak drîgûshîh lâ bûrzîdan, va aêvak drîgûshân mûst lâ vijârdan za*k* î drîgûshân, va aêvak tarmînishnîh, lâ âmûkhtan î masân pavan mandavam î rûbân, va aêvak darak mînishnîh.

CXLVII. A*fa*shân den*â*-ich ãngûn dâsht: aîgh, *b*aên hat drîgûshân den*â* mandavam-*î* ba*r*â vaêrâyênd, tarmînishnîh î

---

1 End of the lost folio in K_{43}.—2 MSS. .—3 K. .—4 Thus in K.; DM., DE. .—5 Thus in K.; DM., DE. .—6 Thus in DM., DE.; K. .—7-7 Thus in DM., DE.; K. .

CXLVIII. (1) ... (2) ...

CXLIX. ...

CL. ...

---

*b*aên masân tûbânîgân, adîn pavan sadô-zim î aêvak *ô*l dûshahû lâ yehamtûnd.

CXLVIII., (1) A*f*ashân den*â*-ich ãngûn dâsht: âigh, *b*aên den*â* gêhân aîsh-ich levît mûn khûdâêîh va khvâstak âzarmîg. (2) Za*k* î *f*ar(r)akhû pavan *f*rârûnîh, va za*k* î dûsh-parg pavan kol*â* râs î âz haît.

CXLIX. A*f*ashân den*â*-ich ãngûn dâsht: aîgh, chabun î gaêtâ apatmân lâ ârâyishn, m*â* gaêtâ apatmân-ârâê gab*r*â maînûg vishûp yehvûnêd.

CL. A*f*ashân den*â*-ich ãngûn dâsht: aîgh, chabun î gaêtâ hand ârâyishn chand chabun î maînûg lâ vishû*v*êd.

1-1 [Pahlavi] in K.; [Pahlavi] in DM., DE.—2 K. [Pahlavi]; DM., DE. [Pahlavi].—3-3 K. [Pahlavi]; DM., DE. [Pahlavi].—4-4 Thus in K.; DM., DE. [Pahlavi].—5 This word is written above the line in DM.

(1) CLI.

(2)

CLII.

CLI., (1) A*f*ashân den*â*-ich ãngûn dâsht: aigh, chabun î gaêtâ ãngûn pavan aôbâm kûnishn chîgûn amat khavîtunih aigh: "1,000 shnat zîvam, va m*â* leden*â* yôm lâ va*b*îdûnam adînash *f*radâ*g* va*b*îdûnam". (2) Va mandavam î mainûg ãngûn hamîshak mînishnîhâ va tûkhshâ*g*îhâ kûnishn chîgûn amat khavîtunih aigh: "Yôm zîvam, va m*â* leden*â* yôm lâ va*b*îdûnam adînam âkhar lâ tûbân kardan."

CLII. A*f*ashân den*â*-ich ãngûn dâsht: aigh, pavan chabun î gaêtâ va vêshîgân vistâkh*r*a va varun*j*ag lâ yehvûnishn, m*â* chabun î gaêtâ aîsh-ich bûndagtar lâ yehvûnêd aigh Yim, va Yim-ich ko*l*â yôm sâtûnt kam yehvûnt, va

1 Thus in K.; DM., DE. [Pahlavi].—2 Thus in DM., DE.; K. [Pahlavi].—3-3 Thus in DM., DE.; K. [Pahlavi].—4 K. [Pahlavi]; DM., DE. [Pahlavi].—5 Thus in K.; DM., DE. [Pahlavi].—6 K. [Pahlavi]; DM., DE. [Pahlavi].—7 Thus in K.; DM., DE. [Pahlavi].

[Pahlavi text] (1) CLIII. [Pahlavi text] (2) [Pahlavi text] (3) [Pahlavi text]

a*v*dûm aêman*b*aên c̮habun î gaêtâ a*z*asḫ apâr, va apastân aêvâ*j* ô*l* rûbân yehvûnt.

CLIII., (1) A*f*asḫân den*â*-ic̮h ãngûn dâsḫt: aîgḫ, den*â* 3 haêm garôtmânîg. (2) Aêvak den*â*: mûn amat kabad-ic̮h zîyân va anâ*g*îh min aîsḫ k̮hadîtunt yegavîmûnêḍ, adîn-ic̮h ôl*â* gab*r*â dûsḫman va anâ*g*îh-kâmak lâ yehvûnêḍ. (3) Va aêvak den*â*: mûn pavan k̮hûrisḫn î levîn maḍ yegavîmûnêḍ, vêsḫ levît *frâj* ô*l* pîsḫ aîmîḍ lâ yak̮hsenunêḍ, aîgḫ-"Am aôbasḫ yehamtûnêḍ"; va hat-asḫ gab*r*â mûn *f*ratûm k̮hûrisḫn levît aôbasḫ yehamtûnêḍ, hanâ pîsḫn c̮hîgûn

1 Thus in K.; DM, DE. [Pahlavi].—2 Thus in K.; DM., DE., [Pahlavi].—3 Thus in K.; DM., DE. [Pahlavi].—4 Thus in K.; DM., DE. [Pahlavi].—5 MSS. [Pahlavi].—6 DM., DE. [Pahlavi]. 7 Thus in K.; DM., DE. [Pahlavi].—8-8 K. [Pahlavi]; DM., DE. [Pahlavi].—9 K. [Pahlavi].—10 K. [Pahlavi].—11 Thus in K.; but omitted in DM., DE.—12 DM., DE. add [Pahlavi].—13 Thus in K.; DM., DE. [Pahlavi].

[Pahlavi text] (4) [Pahlavi text]

CLIV. [Pahlavi text] (2) [Pahlavi text] (3) [Pahlavi text]

shâyaḍ bâhar vakhdûnayên. (4) Va aêvak den*â*: mûn nîsh*â*-*î* va gab*r*â-*î* pavan vishkar jîvâk maḍ yegavîmûnd, a*f*ashân khûrishn vashtamûnt sîr va khûr(r)âm yegavîmûnd, a*f*ashân aêvak ô*l* tanîd a*v*îr kâmak yehvûnêḍ, va amat kâmak ba*r*â râyînênḍ adîn-ich aîsh-ich lâ khavîtunêḍ, va ôl*â* gab*r*â za*k* nîsh*â* aêvâ*j* î rûbân râî lâ sarîtûnêḍ.

CLIV. A*f*ashân den*â*-ich ãngûn dâsht: aîgh, haêm za*k* yehvûnêḍ mûn vinâs lâ yezbamûnêḍ ka*r*ḍan. (2) Va khratû za*k* yehvûnêḍ î amat yezbamûnêḍ adîn-ich lâ shed-*k*ûnayên. (3) Va za*k*-ich lâ haêm za*k* yehvûnêḍ mûn za*k* î

1 K. [Pahlavi].—2 Thus in K.; DM., DE. [Pahlavi].—3 Here a substitute for [Pahlavi].—4 Thus in K.; DM., DE. [Pahlavi].—5 Omitted in K.

[Pahlavi text: § CLIII. (4); § CLV.; § CLVI. (1), (2)]

lâ k͟havîtûnêḍ râî yema*lel*ûnêḍ. (4) Va za*k*-ic͟h lâ k͟hratû za*k* yehvûnêḍ î amat lâ k͟havîtunêḍ g͟ha*l* pû*r*sêḍ.

CLV. A*f*as͟hân den*â*-ic͟h ãngûn dâs͟ht: aîg͟h, Yêzaḍ ko*l*â aîs͟h-*î* pavan mandavam-*î* nafs͟h*â* aîmîḍ aôbas͟h yak͟hsenund, ba*r*â ôl*â* mûn k͟hratû levît.

CLVI., (1) A*f*as͟hân den*â*-ic͟h ãngûn dâs͟ht: aîg͟h, mûn k͟hûḍâêîh va k͟hvâstak bavîhûnêḍ aôbas͟h yehamtûnêḍ, *b*aên sûḍ va nyô*g*îh î ans͟hûtâân yak͟hsenunêḍ, va za*k*-s͟hân *b*aên gêhân s͟harîtâ va*b*îdûnayên. (2) Va mûn pavan drîgûs͟hîh va hû*k*ârîh lâlâ yegavîmûnêḍ, patas͟h pavan râmis͟hn za*k* î yazdân ô*l* gêhân yâîtyûnêḍ.

---

1 Thus in K.; DM., DE. [Pahlavi].—2 Thus in K.; DM., DE. [Pahlavi].—3 K. [Pahlavi].—4 DM., DE. add [Pahlavi].—5 Thus in K.; DM., DE. [Pahlavi].—6 DM., DE. [Pahlavi].—7 K. [Pahlavi].—8-8 MSS. [Pahlavi].—9 MSS. [Pahlavi].

CLVII.

CLVIII.

CLIX.

CLX.

CLVII. A*f*as͟hân den*â*-ic͟h ãngûn dâs͟ht: aîg͟h, gab*r*â mûn kîgîh va karapîh *b*aênlevît, va âsnô-ic͟h, vad k͟hûḍ-haîtûm s͟hapîr.

CLVIII. A*f*as͟hân den*â*-ic͟h ãngûn dâs͟ht: aîg͟h, kûtak ke*r*/*f*ak vês͟hîs͟hn lâ va*b*îdûnis͟hn, m*â* mûn kûtak ke*r*/*f*ak vês͟hîs͟hn va*b*îdûnayên, adîn rabâ ke*r*/*f*ak a*z*as͟h apâr yehvûnêḍ.

CLIX. A*f*as͟hân den*â*-ic͟h ãngûn dâs͟ht: aîg͟h, yas͟har-mû*g*îh dak͟hs͟hak aê: mûn rabâ ke*r*/*f*ak kûtak, va kûtak ke*r*/*f*ak rabâ hûskârêḍ.

CLX. A*f*as͟hân den*â*-ic͟h ãngûn dâs͟ht: aîg͟h, ke*r*/*f*ak î kûtak nihûmb î ba*z*ak; m*â* sta*v*ar ba*z*ak va*b*îdûnã-îhêḍ kûtak ke*r*/*f*ak râî kam paêtâk, *ô*l vaîrâyis͟hn kam yehamtûnêḍ.

---

1 Thus in DM.; K., DE. omit.—2-2 MSS. .—3 MSS. .—4 Thus in K.; omitted in DM., DE.—5 K. .—6-6 MSS. .—7 in K.

(1) CLXI.

(1) CLXII.

CLXI., (1) A*f*ashân den*â*-ich ãngûn dâsht: aîgh, kabad za*k* ke*r**f*ak î ãngûn kûtak amat avîr-a*f*zâr gab*r*â-*î* ba*r*â va*b*îdûnayên, patash yasharûb lâ shâyad yehvûntan; va ke*r**f*ak za*k* î ãngûn rabâ î amat aêvak gab*r*â-*î* va*b*îdûnayên, adîn patash yasharûb yehvûnêd. (2) Va len*â* mardûmân a*v*îr tûkhshâk â*v*âyad yehvûnîm aîgh vad mân ke*r**f*ak î rabâ na*f*sh*â* yehvûnêd.

CLXII., (1) A*f*ashân den*â*-ich ãngûn dâsht: aîgh, kolâ aîsh ahû aê haît; va amat ôl*â* aîsh ahû dravîst va a*v*î-vizand yegavîmûnêd, adîn za*k* mandavam pavan mandavam pavan mîyân. (2) Va amat jvitar, amat-ich mandavam-*î*

---

1 Thus in DM., DE.; K. .—2 DM., DE. ; K. .—3 K. omits.—4 Thus in K.; DM., DE. .—5 MSS. .—6-6 MSS. .—7 Thus in K.; DM., DE. .—8-8 Occur in K. only.

CLXIII.

CLXIV.

CLXV.

---

a*v*îr-yema*le*lun a*v*îr khûp yema*le*lûnêd va va*b*îdûnayên, adîn za*k* mandavam vishû*f*t yehvûnêd.

CLXIII. A*f*ashân den*â*-ich ãngûn dâsht: aîgh, Daêna ahû Zaratûhsht, yasharâîsh ahû Mãnsra, va aîrîh ahû dahyû-patîh.

CLXIV. A*f*ashân den*â*-ich ãngûn dâsht: aîgh, ko*l*â mandavam zrê*h*-*î* haît: dânishn zrê*h*-*î* haêm, va rûshnîh zrê*h*-*î* Hvareshaêda, va mayâ zrê*h*-*î* Vâôrûkasha; va rûbân zrê*h*-*î* Ahû.

CLXV. A*f*ashân den*â*-ich ãngûn dâsht: aîgh, a*v*îr khvahîshn dûstî(h) pavan Daêna, m*â* dûstî(h) hamâî levat*â*

---

1 Thus in DM., DE.; K. .—2 DM., DE. add by mistake.—3 K. .—4 After this word DM., DE. insert by mistake.—5 MSS. .

za*k* î pavan Daêna dûst, va m*â* za*k* mûn pavan Daêna dûst letam*â* va tam*â* ko*l*â dô levat*â*.

CLXVI, (1) A*f*as<u>h</u>ân den*â*-ic<u>h</u> ãngûn dâs<u>h</u>t: aîg<u>h</u>, ko*l*â aîs<u>h</u> Daêna va za*k* mûn patas<u>h</u> hîmnunêḍ ba*r*â a*v*ispâr-ḍan, va ba*r*â nigîris<u>h</u>n *b*aên kâmak î na*f*s<u>h</u>*â* aîg<u>h</u>: "Za*k* mandavam mûn tan a*v*ispâr patas<u>h</u> hîmnunêḍ ka*r*ḍan m*â*." (2) Va Daêna c<u>h</u>and mandavam *b*aên mûn tan a*v*ispâr patas<u>h</u> kûnis<u>h</u>n. (3) Va ol*â* aîs<u>h</u> pavan Daêna aûsti*b*ân mûn pavan ko*l*â manḍavam î tan a*v*ispâr patas<u>h</u> kûnis<u>h</u>n, amat yehamtûnêḍ tan a*v*ispârêḍ. (4) Va za*k* and mandavam mûn tan a*v*ispâr patas<u>h</u> kûnis<u>h</u>n vinâs î anâpûhara*g*ân lâ ka*r*ḍan. (5) Aê mûn

1 Thus in K.; DM., DE. omit.—2 Thus in DM., DE.; K. .—3 K. by mistake.—4 K. .—5 Omitted in K.—6 K. .—7 DM., DE. .—8 DM., DE. .—9 Thus in DM., DE.; K. .

7

CLXVII. (1)

(2)

CLXVIII. (1)

Daêna va nîs̱hâ va *f*razand, va yas̱harûbân aîrpatân va a*v*â*r*îg s̱hapîrân râî amat yehamtûnêḍ, tan a*v*ispârêḍ.

CLXVII., (1) A*f*as̱hân den*â*-ic̱h ãngûn dâs̱ht: aîg̱h, pavan den*â* Daêna vâc̱ha*g*-*î* î a*v*îr mâḍîgân, den*â*-ic̱h aêḍûn: A*v*î-gûmânîh î pavan Daêna î Yehân. (2) Va a*v*îgûmânîh î pavan Daêna î Yehân ãngun aîg̱h mûn hat ba*z*ak pavan ba*z*ak ba*r*â paskûnd, adîn-ic̱h min c̱habun î Yehân ba*r*â lâ yegavîmûnd.

CLXVIII., (1) A*f*as̱hân den*â*-ic̱h ãngûn dâs̱ht: aîg̱h, amat gab*r*â-*î* 1,000 mar*z*ân ba*r*â va*b*îdûnayên, patas̱h a*v*ak̲h̲s̱h va pavan patît hav*â*h, va ãngûn yema*l*e*l*ûnêḍ aîg̱h: "Âk̲h̲a*r*-ic̱h Aharman na*f*s̱h*â* lâ yehvûnam, ba*r*â ãngûn va*b*îdûnam aîg̱h

1 Thus in K.; DM., DE. —2 MSS. .—3-3 Thus in K.; DM., DE. .—4-4 Thus in DM., DE.; K. —5 DM., DE. ; K. .—6 K. —7 Occurs in K. only.—8 Inverted in K.—9 K. .

Aûha*r*ma*z*da na*f*shâ yehvûnam, adîn Aharman kam pavan na*f*shâ yakhsenunêḍ va kam ô*l* na*f*shâ tûbân havâh kar-ḍan." (2) Chîgûn gab*r*â-*î* vinâs-*î* î a*v*îr khûrḍak paskhâr yeh-vûnêḍ, va ôlâ vinâs râî min ke*r*fak stûb yehvûnêḍ, va yema*l*e*l*ûnêḍ aîgh: "Li kunun ke*r*fak mâ amat âkha*r*-ich Aharman na*f*shâ havâm."

CLXIX., (1) A*f*ashân denâ-ich ãngûn dâsht: aîgh, gab*r*â-*î* aîman*b*aên marḍûm î *b*aên denâ gêhân pavan dravand, ba*r*â na*f*shâ tan lâ pavan dravand, ba*r*â pavan yasharûb ãngûn yakhsenunêḍ aîgh: "Aûha*r*ma*z*da na*f*shâ havâm, adîn Aharman kam ô*l* na*f*shâ de*b*rûnayên." (2) Chîgûn gab*r*â-*î* î achâr anda*k* vinâs î bena*f*shâ yema*l*e*l*ûnêḍ

1 Inverted in K.—2 Thus in K.; DM., DE. .—3 DM., DE. .—4 Occurs in K. only.—5 Thus in K.; DM., DE. .—6 Thus in K.; DM., DE. .—7 K. .—8 Thus in K.; DM., DE. .

aîg̮h : "Havâ̆ dravand havâ̆m." (3) Mâ̆ pavan gaêtâ amat kabad-ic̮h gabrâ pavan vad̤arîh gabrâ-î hamîmâr havâ̆nd, adînic̮h akarj sarîtarîh î ôlâ̆ aîs̮h aêd̤ûn spûrîg lâ s̮hâyad̤ k̮havîtunast c̮hîgûn amat gabrâ-î benafs̮hâ̆ sarîtarîh î nafs̮hâ̆ yemalelûnêd̤.

CLXX. Afas̮hân denâ-ic̮h ãngûn dâs̮ht : aîg̮h, mûn pavan zîyân va anâgîh mad̤ î ôlâ̆ î tanid min Yazdân ayâft k̮hvâstâr yehvûnêd̤ âsnô maînûg vîrûyis̮hnîhâ, hanâ râî mâ̆ hat-ic̮h kâr adânîhâ va lâ frârûn, adîn-ic̮h Yêzad̤ hîmnunênd aîg̮h : "Yazdân mandavam î s̮hapîr va sarîtar tûbân kard̤an."

1 Thus in DM., DE.; [Pahlavi] in K.—2 DM., DE. add [Pahlavi].—3 K. omits.—4 K. [Pahlavi].—5 DM., DE. omits [Pahlavi].—6 Thus in K.; DM., DE. [Pahlavi].

CLXXI.

CLXXII. (1) (2) (3)

CLXXIII. (1)

CLXXI. A*f*ash̲ân den*â*-ich̲ ãngûn dâsh̲t : aîg̲h̲, den*â* anda*k* va kabad, va nazdîg va rak̲h̲îg, va k̲h̲vâr va dûsh̲vâr, za*k* î *f*ra*z*ânak sh̲apîr k̲h̲avîtunêḍ.

CLXXII., (1) A*f*ash̲ân den*â*-ich̲ ãngûn dâsh̲t : aîg̲h̲, râs î ô*l* Garôtmân Daêna patmân. (2) Va amat Aûha*r*ma*z*da za*k* râs vaîrâst, adînash̲ Aharman dô râs levat*â* *f*r*â*j han-k̲h̲etûnt: aêvak Frehîbûḍ, aêvak Aîbîbûḍ. (3) A*f*ash̲ den*â* ko*l*â vad ô*l* tam vaîrâst, va min za*k* vêsh̲ lâ tûbân vaîrâstan.

CLXXIII., (1) A*f*ash̲ân den*â*-ich̲ ãngûn dâsh̲t : aîg̲h̲, *f*ar(r)ak̲h̲û ô*l* gab*r*â mûn pavan râs î malkâ sâtûnêḍ,

---

1 K. omits.—2 MSS. [Pahlavi].—3-3 Thus in DM., DE.; K. [Pahlavi] [Pahlavi].—4 MSS. [Pahlavi].—5 Inverted in K.—6 Thus in K.; [Pahlavi] in DM., DE.—7 DM., DE. add another [Pahlavi] by mistake.

(2) (3)

CLXXIV.

CLXXV. (1) (2)

---

m*â* mûn-ich *a*v*î*r vah-âînîhâ sâtûnêḍ, adîn-ich pavan *z*imân ô*l* khân yehamtûnêḍ. (2) Va dûsh-parg ôl*â* gab*r*â mûn pavan râs î a*v*îrâs sâtûnêḍ; m*â* chand tûkhshâ*g*îhâtar adîn ô*l* khân dûrtar. (3) Va râs î malkâ Daêna, va khân Vahisht.

CLXXIV. A*f*ashân den*â*-ich ãngûn dâsht: aîgh, rûbân patmân tûbân, lâ tûbân khvâstak patmân, vijîristan lâ vijîristan.

CLXXV., (1) A*f*ashân den*â*-ich ãngûn dâsht: aîgh, vijîristan va lâ vijîristan, mandavam va aîshîhâ varḍêḍ. (2) Haît lâ vijîristan, bar*â* amat vishaspak va hastak, va zahbâîn

---

1 Thus in DM., DE.; K. [Pahlavi].—2 Occurs in K. only.—3 K. [Pahlavi] *demân*.—4 Thus in the MSS.; better [Pahlavi].—5 K. reads [Pahlavi] *agîn*.—6-6 [Pahlavi] in K.; [Pahlavi] *Ashôvahisht* in DM., DE.—7 K. [Pahlavi].—8 K. [Pahlavi].—9-9 K. [Pahlavi] [Pahlavi]; DM., DE. [Pahlavi] [Pahlavi].

(3)

CLXXVI.

CLXXVII.

(1) CLXXVIII.

---

va âsîmîn, va a*vâr*îg kh̲vâstak bûnda*k* yakh̲senunêḍ. (3) Haît mûn vijîrêḍ amat lecḫadôn tô*r*â aê-tâk, va âr*zug-î* *frâj* lâ vazlûnêḍ.

CLXXVI. A*f*ash̲ân denâ-icḫ ãngûn dâsh̲t: aîgh̲, Daêna hâmôkgûn vijîristan lâ vijîristan: m*â* vijîrêḍ amat vinâs lâ va*b*îdûnãnd; va lâ vijîreḍ ba*r*â amat ke*r*fak va*b*îdûnãnd.

CLXXVII. A*f*ash̲ân den*â*-icḫ ãngûn dâsh̲t: aîgh̲, pavan-icḫ kh̲vâstak ka*r*ḍan mandavam î den*â* sh̲apîr: mûn tûkh̲-sḫâk, hûdâr va kh̲û*r*sand yehvûnêḍ.

CLXXVIII., (1) A*f*ash̲ân den*â*-icḫ ãngûn dâsh̲t: aîgh̲, marḍûm 4 âînînak hav*â*nd: 2 aûzmâyisḫn va 2 lâ aûzmâyisḫn.

---

1 Thus in DM., DE.; K. .—2 K. .—3-3 Omitted in K.—4 DM., DE. .—5 DM., DE. here add .—6 K. .—7-7 MSS. .—8 K. *hûdâr*.—9 DM., DE. here repeat by mistake.

(2)

(3)

(4)

CLXXIX.

---

(2) Za*k* 2 âînînak aûzmâyis̱hn, aêvak za*k* î levat*â* s̱hapîrân s̱hapîr, va aêvak za*k* î levat*â* sarîtarân sarîtar. (3) M*â* s̱hâyaḏ yehvûnêḏ amat za*k* mûn levat*â* s̱hapîrân yehvûnt yegavîmûnêḏ amat ô*l* sarîtarân sarîtar; va za*k* mûn levat*â* sarîtarân yehvûnt yegavîmûnêḏ amat ô*l* s̱hapîrân yehamtûnêḏ s̱hapîr. (4) Va 2 âînînak î lâ aûzmâyis̱hn, aêvak za*k* î levat*â* s̱hapîrân yehvûnt va âk̲ha*r*-ic̱h sarîtar; va aêvak za*k* î levat*â* sarîtarân yehvûnt va âk̲ha*r*-ic̱h s̱hapî*r*.

CLXXIX. A*f*as̱hân den*â*-ic̱h ãngûn dâs̱ht: aîg̱h, mar-ḏûm mandavam î a*v*îr nyôk k̲hûk î *f*rârûn, m*â* k̲hûk î haêm ba*r*â yehvûnêḏ, va haêm daêna yehvûnêḏ.

---

1 Thus in K.; DM., DE. .—2 K. omits.—3 DM., DE. .

CLXXX.

(1) CLXXXI.

(2)

(3)

CLXXXII.

CLXXX. A*f*ashân den*â*-ich ãngûn dâsht: aîgh, gab*r*â za*k* far(r)khûtar mûn den*â* chabun î gaêtâ aêdûn *f*rasâvand *b*aên ô*l* za*k* î a*f*rasâvand gûmîzêd; aîgh amat min gaêtâ sachêd pavan maînûg yehvûnêd.

CLXXXI. (1) A*f*ashân den*â*-ich ãngûn dâsht: aîgh, pavan Daêna vâcha*g* 4, î a*v*îr mâdîgân. (2) Den*â*-ich aêdûn: za*k* î vinâskâr pavan vinâs lâ anvînîdan; va za*k* î dravand-ich dâdistân gab*r*â khûdâêih va khvâstak râî lâ barzîdan; va ker*f*ak pâddahishn min maînûgân bavîhûnastan; va hâvishtîh ka*r*dan. (3) Mâda*g*var hâvishtîh ka*r*dan, m*â* za*k*-ich ko*l*â pavan hâvishtîh ka*r*dan ba*r*â shnâsîhêd.

CLXXXII. A*f*ashân den*â*-ich ãngûn dâsht: aîgh, den*â*

---

1 Thus in K.; DM., DE, [Pahlavi].—2 K. [Pahlavi].

CLXXXIII.

CLXXXIV.

3 vâchag khᵛâstak vêsh âvâyad aîgh aîmanbaên Avistâk va Zand: aêvak zak î vinâskâr pavan vinâs lâ anvînîdan; va aêvak zak î drûj dâdistân gabrâ khûdâêîh va khᵛâstak râî lâ bûrzîdan; va aêvak kerfak pâddahishn min maînûgân bavîhûnastan lâ min gaêtâ.

CLXXXIII. Afashân denâ-ich ãngûn dâsht: aîgh, mûn vâchag-aê lâ khavîtunêd râî yemalelûnêd aîgh: "Khavîtunam"; adîn ôlâ vâchag gavârîg râî 1,000 vâchag î khavîtunêd azash barâ vazlûnêd.

CLXXXIV. Afashân denâ-ich ãngûn dâsht: aîgh, zak mûn levît hat khavîtunêd aîgh: "Lâ havâm", havâh.

1 K. .—2 K. .—3 Written twice in DM. by mistake.— 4 Thus in K.; in DM., DE.—5 Thus in K.; in DM., DE.—6 K. .

(1) CLXXXV.

(2)

(1) CLXXXVI.,

(2)

CLXXXV., (1) A*f*ashân den*â*-ich ãngûn dâsht: aîgh, ar*j*ânîg yehvûnishn, m*â* far(r)khû za*k* î ar*j*ânîg va âînîh î Daêna khavîtunêḍ, aîgh mandavam aîgh va ô*l* mûn de*b*rû-nishn. (2) M*â* ko*l*â dô Daêna na*f*sh*â* hav*â*nd, maînûg va gaêtâ, va shâḍtar-ich yehvûnêḍ amat mandavam o*l* ar*j*ânî-gân yehbûnêḍ min spenâ*y*îh va dânâ*y*îh va shâḍîh va â*v*âḍîh va patishn î pavan Daêna.

CLXXXVI., (1) A*f*ashân den*â*-ich ãngûn dâsht: aîgh, *b*aên tan-aê haêm vêsh aîgh ko*l*â zâ*b*z î pavan kaô*f* dasht. (2) *B*aên-ich za*k* tan âsnô za*k* haêm î amat ô*l*â haêm pîshûpâê[6] va*b*îdûnayên, adîn aêman*b*aên haêm ba*r*â ô*l* *f*rârûnîh varḍêḍ.

---

1 DM., DE. .—2 DM., DE. .—3 K. .—4 K., DM., DE. .—5 MSS. .—6 Originally, pîshûpâḍ.

(1) CLXXXVII.

(2)

(3)

(4)

(1) CLXXXVIII.

CLXXXVII., (1) A*f*ashân den*â*-ich ãngûn dâsht: aîgh, mardûmân râî babâ sharîtunt yakhsenunishn, m*â* mûn mardûmân babâ vishâd lâ yakhsenunêd, adînash mardûm ô*l* khânak lâ yehamtûnd. (2) Va mûn mardûm ô*l* khânak lâ yehamtûnd, adînash yazdân yakhsenunishn ô*l* khânak levît. (3) Va mûn yazdân yehamtûnî(h) a*v*ô ô*l* khânak levît, adînash gad*â* lâ yehvûnêd. (4) M*â* mardûm min âkha*r* î lakhmayâ hav*â*nd, va yazdân min âkha*r* î mardûm hav*â*nd, va gad*â* min âkha*r* î yêzad haît.

CLXXXVIII., (1) A*f*ashân den*â*-ich ãngûn dâsht: aîgh, a*v*îr tûkhshishn ô*l* ham-rasishnîh va ham-khûrishnîh levat*â*

---

1 Repeated by mistake in DM., DE.—2 Better

[Pahlavi text] (2) [Pahlavi text]

CLXXXIX. (1) [Pahlavi text] (2) [Pahlavi text]

---

shapîr. (2) Mâ hat khavîtunih aîsh aîgh chîgûn ñyôk ham-rasishnîh va ham-khûrishnîh î levatâ shapîrân amat mandavam î ãngûn lâ mat yegavîmûnêd î ôl shapîrân shâyad yehabînt, adîn-ich lakhmayâ î na*f*shâ yensegûnih, va *b*aên ôl shapîrân vazlûnih, va levatâ shapîrân ba*r*â vashtamûnih.

CLXXXIX., (1) A*f*ashân denâ-ich ãngûn dâsht: aîgh, râmishn ãngûn pâvan nivâzishn yakhsenunishn chîgûn rasî*g*-aê î apûrnâêîg, va ãngûn madam tûkhshishn aîgh akar*j* râmishn min tan ba*r*â lâ vazlûnêd. (2) Va amat râmishn za*k* mandavam bavîhûnêd zyash amat ôl kâmak îyâ*v*ênd vinâs, adîn za*k* mandavam lâ, ba*r*â hân mandavam î amat va*b*îdûnã râmishn

---

1 The words [Pahlavi] ...... [Pahlavi] are found in K. only.—2 K. [Pahlavi]; DM., DE. [Pahlavi].—3 K. [Pahlavi].

(3) *

(4) *

cxc.

cxci.

---

a*f*zâyîḍan. (3) Lâ vinâs kûnis̮hn, va âk̲ha*r*-ic̮h râmis̮hn min tan ba*r*â s̮habkûnis̮hn, î m*â* rasî*g*-ic̮h î apûrnâêîg kabad î za*k* î amat za*k* mandavam bavîhûnêḍ, î amatas̮h ô*l* kâmak îyâ*v*ênd vinâs î a*v*îr sta*v*ar a*z*as̮h yehvûnêḍ. (4) A*z*as̮h pavan gaôharîg î za*k* mandavam ãngûn k̲h*v*ârgûn mandavam c̮hîgûn k̲hûrmâk-aê ayû*f* gû*z*-aê ayû*f* hân mandavam yehabûnd, va patas̮h k̲hû*r*sand va pavan râmis̮hn yehvûnêḍ.

cxc. A*f*as̮hân den*â*-ic̮h ãngûn dâs̮ht: aîg̮h, marḍûmân hûs̮hîyâr yehvûnis̮hn, vad ya*z*dân râmis̮hn *b*aên tan mâhmân yehvûnêḍ; m*â* bavîhûnastan va vi*j*ustan *b*aên Daêna ke*r*fak za*k* î râmis̮hn *k*âm.

cxci. A*f*as̮hân den*â*-ic̮h ãngûn dâs̮ht: aîg̮h, s̮hnâ-

---

1 DM., DE. [Pahlavi].—2 K. [Pahlavi]; DM., DE. [Pahlavi].—3 K. [Pahlavi].—4-4 Thus in K.; DM., DE. [Pahlavi] [Pahlavi].

CXCII.

(1) CXCIII.

(2)

(3)

---

yishn î yazdân râmishn î za*k* mûn bîsh min âkhar levît.

CXCII. A*f*ashân den*â*-ich ãngûn dâsht: aîgh, shnây-ishn î yazdân râmishn va gad*â* î tan î shapîrân.

CXCIII., (1) A*f*ashân den*â*-ich ãngûn dâsht: aîgh, tan *b*aên râmishn va yed*â* min vinâs lakhvâr dârishn; m*â* tan *b*aên râmishn adîn Vahûman pavan tan mâhmân. (2) Chîgûn Vahûman pavan tan mâhmân adîn vinâs dûshvâr ka*r*dan, va min bîsh a*v*îr pâhrî*j*ishn. (3) *Mâ* mûn bîsh *b*aên ô*l* tan shed*k*û-nayên adînash Akôman *b*aên ô*l* tan vazlûnêd, va mûn Akôman *b*aên ô*l* tan vazlûnêd adîn mandavam î *f*rârûn dûshvâr ka*r*dan.

1-1 Thus in DM., DE.; K. [Pahlavi].—2 K. [Pahlavi].—3-3 [Pahlavi] in DM., DE.; K. [Pahlavi].—4-4 Thus in K.; DM., DE. [Pahlavi].—5 K. also reads it [Pahlavi] *yedman*.—6 DM., DE. add [Pahlavi], perhaps *âsnîh* meaning "intuition," or "intuitively." The general reading *adînash* is here inappropriate.—7 K. [Pahlavi].—8 DM., DE. [Pahlavi].

[Pahlavi] CXCIV.

[Pahlavi] CXCV.

[Pahlavi] (1) CXCVI. [Pahlavi] (2) [Pahlavi]

CXCIV. A*f*ashân den*â*-ich ãngûn dâsht: aîgh, dô î nyôk, den*â*-ich aêdûn: âhû*g*, vairâêih va varûn, vashtârîh.

CXCV. A*f*ashân den*â*-ich ãngûn dâsht: aîgh, ko*l*â vêhîh bar râmishn, ko*l*â anâ*g*îh bar bîsh.

CXCVI. (1) A*f*ashân den*â*-ich ãngûn dâsht: aîgh, râmishn mâdîgân khû*r*sandîh î Vahûman, va bîsh mâdîgân ankhû*r*sandîh. (2) M*â* amat Aûha*r*mazda î Khûdâê pavan nyô*g*îh zyash hait lâ khû*r*sand hav*â*t adînash lâ nyôk hav*â*t; va hat Aharman pavan anâ*g*îh î na*f*sh*â* lâ ankhû*r*sand hav*â*t adînash lâ anâk hav*â*t.

---

1 Thus in K.; DM., DE. [Pahlavi].—2 Thus in K.; [Pahlavi] in DM., DE.—3 K. [Pahlavi].—4 K. omits; DM., DE. [Pahlavi].—5 K. [Pahlavi].—6 K. [Pahlavi].—7 MSS. [Pahlavi] in the sense of [Pahlavi] *hait*.—8 Inverted in K.—9 K. [Pahlavi].—10 MSS. [Pahlavi].

CXCVII.

(1) CXCVIII.

(2)

CXCVII. A*f*as̱hân den*â*-ic̱h ãngûn dâs̱ht : aîg̱h, ḵhû*r*-sand c̱habunân anḵhû*rs*andîh î ḵhratû va dânis̱hn.

CXCVIII., (1) A*f*as̱hân den*â*-ic̱h ãngûn dâs̱ht : aîg̱h, gab*r*â mûn pavan maînûg î âz âr*j*û*g* ô*l* tan yehamtûnêḏ, azas̱h c̱habun î gaêtâ kâmak nimâyêḏ. (2) Adîn c̱hârak den*â* a*v*îrtar : amat gab*r*â frê(h-)yâvandîh î tan c̱habun î gaêtâ ô*l* na*f*s̱h*â* nimâyêḏ den*â* mînêḏ aîg̱h : “ Hangâr aîg̱h-am vaḵhdûnt, ba*r*â m*â* vaḵhdûnam, amat zûḏ ba*r*â s̱hed-kûnã â*v*âyaḏ ; min kunun *frâj* lâ vaḵhdûnam, aîg̱h-am vad dûs̱hâramîh î min ba*r*â yegavîmûnd ḵhûbîh lâ yeham-tûnêḏ, m*â* c̱habun î gaêtâ lâ vaḵhdûntan kabad ḵh*v*ârtar aîg̱h ba*r*â s̱hedkûnã.”

1 K. .—2 Not found in K.—3 K. .—4 K. .—5 K. .—6 K. .—7 K. .

CXCIX.

(1) CC.

(2)

CXCIX. A*f*ashân den*â*-ich ãngûn dâsht: aîgh, pûr khratû gab*r*â za*k* î ko*l*â gâs *f*ra*j*âm î gaêtâ aîya*y*âḍ yegavîmûnêḍ.

CC., (1) A*f*ashân den*â*-ich ãngûn dâsht: aîgh, khᵛâr chabun î gaêtâ, m*â* *b*aên aê yôm shâyaḍ yehvûnt amat gab*r*â maha*r* d*r*avist kârîgar, va kunun rakhîg aîmîḍ, pîsh min 6 zamûn vîmâr va akârag va an-aîmîḍ yegavîmûnêḍ, va pîsh min lêlyâ ân yemîtunêḍ, va haît-ich-î yôm î seḍîgar lâ yehvûnêḍ, amat ba*r*â *z*imîg gîmîkhtêḍ a*v*râ yehvûnêḍ. (2) Anshûtââu ãngûn handîshishn aîgh: "Shâyaḍ yehvûnt amat za*k* gab*r*â, li havâm a*f*am pavan za*k* âînîna*g* aôbash

1 Thus in K.; DM., DE. —2 Thus in DM., DE.; K. —3 Thus in DM., DE.; K. —4-4 omitted in K.—5 K. —6 K. —7 K. —8 Thus in K.; in DM, DE.—9-9 MSS. —10 Thus in K.; DM., DE. —11 Thus in DM., DE.; K. (meaning the next or the following day).—12 K. —13 Thus in K.; DM., DE. .

[Pahlavi text]

CCI. [Pahlavi text]

CCII. [Pahlavi text]

CCIII. (1) [Pahlavi text]

---

yehamtûnêḏ, va âkhar-ich chabun î gaêtâ *mâ* râî *f*rehî-bûḏihâ madam tûkhshîm."

CCI. A*f*ashân den*â*-ich ãngûn dâsht: aîgh, amat aê jôjan yakhsenunêḏ ba*r*â za*k* yakhsenunîhêḏ râî yakhsenunishn adîn-ich a*f*dûm za*k* gab*r*â pavan rîshishn î kârân tû*j*êḏ.

CCII. A*f*ashân den*â*-ich ãngûn dâsht: aîgh, khᵛâstak and yakhsenunishn chand khᵛîshkârîh patash lâ katrûnêḏ.

CCIII., (1) A*f*ashân den*â*-ich ãngûn dâsht: aîgh, pavan aê jôjan ayû*f* lakhmayâ-*î* shâyaḏ yehvûntan amat gab*r*â apatmân dâshtan î za*k*-*î* jôjan va lakhmayâ-*î* râî ba*r*â ô*l*

---

1 K. [Pahlavi].—2 Thus in K.; [Pahlavi] in DM., DE.—3 Occurs in K. only.—4 Thus in DM., DE.; [Pahlavi] in K.—5 DM., DE. [Pahlavi].—6 Occurs in K. only.—7 DM., DE. repeat [Pahlavi] by mistake.—8 K. [Pahlavi].—9. Thus in the MSS.—10 K. [Pahlavi].

(2)

(3)

(1) CCIV.

(2)

(3)

(4)

(1) CCV.

(2)

---

margar*j*ânih yehamtûnêḍ. (2) M*â* s̱hâyaḍ yehvûnt amat ôl*â* mûn kẖᵛâstak za*k*-*î* jôjan va lakẖmayâ-*î* min-icẖ za*k*-*î* jôjan va lakẖmayâ-*î* haît, î ba*r*â pardaz*ê*ḍ, ar*j*ânîgîh yehamtûnêḍ. (3) Mûnas̱h dahis̱hn a*z*as̱h lâ yehabûnêḍ, patas̱h aîrikẖtêḍ.

CCIV., (1) A*f*as̱hân den*â*-icẖ ãngûn dâs̱ht: aîg̱h, marḍûm 3 âînînak: aêvak bûlkẖt, aêvak anaîrâlkẖt, aêvak aîrâlkẖt. (2) Bûlkẖt za*k* mûn mandavam min Yehân vas̱hammûnêḍ pavan kâr ya*k*ẖsenunêḍ. (3) Anaîrâlkẖt za*k* mûn min âkẖa*r* ôl*â* mûn mandavam vas̱hammûnt. (4) Va aîrâlkẖt za*k* mûn dastôbarân ba*r*â varḍêḍ.

CCV., (1) A*f*as̱hân den*â*-icẖ ãngûn dâs̱ht: aîg̱h, an-s̱hûtâ den*â* 3 âînînak ô*l* vahis̱ht yehamtûnd. (2) Aêvak za*k* î

---

1 After this, eight folios of K. 43 are lost.—2 MSS. .—3 DM., DE. .—4 MSS. .—5 MSS. .

dânâ*y*, va aêvak za*k* î dânâ*g* aîya*y*âr, va aêvak za*k* î dânâ*y* lâ hamîmâr.

CCVI., (1) A*f*ashân dend*â*-ich ãngûn dâsht: aîgh, anshûtâ dend*â* 3 âînînak: aêvak gâsânîg, va aêvak hâda-mãnsrîg, va aêvak dâtîg. (2) Ôl*â* î gâsânîg hamîh levat*â* ya*z*dân, va vîchag-haîtagîh min shaêdân va drû*j*ân, va khvâstak-patmân min dâhm va gîvar, va pavan vinâs î va*b*îdûnayên sharm va avînishn pât*f*râs. (3) Va za*k* î hâda*g*-mãnsrîg hamîh levat*â* yasharûbân, a*f*ash vîchag-haîtagîh min dravandân, a*f*ash khvâstak-patmân za*k* î *f*rârûn va*b*îdûnîhyên, va pavan vinâs î va*b*îdûnã ashtra î sraôshôcharanãm khra*f*stra ava*j*adan, vad-khânân tûkhtan

---

1 DM., DE. va*b*îdûnãnd.—2 Thus in DE.; in DM.

(4)

CCVII.

(1) CCVIII.

(2)

pât*f*râs. (4) Va za*k* î dâtîg hamîh levat*â* aîrân, a*f*ash vîchag-haîtagîh min an-aîrân, a*f*ash khvâstak-patmân min babâ aîgh dâtîhâ shâyaḍ kardan, va pavan vinâs î va*b*îdûnã *g*an*g* zanishn Daêna yôm pât*f*râs.

CCVII. A*f*ashân den*â*-ich ãngûn dâsht: aîgh, *f*ar(r)akhû gab*r*â rûbân pâhrî*j*êḍ, dûsh-parg lâ rûbân tan pâh-rî*j*êḍ.

CCVIII., (1) A*f*ashân den*â*-ich ãngûn dâsht: aîgh, den*â* tan gaôbar ba*r*â kûnishn lâ chikâḍ. (2) Madam gaôbar mayâ z*y*ash vârêḍ hâmô*b*aên madam natrûnêḍ, va za*k*-ich î pavan chikâḍ va a*v*â*r*îg mûnash bûlandtar vârêḍ, admô*b*aên a*z*ash ba*r*â vazlûnêḍ; za*k* z*y*ash madam lâ vârêḍ

1 DM., DE. [Pahlavi] for [Pahlavi].

adînash *f*ratûm aôbash lâ yehamtûnêḍ. (3) A*f*ashân gaôbar hanâ gû*f*t: vesh-dûstîh, veshîh ô*lâ* î tanid â*v*âyast pavan na*f*sh*â* dâshtan, patash pavan râmishn yehvûnêḍ. (4) A*f*ashân chikâḍ hanâ gû*f*t: vesh-dûshmanîh, veshîh ô*l* tanid lâ â*v*âyastan pavan na*f*sh*â* dâshtan, patash bîkht yehvûntan.

CCIX., (1) A*f*ashân den*â*-ich ãngûn dâsht: aîgh, veshdûst gab*r*â min hamâk den*â* gêhân ke*r**f*ak madam yehamtûnêḍ; min za*k* î bena*f*sh*â* va*b*îdûnayên kâd*â* patash ãngûn lâlâ yegavîmûnêḍ chîgûn gaôbar mayâ î madam vârêḍ hanâ m*â* min hân jîvâk aôbash yehamtûnêḍ. (2) Vesh-dûshmanîh gab*r*â min hamâk den*â* gêhân ke*r**f*ak ãngûn daêna î mâ za*k* î

1 DM., DE. [Pahlavi].—2 DM., DE. [Pahlavi].

ccx.

(1) ccxi.

(2)

benafshâ vabîdûnayên ãngûn azash barâ vazlûnêḍ, va min avârîg jîvâg ãngûn aôbash lâ yehamtûnêḍ chîgûn chikâḍ mayâ.

ccx. Afashân denâ-ich ãngûn dâsht: aîgh, mûn aêvâch î Yazdân rûbân râî pavan vîrûyishn madam lâlâ yegavîmûnêḍ, ghal-ich zak mandavam mûn madam lâlâ yegavîmûnêḍ lâ Daêna va râs î Yazdân, adîn-ich Yêzaḍ vakhdûnã; denâ-ich âvâḍîh patash aîghash rôêshâ ôl Daêna va rastag î Yazdân vakhdûnã.

ccxi., (1) Afashân denâ-ich ãngûn dâsht: aîgh, tûkhshâg yehvûnishn pavan yasharâîsh, va hûkâr va hûbahar yehvûnishn pavan khûrishn dârishn, mâ zak-ich î tûkhshâgtûm kerfaktûm va hûkârtûm. (2) Va andak aûjagtar anshûtâ amat ôl

1 Thus DM.; DE. [Pahlavi].—2-2 DM., DE. [Pahlavi].

(1) CCXII. (2) (3)

(1) CCXIII.

---

hamâr î mainûgân yehamtûnêḏ, adînash kâmag ãngûn yehvûnêḏ aîgh: "-Am kam vashtamûnt havâh, va kam dâsht va vêsh karḏ havâh."

CCXII., (1) Afashân denâ-ich ãngûn dâsht: aîgh, kolâ aîsh âînînag 2 barâ kûnishn va baên nigîrishn. (2) Afash baên âînag-î ahûg î nafshâ nigîrishn chand tûbân pavan vaîrâyishn madam tûkhshishn. (3) Afash baên zak âînag î daḏîgar vêhîh î kârân nigîrishn, pavan nafshâ dârishn, paḏash pavan râmishn yehvûnishn, azash madam âmûkhtishn.

CCXIII., (1) Afashân denâ-ich ãngûn dâsht: aîgh, rûbân î anshûtâân akarj madam jîvâk-aê lâ yegavîmûnêḏ, mâ azash âînag-îch hamâî arzâyêḏ ayûf hamâî kâhêḏ

---

1 DM., DE. .—2 Thus in DE.; in DM.—3 Thus in DE.; in DM.—4 DM., DE. .

(2)

CCXIV. (1)

(2)

(3)

(2) A*f*as͟hân av*z*ûḍan va kâstan hanâ gû*f*t aîg͟h: "Vad gab*r*â rûbân kâmag hamâî avzâyêḍ, va c͟hîgûn tan kâmag adîn-ic͟h rûbân kâhêḍ."

CCXIV., (1) A*f*as͟hân den*â*-ic͟h ãngûn dâs͟ht: aîg͟h, ar*j*ân-îg yehvûnis͟hn pavan ko*l*â râ*z* î kâr î Yê*z*aḍ va ya*z*dân âsnîh. (2) Chîgûn gab*r*â ar*j*ânîg yehvûnêḍ, adîn ya*z*dân bena*f*s͟h*â* min râ*z* va patkâr î na*f*s͟h*â* âkâs va*b*îdûnând; m*â* yê*z*aḍ gan*j*bar î aûstôbâr bavîhûnd, adînas͟h ya*z*dân râ*z* va patkâr î na*f*s͟h*â* min aîs͟h-ic͟h nîhân levît; m*â* k͟havîtunt aîg͟h c͟hand ans͟hûtâ vês͟h k͟havîtund vas͟ht pâtak͟hs͟hâêtar yehvûnd. (3) A*f*as͟hân ar*j*ânîgîn yehvûnt hanâ gû*f*t: "Aêḍûn

1-1 DM., DE. .—2 Omitted in DE.—3 Better .—4-4 DM. DE. .—5-5 DM., DE. .—6-6 DM., DE. .—7 DM., DE. .

CCXV.

(1) CCXVI.

(2)

---

shapîr gabrâ yehvûnîḍ aîgh-shân Yehân râs ôl tan yehvûnêḍ, râz î chabun î nafshâ khûbîh nimâyênd."

CCXV. Afashân denâ-ich ãngûn dâsht: aîgh, Daêna 7 fradîp[4] haît; azshân zak î badtûm Mãnsra vizand gûft.

CCXVI., (1) Afashân denâ-ich ãngûn dâsht: aîgh, aîsh-ich levît mûn denâ Daêna paîtîyâragtar havâd chîgûn zak î yasharmôg; mâ just min zak î yasharmôgân aîsh-ich paîtîyârag levît mûn lechadôn fradîp-î haît, mûn barâ-ich ôl Daêna badtûm baên tûbân yâtûntan. (2) Ôlâ î yasharmôg pavan kâm î mãnsrabarîh î lechadôn fradîp i badtûm baên yâtûnt, haît mûn barâ-ich ôl Daêna khûḍîh va vazgîh yehamtûnêḍ.

---

1 DM., DE. [Pahlavi].—2 Better [Pahlavi].—3-3 DM., DE [Pahlavi].—4 Generally read farîp.

CCXVII.

(1) CCXVIII.

(2)

CCXIX.

CCXVII. A*f*ashân den*â*-ich ãngûn dâsht : aîgh : "Lak taôkhmag î vîra î mardûmân, aê taôkhmag denâ khᵛârtar î pavan Avistâk va Zend âmûkhtan khavîtunast *b*aên âvâyaḍ."

CCXVIII., (1) A*f*ashân den*â*-ich ãngûn dâsht : aîgh, aîsh-ich levît mûn mandavam î yakhsenunêḍ pavan gaêtâ bar lâ hamâî vandêḍ, va ran*j*a*g*îh î *b*aên râî a*v*ash bar*â* aîya-bâsiyêḍ ; va amat ô*l* drîgûshîh pavan gaêtâ ko*l*â aîsh avash bar*â* aîyabâsiyêḍ. (2) Amat ô*l* hamâr î maînû-gân yehamtûnêḍ ôl*â*-ich î drîgûshtûm marḍûm kâma*g* ãngûn aîgh :—"Kâch ! drîgûshtar yehvûnt hav*â*h, a*f*âm kunun hamâr khanîg va khᵛârtar madam yehvûnt hav*â*h."

CCXIX. A*f*ashân den*â*-ich ãngûn dâsht : aîgh, marḍûm pavan hamâr î maînûgân a*v*ârîg-ich î ker*f*ak î pavan gaêtâ

1-1 DM., DE,

ccxx.

(1) ccxxi.

---

shâyast havâh kardan lâ kard, va lâ kardan râî awakhsh va pashîmânîh ãngûn aûbash yehamtûnêd, chigûnash denâ madam yehamtûnêd aîgh: "Kâch! mûn râm î anshûtâân, and-chand kerfak î bâlâî, pavan âtâsh barâ sûchîdan va pavan mayâ barâ shedkûnayên, adîn pavan rûbân pûhal kam; chîgûn amat 1 ganjô min aîsh-î barâ dûyêd adin-ich âzûrd yegavîmûnêd."

ccxx. Afashân denâ-ich ãngûn dâsht: aîgh, mûn nîshâ î rûspîg marzêd, pavan-ich dashtân marzîh âîrâkht yegavîmûnêd.

ccxxi., (1) Afashân denâ-ich ãngûn dâsht: aîgh, Yêzad ôlâ î yazdân haêm anshûtâ lâ ãngûn yakhsenund

---

1 DM., DE. [Pahlavi].—2 DM., DE. [Pahlavi].—3 DM., DE. [Pahlavi].—4-4 DM., DE. [Pahlavi].—5 DM., DE. [Pahlavi].

(2)

CCXXII.

(1) CCXXIII.

*b*aên den*â* gêhân, chîgûn bena*f*sh*â* kâma*g*. (2) A*f*ash pavan tan-ich nyô*g*tar ba*r*â ãngûn yakhsenund va pâhrî*j*ênd, chîgûn za*k* î pavan rûbân sûdaômandtar.

CCXXII. A*f*ashân den*â*-ich ãngûn dâsht: aîgh, Yêzad ôl*â* î ya*z*dân haôm anshûtâ ãngûn pâhrî*j*ênd, aîgh a*f*ash pavan kâma*g* î tan aê*l*ûn aûbash lâ sâ*j*ênd lâ shedkûnãnd râyînîdan, chîgûn gab*r*â-*î* mûn *f*razand-*î* vasht khûrishn-*î* yehvûnêd, *zy*ash pavan na*f*sh*â* a*v*îr maza*g*-aômand medammûnêd, va amat vashtamûnêd ba*r*â yemîtunêd; ayû*f* za*k* vashtîh girîntar yehvûnêd za*k* gab*r*â ôl*â* *f*razand pavan za*k* khûrishn ôl kâma*g* lâ sâ*j*ênd.

CCXXIII., (1) A*f*ashân den*â*-ich ãngûn dâsht: aîgh, pavan âmû*j*ishn î ôl*â* î tanid za*k* mandavam-*î* de*r*â shapîr

1 DM., DE. [Pahlavi].—2 DM., DE. [Pahlavi]. - 3-3 Thus in DM., DE.

amat haêm î na*fsh*â bar*â* vaîrâstan, na*fsh*â tan âînîna*g* bar*â* kûnishn va levîn ôl*â* î tanid dârishn. (2) Ôl*â* î tanid *b*aên nigîrêḍ va khadîtunêḍ, azash madam âmûzêḍ.

ccxxiv., (1) A*f*ashân den*â*-ich ãngûn dâsht: aîgh, bar*â* na*fsh*â tan bar*â* vaîrâstan pavan shapîrîh z*y*ash haît kârân îyâ*v*êḍ; adinashash aîsh lâ âmûzêḍ azash shapîr lâ yehvûnêḍ, hanâ râî m*â* aîsh-ich âhû*g* î min andâz î ôl*â* khadîtunêḍ, mûn dâḍistân vaîrâst yegavîmûnêḍ; m*â* pavan gaêtâ na*fsh*â tan *b*aên za*k* mandavam khadîtunêḍ î min na*fsh*â tan râshantar va tâpîgtar. (2) Azash na*fsh*â kabad zimân gab*râ*-*î* jâmak î âsîn hamâî,

1 DM., DE. [Pahlavi].—2-2 DM., DE. [Pahlavi].—3 DM. DE. [Pahlavi]; better [Pahlavi].—4 DM., DE. [Pahlavi].—5 DM., DE. [Pahlavi] a contracted form of [Pahlavi] [Pahlavi].—6 DM., DE. [Pahlavi].

[illegible] (1) ccxxv.

[illegible]

---

vêsh̤îḍ nafsh̤â tan lâ kh̤adîtunêḍ, amat ôl âînînag î dagyâ vêsh̤îḍ nafsh̤â tan kh̤adîtunêḍ, hanâ râî mâ ayôkh̤sh̤ûst pavan dîḍan min ansh̤ûtâân rûsh̤antar va âsîn jâmak târîgtar.

ccxxv., (1) Afash̤ân denâ-ich̤ ãngûn dâsh̤t: aîg̤h, tûkh̤sh̤âg yehvûnish̤n; kaḍâmyãn-ich̤ aîsh̤ pavan srish̤ûtag î mâḍîgân lêlyâ pavan âtâsh̤ afrûkh̤t yegavîmûnêḍ, kolâ aîg̤h kabad sh̤aêdâ azash̤ makh̤îtunt yehvûnd. (2) Va and zimân vad âtâsh̤ afrûkh̤t yegavîmûnêḍ, kolâ aîg̤h ôlâ âtâsh̤ paḍîrag yehamtûnêḍ tam va târîgîh barâ paskûnêḍ, anbîn va apaêḍâg vabîdûnêḍ. (3) Zak kûnish̤n barâ-ich̤ ôl aîyayârîh î ôl maînûg

---

1 DM., DE. [illegible].—2 DM., DE. [illegible].—3 DM., DE. [illegible].—4 DM., DE. [illegible].—5 DM., DE. [illegible].

(4)

CCXXVI.

yehamtûnêḍ, mûn pavan pas*k*ûntan va apaêḍâ*g* ka*r*ḍan î tam gûmârḍ yegavîmûnêḍ. (4) Va *zak* rûs<u>h</u>nîh târîgîh anbîn va apaêḍâ*g* va*b*îdûnayên, pavan maînûg pîs<u>h</u> î rûbân î *ôl* gab*r*â mûn râî *zak* rûs<u>h</u>nîh yehvûnêḍ lâlâ yegavîmûnêḍ, va rûbân î ans<u>h</u>ûtâ rûs<u>h</u>an, nyô*g* va âsân va*b*îdûnayên.

CCXXVI. A*f*ās<u>h</u>ân den*â*-ic<u>h</u> ãngûn dâs<u>h</u>t: aîg<u>h</u>, pavan hangarḍ vâc<u>h</u>a*g*-*î* î a*v*îr mâḍîgân, den*â*-ic<u>h</u> aêḍûn: "Mûn pâḍrû*j*îg *zak* kûnis<u>h</u>n va*b*îdûnayên amat *ôl* âs<u>h</u>kâra*g*îh paêḍâ*g*îh vînis<u>h</u>n î kabad aîs<u>h</u> yehamtûnêḍ, adîn ans<u>h</u>ûtâ pavan den*â* lâ ân gûyand aîg<u>h</u>: '-At a*v*ârûn va saryâ ka*r*ḍ'".

1 DM., DE. —2 DM., DE. add .—3 For .—4 For .—5-5 DM., DE. .—6 Thus in DE.; DM. ,—7-7 DM., DE. .—8 DM., DE. ,

(1) CCXXVII.

(2)

(3)

CCXXVII., (1) A*f*as͟hân den*â*-ic͟h ãngûn dâs͟ht: aîg͟h, ko*l*â ans͟hûtâ ko*l*â yôm 3 bâr amat Hvares͟haêta âyazêḍ, adîn na*f*s͟h*â* tan ba*r*â ô*l* Yehân yehabûnis͟hn, va hasta*g*îh î Daêna va Yehân, va anhasta*g*îh î Aharman va s͟haêdân ba*r*â gûbis͟hn. (2) Pavan ko*l*â vinâs î mînêḍ î za*k* yôm î pask͟hâr yehvûnêḍ, pavan mînis͟hn, gûbis͟hn va kûnis͟hn a*f*as͟h *a*vak͟hs͟h *b*aên gehân pavan patît yehvûnêḍ. (3) A*f*as͟h ko*l*â dânar na*f*s͟h*â* tan pavan hamârînis͟hn aîg͟h "-Am le-den*â* yôm m*â* vas͟htamûnt va dâs͟ht? A*f*am m*â* ka*r*ḍ, va ãngûn c͟hîgûn kâr ka*r*ḍ? Le-den*â* yôm yazdân a*f*zâr yehvûnt hav*â*]m ayû*f* s͟haêdân?"

---

1 Thus in DM.; DE. .—2-2 DM., DE. .—3 DM., DE. .—4-4 DM., DE. .—5-5 DM., DE. .

CCXXVIII. (1) (2)

CCXXIX.

CCXXX.

CCXXVIII., (1) A*fa*s̱hân den*â*-ic̱h ãngûn dâs̱ht: aîg̱h, ans̱hûtâân 3 mandavam pavan ka*r*ḏan kẖ'is̱hkârîh, va mûn lâ va*b*îdûnayên aîrangîhîg. (2) Aêvak haêm î na*f*s̱hâ ba*r*â vaîrâstan; va aêvak pavan âhû*g* î tanid lâ nigîrîḏan; va aêvak c̱has̱hm ô*l* Yehân dâs̱htan.

CCXXIX. A*f*as̱hân den*â*-ic̱h ãngûn dâs̱ht: aîg̱h, c̱habun î gaêtâ bar gayavar; va gayavar bar tan dâs̱htan; va tan bar va rûbân bar Tan-î-pasîn; va Tan-î-pasîn bar râmis̱hn î a*f*rasâvand, va hamâî haît va hamâî yehvûnêḏ.

CCXXX. A*f*as̱hân den*â*-ic̱h ãngûn dâs̱ht: aîg̱h, maînû-gân yazdân yâtûnis̱hnî(h) min maînûg ô*l* gaêtâ, nazdist Âtâs̱h-î-Varahrân, âkẖa*r* a*v*ârîg jîvâ*g*.

---

1 DM., DE. .—2 Better .— 3 Thus in all; better .—4-4 DM., DE. .

(1) CCXXXI.

(2)

(3)

CCXXXI., (1) A*f*as͟hân den*â*-ic͟h ãngûn dâs͟ht: aîg͟h, amat ahârmô*g*ân ô*l* Daêna yâtûnd, va madam haîtîh va anhaîtîh î Daêna î Vêh î Ya*z*dân patkâr va*b*îdûnãnd, adîn bar*â* ô*l* î asrûn mûn k͟hʸîs͟hkârîh za*k* haît, a*f*as͟h tûbân bû*z*is͟hn î na*f*s͟h*â* aîrangîh î aharmô*g* gû*f*t. (2) Adînas͟h a*v*âr*î*g ans͟hûtâ bar*â* amat bavîhûnd a*z*as͟h pû*r*sênd, adînas͟h s͟hân bena*f*s͟h*â* pavan pîs͟hûpâêîh î na*f*s͟h*â* ô*l* patkâr lâ vazlûnis͟hn, mandavam lâ gûbis͟hn; mûn yema*le*l*û*nêḍ rîs͟hta*g*îh a*z*as͟h yehamtûnêḍ, bena*f*s͟h*â* tû*j*êḍ. (3) Bar*â* amat bavîhûnd pû*r*sênd vad-ic͟h bar*â* ô*l* jâmar*j*u*g*-*î* mandavam î râst gûbis͟hn; mûn lâ yema*le*l*û*nêḍ aîrangîhîg.

1-1 DM., DE. —2 DM., DE. .

(1) CCXXXII.

(2)

(1) CCXXXIII.

(2)

CCXXXII., (1) A*f*as͟hân den*â*-ic͟h ãngûn dâs͟ht: aî*g͟h*, za*k*-ic͟h î mahist ke*r*fak amatas͟h ôl*â* î dahyûpaḍ k͟hûḍâê pavan lâ ka*r*ḍan *f*ramân yehbûnt yegavîmûnêḍ, adîn-ic͟h lâ kûnis͟hn, va mûn va*b*îdûnayên s͟hed*k*ûnayên. (2) Aî*g͟h* lâ ke*r*fak ba*r*â sta*v*ar vinâs yehvûnêḍ; pavan bâhar î na*f*s͟h*â* aîrangîhîg, va dahyûpaḍîh vis͟hû*f*t yehvûnêḍ.

CCXXXIII., (1) A*f*as͟hân den*â*-ic͟h ãngûn dâs͟ht: aî*g͟h*, za*k* î amat dahyûpaḍ pû*r*sêḍ aî*g͟h* draôna ya*z*is͟hn ayû*f* lâ, adîn amat ba*z*ak pavan ba*z*ak pas*k*ûnd, adîn-ic͟h lâ gûbis͟hn aî*g͟h* lâ ya*z*is͟hn. (2) Ba*r*â amat za*k* î dahyûpaḍ gab*r*â-*î* *f*ramân yehabûnt aî*g͟h*: "Draona a*l* yezbak͟hûn", amat ya*z*êḍ, lâ âya*z*is͟hn ba*r*â vinâs yehvûnêḍ; ãngûn c͟hîgûn draôna va

---

1 DM., DE. [Pahlavi].—2 Better [Pahlavi] [Pahlavi].—3 DM., DE. [Pahlavi].

CCXXXIV.

avârîg-ich kolâ kerfak, amat zak î dahyûpad pavan denâ pûrsêd aîgh kûnishn ayûf lâ, ãngûn madam yegavîmûnishn; amat zak î dahyûpad framân yehabûnêd aîgh *al* vabîdûn î ãngûn barâ yegavîmûnishn.

CCXXXIV. Afashân denâ-ich ãngûn dâsht: aîgh, kolâ mâ mûn baên zak mandavam yegavîmûnêd dahyûpad pavan râî kardan framân madam yehabûnt yegavîmûnêd, amat raêsha aôbash yehamtûnêd ãngûn tujêd chîgûn mûn min dûshman anbîm va pavan kâm î nafshâ va lâ *ôl* dâdistân gazand; va garpûsht va âvâdân barâ *ôl* gazand î kahûban andarân mûn aîsh baên levît; vazlûnêd, yemîtunêd ayûf makhîtunt yehvûnêd; pavan margîh makhîtuntan î nafshâ benafshâ tûjêd.

1-1. DM., DE.

(1) CCXXXV.

(2)

(1) CCXXXVI.

(2)

(3)

CCXXXV., (1) A*f*ashân den*â*-ich ãngûn dâsht: aîgh, vishûpishn î dûda*g* haît î pavan paîtîyâra*g*, haît î mit*r*o-drû*j*îh yehvûnêḏ. (2) Dânâ*g* *zak* yehvûnêḏ amat 2 dûda*g* î vishî*ft* khadîtunêḏ, khavîtunêḏ aîgh kaḏâm *zak* î pavan paîtîyâra*g*, kaḏâm *zak* î min mit*r*ô-drû*j* vishû*ft*.

CCXXXVI., (1) A*f*ashîn den*â*-ich ãngûn dâsht: aîgh, chabun î yazdân aka*rj* pavan mînishn. (2) A*f*ash ba*r*â lâ yegavîmûnêḏ, ãngûn madam yegavîmûnishn aîgh *zak* î a*v*ârûn mandavam aka*rj* pavan mînishn lâ mînîḏan. (3) Madam aôsha î anshûtâân *b*aên ko*l*â zamûn zamûn *f*r*âj* yehamtûnêḏ, bîm nihân-ich pavan *zak* gâs î amat aôsh frâ*j* yehamtûnêḏ adîn gab*r*â mandavam î a*v*ârûn hamâî mînêḏ, gha*l*-ich pîsh min *zak* gab*r*â

---

1 DM., DE. .—2 DM., DE. .—3-3 DM., DE. .

*f*rârûn kûnishn yehvûnêḍ, adîn rûbân dûshmîn ba*r*â yehvûnêḍ. (4) M*â* hamâî vad gab*r*â ke*rf*ak yasharâîsh mînêḍ, adîn yê*z*aḍ *b*aên tan *b*aên tan katrûnd, va shaêdân stûb yehvûnd, va ba*r*â vazlûnd. (5) Va amat mandavam î a*v*ârûn mînêḍ adîn shaêdâ *b*aên *ôl* tan dûbârênd; va hat amat gab*r*â ba*r*â yemîtunêḍ, za*k* zamûn drû*j* *b*aên tan yehvûnêḍ, adîn pavan rûbân stahma*g*tar yehvûnêḍ. (6) Va âlkha*r* ya*z*dân dûshkh[v]ârtar yehvûnêḍ za*k* tan min yed*â* î drû*j* ba*r*â yansegûnayên, chîgûn mûn pavan gaêtâ bena*f*sh*â* drû*j* min tan stûb ka*r*ḍ hav*â*h.

CCXXXVII., (1) A*f*ashân den*â*-ich ãngûn dâsht: a*ī*gh a*v*ad-ich hav*â*t za*k* î yê*z*aḍ-*î* ko*l*â panâh aôbash va*bî*dûnayên, paristêḍ va tarsa*g*îh yehvûnêḍ, adîn min anâ*g*îh

1-1 DM., DE. [Pahlavi].—2 Better [Pahlavi].—3-3 DM., DE, [Pahlavi].

(1) CCXXXVIII. (2) (3)[1]

(1) CCXXXIX. (2)

---

barâ bûjêḍ, afash ôlâ yêzaḍ râî gûft: "Hanâ yehvûnêḍ rûbân î nafshâ."

CCXXXVIII., (1) Afashân denâ-ich ãngûn dâsht: aîgh, min kolâ mandavam râmishn paḍîraftan âvâyaḍ. (2) Min zak î nyôg pavan denâ paḍîraftan âvâyaḍ aîgh: "Li-îch baên bâhar havâôm madam nafshâ." (3) Va min zak saryâ pavan denâ paḍîrishn aîgh: "Nyôg-ich jast aîgh-ash havâ baên lâ bâhar havâôm afam râî nafshâ."

CCXXXIX., (1) Afashân denâ-ich ãngûn dâsht: aîgh, rûbân zîndagîh min khûg î frârûn, va khûg zîndagîh min haêm, va haêm zîndagîh min anshûtâân dûstîh. (2) Va amat gabrâ pavan avârig mandavam î shapîr afzâraûmand,

---

1 DM., DE. [Pahlavi].

CCXL.

(1) CCXLI.

(2)

---

bar*â*-ash haêm saryâ, adîn min kûnishn î ôl*â* gab*r*â rûbân î ôl*â* gab*r*â zîndagîh levît.

CCXL. A*f*ashân den*â*-ich ãngûn dâsht: aîgh, khratû zîndagîh min bûrdîh; va daêna zîndagîh min râstîh; va hûsh zîndagîh min âyazishn î Yazdân pavan daha*g*î(h) ka*r*dan; va âyazishn zîndagîh min nîrang; va nîrang zîndagîh min dastôbar; va dastôbar zîndagîh min patvand î Daêna pavan mit*r*ô.

CCXLI., (1) A*f*ashân den*â*-ich ãngûn dâsht: aîgh, a*v*îr aîrangîhîg mandavam î maînûg lâ hîmnunêd, m*â* mûn baên den*â* gêhân mandavam-ich lâ vashammûnt yegavîmûnêd, adînash lâ bû*j*â*g*îh. (2) Mûn pavan kamist pavan chabun î maînûg, pavan den*â* and gûmân lâ yehvûnêd aîgh ko*l*â gûna*g* mandavam-*î* haît.

---

1 DM., DE. [Pahlavi].—2 DM., DE. add [Pahlavi].

(1) CCXLII.

(2)

(3)

(4)

(5)

CCXLII., (1) A*f*ashân den*â*-ich ãngûn dâsht: aîgh, mit*r*ô dûstîh î aêvak levat*â* tanid a*f*zâyêḍ. (2) Za*k* î amat gab*r*â aêvak levat*â* tanid lâ khadîtuneḍ, ba*r*â shem veshammûneḍ. (3) Za*k*-ich î a*v*îr a*f*zâraûmand gab*r*â mit*r*ô *ô*l den*â* aîgh aêvak levat*â* tanid *ô*l vînishn yehamtûnd, 100 and a*f*zâyêḍ chîgûn za*k* î pîsh. (4) Va amat *ô*l ham-pû*r*sa*g*îh 100 and a*f*zâyêḍ chîgûn za*k* î amat *ô*l ham-khûrishnîh yehamtûnd, va kabad kabad ba*r*â a*f*zâyêḍ chîgûn za*k* î pîsh. (5) Va âkha*r* yôm yôm *ô*l a*f*zâyîḍan anshûtâân ran*j* a*v*îr de*b*rûnayên aîgh: "Pavan za*k* and mitrô va dûstîh *ô*l a*f*zâyîm, m*â* a*f*dûm-ich kol*â* drû*j* pavan yôm mit*r*ô va dûstîh ba*r*â shâyaḍ a*v*sîyîhîtan."

---

1 DM., DE. .—2 DM., DE. add .—3-3 DM., DE. .—4 Thus in DM., DE. Better .—5 DM., DE. .

(1) CCXLIII.

(2)

(1) CCXLIV.

(2)

(3)

CCXLIII., (1) A*f*ashân den*â*-ich ãngûn dâsht: aîgh, aîsh-ich anshûtâ vinâs va*b*îdûnayên râî dûshman anâ*g*-kâma*g* lâ yehvûnishn, pavan vinâs î pêdîdâr yehvûnêd *gh*a*l* avakhshhâyishn. (2) Den*â*-ich handishishn aîgh mûst-ich haît amat Aharman aêdûn bar*â* *f*radîptan va nîyâ*z*ân kar*d*an.

CCXLIV., (1) A*f*ashân den*â*-ich ãngûn dâsht: aîgh, aîsh-ich mardûm levît mûn mandavam-*î* va*b*îdûnayên, a*f*ash za*k* mandavam lâ na*f*sh*â* râî kar*d* yehvûnêd, *f*rârûn ayû*f* a*v*ârûn; m*â* ko*l*â mûn *b*aên va*b*îdûnayên, rûbân î na*f*sh*â* a*f*zâyêd ayû*f* kâhêd. (2) Azshân ko*l*â âîvîna*g* pavan rûbân î na*f*sh*â* kar*d* yehvûnêd. (3) Va len*â* anshûtâân,

1 DM., DE.

CCXLV.

CCXLVI.

CCXLVII.

---

a*v*îr tûkhshâ*g* â*v*âyaḍ yehvûnt aîgh: "Na*f*shâ rûbân râî nyô*g*îh bavîhûnîm, lâ anâ*g*îh."

CCXLV. A*f*ashân denâ-ich ãngûn dâsht: aîgh, *f*rehîbûḍ sâstâr, î paîtîyâra*g* î dahyûpaḍân; aîbîbûḍ yasharmû*g*îh, î paîtîyâra*g* î asrûnân.

CCXLVI. A*f*ashân denâ-ich ãngûn dâsht: aîgh, Daêna paîtîyâra*g* adaênîh va anaîrîh, a*f*ash brâtarvaḍ yasharmû*g*îh; khratû paîtîyâra*g* drû*j*vanîh, a*f*ash brâtarvaḍ varûnîgîh; haêm paîtîyâra*g* tarmînishnîh, a*f*ash brâtarvaḍ khûḍdûsha*g*îh.

CCXLVII. A*f*ashân denâ-ich ãngûn dâsht: aîgh, 10 mandavam, denâ hûmânâ*g*tar chîgûn râḍîh, vandgarîh, râst-gûbishnîh va tûkhshâ*g*îh; va tangîh va vinast-ahûîh va vistârîh

---

1 DM., DE.

(2)

CCXLVIII.

CCXLIX.

CCL.

va anbîmîh va ashgêhânîh. (2) Gab*r*â ba*r*â â*v*âyaḍ khavîtunast *mâ* za*k* haît *mâ* za*k*.

CCXLVIII. A*f*ashân den*â*-ich ãngûn dâsht: aîgh, aîsh-ich dâm a*v*î vînâ*f*tan mandavam-*î* lâ va*b*îdûnayên, ba*r*â pîsh avînâ*f*tan râî va*b*îdûnayên a*f*rasâvandîh.

CCXLIX. A*f*ashân den*â*-ich ãngûn dâsht: aîgh, Aûha*r*ma*z*da va Aharman ko*l*â dô madam kâma*g* î anshûtâân yetîbûnd; va mûn Aûha*r*ma*z*da bûrḍâr adînash mizda *ôl* Aûha*r*ma*z*da, va mûn Aharman bûrḍâr adînash mizda anâ*g*îh a*z*ash.

CCL. A*f*ashân den*â*-ich ãngûn dâsht: aîgh, mûn ye*z*bemûnêḍ aîgh dânâ*g* yehvûnêḍ, *f*ratûm mandavam-*î* den*â* aê va*b*îdûnayên aîgh Yehân tarsa*g*îh aê yehvûnêḍ, va levat*â*

1 DM., DE. [Pahlavi]

CCLI.

(1) CCLII.

(2)

---

dânâ*g*ân hanâ sâtûnêḍ aîgh bâstân mînishnîh na*f*shâ bûndag ba*r*â aê va*b*îdûnayên; chîgûn amatash basîm khûrḍîg vashtamûnt yegavîmûnêḍ, bâstân tan î na*f*shâ pavan pâhrî*j* aê yakhsenunêḍ aîgh-ash drû*j* pavan tan avarvî*j* va sharîtâ lâ yehvûnêḍ.

CCLI. A*f*ashân den*â*-ich ãngûn dâsht: aîgh, tarsa*g*îh î Yehân aê yehvûnêḍ: mûn lâ za*k* rabâ mandavam-ich mandavam min hampû*r*sagîh î shapîrân lâ va*b*îdûnêḍ.

CCLII., (1) A*f*ashân den*â*-ich ãngûn dâsht: aîgh, dûst-aê za*k* pâhlûmtûm mûn rûbân na*f*sh*â* pavan dûstîh vakhdûnêḍ, a*f*ash akar*j* dûstîh ba*r*â lâ shedkûnayên, lâ pavan *f*râkhûîh lâ pavan tangîh. (2) Va dastôbar-*î* za*k*

(3)

CCLIII.

CCLIV.

[1]

pâhlûmtûm mûn ahû î nafshâ; pavan dastôbar vakhdûnêḍ, va akarj min dastôbarîh barâ lâ shedkûnayên. (3) Panâh-î zak shapîr: mûn haêm î nafshâ panâh vakhdûnêḍ, va akarj min panâh barâ lâ shedkûnayên.

CCLIII. Afashân denâ-ich ãngûn dâsht: aîgh, vêhîh-î levît î anshûtâân maînûgîhâ azash gaêtâîhâ lâ paêḍâk havâh; mâ gaêtâ afzâr haêm, haêm afzâr khûk î frârûn, khûk î frârûn afzâr khratû, khratû afzâr ham-pûrsagîh î shapîrân, hûnara afzâr tûkhshâgîh, va gadâ afzâr râstîh, va rûbân afzâr yazishn î yazdân.

CCLIV., (1) Afashân denâ-ich ãngûn dâsht: aîgh, âshtîh mitrô baên kolâ dâm va dahishn kerfak ôl kolâ aîsh

1 Written above the line in DM.

gûbishn, va Zand pavan dâpistân gûbishn, va râz ôl aûstôbârân, gûbishn. (2) Va sraôshîgîh va dâdistânîgîh baên hanjaman yakhsenunishn, va râm-yâna baên myâzda gîs, va âyâzishn î yazdân pavan jâk î yasna kûnishn.

CCLV., (1) Afâshân denâ-ich ãngûn dâsht: aîgh, aîsh levìt mûn denâ pavan gaôhar lâ yehvûnt havâh: marîh va jêhî(h) va yâtûgîh va anaîrîh. (2) Va aîsh-ich vaîrâstan lâ tûbân, barâ mûn pavan Daêna ham-pûrsagîh î shapîrân vaîrâstan.

CCLVI., (1) Afâshân denâ-ich ãngûn dâsht: aîgh marîh hanâ yehvûnêd: stahmagîh va zadârîh. (2) Jêhî(h) hanâ yehvûnêd: damnîh va pûr-bîshîh. (3) Yâtûgîh hanâ yehvûnêd: nîhân haêmîh, va tan î nafshâ jvîtar nimûdan aîgh

1 DM., DE. add .—2-2 DM., DE. .—3-3 DM., DE. .—4 DM., DE. .—5 DM., DE. .

[Pahlavi text] (4) [Pahlavi text]

CCLVII. (1) [Pahlavi text] (2) [Pahlavi text]

CCLVIII. [Pahlavi text]

---

zak î haît. (4) Anaîrîh hanâ yehvûnêḍ: mûn ko*l*â mûn azash chîr makhîtunêḍ va â*z*arêḍ.

CCLVII. (1) A*f*ashân den*â*-ich ãngûn dâsht: aîgh, vad Magûî-gab*r*âân pavan baresnum î sharîtunt âyazishn lâ kûnishn, m*â* gêhân nîsh*â* nasâî a*v*îr andag yehvûnt anchâra*g* yehvûnêḍ. (2) A*f*ashân vad baresnum apâhrîkht lâ shedkûnayên, ga*r*shn gab*r*â margîh a*v*îr andag yehvûnt.

CCLVIII. A*f*ashân den*â*-ich ãngûn dâsht: aîgh, Aharman amat dâm va dahishnîh î Aûha*r*ma*z*da khadîtunt min regal*â* ba*r*â aûpast; va amat Frashaka*r*ḍ ke*r*ḍârîh khadîtunt

---

1 Better [Pahlavi text].—2 End of the eighth lost folio in K. 43.—3 Thus in K.; DM., DE. [Pahlavi text].—4 DM., DE. [Pahlavi text].—5-5 K. omits.—6 DM., DE. add [Pahlavi text].—7 Thus in K.; DM., DE. [Pahlavi text].—8 Inverted in K.

[Pahlavi text]

CCLIX. [Pahlavi text]

CCLX. (1) [Pahlavi text] (2) [Pahlavi text]

---

pavan zânûg baên aûpast; va amat Rîstâkhîz khadîtunt stard aûpast, va 3,000 shnat shekbakhûnast.

CCLIX. Afashân dená-ich ãngûn dâsht: aîgh, kolâ madamîh zrêh-î haît: aîrîh va Malkâân Malkâ bûndagîh; va Daêna zrêh-î Mãnsra; va raôshnîh zrêh-î Hvare-shaêta.

CCLX., (1) Afashân dená-ich ãngûn dâsht: aîgh, amat mandavam pavan haêm î frârûn nigîrîhêd, adîn hamâg khôê va âhûg bará khadîtunîhêd, haêm î frârûn yohû-mandârîh. (2) Amat mandavam pavan varûn nigîrîhêd, adîn mandavam-ich shapîrîh lâ khadîtunîhêd.

1 All [Pahlavi]. -2 MSS. کلسرو.—3 DM., DE. add و.—4 DM., DE. [Pahlavi].—5 DM., DE. کلسر; K. کلسرو.—6 DM., DE. [Pahlavi].—7 MSS. [Pahlavi].—8-8 MSS. [Pahlavi].—9 MSS [Pahlavi].

CCLXI.

CCLXII. (1)

(2)

(3)

CCLXI. A*f*ashân dend*â*-ich ãngûn dâsht: aîgh, Daêna gaôhar chîgûn âînîna*g* amat *b*aên nigîrîhêd va na*fsh**â* tan *b*aên khadîtûnîhêd; hanâ-ich ãngûn aîgh mûn khavîtûnêd nigîrîdan adîn hamâ*y* shapîrîh va sarîtârîh *b*aên bar*â* khadîtunîhêd.

CCLXII. (1) A*f*ashân den*â*-ich ãngûn dâsht: aîgh, za*k*a*r*îh va mâda*g*îh kabad âînîna*g*; va den*â*-ich za*k*a*r*îh va mâda*g*îh haît: âsnô khratû va gaôshâôsrûtô khratû. (2) M*â* gaôshâôsrûtô khratû pavan za*k*a*r*îh gâs ka*r*d yegavîmûnêd; va âsnô khratû pavan mâda*g*îh gâs ka*r*d yegavîmûnêd. (3) Va âsnô khratû *b*aên tanâê ko*l*â chand haît, aêdûn ko*l*â m*â* khavîtunîhêd pavan âsnô khratû khavîtunîhêd.

1 MSS. .—2 K. .—3 MSS. —4 K. .—5-5 K. .

[illegible] (4) [illegible] (5) [illegible] (6) [illegible] CCLXIII. [illegible]

(4) Va mûn gaôshâôsrûtô khratû madam lâ yehamtûnêḍ, adîn mandavam-ich lâ khavîtunêḍ, va amat madam maḍ âkhar and chand khavîtunîhêḍ, pavan haêm va âsnô khratû khavîtunîhêḍ. (5) Va âsnô khratû mûn gaôshâôsrûtô khratû levatâ levît, aêḍûn chîgûn vakad mûn garshn levatâ levît, va âpustan lâ yehvûnêḍ, va bar lâ yehabûnêḍ. (6) Va zak mûn âsnô khratû lâ bûndag, aêḍûn hûmânâg chîgûn mâḍag mûn garshn lâ mekablûnayên; mâ vakad mûn garshn lâ mekablûnayên bar ãngûn lâ yehabûnêḍ chîgûn amat pavan bûn garshn levît.

CCLXIII. Afashân denâ-ich ãngûn dâsht: aîgh, pâhlûm mandavam hampûrsagîh î shapîrân; mâ hampûrsagîh î shapîrân shnâyishn î Yehân.

---

1 MSS. [illegible]—2-2 DM., DE. [illegible].—3 MSS. [illegible]:—4 K. [illegible].—5-5 Thus in K.; DM., DE. [illegible].—6 MSS. add [illegible].—7 DM., DE. [illegible].

(1) CCLXIV.

(2)

CCLXV.

CCLXIV., (1) A*f*as͟hân den*â*-ic͟h ãngûn dâs͟ht: aîg͟h, Aharman min gêhân aêḍûn bar*â* s͟hâyaḍ kar*ḍ*an, aîg͟h ko*l*â aîs͟h pavan bâhar î na*f*s͟hâ min tan-*î* bar*â* vâc͟hînêḍ; m*â* Aharman *b*aên gêhân mânis͟hn pavan tan î ans͟hûtâân haît. (2) Adîn-as͟h c͟hîgûn pavan tan î ans͟hûtâân mânis͟hn lâ yehvûnêḍ, adîn min hamâ*g* gêhân bar*â* avisîyîhêḍ; m*â* vad *b*aên den*â* gêhân pavan aîs͟h-ic͟h ans͟hûtâân kar*ḍ*a*g* drûj-*î* mâhmânîh, adîn Aharman *b*aên gêhân.

CCLXV. A*f*as͟hân den*â*-ic͟h ãngûn dâs͟ht: aîg͟h, yêzaḍ pavan za*k* jîvâ*g* mâhmân kûnis͟hn hav*â*nd î amat pavan za*k* jîvâ*g* mâhmân kar*ḍ* hav*â*nd, pavan hamâ*g* den*â* gêhân mâhmân

---

1 Inverted in K.—2 MSS. .—3 DM., DE. .—4-4 DM., DE. omit.—5 K. ; DM., DE. (avîsyêḍ).—6 DM., DE. repeat by mistake.

kard havând; mâ amat Aharman min tan î anshûtâân barâ kard min hamâg gêhân barâ avisîyîhêd, yêzad-cha amat pavan tan î anshûtâân pâdakhshâî kard havând.

CCLXVI. Afashân denâ-ich ângûn dâsht: aîgh, pavan hûskârishn î Daêna tûkhshâgtar yehvûnishn, aîgh pavan Avistâg va Zand; mâ hûskârishn î Daêna jaôshanîh î rûbân.

1-1 DM., DE. omit.—2 K. [Pahlavi].

ERRATA ET CORRIGENDA.

PAHLAVI TEXT.

Page 43, line 9, read [illegible] for [illegible]—P. 47, footnote 2, l. 2, read [illegible] for [illegible]—P. 55, transliteration, l. 5, read *vij'rîḍ* for *vijîrêḍ*.—P. 57, footnote 1, read in for n.—P. 69, transliteration, l. 8, read *âvînîshn* for *avînishn*.

ENGLISH TRANSLATION.

Page 15, l. 4, read *worldly* for *worldy*; *ibid*, footnote 2, l. 1, read *nishastak rabâîh* for *nishasta k rabâîh*.—P. 17, l. 5, read *believes* for *believe*; and l. 6, read (*believes*) for (*believe*).—P. 34, footnote 1, l. 1, read *worldly* for *wordly*.—P. 36, footnote, l. 19, read *theologians* for *theologious*.—P. 48, footnotes 3 and 4 should be interchanged.—P. 56, footnote 4, read *sacrifice* for *sacrifica*.—P. 62, footnote 2, l. 2, read *excellence* for *excelence*.—P. 65, l. 8, read *judgment* for *judgement*.—P. 79, l. 15, a fullstop is required after *are*; *ibid*, footnote 3, read *nafshâ* for *nîshmâ*; *ibid*, footnote 5, read *meritorious* for *meritorions*.—P. 82, l. 9, read *himself* for *him, self*; l. 10, read *occurred* for *occured*; l. 14, read *soul.* for *sould*; *ibid*, footnote 5, read *called* for *alled*.—P. 88, l. 7, read *apostates* for *apostate*.—P. 99, l. 3, read *pious* for *piou*; l. 5, read *and oppression.* for *oppression*; *ibid*, footnote 6, ll. 3 and 6, read *barsams tied up* for untied *barsams*.

Printed at the Fort Printing Press, Bombay.

THE DÎNKARD, BOOK VI.

(Continued from Section LXXXVIII.)

LXXXVIII.[1] They considered this, too, thus : namely, the greatest care of the Ameshaspends[2] for the things of this world (*gaêtâ*) is (due to) this (that)[3] the person who

---

[1] For all divisions into sentences of the following Sections the Editor is responsible. As the manuscripts indicate the beginning of each Section in Book VI. by repeating the introductory words : *Afashân denâ-ich ângûn dâsht*, and sometimes also separate the subordinate clauses in it by marks of punctuation, the translator has taken care to follow those marks as far as possible and to point out where necessary, in the foot-notes to the Pahlavi text, the cases in which the pauses in the MSS. are not followed by him.

[2] *Vide* BK VI., § LXXIX., Vol. X., p. 22 ;—"In those seven months when *Artavahisht* (*Amaeshaspend*) manifests himself in the material world in the body of vegetation, the trees put forth blossoms and produce fruits."

[3] This is according to the text given in K43 ; but according to DM. and DE. the passage may be translated thus : "They considered this, too, thus : namely, the things of this world are under the greatest

enjoys (*vashtamûnêt*) and appreciates[1] them, (is) worthy of that which he enjoys and appreciates.

LXXXIX. (1) They considered this, too thus : namely, desires pertaining to the body and other earthly objects have access to men ; (but) if they do not fulfil (*îyâvêt*) the desires pertaining to the body[2], it is more beneficial to the soul. (2) At the time (when such desires occur) this is the best

---

protection of the *Amaeshaspends* in this : When they come (reading *yâtûnd* for *yâtûnêd*, to this world) the person who enjoys and appreciates (the things of the world) becomes worthy of what he enjoys and appreciates." (*Pâhrîj* also means "abstinence" or "forbearance.") If we read in DM. and DE., *amat gehân yâtûnd* for *amatshân yâtûnd*, the meaning would be: "when they (*viz.*, the *Amaeshaspends*) come to his world ...."—The word *gaêtâ* means generally "the material world," hence here "the material objects of this world." The text of this eighty-eighth Section is rather ambiguous.

[1] *Yakhsenunêt* is here taken in the sense of "appreciates," or "esteems." Literally, *vashtamûnêt va yakhsenunêt* denotes "eats (or drinks) and possesses."—Here *vashtamûnêt* might be regarded as a corruption of *vashammûnêt*. In that case the passage may be rendered thus: "They considered this, too, thus : namely, this world is under the greatest care of the *Amaeshaspends* in this (that) when they come to this world, that person who listens to and meditates on them becomes estimable through his listening to and meditation (on them)."

[2] It may mean "personal wish;" lit., "the wish of the body," Pahl. *kâmak î tan*.

remedy[1] which is represented (by man) thus[2] : namely, "I will not do it to-day, but to-morrow"; and then (*âkhar*) on the next day and thenceforward (*min zak frâj*), in the hope[3] of the future, he postpones (the fulfilment of)[4] that religious object. (3) And when (*mûn*) it so happens[5] that as far as possible he postpones it in that manner from day to day and never performs it. (4) And then (at death) when that man passes away from this world, demons and fiends become close-girded[6] and evilly-joyful[7]. (5) And this they howl[8] (*drâyênd*) thus: he acted (so) even

---

[1] Comp. Mod. Pers. *chârah*, which means "help," "remedy," or "pretext."

[2] Lit., "which seems thus:" taking *amat* as a substitute or *mûn*.

[3] *Aûmîtak î frâj*, lit., "the hope of what is further on."

[4] *Ôl pîsh spûjêt*, freely, "postpones or delays beforehand." Comp. *spûkhtan*, which in Mod. Pers. means "to drive away," "to thrust forward," "to evade."

[5] *Angûnîhêt* is my reading of the word. Another reading of the same word is *angûshît*, which means "similitude," "comprehension," etc.

[6] *Azîr-tang*, comp. Pers. *zîr-tang*, "a girth," as of a horse.

[7] Reading: *dûsh-râm*, "evil mirth."

[8] K. *drâyênd*, "they cry aloud." According to the variant in DM. and DE., namely *girâyênd*, the passage might be rendered:

deliberately[1] ; and he acted (so) when (*amat*) nothing was possible for us[2] to do in his case (*patash*)".

XC. (1) They considered this, too, thus : namely, greatness (is) from plenty, and it is manifest also from this that just as in this world, in the case of the horse, the ox, the sheep, the goat and other varieties of small cattle, whichever has a large male the female yields a good offspring ; and just as in the case of the bowls of gold, silver and other metals, whichever is more clean and untarnished has then the more delightful (*basîmtar*) clink[3] (*vâng*), ; so also is the case of a man who (is) more pious in the midst of worldly riches and unblemished in his own person, and who[4] knows to maintain a little good, to him therefore

---

"and this they wish that it might also have been done by him in (his material) life, when it was not possible for them to perform that thing" (reading *denâ* instead of *lenâ*.)—

[1] *Kîrûgîhâ*, "consciously," see *Pand Nâmak î Âtrôpât*, §§ 142-143 (Dastur Peshotanji B. Sanjana's Edition); comp. Mod. Pers. *kîrû* "memory."

[2] Accepting the reading *lenâ* of the MSS., a literal rendering would be : "And when it was not possible for us to do the thing therein (*patash*.)"

[3] Reading : *vâng* ; comp. Mod. Pers. *vâng*, "clamour," "loud voice."

[4] Lit., "of him who."

(*adîn*) Sraosha would convey[1] the best utterance[2], and he is more esteemed in greatness (than others).[3]

XCI. (1) They considered this, too, thus: namely, these five things (are) highly virtuous, and these (are) as follows:[4] Liberality and truth and moral heroism[5] and eloquence and prudence. (2) Liberality is this: whoso yields up (*yehabûnêt*) his person to God obviously[6] for the love of the soul and for the Religion. (3) And truth is this: whoso speaks anything speaks what he ought to speak, and speaks so with caution as though God and the Ameshaspends stood near behind him listening to his utterance (*vâch*) and

---

[1] That is, "convey into his ear," or "inspire him with."

[2] Reading: *kâlâ* which is generally used in the sense of "cry," or "wail."

[3] This Section is divided into two sentences in the Pahlavi text following the punctuations found in K. and DE.

[4] Lit., "and these, too, (are) such." It appears from the context in certain places that *denâ-ich* is used in the sense of *denâ-cha*, meaning "and this," or "and these," where the final *-cha* has clearly the sense of the Avesta suffix *-cha* "and", as in the words *aêmcha*, etc.

[5] Reading: *martâvûgîh*. Compare the use of the Pahlavi word *martâvûg*, "manly stamina" (Mod. Pers., *mardânah-mard*) in reference to the Pahl. rendering of the Avesta word *hâm-varêtivatô* in § 19 of the *Sraôsha Yasht Hâdôkht*. The word *martâvûgîh* can also be read *mard-afganîh* or *mardângîh*, meaning "heroism." In the latter reading *-ângîh* may be regarded as a corruption of *-afganîh* in the former.

[6] DM. and DE. read *ayûf*, "or," "in other words"; K. reads *aêvâch*, "publicly," "obviously".

observing (*vînavdâk*) him. (4) And moral heroism is this: whoso lodges faithfulness—and faithfulness[1] for the Religion—in his own person, and stuns the evil within his body. (5) And eloquence is this: whoso would intercede for that person for whom if he (were) not an intercessor no body else would be an intercessor; and the person (who intercedes) should intercede for the sake of his own soul[2]. (6) And prudence is this: whoso knows (how) to bring to an end (*ôl rôêshâ yâîtyûntan*) anything that he would begin[3].

XCII. (1) They considered this, too, thus: namely, regarding these (*denâ*) three obligations (*patvand*)[4] whoso is a sinner in the case of any one (of them) is a *dravand*.[5] (2) One (of these) is (his) obligation towards the world, and one[6] is (his) obligation towards

---

[1] I think *astûbânîh* is here used for *astûbânîg*. The misuse of *-îh* for *-îg* is not uncommon in the MSS.

[2] Lit., "Whoso would intercede for that somebody, for whom if he (were) not an intercessor there was no body else for intercession (on his behalf), then that person (*i.e.*, the intercessor) should intercede for the sake of his own soul."

[3] Lit., "Whoso lays the foundation of anything, knows to bring it to an end."

[4] This is a free rendering of the Pahl. *patvand*, which generally means "relation," or "tie."

[5] Compare Avesta *dravand*, which literally means "a deviator" from the Doctrine of Zarathushtra.

[6] The Pahl. word is *aêvak*, which would freely mean "the second ...."

the Religion, and one[1] is (his) obligation towards[2] the Renovation (of the world.) (3) (His) obligation towards the world is this : helpfulness, and his door open (*sharitunt*) so that one might associate (*patvast*) with another[3] (*ôlâ î tanid*). (4) (His) obligation towards the Religion is this : whoso appoints (one) a straightforward head-priest of the time (*pavan zimân*)[4], and does not turn away from (the decisions of) that head-priest. (5) The obligation towards the Renovation (of the world) is this : whoso marries in (due) time, and longs for children and continues on a lineage.[5]

XCIII. (1) They considered this, too, thus : namely, a woman who possesses these (*denâ*) several marks of distinction is a lady : (namely, she is) an ornament to (her) husband,[6] an embellishment of hospitality (or festivities)[7], and herself a protection to home-life

---

[1] See footnote 6, in page 6.

[2] Lit., "(his) link with ...."

[3] Pahl., *î aêvak levatâ ôl î tanid patvast.*

[4] Lit., "in (due) time," or "in an age". DM., and DE. read *pavan hamgûn*, "in this manner," or "accordingly."

[5] That is, "he maintains his own lineage."

[6] Pahlavi *shôê-vaîrâyîh*, for *shôê-vaîrâyîg*.

[7] Reading: *sûr-vaîrâyîh*. It also signifies "an ornament of festivities;" comp. Mod. Pers. *sûr*, "entertainment". The word *sûr* also

(*babâ*), and (who) manifestly keeps unsullied[1] herself and her own person and judgment[2]. (2) And whoso possesses these several (evil) characteristics in her is a harlot: (namely,) sorcery (*yâtûgîh*) or intrigue (*damnîh*)[3] or idol-worship (*aûzdis-paristîh*) or obscene talk (*dusharm-gûbishnîh*,[4]) or adultery or masquerading[5] (*jvît-vastarîh*) and (the habit of) not keeping pure[1] her own person and judgment.

XCIV. They considered this, too, thus: namely, these several characteristics subsist in him who drinks wine to satiety[6]: (namely) righteousness subsists (in him)

---

means in Pahlavi "a calamity;" hence, *sûr-vaîrâyîh* may mean "a boon in calamity."

[1] Pahl. *paîtâk pâk dâshtan*, literally, "to keep manifestly clean."

[2] Reading: *dînâk*, "opinion," "judgment"; perhaps, *jîvâk* "room," "abode," hence "who keeps clean her own person and habitation."

[3] *Damnîh*, "deceitfulness," "intrigue"; comp. Mod. Pers. *damnah*, "a jackal," "a shrewd cunning fellow."

[4] A contraction of *dûh-sharm gûbîshnîh*.

[5] Pahl. *jvît-vastarîh*, or *jvît-vastargîh*; comp. the Avesta word *vastra*, "garment." It may be compared to Mod. Pers. *juddâ-gûstar*, (lying on) "different beds," hence, *jvît-vastarîh* would mean "prostitution."

[6] Pahlavi *sîr* generally means "sufficiently;" it can also be read *aîr*, signifying "moderately," or *hîr*, signifying "costly." According to

provided he is most[1] liberal, and (he is) most[1] good-thinking and most[1] devoted (to God) and most[1] prudent-speaking.

(*Continuation of footnote* 6, *p.* 8.)

Pahlavi writers, especially the compilers of the *Dînkard* and the *Maînûg î Khrat*, wine among the ancient Iranians was drunk "moderately" (*patmân vashtamûnt*), or "sufficiently" (*sîr vashtamûnt*), or "immoderately" (*apatmân vashtamûnt*). See the *Dînkard*, vol. I (Dastur Peshotanji's Edition, p. 11; and the *Dînâ î Maînûg î Khrat* (edited by me) Chap. XVI, p. 33-35, §§ 20-63. The Eleventh Question and Reply of the *Dînkard*, Book III, states:—*Pûrsît aharmôg aîgh*:—"*Âs î apatmân vinâs chim yemalelûnît, âs patmânîg khûrtan lâ shâyat?*" *Paskhûn*: "*Havât lenâ âs î apatmân khûrtan vinâs yemalelûnîm shâyat, chîgûn Daêna yemalelûnêt aîgh: 'zak î partûkht khûr vashtamûnêt zak partûkht sûr shâyat khvârîtan, azash mâyînêt zak î Gâsân pavan asrâyishnîh âstârêt; va min khûk î aharmôgân khûshk-galûgîhâ vâchak î aîshân vartînîtan, va âhûg î madam bavîhûnastan.'*" "The (next) Question of the heretic (*aharmôg*) runs thus (*aîgh*): 'Why do you call the excessive (drinking) of wine a sin, since wine cannot be drunk in moderation?'" "Answer:—'Be it known that we should call the excessive drinking of wine a sin, just as the Religion says':—'he who eats food to satiety, probably drinks liquor to satiety, thereby he is fermented and commits the sin of not chanting the Gâthâs; and owing to the defect of sore-throats of the heretics, there is a change in their voice and a contraction of great disorder (in their physical systems).'"

The ideas of the ancient Iranians regarding wine and the effects produced by drinking it moderately or immoderately, are mentioned in the *Dînâ î Maînûg î Khrat*, Chap. XVI, §§ 20-63:—"Regarding wine it is evident that it is possible for good and bad temper to come

---

[1] Literally, "more (liberal);" here the comparative adjective is used for the superlative as is often the case in Pahlavi.

XCV. (1) They considered this, too, thus: namely, that is the meritorious work (*haît zak kerfak*) of him who

---

(*Continuation of footnote* 6. *p.* 8.)

to manifestation through wine. The goodness of a man is manifested in anger, the wisdom of a man in irregular desires; for he whom anger hurries on is able to recover himself from it through goodness, he whom lust hurries on is able to recover himself from it through wisdom, and he whom wine hurries on is able to recover himself from it through temper. It is not requisite for investigation, because he who is a good-tempered man, when he drinks wine, is like a gold or silver cup which, however much more they burn it, becomes purer and brighter. It also keeps his thoughts, words and deeds more virtuous; and he becomes gentler and pleasanter unto wife and child, companions and friends, and is more diligent in every duty and work. And he who is a bad-tempered man, when he drinks wine, thinks and considers himself more than ordinary. He carries on a quarrel with his associates, displays insolence, makes ridicule and mockery, and acts arrogantly to a good person. He distresses his own wife and child, slave and servant, and dissipates the joy of the good, carries off peace, and brings in discord.

"But every one must become intelligent (*hûshîyâr avâyat yehvûntan*) through the moderate drinking of wine; because from the moderate drinking of wine thus much benefit (*nyôgîh*) happens to him: since it digests food, kindles the fire of life, increases the understanding and intellect, semen and blood, removes vexation, and inflames complexion. It causes recollection of things forgotten, and goodness takes a place in the mind. It likewise increases the sight of the eye, the hearing of the ear, and the speaking of the tongue, and the work which it is necessary to do and expedite, becomes more progressive. He also sleeps pleasantly in the bed, and rises light."—*Afash zak bâharak râî hûsrûbîh ôl tan, va yasharâîsh ôl rûbân, va pasand-ich î shapîrân madam yehamtûnêt.* "And, on account of these contingencies, good repute for

cherishes that good work within himself;[1] that is (*adîn*[2]) the good work which he should perform himself, and which he should perform in this world, and which becomes

---

(*Continuation of footnote* 6, *p.* 8.)

the body, righteousness for the soul, and also the approbation of the good come upon him."

"And in him who drinks wine more than moderately, thus much defect becomes manifest, since it diminishes his wisdom, understanding and intellect, semen and blood; it injures the liver and accumulates disease, it alters the complexion and diminishes strength and vigour, and the homage and extollings of God are forgotten" (*va nimâz va stâyishn î Yehân framûsht yehvûnêt.*) "The sight of the eye, the hearing of the ear, and the speaking of the tongue become less. He distresses *Haûrvatât* and *Ameretât*, and entertains a desire of slothful sleep. That, also, which it is necessary for him to say and do, remains undone; and he sleeps in uneasiness and rises uncomfortably. And, on account of these contingencies, himself, wife and child, friend and kindred are distressed and unhappy, his troubles are uppermost and enemy glad. God, also, is not pleased with him, and ill-repute comes to his body and even wickedness to his soul." See S. B. E., vol. XXIV., pp. 46-49, by E. W. West. One of the monitions of Atrôpât Mahrespand is: *Âs patmân vashtamûn, mâ mûn âs apatmân vashtamûnêt kabad âînîn vinâs azash sâtûnêt*, "Drink wine temperately, for he who indulges in it immoderately commits thereby many kinds of sin." See Dastur Peshotanji's *Pand Nâmak î Âtrôpât*, § 111.

[1] *Zak kerfak î mun patash mâhmân*, lit., "the meritorious act of him who lodges it within himself as a guest."

[2] *Adîn* seems here to be a corruption of the original *haît.* Accepting the word as it is written in the text the rendering might be:—"Then the good work which he should perform himself." *Adîn* is elsewhere used also in the sense of "next," "therefore," "thereupon, *etc.*"

entirely his own[1]. (2) And that meritorious deed (is) such (*denâ*) through (his) communion with the righteous ones; since by communion (*ham-pûrsagîh*) with the pious a man knows God,[2] and thoroughly (*barâ*) knows also the Demon. (3) And whoso has fully recognised God will never turn back from God; and whoso has fully known the Demon is not after the demons.

XCVI. They considered this, too, thus : namely, whatever (sacred) language (*gûbyâ*)[3] thou mayest have command over (for realising thy obligations to God, still) this one act is good (that) thou shouldst (always) meditate on the divine nature[4] (*haêm î yazdân*) in this world.

XCVII. They considered this, too, thus : namely, we men ought to toil hard for the personal gratification of the pious people and for the joy and thanksgiving (*nîyâyishn*) to God, so that as long as (we are) in this world we are uncorrupted (*avîjak*) ; since when we are

---

[1] Meaning that that work is regarded as meritorious in the Religion, which a man sincerely appreciates as such and performs it personally in this world.

[2] Lit., *Yêzat yashtan shnâsêt*, "knows to worship God."

[3] Reading : *gûbyâ*, see *Burhân î Kâtaa, s.v. gûbyâ*, "Zend and Pazend recitation," "a language," "a dialect." It can also be *gûbâ*, comp. Mod. Pers. *gavâ*, " evidence," "witness." Perhaps Pahl. *gûbîh*, " an utterance," or "an assertion."

[4] Probably meaning thereby the divine laws of nature regulating this world.

thus (uncorrupted) in this world, the good spirits[1] enter our bodies[2] in this world and, consequently (*âkhar*), our bodies become joyful.

XCVIII. They considered this, too, thus: namely, religious education[3] should not be abandoned; because when one prosecutes religious studies for many years on this one subject[4] (of the Religion) that (*aîgh*) one may be doubtless as to the Almighty—[5] that (*aîgh*) God exists (to eternity) and (that) the Demon does not (so) exist—then Aûharmazda the Lord does not smite (one) at the (*Chînvat*) Bridge.[6]

XCIX. (1) They considered this, too, thus: namely, one should endeavour strenuously (*avîr*) for these three

---

[1] Lit. "so that the good spirits........."

[2] Pahl. *tan-î lenâ* "our material embodiments."

[3] Otherwise, "the study of theology or religion."

[4] Reading: *vâchag-î*, "a subject," "a sermon;" comp. Av. *vachangh*, "a discourse," and Mod. Pers. *vâzhah*, "a subject."

[5] That is, when religious training is continued on for many years, a firmly rooted conviction is naturally established in one's mind, which refuses to doubt the existence of the Almighty Ahura Mazda in the Universe.

[6] Reading: *pûhal lâ makhîtûnêt*. The Pahl. *pûhal* here means "the (*Chinvat*) Bridge;" elsewhere "punishment," or "coin." Disbelief in the existence of God is a sin worthy of damnation. Comp. *Maînûg î Khrat*, Chap. II, § 88.

things—for truth and temperance[1] and helpfulness (to others). (2) And one should earnestly (*avîr*) turn away from these three things—from falsehood[3] and non-assistance (to others) and intemperance.

C. (1) They considered this, too, thus: namely, in an unremedied[4] and inexpiated[5] (state) there are some for whom it is necessary to know that a sin has been committed—a sin of which the perpetration is unremedied

---

[1] *Patmân* also means "a marriage compact" in Pahlavi; comp. Mod. Pers. *paêmân*.

[2] *Vichîtârîh* means "help" (comp. Mod. Pers, *guzîdan* "to assist" or "to select".) By joining to the preceding word the following stroke which represents a conjunction, it could be read *vanjîtârîh* (comp. Mod. Pers., *gûnjîdan*) "a storing (of good works)." *Vichîtârîh* may also mean "a selection (of what is good".)

[3] The reading *drûjvanîh* of the MSS. might be a corruption of *drûjvandîh*. In the Pahlavi Version of the Yasna, Hâ XII, section 4, the word *drûjvantûm* occurs as the rendering of the Avesta word *draôjishtâîsh*. This *drûjvantûm* seems to be a contracted form of *drûj-vandtûm* used in the sense of *dravandtûm*.

[4] Reading: *achâr* for *achârak*. According to the Pahl-Pazend Glossary its other reading is *apâr*, meaning "far," "extended;" it is also read *âzâr*, meaning "injury," or "affliction."

[5] Reading: *lâ vijîrît* in the sense of *lâ vijârît*; comp. the Pahl. expression *vinâs vijârishn*. The idea here is that in an exigency if one is helplessly compelled to commit a sinful act, he shall atone for it and shall not continue to do so, otherwise calamity will befall him in this world.

and unatoned for. (2) That is (*aîgh*), whoso has any sins (*katâm mandavam*[1]) unremedied and inexpiated, does neither attain permanent greatness[2], nor the fulfilment[3] of (his) desire by means of (his) worldy riches; or (if) he does attain (them, still) he is afflicted (by the sting of his conscience), and considerable harm[4] of other kinds in addition (*hân-ich*) reaches him in this world; and that is the sin (*mandavam*, which is said to be) unremedied and inexpiated. (3) If the opposite (*i.e.*, its expiation) is not done, then this (is) the dread (of him) therefrom (*azash*) that with the help of his own material person it is not possible (for him) to maintain (his own) life and health (in immortality); and the sin owing to its being unremedied and unatoned for is (after death), consequently, inexpiable. (4) He should, therefore (*adîn*), not commit a sin which (becomes) inexpiable, in consequence (*pavanich*) of its not being remedied and atoned for (in his life-time).

CI. (1) They considered this, too, thus: namely, an honest desire should be formed,[5] and then (*âkhar*)

---

[1] Lit. means "whatever things."

[2] Reading: *nishasta k rabâîh*, "settled greatness." Otherwise read: *vishaspûk va rabâîh*, "splendour and greatness."

[3] According to K., *kâmak rabâîh*, which means "the desired greatness" (which is owing to worldly riches.)

[4] *Hânich kabad anâgîh.*

[5] Lit., "practised,"

adequate (*shâyat*) speech as well as action should be observed with that honest desire. (2) And whoso would do so when he is gifted with (*dahît*) this good fortune (*far(r)akhûîh*) that even in (his usual) speech and action there is nothing distinctly (*jvîtar*) afflicting (*padîyyâr*), then (only) should he be regarded as righteous. (3) And if it so happens to him that there is something distinctly conflicting, then he should be in contrition[1] (for it) so that in the end (*âkhar-ích*) God may not abandon with the demons the man who (is) in that position, under the judgment (*pavan hamâr*) of spiritual beings[2]. (4) Indeed (*barâ*) they (will) say this : namely, "Since (*mâ*) we ourselves are created by the Good Spirit, so (*adînash*[3]) we are favoured[4] and exalted by Him; whereas the sin which the Fiend produced is handed down (*yehabûnt*) to us (by him alone), and he (*viz.*, the *druj*) through that cause becomes familiar[5]

---

1 *Pavan patît*, Av. *paitita*, or *paititi*, "penitence" ; comp. Pers. *patîyâr*, "affliction," "misery."

2 *Pavan hamâr î maînûgân*, lit. "in the reckoning of spiritual beings". Perhaps *pavan hamvâr maînûyân*, "in the eternal heaven" comp. Mod. Pers, *dâyam behesht*, meaning "eternal heaven."

3 *Adînash*, lit., "then (by) Him".

4 Pahl. *adînash lenâ mînît va bûrzît havâîm*, would also mean : "so we have esteemed and extolled (Him)".

5 Reading: *banjishn* ; comp. Mod. Pers. *banjîdan* "to be friendly". Perhaps, *bandhishn*, from Av. *banda* "a tie", "an union." Another reading is *bûjishn*, from Av. *buj* "to deliver," Mod, Pers, *bukhtan*.

(with us, and) drags (us) to himself[1]."

CII. They considered this, too, thus : namely, belief in the good spirits is of many kinds; and this, too, is[2] a belief regarding the good spirits : whoso practising good deeds (*pavan hvâpa*)[3] believe (*vîrûyênd*)[4] in the good spirits, (believe) that it is possible for them (*i.e.*, for the good spirits) to allot worldly happiness to mankind, and they (*i.e.*, mankind, therefore) seek (*bavîhûnd*) from them (*azash*) the happiness of this world.

CIII. (1) They considered this, too, thus : namely, the essential object (*mâtîgân*) in the body of man is (his) essence (*gaôhar*[5]) and after that other faculties. (2) And (those) faculties[6] are requisite in (mankind) for this use

---

[1] Another admissible rendering may be given as follows : "and we are created through that cause to save (*bûjishn*) ourselves from the sin which is the work of the Fiend lest he might drag (us) down to himself (*ôl nafshâ*)".

[2] According to the reading *yehvûnt* in K.—"this, too, was a belief."

[3] Comp. the use of the Av. word *hvâpa* in Yas. X., 10. *Pavan hvâpa* would also mean "with intrinsic merit," "respectably," or "nobly."

[4] Here the verb is in the third person plural.

[5] *Gaôhar*, which means "essence," also "nature."

[6] *Afzâr*, comp. Old Pers. rt. *har*. In. Mod. Pers. it also means "an organ," "an instrument", "a weapon,"

that as much as they: make the essence manifest so much do they bring it into use.

CIV. (1) They considered this, too, thus: namely, the object of annihilation (*levîtî*[1]) should be recognised as most adverse,[2] that is to say (*aîgh*) the essence of man is either good or bad; since (there is) many a man whose essence is thus vitiated[3] (by that object of annihilation) and (he) is ruined.[4] (2) For that reason a very highly cultured[5] faculty of judgment (*dâtistân avzâr*) and manifold learning are requisite (in man), whereby it could be manifested[6] that good or bad, what is abundant or what is scarce[7], should be essayed (*aûzmûtan*) and (properly) recognised.

---

[1] *Lêvîtî(h)* lit., means "non-existence."

[2] *Dûshvârtar*, a corrupt form of Pahl. *dûshkhvârtar*, the comparative of *dûshkhvâr*; comp. Av. *duzâthra*, meaning "discomfort"; hence in Pahl. the adjective signifies "uneasy," inglorious", "gloomy."

[3] *Vinâsît.*

[4] Or, "since (there is) many a man whose essence is thus vitiated and ruined." According to the reading in the MSS., "since (there is) many a man whose essence being thus vitiated, is ruined."

[5] *Avîr avîr kart.*

[6] Lit., "So that it could be brought into manifestation."

[7] *Zak î kabad va zak î khvâr.*

CV. (1) They considered this, too, thus : namely, the intellect of man should above all (*avîrtar*) recognise this one thing, *viz.*, when superior learning is communicated,[1] it should be made known[2] with an honest motive. (2) And the religious belief[3] (being thus) established, one either performs a meritorious act or a sinful act; and when (that act is) under a test (*aûzmût*) then only is the nature (of the man) revealed (*paêtâk*).

CVI. (1) They considered this, too, thus : namely, when a man stands[4] by the Religion of God, and then he sees circumstantial troubles[5] which (occur) in this world, he should pass (his) life, in the course of (*vad-ich*) the troubles that approach him, with agility[6] and in superior endeavours.[7] (2) The suffering (on account) of hunger[8] and thirst and calamity and sickness that approach him (in this world) is, however,

---

[1] *Dêbrûnîhyên*, lit., "should be conveyed."

[2] *Âshnâk vabîdûnîhyên*, lit., "should be made familiar."

[3] Reading : *vâvarîgânîh*, instead of *va âfrîgânîh*, which means "and the admiration" (for the religion being established.)

[4] *Yegavîmûnêt*, lit., "stands."

[5] Pahl. *dât ranjagîh*, lit., "the troubles allotted (to him)."

[6] *Pavan regalâ varzishnîh*, lit., "with the activity of (his) feet."

[7] *Pavan yedâ madam yâtîhâ*, lit., "with the superior attempts of the hand"; comp. Av. word *yâtâ*, "power," "strength."

[8] Lit., "The suffering (or discomfort,) hunger and thirst......"

considered (*yakhsenund*) at the reckoning of the good spirits with whatever else he may have suffered[1] (*debrûnând*).

CVII. They considered this, too, thus : namely, the goodness of the good ones should be for him who makes amends[2] for that goodness ; material goodness (is) that which (emanates) from a good desire.

CVIII. (1) They considered this, too, thus : namely, three things are exceedingly good[3] for men. (2) And these (are) as follows (*aètûn*) :—The drinking of *haoma*, and the drinking of wine, and the leading of a secluded life.[4] (3) The drinking of *haoma* (is) when it stands in the mortar (*hâvanîm*)[5] ; and the drinking of wine (is) when supreme tranquility (*madam âshtih*) subsists; and the leading of a secluded life (is) when one is isolated (*jvît*) from the evil ones.

---

[1] Reading : *pavan chesh î debrûnând*, lit., "with whatever else they may suffer"; perhaps, *pavanich shêdrûnând*.

[2] *Pâtdahishn vabîdûnayên.*

[3] *Avir nyôg.*

[4] *Kûstak barishnîh*, lit., "to lead one's life aside or apart from the world"; *i.e.*, to lead a private life thinking of goodness and meditating on God.

[5] The writer probably here refers to the drinking of the *haoma* juice which is prepared by pounding small bits of a *haoma* twig in a mortar during the consecration thereof in the *yajizhna* and other like ceremonies. Lit., "The drinking of *haoma* (is) this (or thus) when......"

CIX. (1) They considered this, too, thus: namely, some good people inquired thus[1]: "What (is) the safeguard[2] of the body? What the safeguard of the soul? And what the safeguard of fame?" (2) The *Paôryô-tkaêshas* answered[3] thus: "The safeguard of the body (is) orderliness (*an-anbasânîh*)[4]; the safeguard of the soul (is) sinlessness; and the safeguard of fame (is) pre-eminence in eloquence[5]."

CX. (1) They considered this, too, thus; namely, (there are) several things which (are) best for men. (2) And these are as follows (*aêtân*):—An abundance[6] of hos-

---

[1] Lit., "There are some (*haît*) who inquired thus."

[2] Reading: *parvand*; Av. *pairi* and *band* "to fasten;" comp. Pers *parvandah*, "a packing sheet," "a clothes-press or chest."

[3] Pahl. *gûft*, lit., "said."

[4] Reading: *an-anbasânîh*, "what is non-conflicting," "the absence of disorder or impurity (in the body"), hence "the symmetry" of a body.

[5] Reading: *pîsh vêsh sakhûnîh*, lit., "pre-eminence in verbosity.' Otherwise, *pîsh nyâyishnîh*, "forwardness in (divine) adoration."

[6] Reading: *hanpârîh*; comp. Av. *hâm-par*, Skr. *sam-par* "to increase," "to fill to the brim;" hence "perfect accumulation," or "sufficient increase." It can also be read *aûpârîh* (*aûpârtan*), which means "swallowing," "engulfing", "consumption." Another reading is *hûpârîh*, which may mean "a good debt," comp. Av. *pâra*.

pitality[1], an abundance of honour[2], a sufficiency of discrimination,[3] and a longing for the recompense of good deeds from the good spirits, and a profession of discipleship (in the Religion)[4]. (3) Because, out of[5] those virtues[6] this one object is the best (*vêh*), *viz.*, to profess discipleship, since it is possible to recognise all the five (virtues aforesaid) in the practice of the discipleship (of the Prophet).[7]

CXI. (1) They considered this, too, thus : namely, when (there are) two persons who are equal (*hamtâk*)[8] in goodness[9], and one believes more (in the Religion) than the

---

[1] *Navîtvarîh*; comp. Mod. Pers. *navîd*, "hospitality," "happy tidings," "rewards," "justice," *etc*. *Vide* the use of the word in the Pahl. *Dînkard*, Vol. X., Bk. VI., § XXIX (edited and translated by me.)

[2] See the use of the word *nang* in the *Dinikard*, Vol. X., Bk. VI., § VII (*ibid.*)

[3] Reading: *vichîtârîh*; DM. *vanjitârîh.*

[4] Comp. Av. *hâvishta*, "a pupil;" the Av. word *aiwishti* being used in the sense of "a teacher."

[5] Lit., *baên*, "amongst."

[6] Lit., "objects."

[7] Reading: *mâ baên denâ mandavam, mandavam-î dênâ vêh hâvishtîh kartan.*

[8] Thus according to the reading of DM. and DE.; but according to K. *amat akaômand*, "when evil;" compare Avesta *aghavant*, Vend. VII., § 27.

[9] Mark the use of the word *shapîrîh* in the sense of "good virtues," "benevolence," "physical welfare".

other, consequently (*min hanâ*) when (both are) together (they are) of different natures. (2) As to the former (*barâ hanâ*)[1] he ought to discern why (it is) so[2]; since if he does not discern (it), then his spiritual wealth diminishes thereby (*patash*) for this reason (that) the other one (*zak î tanid*) thinks little (of that spiritual wealth.)

CXII. They considered this, too, thus: namely, (every) man makes (his) account-book (*dastak*)[3] himself; because if the deeds of a man (are) straightforward, then the good spirits (*yêzat*) would approach him and regard (him) as much as though (they were) most virtuously beneficent[4] towards that man.

CXIII. (1) They considered this, too, thus: namely, for men seven things are best. (2) And these are as follows:— Renown and piety and nobility[5] and controlling power

---

[1] Lit., "Regarding this". [2] Pahl. *hanâ râî mâ.*

[3] Reading: *dastak*, meaning "an account book;" comp. Mod. Pers., *dastak*. The writer means that every man prepares a statement of his own account himself regarding good and evil deeds done by him in this world. Perhaps, *haîtak* "life;" the sentence would then mean: "every man makes (his) life or fortune himself."

[4] Reading: *nyôkâr* (for *nyôgkâr*) *nyôgtar*. The passage can also be rendered thus:—" and they would regard (*yakhsenund*) him as more virtuous than that person who does good unto him" (but is not as pious as he is.)

[5] Reading: *âzâtîh*; also read *âvâtîh*, meaning "prosperity."

and sovereignty and soundness and appreciation (of God). (3) Renown is this : whoso always (*bâstân*) keeps his door open for the apt (*shâyat*) pleasure of the good ones.[1] (4) Piety is this : whoso performs meritorious acts for the soul. (5) Nobility is this: whoso makes offerings to the pious and the deserving ones. (6) Controlling power[2] is this : whoso having withheld (*vakhdûnt*) the body from sin, keeps back[3] (from it)[4]. (7) Sovereignty is this : whoso causes the maintenance of the good and the stunting (*arûdishn*)[5] of the evil. (8) Soundness is this :

---

[1] In DM., and DE. *babâ madam shapîrân shnâyishn shâyat yakhsenunêt;* according to K. *babâ madam shapîrân vishât yakhsenunêt*, "keeps the door open for the good ones." Reading : *babâ madam shapîrân shât yakhsenunêt*, it would mean "lifts up (his) door gladly for the good people"; comp. Mod. Pers., *bar-dâshtan*, Pahl. *madam yakhsenuntan.*

[2] *Khûtâêîh* here means "the power of control" over one's own person. The word generally means : "chieftaincy", "monarchy, etc". According to the original Av. *khadhâta*, the philological reading of the Pahl. word is *khûtdât*, hence the abstract form *khûdâdîh*, which was afterwards changed into *khûdâêîh* or *khûtâêîh*, as the same letter represents in Pahlvi the sounds of *d*, *e*, etc.

[3] Comp. Mod. Pers. *bâz-dâshtan.*

[4] The text of the sixth sentence in this Section is found in K. only.

[5] Reading : *arûdîshn*. Comp. Av. rt. *rudh* "to grow", hence "absence of growth," or "stunting."

whoso keeps the body and soul apart (*jvîtâk*) from evil people (*hûnutak*)[1] and adverse natures, and keeps company (*ham-yakhsenunêt*) with the nature like his own. (9) Appreciation (of God) is this : whoso for the happiness that has reached (him) regards with complete reverence[2] the good spirits and the Deity ; and if he has not attained the divine recognition, they, *viz.*, the good spirits bring him up to it, and drive away (*debrûnând*) from him the affliction which besets him ; and what is good always[3] comes to him from God[4].

CXIV. (1) They considered this, too, thus : namely, these things are best for men : Friendship of man and longing for paradise[5], and truth and aid unto kinsmen,[6] and perfect devotion and polite bearing[7], and charity and sincere gratefulness, and (religious) conference

---

[1] Reading : *hûnutak*, comp. Av. *huna*, or *hunu*, from. rt. *hu*, Skr *su*, " to bear evil offspring ".

[2] Pahl. : *bûndag mînêt*.

[3] Pahl.: *bâstân*.

[4] Reading: *Ahû*, " God."

[5] *Vahisht khvâhîsh* (better *khvâyîsh*). Probably the reading *anâsih* in DM. and K. is a corruption of *shnâsih*, and so *vahisht shnâsîh* would mean, " heavenly perception or comprehension." According to DE., *vahisht avinâsih*, "paradisiacal innocence." It can also be read *vahisht hûhakhîh*, " pious friendship (or communion) with paradise " (or with heavenly beings) ; maybe *vahisht handishîh*, "anxiety for paradise."

[6] *Khvîshâvand-yârîh*.

[7] *Aîr-tanîh*.

and moderation. (2) The[1] law of Aûharmazda (is) friendship of man; and the law of Vohuman (is) longing for paradise[2]; and the law of Ashavahisht (is) truth; and the law of Shatrvar (is) aid unto kinsmen; and the law of Spendarmat (is) perfect devotion and humility; and the law of Hvardat (is) liberality and sincere gratefulness; and the law of Amûrdat (is religious) conference and moderation.

CXV. (1) They considered this, too, thus: namely, for men (there are) these several things which are greatly good. (2) And these are as follows[3]:—Conscience and good nature and wisdom and moral goodness[4] and glory. (3) If they (are) not in accord with[5] (their) own faculties (*afzâr î nafshâ*), they do not attain the objects enumerated.[6] (4) The faculty of conscience[7] is this: whoso (is) faithful; and faithfulness (is) this: whoso holds a friend who is good-natured, who is pious, who is a good man, as a supreme guide (*pâtakhshâî*) to his own person,

---

[1] According to the text: "And the Law......"

[2] According to K., very likely *âsht-shnâsîh*, "appreciation of peace." According to DM. and DE., *âshtîh*, "peacefulness."

[3] Pahlavi: *denâ-îch aêtûn*, literally means "these, too, (are) so".

[4] Also means "virtue," "skill", etc.; comp. Av. *hunara*.

[5] Pahlavi: *lâ levatâ*.

[6] Pahlavi: *ôl mandavamich mar lâ yehamtûnd*.

[7] Pahlavi: *daêna afzâr*.

and speaks (to him) thus : "whatever defect thou mayest discern (in me) declare (unto me), so that I may (thereby) improve (*vaîrâyam*)[1]"; and whatever he says (he) keenly and willingly listens to and obeys. (5) The faculty of good nature is[2] an honest disposition[3] to move[4] with the virtuous and to adopt (*vakhdûntan*) virtue from every one, and not to embrace vice from any body whatever.[5] (6) The faculty of wisdom is[2] the entertainment of an awful regard for the pious.[6] (7) The faculty of excellence embodies[2] industry and diligence. (8) The faculty

---

[1] This fourth sentence can also be rendered thus: "The faculty of conscience is this: Whoso is faithful; and faithfulness is this: whoso makes such a man (his) friend as is good-natured, pure, and good (to others), as has control over his own person, and (the faithful one) speaks (to him) thus: 'Tell me whatever defect thou mayest discern (in me) so that I may improve'; and whatever (he) says (the faithful one) hears with sharp ears (*tîj*) and with willingness, and yields obedience to (his) commands."

[2] Literally, "is this":—

[3] *Khûk î frârûn*, "an honest or virtuous tendency."

[4] Literally, "an association or movement with the good people" (*va levatâ shapîrân sâtûntan.*) *Shapîrân* is generally used for "the good people."

[5] Pahlavi: *va sarîtarîh min kolâ aîsh-ich lâ vakhdûntan.*

[6] Reading: *yakhsenunishn tarsgâsîh î shapîrân.*

of honour (*gâdâ*) embodies[1] truthfulness and sincere love.[2]

CXVI. (1) They considered this, too, thus: namely, (there are) three things which are exceedingly good in regard to the heavenly good spirits[3]. (2) And these are as follows[4]: Love and veneration and hope.

CXVII. They considered this, too, thus: namely, for man these two principles (*afzâr*) are best: To be good himself and to do good to others.

CXVIII. (1) They considered this, too, thus: namely, for great men and kings (there are) two things which are best. (2) And these are as follows[4]: To uphold[5] the virtuous and to suppress[6] the wicked.

---

1 Literally, "is this:"

2 According to the spelling of the word in the MSS., I read it *hûmitrôîh*, which means "good contract," "sincere love," "sincere promise;" comp. Av. *mithra*. Perhaps, *hûmatôîh* "good thought," comp. Av. *humata*. It may be read *haôma-tanîh*, "immortality," or *hû-matanîh*, "good advent."

3 *Maînûgân yazdân*. According to DE., *mînishn yazdân*, "in the idea of the good spirits".

4 *Handâ yehvûnêt*.

5 Pahlavi: *dârishn î shapîrân*, "The upkeep (or defence) of the good people."

6 Reading: *arûdishn î sarîtarân kartan*, lit., "to cause the non-growth of the evil people."

CXIX. They considered this, too, thus: namely, the unique (*aêvagânak*) virtue[1] is this: an excellent[2] openness in thought and word and deed; for this reason that (*hanâ rûi mâ*) a sin is committed clandestinely (*pavan nihân*),[3] not (so) a righteous act.[4]

CXX. (1) They considered this, too, thus: namely, the soul could be much redeemed[5] by four virtues[6]. (2) And these are as follows:—By gratefulness and peacefulness[7] and deviation from vices (*varûn-vashtârîh*)[8] and

---

[1] Pahlavi: *mandavam*, which generally means "a thing or object."

[2] *Shapîr*, rather "best"; the positive adjective used for the superlative.

[3] According to DM. and DE., it can be read *pavan Yêzdân*, "against God."

[4] *Avîr shâyat bûkhtan*.

[5] Here we have the doctrine that virtue is coupled with sincerity and frankness. For virtue, which consists in good thoughts, good words and good deeds, has no motive to conceal its operation, whereas vice needs hypocrisy for its success.

[6] Taking *pavan arbâ* in DM. as a corruption of *pavan rabâ* the whole may mean: "the soul could be much redeemed by sublime objects" (*pavan rabâ mandavam*.)

[7] According to DM. and DE., *âshtîh*. According to K. *nivâkhtagîh*, "salvation," "humane (or kindly) treatment;" comp. Mod. Pers. *nivâkhtan*, "to soothe," "to protect."

[8] Lit., "turning away from (lust)"; comp. Mod. Pers. *gashtan*. It can also be read *varûn-dâtârîh*—a reading inadmissible here.

pious actions (*ashôgân-kârih*)[1].

CXXI. They considered this, too, thus : namely, the soul is for righteous (*frârûn*) principles (*khûg*), and wealth for helping the afflicted,[2] and ingenuity for perseverance (*tûkhshâgîh*).

CXXII. (1) They considered this, too, thus : namely, in the Religion these (things) are thus recommended (*hûskârd.*[3]) (2) One is the love of sovereigns ; and another[4] is (the accomplishment) of that (man) who keeps his person with (*baên*) minute care[5] and liveliness, and clean from

---

1 Thus in DM., and DE., lit., "actions of the pious people." According to K., either *va ashôg hûkârîh*, "and the good activity of the pious ;" or *va âhûg hûkârîh* "and conscientious beneficence" (or, "and improvement of defects") Maybe *ashôg-hangârîh*, "pious meditations."

2 Reading : *pavan sijagyâr*, or *pavan sijîyâr*, lit., "for the helper of the afflicted ones". Comp. Av. *ithyêjangh*, "destruction." Otherwise read *pavan spâhar*, meaning "as a shield"; Comp. Av. *spâra*."

3 Including the word *ayûf* if we read : *ângûn hûskârt ayûf*, as in DM., the meaning would be, "......thus recommended as an alternative."

4 Lit., "and one is this : whoso keeps......"

5 Comp. Pers. *âmâr*. Reading the word *hamâr*, "whoso keeps (his) person joyful on (the day of) judgment" (*mûn tan baên hamâr râmishn......yakhsenunêt*); or reading : *mûn tan baên amâr râmishn ......yakhsenunêt*, "whoso keeps (his) person in endless joy......" Perhaps, *hamvâr râmishn*, which would mean "constant joy."

guilt, and practises divine worship at the risk[1] of life and following religious authorities.[2]

CXXIII. They considered this, too, thus: namely, whoso would grieve over[3] a fault (*mânîd*) should pronounce a blessing on Auharmazda the Lord and the Ameshaspends and the kings, and the righteous and virtuous who are born and will be born, and should denounce a curse on Aharman (Evil Spirit) and the demons and the wicked.

CXXIV. (1) They considered this, too, thus: namely, Auharmazda the Lord has produced nature and Religion most excellent. (2) Whoso has no good nature (*haêm*) has no religion; and whoso has no virtuous[4] friendship has no goodness; and whoso is a friend of the virtuous for the sake of virtue[5] is goodness himself.

---

[1] Reading: *pavan yask î jân va dastôbar*. It can also be read *pavan dehak i yâna va dastôbar* "according to the dictates of the soul and the headpriest." Comp. Mod. Pers. *dah*, "commanding what is right and forbidding what is wrong." With reference to the reading *yâna*, comp. Av. *yâna*, "soul," "vital spirit." In Mod. Pers. *jân* is also used in the sense of "soul," "life," *etc.*

[2] The whole of the para. CXXII. seems to have been misplaced, or the folio preceding it may have been lost from the MS. from which the existing copies have descended.

[3] Lit., "from", "on account of".

[4] *Shapîr dûstîh.*

[5] *Shapîrîh rât.*

CXXV. (1) They considered this, too, thus : namely, Whoso desires to be glorious, shall (*hanâ*) adore[1] the sun with reverence. (2) Whoso desires that the *yasna* ceremony he performs may reach God best, shall wash the hands clean[2] and shall keep pure himself[3] and (his) clothes. (3) And whoso wishes to acquire best whatever he solicits from God, shall perform divine worship with veneration.[4] (4) And whoso desires that good words may reach (the heart of) a well-chosen assembly, shall solemnly recite the important Avesta texts[5] (*Avistâk î pavan chimigân*)[6].

---

[1] *Hanâ* before the verbs in this and other sections has an intensive meaning; thus, *hanâ yazêt*, *hanâ shûyêt* mean "shall adore," "shall wash, *etc.*" [2] That is, he shall be incorruptible.

[3] Maybe, "his own body or person."

[4] Reading: *gû-vîjâr*; comp. Mod. Pers. *gû-gûzar*, "one who pays a tribute of veneration"; comp. *kharâj-gûzâr*. *Vide Bûrhân i Kâtta. s. v.* It elsewhere means in Pahlavi, "in plain or explicit words."

[5] *Pavan chimigân*, lit., "(which are included) in the formulae appropriate (for the occasion)", taking *chimig* in the sense of "important," or "apt." Another reading : *pavan-ich myân* may be suggested. The whole sentence would then mean, "(shall recite eloquently or solemnly the Avesta) even in the midst (of that assembly)."

[6] Purity of body and purity of mind go together (*cf*. Section CXXII with this.) In CXXI we have the glorification of worldly wealth as a medium of relieving the affliction of the poor. There is thus a harmony of bodily and mental and spiritual gifts in man which alone can constitute the highest good.

CXXVI. They considered this, too, thus: namely, whoso for the affliction that has reached (him), and even for that which has not reached (him), is awfully reverent towards God, is freed from that which has reached (him), and that which has not reached him does not approach him forthwith[1]

CXXVII. (1) They considered this, too, thus: namely, in life man's[2] appreciation[3] (of it is) good, and in appreciation physical soundness (is) good. (2) Secondly, character (is) good, and in character steadfastness to the true and good Religion (is good).[4] (3) Thirdly, wisdom (is) good, and in wisdom endurance and vigilance (*vâkhtagîh*,[5] are) good. (4) Fourthly, opulence[6] (is) good, and in opulence contentment and worthiness

---

[1] *Fratûm*, *Av. fratema*, is here used in the sense of "foremost", "forthwith", "immediately."

[2] Reading according to K., *baên zîndagîh î anshûtâân.........*, the translation would be: "in men's life (appreciation is good)."

[3] *Shnâyishn.*

[4] Reading according to K. and DM., *madam râst Daêna î shapîr*, it would mean: "(reliance) on the true Religion which is the good one". If we omit the sign of the *izâfat* and read: *madam râst Daêna shapîr*, the rendering would be: "(steadfastness) to the true Religion (is) good."

[5] Reading: *vâkhtagîh*, according to K.; comp. Mod Pers. *bâkhtan*, "to awake"; hence "circumspection," or "awakening." According to DM. andDE., *va nîyâzagîh*, "and neediness,"

[6] *Tûbânîgîh.*

(*ârjânîgîh*[1], are) good. (5) Fifthly, happiness is good, and in happiness[2] a woman who (is) a respectable materfamilias[3] and a beloved[4] of (her) husband, (is) good. (6) Sixthly, friendship (is) good, and in friendship unity (is) good. (7) Seventhly, charity with truthfulness (is) good, and in charity which (is) coupled with veracity the bestowal of great benefits[5] (is) good. (8) Eighthly, even apart from the salvation of one's own soul, (it is) good to endeavour for (*madam*) the salvation of the souls of others. (9) Ninthly, (it is) good to do meritorious acts, to abstain from sin, to do much more meritorious acts according to great religious tenets[6], and to greatly abstain from sin[7] and (especially) from the

---

[1] That is, one is worthy of wordly possessions when the latter are utilised for alleviating the miseries and afflictions of the needy and destitute. Charity, for charity's sake and not for any personal motive or honor, is enjoined by the Zoroastrian religion on its followers and may be regarded as one of its cardinal virtues. Compare the seventh sentence in the same section.

[2] *Baên râmishn.*

[3] According to K., *katak-bânûg î tarsagîh* ; DM. and DE., *tarsagîh katak-bânûg-î*, "an obedient house-wife." Here observe the misuse of *tarsagîh* for *tarsagîg*.

[4] *Shôî-dûst.*

[5] *Mas sût dahishnîh.*

[6] *Mas-dâtistânîhâ*, lit., means "with highly religious opinions", or "according to important religious decisions."

[7] According to DM. and DE., the passage can be rendered thus: "to do much more meritorious works with sacred ceremonials than acts of sin, and to highly abstain from grievous sins."

sin which is grievous[1]. (10) Tenthly, a happy (*nyôg*)[2] end (is) good, and in the happy end the salvation of the soul from Hell (is) good.

CXXVIII. They considered this, too, thus : namely, apostasy from its very import (*min chîm i ân*)[3] should be much abstained from ; and even he who is a great observer and wise man should not be proud thus : "It (*i.e.*, apostasy) is not able (*atûg*) to fetter me"; since[4] this dust which is so minute and soft is wholly made out of a hard and compact stone.

CXXIX. (1) They considered this, too, thus: namely, one might wish[5] for an evil (*druj*) in one's own abode,[6] not in the abode of actions. (2) Because whoso

---

[1] *Girâyît*, "grave," "grievous".

[2] *Nyôg* also means "virtuous", or "righteous."

[3] According to the reading *min-ich ziman* of the MSS. the rendering would be: "an age should much abstain from apostasy of any kind" (taking *min-ich* in the sense of *min mâ*).

[4] Reading: *mâ denâ khâk î ângûn khûrt va narm admûbaên min sag î sâkht î stavar barâ kart yegavîmûnêt.*

[5] The word can also be read *anâsân*, and then the meaning would be: "an evil (*drûj*) is restless in the soul's abode (that is, within oneself) not (so) in the abode of struggles" (taking *kâr* in the sense of "a battle.")

[6] Reading: *pavan katag î nâfshâ*. The second word in K. can be read *kartag, kûtag* or *kantag*. This Section hints at an ancient belief in demonism. There is an allusion to a superstitious idea of the primitive Zoroastrians, as of other nations of antiquity, that the

invites it to his own (abode) overpowers it, and is able, when he desires, to remove it from the abode. (3) And whoso desires it in his actions does not overcome (it).[1]

CXXX. (1) They considered this, too, thus: namely, an evil (*drûj*) should be removed from such a place (*zak*

---

devils (the belief in whose existence was then rampant) are at the root of all sorts of mischief and the supposed generators and upholders of all struggles and conflicts waging in this world. Hence the Section exhorts not to suffer the evil influences (*drûj*) or wicked tendencies to mix with one's actions lest one might acquire devilish proclivities. But such was not the idea with regard to one's abode, since, as the ancients supposed, if the *drûj* found his way into one's abode or into one's body (reading *katag î nafshâ*, meaning the "abode of the soul") it was possible to cast him out by reciting the *yasna*, *nyâyishes* and other ritualistic prayers; but these were of no avail when one's actions were prompted by evil designs and wicked intentions. An almost similar belief in the literal existence of demons and the demoniacal possession obtained among the primitive and the medieval Christians. Passages are not wanting in the New Testament in support of this idea. (Comp. Mark V., 8.—"Come forth thou unclean spirit out of the man," also Mathew VIII., 31 and 32—"If thou cast us out, send us away into the herd of swine. And He (Christ) said unto them: Go!").—In the words of T. H. Huxley: "The masses, the clergy, the theologious and the philosophers abide, live and move and have their being in a world full of demons in which sorcery and possession are every-day occurrences." Considered metaphorically, the constant indulgence in devilish practices and wicked motives is no doubt sufficient to debase a good character to a real extent. The character of Macbeth, described by Shakspeare, is a good illustration of a noble character degraded to the utmost pitch of wickedness by adhering to and following evil influences.

[1] Compare Section CXXXII., 6.

jîvâk) that when removed from that place, (it) would be cast out from the whole of this world[1]. (2) And, also, a good spirit should be lodged in such a place that when lodged in that place, (it) would be lodged in the whole of this world; and that place (is) thus (*hanâ*) one's own person and family[2].

CXXXI. (1) They considered this, too, thus: namely, a person rises to an essential (*vayâ*)[3] place to adorn (it); and when that essential place is adorned, the whole world[4] is then adorned by him; and when[5] that essential place is not adorned, no place whatever is then adorned by him. (2) And[6] they called that essential place one's own person.

CXXXII. (1) They considered this, too, thus: namely, for men (there are) four things which (are) highly good (*avîr nyôg*). (2) And these (are) as follows: the food[7]

---

[1] According to the text in K. only. DM., and DE. omit the words *gêhân* and *yehvunêt*. For the repetition of the same idea expressed in almost the same words, compare Sections CCLXIV and CCLXV.

[2] Reading: *va zak jîvâg hanâ tan va dûtag î nafshâ*.

[3] Reading: *jîvâg-aê vayâ*, or *jîvâg-aê vâê*; comp. Mod. Pers. *vâyâ*, or *vâî*, "necessary", "desirable." The Pahlavi admits of another reading, viz., *dînâg î vêh*, meaning "a good judgment or opinion."

[4] The word *gêhân* occurs in K. only.

[5] *Mûn* is here a substitute for *amat*.

[6] *Denâ-ich* appears to be superfluous. It may be taken for *denâ mâ*, meaning "for this reason," "therefore."

[7] *Lakhmayâ*, lit., means "bread," "food", *etc.*

of the soul[1], and the word of the soul[1], and the deed of the soul[1], and the female consort of the soul[2]. (3) The food of the soul is this: whoso enjoys and preserves (his share of life (*nism*)[1], so enjoys and preserves it as though he were discharging a duty[3] (towards the soul). (4) The word of the soul is this: whoso is an intercessor[4] for his own soul. (5) The deed of the soul is this: whoso struggles with the evil (*drûj*) of the soul[1], and not with the evil (*drûj*)[5] in his actions; since whoso struggles with the *drûj* in his actions gets inclined to fighting.[6] (6) The female consort of one's soul is this: whoso in every act of piety is of the same desire[7] (with the soul[8]).[9]

CXXXIII. (1) They considered this, too, thus:

---

[1] In the sense of *nafs* in Arabic and *nism* in Pahlavi, meaning "life", or "soul". [2] Reading: *nîshâ î nafshâ*.

[3] *Chîgûn kâr vabîdûnayên*. [4] *Dâtôgûb*. [5] *Drûj î kârân*.

[6] Section CXXIX may be compared with this passage.

[7] *Ham-kâmag*.

[8] That is, that wife helps the soul of her husband in the next world, who is unanimous with him, and helps him in every act of merit achieved by him in this world.

[9] Taking *nafshâ* in the sense of "self," or "one's own," this passage might be rendered otherwise thus: (3) "One's own food is this: whoso enjoys and preserves his own share, so enjoys and preserves it as though he were discharging a duty. (4) One's own word is this: whoso is an intercessor for his own soul. (5) One's own deed (or duty) is this: whoso struggles with the evil within himself and not with the evil in his actions, since whoso struggles with the evil in his actions gets inclined to fighting. (6) One's own wife is this: whoso is of the same desire (with himself) in all acts of piety."

namely, whoso (associates)[1] with the righteous here (in this world, associates)[1] with the angels there (in the next world). (2) And whoso (mingles)[1] with the wicked here (mingles)[1] with the demons there. (3) And whoso moved[2] here with both the good and the evil, this was said of him[3] that he (was) one with (them) in thought and word and deed.

CXXXIV. They considered this, too, thus: namely, Aûharmazda the Lord has (deemed) it requisite[4] for every living man to be with these several faculties (*mandavam*) within (*baên*, him): (*viz.*) with the nose[5], and the vocal organ (*vâng*), and the eyesight[6] (*vînishnîh*), and the reasoning (faculty.)[7]

CXXXV. They considered this, too, thus: namely, Aûharmazda the Lord has produced all (His) creatures, likewise, for these two beneficial results[8] :—for the annihilation of the Blemish-giver (*Aharman*) through them (*patash*),

---

[1] Pahl. *levatâ*, lit., "(is) with." The copula is here understood.

[2] *Yehvûnt*, lit., "was." According to DM., DE., *yehvûnêt*.

[3] Pahl. *hanâ yehvûnt gûft*.

[4] *Baên ôl âvâyat*, comp. Mod. Pers. expressions, *dar bâyastan*, or *dar bâyad*.

[5] Reading: *vînî*, according to DE. According to K., *gûvî*; comp. Pahl. *gûbyâ*, "the tongue", in the "Pahlavi-Pazend Glossary", P. 7, Chap. X.

[6] Or, "vision."

[7] Reading: *matagîh*, comp. Av. *maiti*, "intelligence," "thought" "reason."

[8] Reading: *dô sût*, "two benefits",

and for the evidence (*gôkâêîh*) of Himself (*i.e.*, of His Supreme Being).

CXXXVI. (1) They considered this, too, thus: namely, one should always[1] choose out one's own motive (*kâmag*) in connection with a passing event,[2] and see whether it is achieved (by him) certainly[3] with an honest or a dishonest purpose. (2) He should estimate[4] (it) thus: "Have I an honest or a dishonest motive (*kâmag*)"? (3) If his own actual wish be honest[5], he should stand (*madam hastishn*) to it accordingly;[6] and if the reverse (*jvîtar*), then he should turn away from it.[7]

CXXXVII. They considered this, too, thus: namely, every person should desire spiritual[8] wealth, since whoso solicits it, may obtain it.

---

[1] Or, "every where," *kolâ gâs*.

[2] *Mandavam î baên yâtûn*, "an happening;" comp. Mod. Pers. *dar âmadan* "to happen." Another reading: *baên shatr*, "in the city."

[3] *Aêvar kart yegavimûnêt*, lit., "it is rendered certain," or "it is ascertained."

[4] Reading: *barâ andâjishn*, lit., "(he) should thoroughly consider."

[5] Reading: *afash hat kunun* ("present" or "current") *kâmag î nafshâ frârûn*.

[6] Pahlavi: *ham-gûnag*.

[7] *Azash barâ vartishn*.

[8] Reading: *yêzdân*; or *yehân*, "divine". According to K., *chabun î gêhân*, "the wealth of this world," which is not here admissible.

CXXXVIII. They considered this, too, thus : namely, these several regardable (*nigâs*) things[1] should be much looked after: an honoured man, and a glorious (*hûsrûb*) day, and an illustrious deed.

CXXXIX. They considered this, too, thus: namely, this one characteristic of righteousness is greatly manifest, (*viz.*,) much renown[2] .

CXL. (1) They considered this, too, thus: namely, as to a person whose renown is great, they say that the manifestation of goodness in his acts is owing to this[3] (that) when he does honest acts as much as he can, the desire that occurs[4] to him is:—" Would to Heaven (*kâch*), I were able to do more (such deeds)." (2) And as to every man whose ill-fame is great, they say that evil is manifest in his actions owing to this that when he does harm as much as possible, the desire that occurs[4] to him is:—" Would to Heaven, I were able to do more (such evil acts)." (3) In the assembly of the good spirits they have regard[5] for that man who in the above manner[6] has done those acts of goodness, and who has not

---

1 Better K.: *denâ hand mandavam avîr nigâs yakhsenunishn.*

2 That is, an exalted reputation derived from great achievements.

3 *Min handâ yehvûnêt.*

4 *Afash pavan kâmag ângûn aîgh*, *lit.*, "he (is) thus in desire that;" that is, his wish is such.

5 The word *hangârênd* can be otherwise read *hû-dârênd*, " they think well of."

6 *Pavan zak aîvînag*, lit., "in that manner."

deliberately (*kâmag râî*) done harm (to others);[1] and, in this world, they glorify (him) through the mouths of men.[2]

CXLI. (1) They considered this, too, thus: namely, in the *Andarz ôl Anshûtâân* ("Admonitions unto Men")[3], it is said thus: "Thou shouldst practise (righteous) poverty[4] which (is) best for the great ones (*masân*)[5]"; and hence (*azash*) hard[6] is the superior kind of poverty[7], which (is) the best of objects[8]. (2) And whoso (is) not helpless (*achârîh*)[9], but prosperous[10]

---

[1] According to DM. and DE., *anâgîh zyash lâ kâmag lâ kolâ hangârînd,* "they have regard (for that man) whose act of injury (was) not unintentional," which is inconsistent. If we read the text according to K.: "*va anâgîh zyash lâ kart, kâmâg lâ kart,* this would mean, "and (who) has neither done harm nor desired (it)."

[2] *Pavan fûmâ î anshûtâân.*

[3] That is, in the treatise entitled, "Andarz ôl Anshûtâân." The author here refers to a Pahlavi book which was accessible to him, but which is no longer extant.

[4] Reading: *drigûshîh*; comp. Av. *drigushchit,* (see Yt. X, 84) "a *drivish*"; comp. also Mod. Pers. *dervish. Drigûshîh* means "piety in poverty"; sometimes it is used for "contented poverty", or "honest poverty", as opposed to *shekundîh,* meaning "dissatisfied or discontented poverty". Comp. Sections CXLIII and CXLV.

[5] Reading otherwise: "*Drigushîh î pâhlûm pavan mîshn vâbîdunayên*"; *afash yashtan madam drigûshîh î pâhlûm mandavam.* "'Thou shouldst practise holy poverty in (thy) abode,' its admiration (*yashtan*) is the superior (kind of) poverty which is the best of objects." The word *mîshn* is found in the Pahlavi version of the Avesta as an equivalent of *maethana.*

[6] Reading: *sakht,* comp. Mod. Pers. *sakht.*

[7] *Madam drigûshîh.*

[8] *Pâhlûm mandavam.*

[9] *Achârîh* for *achârîg.* Otherwise, *lâ-âzârîg,* "not mischievous".

[10] Comp. Mod. Pers. *aêvâz,* "adorned." *Aêvâch* is used in Pahlavi also in the sense of "only," "alone,"

(*aîvâj*), stands[1] in poverty for the goodness and sublimity of[2] (that) poverty, he who is Aharman[3] is (then) cast out from the world[4] with the most wicked among the demons[5]; and the maintenance and progress[6] through him of every righteous act which (is possible) in this world, (are) like unto a river which is ever navigable (*rût-î hamîshak-nâv*[7]). (3) And this, too, is said thus: namely, "In poverty he could remain glorious (*lâlâ yegavîmûnât*) who, for (*pavan*) whatever (is) requisite for this body[8], would be more delighted (*râmishn*) with what is most poorly attained[9] than with what is most superbly gained[10]." (4) And he who acts thus can remain prosperous (*parg*)[11] in poverty, whereas he who practises

---

[1] *Lâ pavan drigûshîh lâ yegavîmûnêt*, means freely "sticks to poverty." Here two negatives make the idea affirmative—a construction sometimes used in Pahlavi to emphasise an action. Otherwise: "when one remains in poverty not on account of helplessness, but only (*aêvâch*) on account of holiness and sublimity of poverty......"

[2] That is, resulting from holy poverty.

[3] *Ôlâ î Aharman.*

[4] *Min gêhân barâ kart yehvûnêt.*

[5] Comp. Av., *daêva mâzainyâm.*

[6] *Yakhsenunishn va vazlûnishn.*

[7] Comp. Av. *nâvaya*, Sk. *nâvya*, "flowing", "running."

[8] *Pavan denâ tan baên âvâyat.*

[9] *Min zak î khvâr-matagtar râmishn vêsh.*

[10] *Aîgh min zak î vêsh-matagtar*, "than with what has reached (him) in great abundance."

[11] Comp. Pahl. *dûsh-parg*, "unfortunate," which is used as an antonym of Pahl. *farrakhû*, "fortunate." With the Pahl. *parg* compare Mod. Pers. *bargar*, "good luck." It can also be read *pareg*, comp. Av. *para* and *gâ* "to proceed"; or *parek* (comp. Av. *parekh*), or *pared* (comp. Av. *paret*, "to fight") meaning, "fighting" (against difficulties).

the reverse (*jvîtar*) is held back from the splendour (*yamân*) of (such) poverty[1].

CXLII. (1) They considered this, too, thus: namely, nobility[2] is this: whoso possesses mighty earthly resources in full abundance (*patishn bûndag*)* for the use and benefit (of others), and appreciates[3] and consumes[4] and bestows (those) mighty resources[5] which are for him on others, for (averting) afflictions (*anâg*)[6], for which, from whatever cause they may arise, (he is) an intercessor[7] for the drivishes (*drigûshân*), and causes their (*afashân*) happiness thereby. (2) He who (is) a drivish and practises (*varzêt*,[8] drivishism) acts in such a way that all persons

---

[1] Reading: *min drigûshîh yamân barâ vakhdûnt yehvûnêt.*

[2] *Âzât-martîh*, comp. Av. *azâta-mashya*, "a man nobly born." In Mod. Pers. *âzâd-mard*, "a free, high-minded person."

[3] *Khavîtunêt*, "recognises the value of."

[4] Lit., "eats or consumes."

[5] *Tûbân-afzâr.*

[6] By comparing this Section with Section CXLIV it appears that the reading *aîshân râî anâg* in K., DM. and DE., is distinctly incorrect, and must be *aîshân lâ anâg*. Reading the text, therefore, *tûbân afzâr î ôlâ râî aîshân lâ anâg......*, the rendering would be as follows: "on account of his mighty resources others are not miserable (*lâ anâg*); but, with whatever he attains, (he is) a mediator for the drivishes, and causes their happiness thereby."

[7] *Dâtag-gûb.*

[8] Reading: *varzêt.* MSS. read *nivarzêt*, which may be compared to the Mod. Pers. word, *navard*, "worthy," or "agreeable;" the text would then mean, "he who is a drivish and proves (himself) worthy (of the name.)"

consider themselves (*pavan nafshâ*[1]) happy owing to his splendour (*chashmagîh*)[2] and mighty riches, and are proud thus: "If troubles and difficulties come upon us, then he will bring (us) the desired remedies"[3].

CXLIII. (1) They considered this, too, thus: namely, the state of a *drivish* is this: whoso on account of (the) potent earthly riches[4] is personally (*tan*) and fully devoted to God (*Ahû*), whose thoughts are centred in God[5], and who is therewith contented and is not harsh (*tûnd*) within (*baên*)[6]. (2) And for him who is illustrious (*chashmag*) and opulent

---

[1] Lit., "think among themselves."

[2] *Chashmagîh*, comp. Mod. Pers. *chashmah*, "the Sun;" hence, *chasmagîh* would mean "brilliance," or "splendour." Also comp. Mod. Pers. *chashm shûdan*, "to be known", "to be prominent".

[3] It might be otherwise translated: "If our troubles and difficulties befall him, then people will bring (him) the remedies which he would desire." The idea is that he is to be called a nobleman who, though very opulent, is unselfish and anxious to succour any man labouring under difficulties and adversities of this world. His ways are so sincere that those who are helped by him heartily rely on the benevolent donor in adversity and misfortune. Sections CXLII. to CXLV. are in mutual dependence and must be read together as regards the context. The traits of *âzât-martîh* are contrasted with those of *karpîh*, and of *drigûshih* with *shekunâîh*.

[4] That is, for the physical resources of this world, which he attributes to God as a blessing conferred by Him on mankind.

[5] Reading: *afash Ahûîg-mînishnîg*, lit., "he (is) divinely thinking."

[6] That is, "towards (himself.)"

(he has) no disregard (*tarmînishn*), but contemplates (*vakhdûnayên*) in this manner: namely, "(Compared) with[1] his splendour and resources, my poverty is eventually just the same wherever I am."

CXLIV. (1) They considered this, too, thus: namely, *karpîh*[2] is this: whoso consumes immoderately and keeps (for himself) the powerful earthly means which are amply attained[3]. (2) On account of his splendour and resources others are afflicted; for him who is a *drivish* and contented person (he has) a dislike (*tarmînishn*); he hates and

---

[1] Pahl. *levatâ.*

[2] Comp. Avesta *Karapan*, an enemy of the Zarathushtrian doctrine, who turns a deaf ear to its religious precepts (see Yasna XXXII, 12.) The proper name refers to the descendants of some one whose lineage is traced to the sister of *Manush-chithra* (see Ys. XLVI., 11 *seq.*) His five sons, three of whose names are almost alike, are called *Brâtarvakhsh*, *Brâtroyish*, *Bartarûsh*, *Azân* and *Nasm*; and the first one *Brâtarvakhsh* is often mentioned in Pahlavi writings as the murderer of the Prophet Zarathushtra. They belonged to the Turanian priesthood. The name is *Karap* in Pahlavi, and *Karapâh*, in Neriosangh's Sanskrit Version. The *Karaps* generally mentioned in Pahlavi writings are *Dûrâsrôb*, *Brâtrôk-resh*, *Vaedvoisht* and *Jeshmak*. They are frequently mentioned with the *Kîks* (Av. *Kavi* or *Kavans*), the name of an equally hostile class, and are designated "demon-worshippers and idolators." Afterwards the words *Kîks* and *Karaps* came to be applied in a metaphorical sense to the blind and the deaf people respectively, who winked at and would not listen to the Religion. *Vide* the Dinkard Book VIII., chap. XXXV., 13; IX., chap. XXIX., 3, *etc.*

[3] The reading of the MSS. is *va bûndag*, the sentence can better run thus: *mûn tûbân afzâr i gaêtâ bûndag mat yegavîmûnêt.*

despises (*spûg vakhdûnayên*)[1] them, and regards poverty as an affliction[2]. (3) Men have no such hope of him as the following (*aîgh.*) : "If troubles and difficulties come upon us, then he will bring (us) the remedies wished for"[3]

CXLV. They considered this too, thus: namely, indigence (*shekunâîh*)[4] is this: whoso has not adequately (*bûndag*) the mighty wealth of (this) world, (and) is discontented with it, considers himself unfortunate (*pavan dûsh-parg*, has) a hatred for him who is rich and glorious, (and) himself always conflicts with splendour and power.

CXLVI. (1) They considered this, too, thus: namely, counteractions[5] are four: two of the wealthy nobles, and two of the drivishes having no powerful wealth. (2) If those counteractions do not exist, they

---

[1] *Afashân khvâr va spûg vakhdûnayên*; comp. Mod. Pers. *sabuk*, "undignified," "debased", or *sbûk giraftan*, "to despise."

[2] MSS. *pa anâgîh* for *pavan anâgîh*; *pa* is used in Pazend for *pavan* in Pahlavi. [3] Comp. section CXLII, § 2.

[4] Reading: *shekunâîh*. It can also be read *shekûhîh* for *shekûhîg*, meaning, "an ostentatious or pompous fellow." While *drîgûshîh* is devoted to the divine cause for the ample resources and physical blessings conferred by the Deity on mankind, *shekunâîh*, the opposite character, is without any gratitude for the divine blessings which humanity enjoys in the material wealth; on the contrary, it is dissatisfied with them. The former takes a favourable view of the physical world; the latter inclines to pessimism.

[5] Çomp. Av. *paityâra*, "counteraction," see Vend. I., 2-13.

together (*akavîn*) will be equal (*hamtâk*) in meritorious deeds ; and the counteractions of the drivish-nobles (are) counteractions of the wealthy nobles. (3) (Of the four influences), one (is) not to exalt drivishism ; one (is) to distress (*mûst*) the drivishes, and not to release[1] the drivishes from it (*i.e.*, from distress) ; one (is) arrogance, (namely), not to teach the great ones about the soul-substance (*mandavam*) ; and one (is) a distracted (*darag*)[2] mind.

CXLVII. They considered this, too, thus : namely, if among (themselves) the drivishes prune off (*vaîrâyênd*[3]) this one thing, (namely), arrogance which (is prevalent) amongst the powerful great,[4] then for hundred years (*sato-zim*)[5] they do not come (*lâ yehamtûnd*) to Hell.

CXLVIII. (1) They considered this, too, thus: namely, in this world there is nobody whatever to whom lordship and riches (are) reverential (*âzarmîg*). (2) He who

[1] *Vîjârtan*, comp. Pahl. *vijâr*.

[2] Comp. Mod. Pers. *darrah* "shattered", "insatiated stomach", (hence, "an insatiated mind)." Otherwise, *garak*, comp. Pers. *garrah gûftan*, "to abuse", hence, "an abusive mind."

[3] Otherwise read *mîgân* for *mûgân* for *magû-martân*, "priests," "mobeds;" and this reading is here suitable as the knowledge of the soul-substance has more to do with the priestly class than with "the powerful great."

[4] Comp. the use of the word *paîrâstan* in Mod. Pers., which means "to cut off or trim."

[5] The expression here indicates an indefinite point of time. The passage alludes to an ancient belief or idea now unknown and consequently, as it stands, is not intelligible.

(is) happy is (so) owing to straightforwardness, while (*va*) he who (is) unhappy (*dûsh-parg*) is (so) through every path (*kolâ râs*) of avarice (*âz*).

CXLIX. They considered this, too, thus: namely, material wealth should not be immoderately embellished (*ârâyishn*); since the man who immoderately embellishes[1] material (wealth), is a destroyer (*vishûp*) of spiritual (wealth).

CL. They considered this, too, thus: namely, material wealth should be embellished to such an extent that spiritual wealth may not waste away (*vishûpêt*, thereby).

CLI. (1) They considered this, too, thus: namely, the wealth of this world shall be so employed (*kûnishn*) during the period (of thy life) as if thou knewest (*khavîtunih*) thus:—"I may live a thousand years, and whatever I may not perform to-day I shall then[2] perform the next day (*fradâg*)." (2) And spiritual objects shall always be so employed thoughtfully and diligently as if thou knewest thus: "I (may) live for a day, and whatever I may not perform to-day I cannot perform thereafter (*adîn âkhar*)."

CLII. They considered this, too, thus: namely, one should not be proud and greedy (*varunjag*)[3] of material wealth and (its) excesses (*vêshîgân*); because the earthly wealth of nobody whatever becomes more ample than

---

[1] Pahl. *apatmân-ârâê*. [2] *Adînash* is found in K. only.

[3] Compare the use of the word in Mod. Persian.

Jamshid's (*Yîm*)[1]; and even Jamshid's (wealth) became less (as) each day passed on, and the entire wealth of (this) world at last (*avdûm*) became remote from him (*azash apâr*)[2], and (his) cry for help (*apastân aîvâj*) was for the soul[3].

CLIII. (1) They considered this, too, thus: namely, these three kinds of (human) nature (*haêm*) are heavenly

---

1 *Yima Khshaêta* of the Avesta, the third king of the Paradhâtan dynasty, known as the Pishdâdians in the Shahnâmah and in the Persian literature. According to Vendidâd, Fargard II., 5, he was the richest and most powerful king that one could imagine, rich enough to nourish, rule, and watch over the whole world. In the same Fargard, Yima speaks to Ahuramazda : "Yes! I will make Thy world increase, I will make Thy world grow. Yes! I will nourish, rule, and watch over Thy world. There shall be, while I am king, neither cold wind, nor hot wind, neither disease nor death." It is stated in the Bundahish, Chap. XXXIV., 4, that the Arian Glory (*Aîryanem Kharenô*) followed Yima for a long time, for 616 years and 6 months; and according to the Zamyâd Yasht, §§ 31—38 : "When Yima began to find delight in words of falsehood and untruth, the Glory was seen to flee away from him......When his Glory had disappeared, then the great Yima Khshaêta, the good shepherd, trembled and was in sorrow before his foes" (*Azi Dahâka* and his followers); "he was confounded, and laid him down on the ground." See the Bundahish, Chap. XVII., 5, and XXXI., 5. References to Yima are also found in the Dînkard, Book VII., Chap. I., §§ 20-24; Chap. II., §§ 59-61; Book IX., Chap. XXI., § 2.

2 "Had disappeared from him." Compare Av. *apara*, or *apa*, "far from."

3 *Va apastân aêvâj ôl rûbân yehvûnt*; Comp. Av. *upastâ*. The Pahl. word *apastân* is also used in the sense of "prayer," "invocation," compare Dasturji Peshotanji B. Sanjana's Edition of the "Andarj î Âtrôpât î Mahrespendân," § 2 (*apastân ôl Yehân kart.*)

(*garôtmânîg*). (2) One (is) this : whoso, when he has seen too much harm [1] and affliction from any one, is not even then inimical (*dûshman*) and malevolent (*anâgîh kâmag*) to that man. (3) And one (is) this: whoso for the food that has already (*levîn*) come to him, being not abundant, holds no anticipation[2] thus: "It will reach me" (in abundance)[3] ; and if a man who has already (*fratûm*) had no food comes to him (for it), this one (*hanâ*) partakes[4] of these victuals (*hanâ pishn*[5]) with him as he should (*chîgûn shâyat*[6]). (4) And one is this : when a woman and a man have come to a desert-place (*vîshkar jîvâg*)[7], they have eaten sufficient food and are cheerful,

---

[1] Reading : *zîyâna ;* MSS. *zîyâka*, meaning "progeny," "children"; then the rendering is :—" whoso when he has seen much injury to (his) offspring through any one............"

[2] Pahl. *frâj ôl pîsh-aîmît la yakhsenunêt.*

[3] That is, who was so contented that he never had an ambitious anticipation or desire for having more than sufficient provision.

[4] Comp. Mod. Pers. *bahar giraftan.*

[5] Comp. Av. *pitu*, or *pithwa*, Skr. *pitu*, "food," "nourishment."

[6] As he should possibly do under the circumstances.

[7] Reading : *vishkar*, or better *viskar*. The word occurs in the Pahlavi Version of the Vendidâd, Fragard VIII., § 95, as the rendering of the Avesta *skairyat hacha* (*min vishkar*), "from the hunting ground" ; hence it means "a lonely place", "a desert". Originally, the Pahlavi word, it would appear, was *shkar* or *skar*, the equivalent of the Avesta word *skairya*, but in course of time it came to be read *vishkar* by the addition of an initial stroke. The Pahl. word can also be read *vishagar* (comp. Pers. *bîshah* "jungle," and *gar* or *kar*), "one who works in a forest", hence "a hunter." In the Vendidâd VIII., § 97, *vishkar* is the Pahl. rendering of the Av. *razanghâm*, also signifying "a solitary place," "a forest."

from him who does many acts of small merit, sublime meritorious acts are then remote (*apâr*).

CLIX. They considered this, too, thus: namely, the characteristic[1] of apostasy (is) this: whoso regards a superior act of merit (as) small (*kûtag*), and an inferior act of merit as great.

CLX. They considered this, too, thus: namely, an act of small merit is a covering[2] for a sin, because an enormous (*stavar*)[3] crime which might be committed, being a little apparent owing to a small act of merit, attains thereby little diminution (*vaîrâyishn*[4]).

CLXI. (1) They considered this, too, thus: namely when a highly-talented (*avîr-afzâr*) man performs many acts of such small merit, it will not be possible (for him) to be holy thereby; but (*va*) when an act[5] of very great merit is performed by (such) a man, he[6] becomes holy thereby. (2) And we[7], men, ought to be nobly striving, so that an act of sublime merit may be our own.

---

[1] Reading: *dakhshag aê* for *dakhshag hanâ* or *denâ*. *Dakhshag-î* may mean "one characteristic."

[2] *Nihûmb*, "a hiding place", "a concealment."

[3] *Stavar*, Av. *stawra*, Skr. *sthâvîra*, "strong"; Mod. Pers., *austavâr*.

[4] *Ôl vaîrâyishn kam yehamtûnêt*. See page 48, note 4.

[5] Reading according to DM. and DE., *va hichag*, "and anything whatever"; comp. Pahl. *hichîh*. According to K., *va vâchag*, or *va nâfag*.

[6] Literally, "then he becomes holy thereby."

[7] *Levatâ* in DM. and DE., is distinctly an error of the copyist.

CLXII. (1) They considered this, too, thus : namely, every person has a conscience (*ahû*) ; and when that person's conscience remains healthy and uninjured, the thing (*viz.*, the faculty of conscience, is) then an intermediary for an object. (2) And when the reverse (*jvîtar*)[1], then that thing is destroyed[2], (even) if an object which is highly-spoken of be declared highly good and practised.

CLXIII. They considered this, too, thus: namely, the spirit (*ahû*)[3] of the Religion (is) Zarathushtra, the spirit of holiness (is) *Mânthra*, and the spirit of nobility[4] is magnanimity.[5]

CLXIV. They considered this, too, thus : namely, every object has a source[6] ; the source of knowledge is good nature, and the source of light is the Sun, and the source of water is Vâûrûkasha[7], and the source of the soul is the spirit[8].

---

[1] That is, when the conscience gets blunt and callous.

[2] *Vishûft*, comp. Pers. *gushuftan*, from Av. *khshup*.

[3] Another reading : *khân* in the sense of "an abode," or "a dwelling."

[4] Reading : *aîrîh* ; otherwise, *hîrîh* in the sense of "opulence."

[5] *Dahyûpatîh* generally means "kingship," "royalty."

[6] *Zrêh*, comp. Av. *zrayangh*, "an ocean," "a reservior ;" hence "a fountain or source."

[7] Comp. Av. *Vôuru-kasha*, the Sea of *Vôuru-kasha* mentioned in the *Âbân Yasht*, 3, 116, *etc.*, and identified with the Caspian Sea. In Pahlavi, it is called *Frâkhan-kart*.

[8] *Ahû*, "the divine element."

CLXV. They considered this, too, thus: namely, a sublime (*avîr*) wish is friendship with the Religion, because an ever-attached (*hamâî levatâ*) friendship is the friendship with the Religion, and because he who is friendly to the Religion (and the Religion) are both together here and there[1].

CLXVI. (1) They considered this, too, thus: namely, every one should devote[2] himself to the Religion, or what he believes in[3], and should thoroughly (*barâ*) judge about his own desire (for devotion) thus: "What is that object in which he should believe self-devotingly.[4]" (2) And in (*baên*) the Religion (there are) several things to which he should be self-devoting (*tan-avispâr*). (3) And that one is steadfast[5] in the Religion who, whenever he attains any thing (enumerated in the Religion,) to which he should be devoting, does devote himself, and does not perform those several things by which an act of self-devotion (results in) a sin which is inexpiable (*anâpûharagân*[6]). (5) This is (*aê*) he who devotes himself to the Religion, to the wife and the offspring, as well as to

---

[1] Or, "and since he who is a friend to the Religion is attached to both, this and the next world."

[2] *Avispârtan*, "should devote himself (to the service of.")

[3] *Va zak mûn patash hîmnunêt.*

[4] *Tan-avishpâr kartan*, "to sacrifica one's person."

[5] *Aûstîbân*, "staunch," "faithful."

[6] *Anâperetha shkyaôthana* in the Avesta.

the holy ones, and priests and other good ones, when they approach[1] (him).

CLXVII. (1) They considered this, too, thus: namely, (there is) a saying in this Religion, which is very essential[2], and this (is) as follows: "Doubtlessness in the Religion of the Deity." (2) And doubtlessness in the Religion of the Deity should be such that although (*hat*) they mitigate (*paskûnd*) sins after sins[3], still (*adîn-ich*) they do not stand aloof from the wealth of the good spirits.

CLXVIII. (1) They considered this, too, thus: namely, when a man commits a thousand enormities[4] (*marzân*, he) is sorrowful and in contrition for it, and says (to himself) thus: "In the end I shall not be (one of) Aharman's own[5] (adherents); but I shall act so that I may be (one of) Aûharmazda's own (adherents); then Aharman will think little (*kam yakhsenunet*) of me[6]

---

[1] *Amat yehamtûnêt*, *lit*., "when approaches", better *yehamtûnd*.

[2] Pahlavi: *Denâ Daêna vâchag-î î avîr mâtîgân*.

[3] Reading: *bazag pavan bazag*.

[4] Reading: *marzân* for *marzishn*, Av. *marez* "to clean," "to clear." The Pahl. word *marz* means generally "coition", comp. the use of the Mod. Pers. *marz*. If the Pahlavi numeral for 1000 be regarded as an inadvertent substitute by the copyist for the original word *achâr* which was read by him *hazâr*, 1000, the meaning in that case will be: "When a man helplessly commits an illicit intercouse" (taking *marzân* in the sense of *marzishn*, here *avârûn marzishn* according to the context) "and is penitent for the sin......"

[5] *Aharman nafshâ lâ yehvûnam*.

[6] Or, "Aharman will not be proud of me," comp. Mod. Pers., *khvîsh râ kam dâshtan*, or *kardan*, meaning "to make oneself scarce," *i.e.*, "to be proud of."

and can boast little of me." (2) Whereas another man is humbled[1] (even) by a very insignificant (*avîr khûr-tag*) crime, and is (as it were) dumb-founded (*stûb yehvûnêt*) regarding his acts of merit[2] on account of the sin, and speaks thus: "Now what (are) my acts of merit, if in the end I shall also be (one of) Aharman's own (adherents)."[3]

CLXIX. (1) They considered this, too, thus: namely, a man considers all (other) men in this world as wicked; however, he does not consider himself as wicked but as holy, (saying) thus: "I am (one of) Aûharmazda's own (adherents), Aharman, therefore (*adîn*), will bring little (*kam debrûnayên*) trouble on himself (for me)." (2) Whereas a man with a trivial crime of his own helplessly[4] (*achâr*)

---

[1] Reading: *paskhâr*. The word occurs in several passages in the Dînkard, Book VI., and is used in connection with a sin or a sinful person. *Paskhâr* originally means "remnants of food thrown away," from *pas* "after", and *khâr* "food." In colloquial Persian the use of the word is extended to "something thrown away as polluted." A sinful man is, therefore, one who is renounced or rejected for his perversion on account of impiety. It may, otherwise, be taken as a contraction of *past ô khâr*, "base and mean", *i.e.*, "debased by the sins committed." Other readings of the word are *patîyyâr* and *patîsâr*. [2] MSS. read *kerfag*, which may be originally *kartag*.

[3] In this passage a distinction is drawn between a depraved character who, after a slight contrition for his crimes, deems himself absolved from them, and a virtuous man who feels so much for an insignificant crime that he gives up hope of doing acts of merit, and gaining salvation in the future. *Vide* the following Section.

[4] Lit., "says thus;"

(done) says: "I am wicked." (3) Since in the world although many a man may be opposed to the wickedness (*vatarîh*[1]) of a man, still it is never possible (for them) to discern the wickedness of that man as fully (*spûrîg*) as when the man himself relates his own wicked acts.

CLXX. They considered this, too, thus: namely, whoso, during the approach (*mat*) of harm and affliction to him who is a stranger[2], solicits (for him) a favour from God (has) an inborn (*âsnô*)[3] faith[4] in the divinity (*maînûg*), for this reason that even if the acts (of the afflicted one) be foolish and dishonest[5], still he believes[6] regarding the Deity that God is able to achieve what is good and what is bad.[7]

---

[1] Reading: *vatarîh*, according to the MSS., for *vadtarîh* "the worst kind of evil," or "the worst infamy." Otherwise it can be read *vad-rêh*, comp. Mod. Pers., *bad-reh*, "an evil path."

[2] Reading: *ôlâ î tanid*, "another." Otherwise, *ôlâ î tang*, "the embarrassed."

[3] Reading *adîn* instead of *âsnô*, and *ângûn* instead of *Yêzat*, the rendering will be: "Whoso for the injury and affliction that have approached another is a seeker of divine favour (for him), then trusts in the divine power on this account that, even if the acts (of the afflicted one) be unwise and not honest, still he believes this (*ângûn*) that God can achieve what is good and what is bad."

[4] Reading: *vîrûyishnîhâ*; it can be read, omitting the initial stroke, *drûjishnîhâ*, or *drûg-dânîhâ*.

[5] Pahl: *adânîhâ va lâ-frârûn*.

[6] Better *hîmnunêt*.

[7] Or, "is able to do what is best and what is worst."

CLXXI. They considered this, too, thus: namely, this little and much, and near and far,[1] and comfort (*khvâr*) and discomfort, he who (is) eminently wise comprehends.[2]

CLXXII. (1) They considered this, too, thus: namely, the path which (leads) to *Garôtmân* (the highest Heaven, is) the covenant[3] with the Religion. (2) When Aûharmazda prepared that path, Aharman then laid out (*frâj hankhetûnt*) two paths together (*levatâ*): One *frehîbût*, and one *aîbîbût*[4]. (3) He (Aharman) prepared both of these as far as the dark region, and it was not possible (for him) to prepare further[5] than that.

[1] *Rakhîg* denotes a point of time, and is generally synonymous with *dêr*, "delay," "long ago."

[2] According to K., "he, who is wise and good, comprehends" (this little and much, and near and far, and comfort and discomfort.)

[3] Pahl. *Daêna-patmân*; or, "faith in the Religion."

[4] For a full explanation of the words *frehîbût* and *aîbîbût*, see the Pahlavi *Dînkard*, Bk. III, §§ 45, 64, 104, *etc.*, in Dasturji Peshotanji's Edition, and the *Ganji-Shâyagân*, § 17, *etc.*, by the same Editor; also refer to Dr Casartelli's chapter on "Condemned Sins," in his *La Philosophie religieuse du Mazdéisme sous les Sassanides.* Other passages are found in Book VI., attempting to define these two words; but the distinctions drawn are varied and from different stand-points, which lead one to infer that these terms, in the Sassanian times, had a wide scope of application, and that the distinction was not well marked.

[5] Accepting the reading of DM. and DE: *va min zak vêsh lâ, lâ tûbân vaîrâstan*, the rendering will be: "and never further than that, never could he prepare (it)."

CLXXIII. (1) They considered this, too, thus: namely, fortunate (is) that man who walks in the main (divine) path (*râs î malkâ*)[1]; because whosoever treads (it) very religiously[2] (*vêh âînîhâ*) reaches in consequence the heavenly abode in time[3] (*pavan zimân*). (2) And unfortunate[4] (is) that man who walks in an out-of-the-way path (*avîrâs*)[5]; because, howsoever much industrious[6] (he may be), still farther (he is) from the abode. (3) And (that) main road (is) the Religion, and (that) abode (is) Paradise[7].

---

[1] Comp. Pers. *shâh râh*, meaning "the main road", in the same sense as "king's road," or "queen's road" in English. *Malkâ* might refer to Aûharmazda, the Monarch of the Universe, Whose path is the Zoroastrian Law.

[2] *Avîr veh-âînîhâ*, lit., "with good principles," Pers. *beh-âînî*. Other readings are: *avîr nîshânîhâ*, "with sublime characteristics", or *avir nîhânîhâ*, "very privately."

[3] If we read *pavan yamân*, it will mean "in splendour or glory." *Pavan damân* is another reading, and means "immediately." Comp. Mod. Pers. words *yamân*, and *damân* or *zamân*.

[4] *Dush-parg* may mean "of evil shadow," and hence "unfortunate" as opposed to *farrakhû* in the text.

[5] *Râs i avîrâs*, *lit.*, "The path which is no path", that is, a devious path; comp. Pers., *bî-rah*, "bewildering."

[6] *Chand tûkhshâgîhâtar.*

[7] The Pahlavi text of the sentence (3) can also be read, according to DM. and DE., thus: *va râs î Malkâ î Daêna va Ashavahishta*, "and the path of the Monarch (of the Universe is) the Religion and Ashavahishta (Best Piety)." In the rendering given above, the last word of the section is read *khân Vahisht* by me.

CLXXIV[1]. They considered this, too, thus: namely, the soul (is) to be estimated according to power[2], but power is not to be estimated according to wealth, (because) it[3] may help[4] or may not help.

CLXXV[1]. (1) They considered this, too, thus: namely, it may help[4] and it may not help, (since it is an object that) transforms[5] things and persons. (2) There are some (whom) it does not help, even though (*barâ amat*) they possess[6] splendour and wealth[7], and gold, silver, and other riches abundantly (*bûndag*). (3) There are some

---

[1] Sections 174 and 175 are somewhat obscure and unintelligible.

[2] The true power does not fail in the acquisition of one's object; since the higher the soul is in the scale of virtue and excellence, the higher the degree of such power. Of Section CLXXIV an admissible free rendering may be : "They considered this, too, thus: namely, the capacity of the soul-measure is not possible to determine by the wealth-measure.

[3] Namely, the wealth of this world.

[4] Reading : *vijiristan* ; comp. Mod. Pers. *guzîr* or *guzar*, " help," " remedy"; also *guzîr kardan*. In Pahlavi it also means " to judge." See note 5, p. 63.

[5] Reading : *mandavam va aîshîhâ vartêt*. Other readings are : *mandavam vas-sâyihâ vartêt*, " a thing that very easily passes away" (comp. Pers. *sâya*, " ease", " shade ") ; or *va âsâîhâ vartêt*, meaning " and easily transforms."

[6] According to K. *yâîtûnêt*, meaning "earns", or "obtains."

[7] Reading : *vishaspak va hastak* ; comp. Mod. Pers. *gashasp*, " splendour", " lustre," and *hastê*, "riches."

whom[1] it helps when they possess nothing beyond[2] a single head of cattle[3], and (their) desire does not go further (*frâj*)[4].

CLXXVI. They considered this, too, thus : namely, it is thus (*hâmôkgûn*) to help[5] and not to help[5] the Religion ; as it is helped (*vijîrît*) when they commit no sins ; but (*va*) it is not (so) helped except when they perform acts of merit.

---

[1] Pahl. *haît mûn*.

[2] *Lechadôn*, "beyond", "further than." [3] *Tôrâ aê-tâg*.

[4] A man of the lowest aspirations would believe that wealth is power, but the great righteous man values it much less than spiritul virtue and excellence. Of Section CLXXV an admissible free rendering may be :—" They considered this, too, thus : namely, to help or not to help hinges on (*vartêt*) objects and persons ; and there are some who will not help unless they possess plentiful wealth in brilliants, in gold and silver, and other objects ; and there are some who will help when they have a single strong (*razîn*) bull, and their desire (*ârzûgî*) does not go further." [Or, "there are some to whom it may be of help if their desire does not go further than (the possesion of) a solitary head of cattle"].

[5] Reading : *vijîristan*. Another rendering is : "To help and not to help the Religion entirely means : Some help the people when they do not commit sins, while some do not help them unless they perform acts of merit". *Vijîristan* can also be read *vidhêristan*, comp. Pahl. *vitartan* or *vitertan*, meaning "to depart," "to deviate," which meaning is here inadmissible. If we read *vijîristan*, *vichîristan* in the sense of "to direct", "to administer justice", the passage can be rendered thus : "Religion has commandments and prohibitions, since when it commands, people should not commit sins ; and when it prohibits, people should, moreover, perform acts of merit"

CLXXVII. They considered this, too, thus: namely, even in money-making (*khvâstag kartan*) these qualifications are good: whoso is diligent, well-preserving[1] and contented.

CLXXVIII. (1) They considered this, too, thus: namely, men are of four kinds: two of the experienced, and two of the inexperienced (kind). (2) Of the two kinds of the experienced, the one (includes) those who (are) good in the company (*levatâ*) of the righteous, and another (*aêvag*, includes) those who (are) wicked in the company of the evil. (3) Since, it possibly happens that (*amat*) he who has stayed[2] among the virtuous, (turns) worse when (he happens to be) among the wicked; and he who has stayed[2] in the company of the wicked, (turns) better when he has access to the virtuous. (4) And of the two varieties (*âînînag*) of the inexperienced, one (includes) those who were (*yehvûnt*) in the company of the good and eventually (turned) worse; and another (includes) those who were in the company of the wicked and eventually (became) better.

CLXXIX. They considered this, too, thus: namely for man an object (which is) very excellent is a straight forward habit; because a habit becomes nature (*haêm*) and nature becomes conscience (*daêna*).

CLXXX. They considered this, too, thus: namely, that man is most fortunate who so mingles this decay-

---

[1] Reading: *hûdâr*. Other admissible readings are: (1) *hûkâr*, "beneficent"; (2) *hûyâr*, "a sincere friend;" and (3) *hangâr* (*khûrsand*,) "considerately" (content.)

[2] Pahl. *yehvûnt yegavîmûnêt*.

ing[1] wealth of the world with that which is undecaying that, when he passes away from (this) world, he attains Heaven (*mainûg*).

CLXXXI. (1) They considered this, too, thus: namely, in the sayings of the Religion (there are) four which are much mentioned (*mâtîgân*). (2) And these are such:— Not to connive[2] at a sinner in regard to (his) sin, and not to elevate (*bûrzîtan*) a man of wicked judgement[3] on account of power and wealth; to seek a reward from the heavenly beings for an act of merit, and to be a religious disciple. (3) Especially[4], to be a religious disciple, because everything is known by discipleship (*hâvishtîh kartan*, in the Religion).

CLXXXII. They considered this, too, thus: namely, there should be more longing for these three precepts than for the entire Avesta and Zand:—One (is) not to

---

[1] Reading: *frasâvand* as opposed to *afrasâvand*; comp. Mod. Persian *frasâ* or *frasâî*, "wearing out," "decaying", inf. *frasânidan*. The word occurs in the Dinkard, BK. IX., Chap. XVI., §§ 144:—*aîsh-ich min aôshaûmandân madam bavihûnast, lâ sachistan î aôshaûmand tan va frasâvand chabûn marg*, "also the non-continuance of the mortal body and the decaying (*farsâvand*) wealth of any one of the mortals who are summoned above (is) death." (*Vide* S. B. E., Vol. XXXVII.)

[2] Reading: *anvînîtan*, literally, "not to see," "not to observe;" comp. the following Section, and the Dînkard, Book VI., Section XIV., for the same view expressed in almost the same words. Other passages are found in Book VI., in which the same idea is repeated more than once in the same language.

[3] Reading: *dravand dâtistân gabrâ*, lit. "the man with the opinions of a fiend."

[4] *Mâtagvar*.

connive at a sinner in regard to (his) sins; one, not to elevate a man of wicked judgment on account of power and wealth; and one, to seek a reward for an act of merit from the spiritual and not from the material existences.

CLXXXIII. They considered this, too, thus: namely, he who, regarding a precept which he does not understand, says: "I understand it;" then, on account of that precept being obscure (*gavârîg*)[1], a thousand (other) precepts which he knows go out of him.[2]

CLXXXIV. They considered this, too, thus: namely, if he who is a non-entity[3], conceives (*khavîtunêt*): "I am non-existent," it will be so (*havâh*).

CLXXXV. (1) They considered this, too, thus: namely, one should be deserving, since fortunate is he who is deserving and knows the principles (*âînîh*) of the Religion[4]; namely, where (and) to whom one should take[5] something (for a gift). (2) Because both, the spiritual and the material, have concern (*nafshâ*) with the Religion; and he is, likewise, most delighted when

---

[1] Comp. Mod. Pers. *kavâreh*, "misty," "dark."

[2] *Azash barâ vazlûnêt*, that is, vanish from his mind.

[3] *Zak mûn levît*, which literally means "that one who is not," or "that which does not exist;" that is, the spiritual non-entity.

[4] It can be also rendered: "since fortunate is he who comprehends what is worthy, in other words (*ayôsh*) his Religion."

[5] The question as to where and by whom one should guide one's spiritual self.

he bestows something on the deserving from the beneficence (*spenâgîh*) and wisdom and delight and prosperity and abundance (*patishn*), which (are) in the Religion.

CLXXXVI. (1) They considered this, too, thus: namely, in a person good nature is something more than all the vegetation (*zâbz*[1]) in a hilly wood. (2) In that person, likewise, that good nature is inborn (*âsnô*); (and) when he makes (it) a guiding spirit (*pîshôpâê*)[2], (his) whole disposition then turns towards straightforwardness.

CLXXXVII. (1) They considered this, too, thus: namely, one should keep one's door open (*sharîtunt*) for men; because people do not approach the dwelling of him who does not keep his door open for men. (2) And when[3] people do not approach his dwelling, there is no cherishing (*yakhsenunishn*) then of the good spirits in the house. (3) And when there is no advent (*yehamtûnîh*) of the good spirits in the house, then (there) is no (divine) splendour for him. (4) Because men are after bread and the good spirits are after men, and splendour follows the good spirits.

---

[1] Compare Mod. Pers. *sabza*, "verdure." The Pahlavi word in the text may be a corrupt form of the Huzvaresh *zabzabâ*, "the Sun"; and then the whole might be read and rendered: *kolâ zabâzab pavan kaôf dasht*, "(than) all the sunlight in a hilly wood."

[2] Generally, "a leader", comp. Mod. Pers. *pîshvâ*.

[3] Here *mûn* is used for *amat*. In *Yasna*, Chapter 57, Secion 6, the angel Sraôsha is spoken of as visiting the house in which he is invoked, honored and propitiated, and which is inhabited by a holy person. Such a dwelling is termed *Sraoshô-pâta*, *i.e.*, " guarded by the (angel).

CLXXXVIII. (1) They considered this, too, thus: namely, endeavour much for association (*ham-rasishnîh*) and messing (*ham-khûrishnih*) with the virtuous. (2) Because, if thou shouldst know any one who, howsoever good (*chîgûn nyôg*) for companionship and boarding with the virtuous, has not obtained[1] so much as may be offered suitably[2] to the pious, then thou shouldst take thy bread and go amongst the pious (*shapîrân*), and eat it with them.

CLXXXIX. (1) They considered this, too, thus: namely, one should entertain as much delight for (the receipt of) a present as a juvenile slave (does), and should endeavour so highly that the delight may never depart from oneself. (2) And when one desires pleasure in that object from which, when obtained according to wish, a sin is (incurred), then not in that object but in some other object (one should desire pleasure) which, when obtained, (will be) an increase (*afzâyîtan*) of joy. (3) One should not commit a sin and, as a consequence (*âkhar-ich*), relinquish (*shabkûnishn*) joy for oneself; because even a slave boy longs for much of that object which, when he obtains to his satisfaction, occasions much grievous sin through it. (4) Hence, in the nature (*gaôharîg*) of the object, there is so much eatable matter as (is) in a date

---

[1] Pahl. *mandavam î ângûn lâ mat yegavîmûnêt.*

[2] *Shâyat yehabûnt.* Otherwise: (2) "Because, if thou shouldst know any one who is as good for association and boarding as the virtuous; and if thou hast not obtained so much as may be offerred suitably to the pious, still thou shouldst take thy bread,......"

(*khûrmâ-aê*), or a walnut (*gùz-aê*), or in any other object which is given[1], and therewith he is contented and in gaiety.

CXC. They considered this, too, thus : namely, men ought to be vigilant in order that spiritual comfort (*yazdân râmishn*) may abide in the body ; since the object (*kâm*) of that comfort is to long for and help (*vijûstan*) the meritorious deeds (mentioned) in the Religion.

CXCI. They considered this, too, thus: namely, the propitiation of the good spirits (is) the delight of him for whom there is no harm in the end.

CXCII. They considered this, too, thus: namely the propitiation of the good spirits (is) the personal delight and glory of the good ones.[2]

CXCIII. (1) They considered this, too, thus : namely one should keep the body in joy, and hold back[3] the hands from sin ; since when the body (is) in joy, Vahûman then lodges (*mâhmân*)[4] in the body. (2) When (*chîgûn*) Vahûman (is) a guest in the body, (it is) then difficult (*dûshvâr*) to commit a sin, and (there is) much witholdment (*pâhrîjishn*) from (bodily) disorder. (3) Because whoso allows[5] disorder (*bîsh*) in the body, then Akôman enters into (his) body; and into whosoever's body Akôman enters, then it is difficult to perform the acts of integrity.

---

[1] Pahl. *yehabûnd* for *yehabûnt*.

[2] Reading: *râmishn va gadâ î tan î shapîrân*.

[3] *Lakhvâr dârîshn*.

[4] Lit., "is a guest."

[5] *Shedkûnayên*.

CXCIV. They considered this, too, thus: namely, (there are) two (actions) which (are) virtuous; and these are as follows: the embellishment of the pious[1], and the conversion (*vashtârîh*) of the immoral (*varûn*, to the right path).

CXCV. They considered this, too, thus: namely, the fruit of every goodness is delight; the fruit of every harmful action is distress.

CXCVI. (1) They considered this, too, thus: namely, the essential[2] of joy is the contentment of the good mind, and the essential of pain is discontentment. (2) Since, if Aûharmazda, the Lord, is[3] not satisfied with the goodness which is His, then He is not happy (*nyôg*); and if Aharman is not dissatisfied (*ankhûrsand*) with his own affliction, then he is not distressed.

CXCVII. They considered this, too, thus: namely, the wealth-contented (have) a dissatisfaction (*ankhûrsandîh*) for wisdom and learning.[4]

CXCVIII. (1) They considered this, too, thus: namely, a man into whose body the spirit of greedy desire

---

[1] Reading: *ashôg*; it can be also read *ahûg*, meaning "conscience," "nature", etc. [2] *Mâtîgân*, "essence".

[3] *Havât* in the sense of *haît*. In the Third Book of the Dînkard the word *havât* is used to mean "be it known," or "know", etc.

[4] According to K., "contented (are) the opulent, (but) discontented (are) wisdom and learning", which means that a man in affluent circumstances may be contented with his riches; while a man, who is fond of acquiring wisdom and learning, may not be satisfied with having any amount of them, always desiring more.

enters, displays, consequently, a longing for worldly riches. (2) This, then, is the best remedy (*chârag*, for him): when the material wealth[1] of this world seems to be a surplus (*frehâvandîh*) to a man, he should think thus: "Consider that what is held by me why should I hold if it be necessary to relinquish[2] it soon; henceforth (*min kunun frâj*) I will not hold it, so that the love of it which remains apart from me may not return; since, not to hold the material wealth is much more glorious (*khvârtar*) than to relinquish[2] it."

CXCIX. They considered this, too, thus: namely, a perfectly wise (*pûr-khratû*) man remains (*yegavîmûnêt*) everywhere (*zak î kolâ gâs*[3]) mindful of the end of the world.

CC. (1) They considered this, too, thus: namely, worthless (*khvâr*,[4] are) the worldly riches; because within a day[5] it is possible (*shâyat*)[6] that (*amat*) a man (who) was this

---

[1] Or, "the physical wealth."

[2] Pahl. *shedkûnâ*, "giving it away." Better *shedkûntan*.

[3] *Kolâ gâs* also means "always", "every time."

[4] *Khvâr* "insignificant" or "worthless." This section rather savours of pessimism. A sort of contempt is shown for the physical wealth and its futility, considering the short period of human life on this earth, which, as is the strain of the Sixth Book throughout, should qualify a human being for the supposed spiritual existence.

[5] The Pahlavi can be also read *sê yôm* "three days."

[6] According to K., *shâyat yehvûnet*.

morning (*mahar*)[1] a healthy artisan (*kârîgar*), and (is) now (*kanun*) with remote aspirations, becomes ill and disabled and hopeless within six hours (*zamûn*), and before the night (falls) that one dies, and even his entity (*haît-ich*) becomes nil (*lâ yehvûnêt*) on the third day when it mingles with the earth and becomes dust (*avrâ*). (2) Mankind should reflect (from this) thus : namely, " when it was possible in the case of that man[2], it might happen to me who am (in this world), in the same manner as to him ; consequently (*âkhar-ich*), why should I exert myself excessively (*frehîbûtîhâ*) for (such) material wealth ?"

CCI. They considered this, too, thus : namely, when one has money[3] and keeps it for the (mere) sake of possession[4], then that one seeks (*tûjêt*)[5] in the end absolution (*rîshishn*)[6] for (undue) actions (*kâran*).

CCII. They considered this, too, thus : namely, one should keep as much wealth as[7] would not, consequently (*patash*), stop (*katrûnêt*) one's industry.

---

1 A Chaldæ word which is explained in the Pahlavi-Pazend Glossary as the Huzvaresh equivalent of the Aryan word *fardâ*, "to-morrow"; but this meaning is not tenable in this context.

2 Pahl. *shâyat yehvûnt amat zak gabrâ*, " what was possible to happen unto such a man." Here *amat* is a substitute for *mûn*.

3 *Jôjan* means " a coin " or "money." It can be also read *ganj*, meaning "riches," " treasures."

4 *Barâ yakhsenunîhêt râi*, "for its being possessed."

5 Comp. Mod. Pers. *tûkhtan*, "to search."

6 Reading : *rîshishn î kârân*. Comp. Pers. *rîshtan*, "to absolve", "to set at liberty."

7 Pahl. *and yakhsenunishn chand*. The sentence means that one should keep as much wealth as is sufficient for continuing on one's business.

CCIII. (1) They considered this, too, thus: namely, with this money or provision[1] if it is possible that a man attains at a *margarjân*[2] sin for an immoderate keeping of that money and provision; (2) how is it possible that he whose wealth is (such) money and provision, and exhausts (*pardazêt*) the wealth and provision that he has, could attain meritoriousness; (3) who would not offer gifts from it and thereby transgresses (*aîrikhtêt*)[3]?

CCIV. (1) They considered this, too, thus: namely, men are of three kinds: one, redeemed (*bûkht*), one (who has) not transgressed[4], and one (who has) transgressed[5]. (2) Redeemed is he who brings into action anything he listens to (*vashammûnêt*)[6] from God. (3) Unerring is he who follows (*min âkhar*) him who has listened to the (inward) matter[7] (*mandavam*.) (4) And the transgressor is he who turns away (*barâ vartêt*)[8] from head priests.[9]

---

[1] *Jôjan ayûf lakhmayâ.*

[2] Subject to damnation.

[3] Reading: *aîrikhtêt*, a contracted form of *aîrikht haît*; comp. Av. *irikhtem*, Gâthâ XXXII. 7, XLIV. 2; root *irich*, "to deviate," "to offend," "to ruin."

[4] Pahl. *anaîrâkht*, better *anaîrîkht*, *vide* note 3 above.

[5] Pahl. *aîrâkht*, better *aîrîkht*.

[6] *Vashammûnt*, meaning "who obeyed" the commandments of the Religion. According to the MSS. *vashtamûnêt*, and the rendering will be: "Redeemed is he who is occupied with anything he enjoys from God." Compare Pers. *kâr-dâr*, "busy", "occupied."

[7] Probably meaning "conscience."

[8] Pahl. *vartêt*, "goes astray," "disobeys.

[9] Or, religious authorities.

CCV. (1) They considered this, too, thus: namely, men of these three sorts attain Paradise. (2) One, a sage (*zak î dânâg*)[1]; one, a sage-helper (*dânag-aîyayâr*); and one a non-opponent (*lâ-hamîmâl*)[2] to a sage.

CCVI. (1) They considered this, too, thus: namely, men are of these three kinds:—one (is) the *gâsânig*; one, the *hâta-mânsrîg*; and one, the *dâtig*. (2) He who (is) *gâsânig*, (has) a union (*hamîh*) with the good spirits, and an aversion[3] from the demons and fiends; (his) wealth-measure (*khvâstag patmân*, is) due to (his) piety (*dâhm*)[4] and commonsense (*gîvar*);[5] and, for the sin which he commits,

---

[1] *Dânâg*, also means "learned or philosophical." Observe the ordinary, use here of *zak î* before nouns, when it is generally, though not exclusively, used redundantly without conveying any sense.

[2] Comp. Av., *hameretha*, "an enemy."

[3] Reading: *vîchak-haitagîh*, comp. Mod. Pers. *pîchîdan*. For the use of the word see *Dinkard*, Book VI., § 43, Vol. X., which also expresses a similar admonitary view in almost the same words.

[4] Pahl. *dâhman*. See the use of the word *dâhm* or *dahâm* in the *Dînkard*, Book VIII., chap. XLIII., § 1, S. B. E. XXXVII., where the words *dâhm* and *an-aîr* are contradistinguished. *Dahma* means a member of the Zoroastrian priesthood, or a holy man, in the *Mihr yasht* and in other places in the Avesta. With reference to the use of the word in the Avesta, see Prof. Geldner's interpretation of the Av. word *dahma* in his "Studien Zum Avesta," 1882, p. 14; as well as Prof. Ch. Bartholomæ's explanation in his "Altîrânisches Worterbuch," *sub voce*.

[5] The other admissible readings are: *sûr* from Av. *sûra* "a hero", or "moral courage"; comp. Mod. Pers. *sûr*, "a rampart," or "feasts"; or *dîvar*, "provision," "food".

(he has) a sense of shame and (is in) latent (*âvînishn*) anxiety of the (future) punishment (*pâtfrâs*). (3) And he who (is) *hâta-mânsrîg* (has) an association with the righteous, his aversion is from the wicked, his wealth-standard (is) what is performed with honesty ; and for the sin which he might commit, is (obligatory) the destruction (*avajatan*)[1] of pernicious creatures (*khrafstra*) with the weapon[2] (*ashtra*) of *sraoshô-charana*—the atonment (*tûkhtan*) to save himself from the punishment of Hell (*Vad-ahvân*.)[3] (4) And he who (is) *dâtig*, has an association with the humble (*aîrân*), his aversion is from the arrogant (*an-aîrân*), the standard of his wealth (is) by the court of law (*babâ*), that is (*aîgh*), it is necessary (for him) to act according to law ; and for the sin which he might commit, the smashing of an idol temple (*kang*)[4] on the *Daêna* day[5] is (obligatory) as a punishment.[6]

---

[1] Comp. the Old. Pers. words used in the Behistân Inscriptions : *ava-jatâ* and *ava-ja*, "to kill", "to slaughter".

[2] Compare the use of the Avesta expression in the *Vendîdad* III., IV., VI., XIV., and XVI. Here it means "a sort of whip used for killing wild animals".

[3] Or, *vad-khânân* ("of the bad abode") *tûkhtan pâtfrâs*. Comp. Mod. Pers. *tûkhtan*, "to pay a debt", "to make a return for something".

[4] Comp. Mod. Pers. *kang* in the sense of "a pagoda," or "a temple." West reads *kûg zîvishn*, "the life-time of a fowl."

[5] Pahl. *Daêna yôm*. West reads *dêvô yôm*, "the day of a demon.'

[6] This whole Section is translated into English by the late Dr. E. W. West in S. B. E., Vol. XXXVII, p. 4, footnote 2. This note is interesting in connection with the Pahlavi terms : *gâsânig*, *hâta-mânsrîg*, and *dâtîg*.

CCVII. They considered this, too, thus: namely, a fortunate man preserves (*pâhrijêt*) the soul (from impurity); an unfortunate[1] (one) cherishes not the soul, (but) the body.

CCVIII. (1) They considered this, too, thus: namely, one should make (*kûnishn*) this body a (barren) plain (*gaôbar*[2]), and not a peak (*chikât*[3]). (2) The water which rains on a plain entirely (*admô-baên*) remains in (it), and that which rains on a peak and on other (altitudes) which are higher, entirely passes down from them; what does not rain on (the top) does not then reach it (*viz.*, the plain) first. (3) They said this regarding *gaôbar*: (it implies) much-friendliness[4], (that is) to keep to oneself the surplus (*veshîh*[5]) of wealth which is necessary for others[6] (in their need, and) to be satisfied thereby[7]. (4) They said this regarding *chikât*: (it

---

[1] Pahl. *dûsh-parg*.

[2] Reading: *gaôbar*, comp. Mod. Pers. *guvar* or *gôr*, meaning "a desert," "a plain without water." This word occurs in the sense of "a grave" in the *Dînkard*, Book VIII, Chap. XXXIV, § 15, (p. 108 of S. B. E., Vol. XXXII) *gûbar khefrûntan*. Another reading is *gaôbar*, Av. *gaobara*, "a product of the earth," "a herdsman," "a flock of sheep or cattle;" comp. Mod. Pers. *gûbârah* or *gûpârah*.

[3] Comp. Mod. Pers. *chakâd*.

[4] Reading: *vesh-dûstîh*, "too much friendship", or "having many friends." It can be read *vêh-dûstîh*, "good-friendship."

[5] *Veshîh*, "abundance," "surplus;" comp. Mod. Pers. *bêsh*. Another reading is *vêhîh*, "goodness."

[6] *Ôlâ î tanid âvâyêd pavan nafshâ dâshtan.*

[7] *Pavan râmishn*. The idea is that one should not appropriate the surplus of one's wealth for personal gratification, but should preserve it for helping those who are in embarrassed circumstances, so that

implies) much-hostility[1], (that is) to keep the surplus (of wealth) to oneself (for personal use, as being) not needed by others, (and) to be distressed (*bîkht yehvûntan*[2]) thereby.

CCIX. (1) They considered this, too, thus: namely, as to a man of much friendliness, of all the acts of merit which are accomplished (*madam yehamtnêd*) in this world, owing to the proportion (*kâdâ*) of what he would himself perform he remains as exalted as a plain; the water that rains on it reaches it for the same reason (*hanâ mâ*) from other places. (2) As to a man of much hostility, of the entire acts of merit of this world so much is within (*baên*) him that whatever he would perform himself so passes away from him and does not correspondingly (*ângûn*) reach him from other places as the water on a peak.

CCX. They considered this, too, thus: namely, whoso for the divine voice (within him) greatly relies (*lâlâ yegavîmûnêt*) on the soul in good faith (*virûyishn î madam*), although (*ghal-ich*) the object which he relies on is neither the Religion nor the Path of God, and still he would hold (*vakhdûnâ*) unto God[3], has (then) the well-being

---

by helping other people and making many friends he may have spiritual comfort. Here one might prefer to liken much-friendliness to a peak and much-hostility to a plain, since the plain receives and keeps for itself the surplus water flowing down the mountain-top and is thereby fertilised.

[1] Reading: *vesh-dûshmanîh* and not *vêh-dûshmanîh*, according to the context.

[2] Pahl. *vîkhtan* "to be destorted or distressed"; Mod. Pers. *bîkhtan* or *pîkhtan*.

[3] Here the reference is to a man with little or no education, who has a good deal of superstition and hazy notions about God and the Religion, yet has a faith in both. He, therefore, should not be classed with the sceptics, since his religious conceptions are not in exact conformity with the religious precepts.

thereby that he will follow (*rôêshâ vakhdûn*) the Religion and the Path of God.

CCXI. (1) They considered this, too, thus: namely, one should persevere in piety, and should be doing good acts (*hûkâr*) and be well-awarded (*hû-bahar*) in provisions and properties with whatever is most active, most meritorious and most well-working. (2) And a less diligent[1] man, when he comes to the reckoning of the spiritual beings, has then this desire : namely (*aîgh*), "I should have enjoyed little and kept little, and I should have done much."

CCXII. (1) They considered this, too, thus : namely, every body should practise and carefully observe[2] (these) two principles. (2) As to one principle, he should look to (*nigirîshn*) his own life[3] (*ahûg*, and) endeavour as much as possible (*chand tûbân*) for (its) improvement (*vaîryishn*). (3) As to the second principle, he should observe moral virtues (*vêhîh*) in actions, appropriate (them), be gratified therewith, and learn a superior lesson therefrom (*âmûkhtishn*).

CCXIII. (1) They considered this, too, thus : namely, the soul of man never (permanently) remains in one single place[4]; since, according to its principle[5], it

---

[1] Reading : *andag aûjagtar*, lit., "less strong or efficient"; comp. Av. *aôjangh*. [2] Pahl. *baên nigîrishn*.

[3] It may also mean "a defect or a drawback."

[4] Reading: *jîvâg-aê*. Another reading is *dînâg-aê*.

[5] Pahl. *azash âînag-ich*; according to DM. *âvâz aêvâz*, "an echoing voice", or *âvâz âînîg-ich*, "opposite principles".

is progressing or regressing. (2) As to its progress and regress this is said thus: "As long as man follows spiritual desires (*rûbân-kâmag*), it is progressing; when he follows bodily desires, then[1] the soul deteriorates."

CCXIV. (1) They considered this, too, thus: namely, one ought to be worthy by innate wisdom (*âsnîh*) of all the mysteries of the acts of God and the good spirits. (2) When a man becomes worthy (of them), the good spirits themselves then render (him) cognisant of the mysteries (of God) and the conflicts (*patkâr*)[2] of the soul[3]; because they seek the treasure which is reliable, and then the divine mysteries and the conflicts of the soul are not hidden from any one whatever (*aîsh-ich*)); because it is well known that as much more men know, so much more ably (*pâtakhshâêtar*) civilised (*vasht*)[4] they are. (3) As to those who were (*yehvûnt*) worthies, this is declared thus[5]: "You will be pious men to such an extent (*aêtûn*) that there may be a passage of the good spirits into your bodies, who will well reveal (*nimâyênd*) the secrets of the wealth of (your) soul (*nîsm*)."

---

[1] Reading: *adin-ich* instead of *ayûf*.

[2] In Mod. Pers. *paêgâr*, also means "wish," "desire; accordingly, "the longings (of the soul.")

[3] Taking *nîshmâ* as a substitute for *nism* "soul."

[4] Comp. Mod. Pers. *gashtah*, "to be transformed or changed" for the better.

[5] Otherwise: "those who were worthies or meritorions people, declared thus: "

CCXV. They considered this, too, thus: namely, as to the Religion there are seven impostors[1]; of them the most severe (*badtûm*)[2] is said to be the destroyer of the *Mânthras* (*Mânsar-vazand*).

CCXVI. (1) They considered this, too, thus: namely, there is no one whatever who (is) most counter-working[3], for this Religion as the heretic; since it is

---

[1] Reading: *fradîp* or *farîp*. Another readings are *fraspa*, "a joist," "a beam"; see *Artâ Virâf*, Chap. II, §§ 11 and 12 (compare Mod. Pers. *frasîp*, "a lintel"); and *farîz*, meaning "an obligation," "duty." Taking the word in the sense of a beam or an obligation the rendering will be: "In the Religion there are seven beams (or obligations), of them the most binding (*bandtûm*) are said to be the *Mânthras* with their Commentaries (*Mânsar va Zand*)." This meaning does not seem admissible considering the next section wherein the words *fradîp* and *badtûm* are clearly applied to an impostor (*yasharmôg*.)

[2] Reading: *badtûm*. This word occurs in the Pahlavi Version of the Gâthâs, Yasna XLIX, § 1, wherein *badtûm damân* is the Pahlavi rendering of the Avesta proper name *Bendvô*, and is translated by Mills: "the worst time." Pahl. *badtûm* "worst," or "most severe," as here, is found rarely used for *vadtûm* in Pahlavi books. I believe that *badtûm* may be taken as a corrupt form of the Pahlavi *bandtûm* which can be compared to Av. *banda* and Sanskrit *bandh* "a tie," hence *bandhu* means "a kinsman" (see the footnote above). Read in this connection Mills' note on the word, in page 577 of his "Gâthâs." *Bad* is also the Persian form of the Pahl. *pat*, Av. *paiti* "lord," "chief," as in the Pers. *spah-bad* and Pahl. *spâh-pat* respectively. In the Avesta Religion, I believe, the *Mânthras* form the best link or connecting support of the religionists.

[3] Reading: *paîtîyâragtar*; comp. Av. *paityâra*, "a counter-worker," Vend. XIX, 46.

found (that) from amongst the heretics there is no opponent whatsoever who is a base impostor (*lechadôn fradîp-î*) and indeed (*barâ-ich*) most severe to the Religion (for whom) it is possible to come into (the Religion). (2) He who is an heretic, a base impostor and most severe (to the Religion), comes into (the Religion) with the (seeming) desire of propagating the *Mânthras*; (but) it is he who really (*barâ-ich*) brings[1] selfishness and dissensions (*khûtîh va vazgîh*[2]) in the Religion.

CCXVII. They considered this, too, thus : namely, 'Thou[3] (art) of the race of the heroes of mankind, that is (*aê*) of that most glorious (*khvârtar*[4]) race which recognised the instruction of the *Avesta* and *Zand* as requisite (*baên âvâyat*)[5]".

CCXVIII. (1) They considered this, too, thus : namely, there is nobody who does not toil (*vandêt*)[6] in this world for the fruit of the object which he possesses (or) spurn[7] it for the trouble therein ; and when in a state of poverty everybody does spurn it in this world. (2) When he who is the best male driwish arrives at the reckoning of the good spirits (to receive

---

[1] Lit., "approaches (the Religion) with......"

[2] Comp. Mod. Pers. *khûdî*, "conceit," and *vazgî*, "dissensions."

[3] Otherwise it means "thirty ;" hence, "thirty are the races......"

[4] Comp. Av. *khâthra*; Mod. Pers. *khârtar*, "worthier."

[5] Comp. Mod. Pers. *dar bâyad*, "requisite."

[6] Mod. Pers. *vandîdan*, "to toil."

[7] For the use of the Pahl. word see the *Dînkard*, Book VI., Vol. X., §§ 57 and 58. Here comp. Mod. Pers. *bâshîdan*, "to spurn."

judgment on his acts of merit or demerit), such is his wish : "Would that I had been righteously poorer (still, so that) my present reckoning might have been still more shining[1] and more glorious."

CCXIX. They considered this, too, thus : namely, (if) a man for the reckoning of the good spirits has not performed other acts of merit which he ought to have performed on this earth, he for not having performed (them) brings so much contrition[2] and penitence on himself as though this occured to him thus : "Alas ! that I consigned to the fire for burning and to the waters what (was the real) human blessing (*râm*, namely) several acts of high merit (*handchand kerfak î bâlâ*), otherwise (there would have been) less punishment for the sould (I am) just like one (*aê*) who has stolen the treasure (*ganj*) of a person and is distressed thereby (*adîn-ich*)."

CCXX. They considered this, too, thus : namely whoso copulates with a harlot[4] is thereby (*pavan-ich*) sinful[5] of copulating with a menstruous woman[6].

---

[1] Reading : *khanîg*, Av. rt. *khan* "to shine"; another reading : *andag*.

[2] Better *apâsh*, comp. Av. *apasha*, the traditional reading is *avakhsh* (in Pâzend prayers : *avâkhsh pashîmân.*)

[3] Otherwise : *jûjan*, "coins."

[4] *Nîshâ î rûspîg marzît.*

[5] Comp. Av. *irikhta*, "evil," "deviating," Av. rt. *irich.* Another reading : *aîrîshta*, "not wounded."

[6] The sin is called *dashtân marz gûnâh* in the Pâzend Patît ; Comp. Av. *mêrêzûjîti* "of sinful life," Av. rt. *marz.* Similar heinous sins are alled in Pahl. *kûnmarz*, *dôshak marz*, etc.

CCXXI. (1) They considered this, too, thus: namely, the good spirits do not so tend an angelic-natured[1] man in this world as he wishes himself (to be)[2]. (2) They preserve (him) in his person so much virtuous[3] and take so much care (of him) as is most beneficial to the soul[4].

CCXXII. They considered this, too, thus: namely, the good spirits so take care of a man of angelic nature (that) they would not likewise cause (*aêtân sâjênd*) nor allow him to be led[5] according to (his) personal desire, just like a man who has some stale (*vasht*) food for (his) offspring, which appears to him very delicious (*avîr mazag-aômand*), and when he eats it he dies; in other words (*ayûf*[6]), the rottenness of the food is of more serious (*girântar*) consideration for the man's offspring when he does not gratify (the child's) desire for that food[7].

---

1 *Yazdân haêm.* 2 Lit., "According to his own desire."

3 Lit., " more virtuous."

4 Another admissible rendering :—" He who is a divine-natured man should not so regard in this world the divine element (*yêzat*, within him) as his own desire. (2) He should keep his person as much more virtuous and take care of it in such a way as would be most beneficial to (the) soul."

5 Comp. Mod Pers. *kâm rândan,*

6 Perhaps, *adîn-ich*, "then again."

7 Another possible rendering : "He who is a man of divine nature so takes care of the divine element (within him), and so leads his personal desire as would not cause nor allow its undue gratification, like a man who has some rotten food for (his) child which seems to him very tasteful, and if he eats it he dies. In other words, the rottenness of the food is of more serious consideration for the man (when) he does not prepare (or *îyâvênd*, obtain) it for the gratification of the child's desire."

CCXXIII. (1) They considered this, too, thus: namely, for the instruction of him who is a stranger[1] the one thing (which is) excellent (is) this that one should embellish one's own nature and make oneself a mirror (*âînînag*) and place it before him who is a stranger. (2) He who is a stranger looks and gazes into it, (and) therefrom receives superior instruction (*madam âmûzêt.*)[2].

CCXXIV. (1) They considered this, too, thus: namely, he who, besides embellishing himself in goodness, lives to attain success (*iyâvêt*) in (his) labours (*kârân*), then anybody who does not learn from him (*adînash-ash*), does not become better, for this reason that a man observes (his own) defect from the standard (*andâj*) of him who is polished (*vaîrâst*) in judgment, (and for this reason) that in this world he sees himself in that object which is brighter and more shining[3] than himself. (2) Hence, many a time a man does not see himself in a goblet of iron (*âsîn*) entirely clean[4], while he sees himself clearly in a mirror which is pure, on this account that the metal[5] (of the mirror) is brighter for the man's[6] vision and the goblet of iron is darker.

---

[1] *Ôlâ î tanid.* It also means "another;" or reading *ôlâ î tûnd* "him who is impetuous or vehement."

[2] *Âmûjêt* in Mod. Persian means "teaches," or "learns." Another reading: *ham-nâzêt*, "is constantly delighted;" comp. Mod. Pers. *nâzîdan*, "to be constantly happy or delighted."

[3] Comp. Mod. Pers. *tâbîdan*, "to shine," Av. *rt. tap.*

[4] Comp. Pers. *vîzhîdan* "to purify;" maybe *vîj haît.*

[5] *Ayôkhshûsta* is the correct spelling of the word according to the Avesta. It is generally spelt *ayôkshûsta.*

[6] *Pavan dîtan min anshûtâân*, or, "(brighter) in appearance than men,"

CCXXV. (1) They considered this, too, thus: namely, one should exert oneself; and (when) any person during one-third[1] part of the interval (*mâtîgân*[2]) of night keeps fire burning in, all the evil influences (*shaêdâ*) are thereby (*azash*) everywhere (*kolâ aîgh*) destroyed. (2) And as long as (*hand zamân vad*) the fire stands burning, everywhere that fire opposes gloom and darkness, cuts them off entirely, and renders them invisible and unknown. (3) That action, moreover, brings help in the spiritual world for whomsoever is appointed (*gûmârt*) to break darkness and render gloom invisible. (4) And that light which causes darkness unseen and inapparent, rises upward (*lâlâ yegavîmûnêt*) in the spiritual world before the soul of the man for whom the light subsists, and renders the man's soul enlightened (*rûshan*), happy[3] and comfortable (*âsân*).[4]

CCXXVI. They considered this, too, thus: namely, in a collection (*hangart*, of religious precepts)[5] there is a very essential sermonnette (*vâchag-î*), and it is as follows (*aêtûn*): "Who always (*pâtrûzîg*)[6] performs

---

[1] Comp Av. *thrishwa*.

[2] Or, the principal part of the night.

[3] Maybe *rûshan vînag*, "of enlightened vision."

[4] According to DM. and DE., *kûkhsân*, "combatting" (against darkness or evil.)

[5] Reading: *hangart*, meaning "a collection" (of religious maxims, precepts or sermons.) Perhaps, a miswritten form of *andarj*, "religious monitions."

[6] Pahlavi: *pâtrûjîg*; comp. Mod. Pers. *bâdrûzah*, "perpetual," "continual". The Pahl. word may be regarded as a contracted form of *pâtdahishn-rûjîg*, "the day of reward." Reading: *min pâtrûjîg zak kûnishn vabîdunayên*, the rendering will be: "because of the day of judgment one should perform that action...... ."

that action by which (*amat*) he attains fame and publicity in the eyes[1] of many persons, mankind in this case (*pavan denâ*) will not speak about him[2] thus : 'Thou hast done immoral and bad actions (in life)'."

CCXXVII. (1) They considered this, too, thus: namely, every man when he invokes the Sun three times[3] every day, shall then give himself up entirely (*barâ*) to God, and shall avow (*barâ gûbishn*) the existence of the Religion and the Deity, and the non-existence of Aharman and the demons. (2) For every sin that he conceives he is (as it were) renounced (*paskhâr yehvûnêt*) on the day (on which it is committed, and) solicits God in contrition (*pavan patît*) for the forgiveness of (his evil) thought, word and deed. (3) He should every day (*kolâ dânar*[4]) estimate himself thus : "What have I consumed and saved this day ? What duties have I discharged, and what sort of deeds have I done ? This day have I been an instrument of the good spirits or of the demons ?"

---

[1] Better *pavan vînishn*.

[2] Pahlavi: *lâ ân gûyand*. Otherwise: *lâ ân vinênd* "will not observe (or remark) above him (thus:)."

[3] It is incumbent on a Zoroastrian to recite the *Khûrshêd* and *Mehar* Nyâyashes three times every day during the *gâs* of *Hâvan*, *Rapîthvîn* and *Aûjîrîn* when the sun is above the horizon. A true and sincere Zoroastrian is required to say his prayers five times during day and night, during the five successive *gâs* or divisions of time into which the diurnal period is divided in the Avesta.

[4] Comp. Av. *dânarê*.

CCXXVIII. (1) They considered this, too, thus: namely, to do these three things is the function of men, and whoso would not do them (is) a sinful person (*aîrangîhîg*)[1] (2) One (is) to embellish thoroughly one's own nature; and one (is) not to look into the defects (*âhûg*) of others; and one (is) to trust in[3] God.

CCXXIX. They considered this, too, thus: namely, the fruit (*bar*) of the wealth of this world (is) vital protection (*gayavar*)[4]; the fruit of vital protection (is) the maintenance (*dâshtan*) of the physical body; the fruit of the body and the fruit of the soul (is) the Renovation (*Tan-i-pasîn*; and) the fruit of the Renovation (is) the undecaying (*afrasâvand*) joy, and it has always been and will be for ever.

CCXXX. They considered this, too, thus: namely, the coming of the invisible spirits from the spiritual to the physical world is first (*nazdist*) to the *Âtash-î-Varahrân* (*Âtash-î-Behrâm*)[5], and then to other places.

---

[1] Comp. Pahl. *aîrang*, "polluted," "corrupt"; the rendering of the Av. *ereghant* (Pers. *argand*). See Vend. VII., 2; VIII., 71; *etc.*

[2] That is, "to find fault with others," comp. Pers. *âhû giriftan*, here the Pahl. *nigîrîdan* may be a corruption of the original *gîraftan*;

[3] Comp. Mod. Pers. *chashm dâshtan*, "to hope," "to trust".

[4] Reading: *gayavar*, comp. Av. *gaya* "life," and *var* "to protect."

[5] That is, to the most sacred place (*Sanctum Sanctorum*). The Behrâm Fire, looked upon from the Zoroastrian standpoint as the most sacred object and visible emblem of the Deity in the physical world, was naturally regarded as the first object of visit by angels during their terrestrial sojourn. An almost identical belief obtained

CCXXXI. (1) They considered this, too, thus: namely, if apostates come into the Religion, and hold dispute regarding the existence and non-existence of the God of the Good Religion, then only he who is a priest and whose function that is, (is) capable of saving (his) soul from the heresy (*aîrangîh*) expressed by the apostate. (2) Consequently, other people when (*barâ amat*) they long for (the Religion) will inquire of him (about it); they themselves then shall not enter into a contest with their own spiritual leader nor should speak anything; (but) whoso does speak (anything) thereby brings on the wounding[1] (of his conscience, and) himself atones for it. (3) Moreover (*barâ amat*), when people long for it and inquire (about it), then as long as there is a desire for life[2] they should utter everything which is true; (but) whoso does not speak (the truth, is) in the position of an apostate.

CCXXXII. (1) They considered this, too, thus: namely, the greatest[3] (or Mazdayasnian) act of merit, too, should not be performed when the order has been

---

amongst the Israelites, by whom the Holy Land of Palestine, being the most favoured of God, was believed to be frequently visited by angels. Also comp. Milton's Paradise Lost, Book III., (ll. 532-534).

[1] Pahlavi: *rîshtagîh*, "wounding"; comp. Av. *raêsha*.

[2] Reading: *jân-arjug-î* for *jân-ârjûg-î*. It can also be read *gaya-varezag-î*, "a spiritual worker," comp. Av. *gaya* and *vareza*; or *yâvarezag-î*, "faithfulness" (to the Religion), comp. Av. *yâvarena*.

[3] Reading: *mahist* or *Mazdayasna* respectively.

given by him who is the sovereign lord that it shall not be performed; and whoso performing it, should then relinquish it. (2) Know that[1] (otherwise) it is no act of merit but a great (*stavar*) sin; for one's share (*bâhar*) (is) the position of disloyalty, and as to (the lot of) sovereignty (it) is undermined (*vishûft*).

CCXXXIII. (1) They considered this, too, thus: namely, when the king asks (the head priest) whether *draonas* should be consecrated or not, (and) if sins (accumulating) through sins[2] are thereby (*adîn*) mitigated (*paskûnd*[3], the priest) shall not say that they should not be consecrated. (2) But if the king gives[4] an order to a man thus: " Don't consecrate the *draonas*," (and) if he consecrates (them), it is no *yazishn* but a sinful act; just as (in the case of) the *draona* ceremony and every other act of righteousness, if the king asks as to these[5] whether these should be done or not, one[5] should thus abide by[6] (the ruler's judgment): if the king orders " Don't do it," they should abide by it.

CCXXXIV. They considered this, too, thus: namely, whoso begins (*baën yegavîmûnêt*[7]) that act for

---

[1] Better *havât aîgh* for *aîgh*.

[2] What is called by the writer of the Datîstân-î-Dînîg: *vakhsh î vinâs*.

[3] Better *paskûnt*.

[4] Pahl. *yehabûnt*, " gave."

[5] *Pavan denâ*.

[6] Pahl: *madam yegavîmûnishn*; comp. Mod. Pers. *bar istâdan* " to abide by."

[7] Compare Mod. Pers. *dar istâdan*, " to begin."

the performance of which sanction has been granted by the king, atones for it if any wrong happens through him, just as he suffers (*gazand*) who is fearless of the enemy, self-willed (*kâm i nafshâ*), and does not act according to (religious) decisions; and there is no protection (*levit garpûsht*) and prosperity for such a one except that he is under the old affliction to which he has been subject; he passes away, dies or is struck (by some calamity); he himself atones for (his sins), being himself struck with pestilence.[1]

CCXXXV. (1) They considered this, too, thus: namely, the ruin of a family is in some cases through adverse circumstances (*paitiyârag*), and in some cases through the breach of trust (*mitrô-drûjih*). (2) Prudent is he who, when he sees two families ruined, realises (*khavitunêt*) which one was ruined through adverse circumstances and which one through the breach of trust.

CCXXXVI. (1) They considered this, too, thus: namely, spiritual wealth (is) always in the mind. (2) He who does not stand to it, ought to so (*ângûn*) rely on this

---

[1] From these passages it would appear that a Zoroastrian monarch, in the days of Persian supremacy, besides being the temporal lord was to some extent supreme in religious matters. On certain occasions, for the performance of religious rites, such as the consecration of *draonas*, his sanction was necessary; and, in such cases, a head-priest was supposed to give his consent if he thought according to the then prevalent idea that by so doing there would be a reduction of sinful acts. The performance of a ritual without a royal consent when necessary was, therefore, tantamount to a sin.

that never should an improper object be thought of in the mind. (3) With regard (*madam*) to the mortal state of mankind, which approaches nearer every single hour[1], inward dread at the time when death (takes place) approaches the man who is always thinking of immoral objects especially (*ghal-ich*) earlier than (it would approach) the man who performs straightforward deeds ; (and) then he proves (himself) to be (*yehvûnêt*) the enemy of (his) soul. (4) Since, as long as (*hamâî vad*) a man contemplates the meritorious acts of piety, the good spirit[2] in (his) body abides in the body, and the demons are overpowered and go out (of it). (5) And if he contemplates immoral objects, then the demons rush into (his) body ; and when the man dies, at that time (*zak zamûn*) the *drûj* gets (*yehvûnêt*) into the body, (and) then it is most oppressive to the soul. (6) And, consequently (*âkhar*), it is as difficult for the good spirits (*yazdân*) to take hold of the body from the hands of the *druj*, as (for that man) to have overpowered (*stûb kart*) the *drûj* out of the body in his material existence.

CCXXXVII. They considered this, too, thus : namely, there is also marvellousness (in this) : he who worships and is reverent (*tarsgâs*) towards the good spirit that renders him every kind of protection is thereupon (*adîn*) saved from harm, and he spoke[3] of the good spirit thus : " This is my own soul " (that directs me to goodness.)

---

[1] Pahlavi : *baên kolâ zamûn zamûn frâj yehamtûnêt.*

[2] Literally, " then the good spirits."

[3] It can otherwise be rendered : " and he speaks : ' My own soul is such owing to (the help of) that good spirit.' "

CCXXXVIII. (1) They considered this, too, thus: namely, in (*min*) every object one should acknowledge (one's) delight. (2) In what is good one should admit (it) for this (reason) thus: "I, too, have therein a share for (*madam*) the soul[1] (*nafshâ*)". (3) In what is evil one should admit (it) for this (reason) thus: "Goodness, too, has been produced wherein I have no (share)[2] for my soul."[3]

CCXXXIX. (1) They considered this, too, thus: namely, the life of the soul is from straightforward habits; and the life of (one's) habits (*khûg*) is from (good) nature; and the life of good nature is from friendliness with men. (2) And if a man is gifted (*afzâraômand*) with other good objects, but his nature is evil, then, through that man's actions, there is no (happy) existence for his soul.[4]

CCXL. They considered this, too, thus: namely, the life of wisdom (is) from endurance; the life of conscience[5] (is) from truthfulness; the life of the soul[6] (is) from the adoration (*âyazishn*) of God with ardour (*dahagî*)[7]; and the life of worship (is) from the (recital of

---

[1] Taking *nafshâ* as a substitute for *nism*. *Madam nafshâ*, lit., means "regarding or about self."

[2] Pahl. *aîgh-ash havâ baên lâ havâôm*.

[3] Pahl. *afam râî nafshâ*.

[4] Otherwise rendered: "the life of that man's soul is nil (*levît*)."

[5] Pahl. *daêna*, which also means "religion," or "religiousness."

[6] The Avesta word *anghu* is often rendered in Pahlavi by *hûsh*.

[7] With sincere veneration, or self-sacrifice.

the) sacred formulæ (*nîrang*)[1] ; and the life of the sacred formulæ (is) from the head priest ; and the life of the head-priest (is) from the ties of the Religion through love (*mitrô*)[2] .

CCXLI. (1) They considered this, too, thus: namely, an exceedingly vicious person (*aîrangîhîg*)[3] does not believe in spiritual things ; since for him who has not listened in this world to any sacred teaching (*mandavam*[4]) is then no salvation. (2) Whoso in the least possesses spiritual wealth does not disbelieve to this extent that a sacred teaching[4] of every description exists[5] .

CCXLII. (1) They considered this, too, thus: namely, love develops friendship of one with another. (2) The love of (*zak î*) that man who has no regard for

---

[1] Originally, *nîrûg*, comp. Av. *niru*, the formula or prayer that produces moral strength in the reciter of it, and serves as a sort of charm against evil. [2] Comp. Av. *mithra*.

[3] Reading : *aîrangîhîg*; *aîrang* is the Pahlavi rendering of Av. *ereghant*, from rt. *aregh*, "to stench." In the "Zend-Pahlavi Glossary," (p. 24, l. 1), it is the rendering of the Av. word *urvaêdâs*, and it is spelt *aîrôg*, meaning "stench," or "dirt." *Aîrangîhîg*, therefore, means "a dirty, vicious, or wicked fellow." It can otherwise be read *aîrangîhâ*, "full of dirt."

[4] The Arian equivalent of *mandavam* being *chesh*, I think that for the original word *chash*, "teaching," was inadvertently substituted *mandavam* by an ignorant copyist. Compare Av. *chashana*, (rt. *chash* "to teach"), meaning "one who acquires spiritual knowledge."

[5] Taking *chabûn* in the sense of *mandavam* "a thing," the second sentence might be rendered : "Whoso is in the least (hope of salvation) is not so much doubtful regarding (the existence of) spiritual objects that a (spiritual) thing of every description exists."

others, entirely (*barâ*) listens to (his own) fame (*shem*). (3) The love of that man who is very talented (*afzâraûmand*) is to this extent that when such a one meets in sight another, it increases a hundredfold[1] as much as before. (4) And when (he meets) another in mutual conversation, it increases a hundredfold as much as when they meet for dining together, and it develops manifold (*kabad kabad*) as much as before. (5) And then (*âkhar*) every day (*yôm yôm*) people undergo much labour for increasing it (*viz.*, that friendly love, saying) thus: " We shall develop love and friendship to that extent; because in the end it will be possible to exterminate every single *drûj* on account of such[2] love and friendship (as are cherished)".

CCXLIII. (1) They considered this, too, thus: namely, nobody should be an injury-contemplating enemy to a man who commits[3] a sin, (since) for the sin which becomes manifest (*padîdâr*) he ought to ask pardon[4] (of God). (2) This, too, should be considered that he who is Aharman is also miserable (*mûst*) in thus deceiving[5] and inducing him (to commit sins.)

CCXLIV(1) They considered this, too, thus: namely, there is no man whatever by whom (when) anything is done that thing is not done for his own sake, whether

---

[1] According to DM., and DE., *garzând.*

[2] According to DM. and DE., *pavan yôm mitrô va dûstîh ;* better *pavan denâ mitrô va dûstîh*, " on account of such love and friendship."

[3] Better *vabîdûnt* for which *vabîdûnayên* is sometimes used in Pahlavi.

[4] *Ghal avakhshâyishn.*

[5] Av. rt. *dab* or *dib*, " to deceive ; " it is generally read *frîftan.*

it be an honest or a dishonest (act); since whosoever does (anything) in (this world), increases or decreases (thereby, the merit of) his soul. (2) All kinds of acts are performed by them (*viz.*, men) for (their) own souls. (3) And we,[1] men, ought to be highly exerting thus: "We long for our own soul's happiness, not misery."

CCXLV. They considered this, too, thus: namely, a *frehîbût*[2] is a tyrant who is an opponent of kings; an *aîbîbût*[2] is an apostate who is an opponent of priests.

CCXLVI. They considered this, too, thus: namely, the opponent of the Religion is scepticism (*adaênîh*[3]) and non-Arianism, its ally (*brâtravat*)[4] is apostasy; the opponent of wisdom is deception (*drûjvandîh*), its ally is lust; the opponent of good-nature (*haêm*) is arrogance, its ally is self-love (*khût-dushagîh.*)

CCXLVII. (1) They considered this, too, thus: namely, (there are) ten (kinds of) propensities[5] (in man); these are mostly comparative (*hûmânâgtar*), such as:

---

[1] According to the reading *levatâ* in D.M. and DE., "and with reference to mankind, one ought to be highly exerting thus: ...."

[2] *Vide* note 4, page 60.

[3] Very often the suffix *-îh* of the abstract noun is used as an adjectival termination. Hence, "the opponent of the Religion is he who is a sceptic and non-Arian."

[4] Read *brâtrôt* or *brâtrvad*, sometimes *brâtrvakhsh*. West renders *brâtrôdî* by the English word "fraternization;" see his vocubulary of the *Shikand-Gûmanîk Vijâr*, p. 237, *s. v.* It is also used as a proper name, and has become proverbial for wickedness or a murderous deed from its being the name of the murderer of Zarathushtra.

[5] *Mandavam*, lit., "things," or "objects."

charity, persevering energy (*vandgarîh*), truthful utterance and diligence; and stinginess and boasting and immorality and fearlessness and indolence. (2) A man ought to know what these[1] are, (and) what those[1] are.

CCXLVIII. They considered this, too, thus: namely, nobody should do anything without an observation (*âvînâft*) of the creatures (of this world), but if he does before observing (them, there) is no decadence (*afrasâvandîh*).[2]

CCXLIX. They considered this, too, thus: namely, both Aûharmazda and Aharman fix (their minds) on[3] the desires of men; and he whom Aûharmazda (is) a promoter[4] (has) then his reward from Aûharmazda; and he whom Aharman (is) a supporter (has) then his reward of affliction from him.

CCL. They considered this, too, thus: namely, whoso wishes that he may become a sage should first of all do this one thing, *viz.*, he should be reverent towards God and should move with the wise, he should always be devoting to his own mental capacity, just as when a delicious food (*basîm khûrtîg*) is eaten by him and his own body kept in (healthy) preservation (*pavan pâhrîjîh*); so that the *drûj*[5] may not become triumphant and powerful in his body.

---

[1] These, meaning the first five virtues, and those, meaning the next five vices. [2] The passage is obscure.

[3] Comp. Mod. Pers. *bar nishastan* "to design," "to fix."

[4] Comp. Avesta *beretar*, "a supporter"; Mod. Pers. *bar-dâr*. *Bûrdâr* also means "an obeyer", hence: "he who obeys Aûharmazda has his recompense in Aûharmazda".

[5] By *drûj* the writer means "disorder", "sickness", "evil tendencies," etc.

CCLI. They considered this, too, thus: namely, reverence for the Deity is this: whoso does not do any thing (however) insignificant (*lâ rabâ*) without[1] consulting the good.

CCLII. (1) They considered this, too, thus: namely, this (*zak*) friendship is most excellent (*pâhlûmtûm*): whoso holds his own soul in friendship and never quits its friendship, either in prosperity or in adversity. (2) And this guidance is most excellent: whoso holds his own conscience as a leader and never forsakes its guidance. (3) This refuge is good[2]: whoso holds his own good nature as a refuge and never forsakes (its) protection.

CCLIII. They considered this, too, thus: namely, it is not goodness which is not manifest unto men spiritually and hence (*azash*) also materially; since the vehicle[3] of this world (is) nature, the vehicle of nature (is) an honest habit, the vehicle of (an honest) habit (is) wisdom, the vehicle of wisdom (is) conference with the pious people, the vehicle of skill (is) diligence, the vehicle of glory (is) truth, (and) the vehicle of the soul (is) the invocation of the good spirits.

CCLIV. (1) They considered this, too, thus: namely, one should reconcile[4] (oneself) with every creature and

---

[1] *Min* is used here for *barâ min*, meaning "except."

[2] Rather "best", since this positive adjective is sometimes used for the superlative.

[3] *Afzâr*, generally meaning "instrument," "agent", etc.

[4] Pahlavi *âshtîh matan*, (compare the Mod. Pers. expression *âshtîh khwârân*); otherwise read *âshtîh mitrô*, "love of peace," or "loving peacefulness," meaning that "one should declare love of peace to every creature and creation, and acts of merit to every man."

creation, relate acts of merit to every one, and explain the sacred Commentaries in a religious seminary,[2] and declare (their) mysteries to the faithful. (2) And one should observe decorum (*sraôshîgîh*) and established principles (*dâtistânîgîh*) in an assembly, should render the (sacred) place (*gâs*)[3] of *myâzda*[4] full of joy[5], and perform the (ritualistic) invocations of the good spirits in the *aurvisgâh.*[6]

CCLV. (1) They considered this, too, thus: namely, there is no one in whose essence these (elements) may not exist at all, (namely) wickedness[7] and lasciviousness,[8] sorcery and disobedience.[9] (2) And for any one whatever

---

[1] *Zand*, in the sense of the Av. *âzainti.*

[2] Reading : *dâpistân*, a corrupt form of *dapîristân*, from Old Pers. *dipi*, Skr. *dipi* or *lipi*, "writing"; in Mod. Pers. *dabistân*, as in the phrase *ba dabistân dâdan*. The Pahl. word can be also read *shapistân*, "a chamber where one says nightly prayers," also "a bed-chamber;" but the latter meanings are not admissible here.

[3] Compare the Avesta word *dâityo-gâtush.*

[4] Comp. Av. *myazda*, "sacred offerings to the good spirits, such as *darûn*, fruit, milk, etc.

[5] Reading : *râm-yâna*, "gifts of joy."

[6] A term used technically in the *Ravâyats* for the room specially set apart for the *bâj*, *yazishn* and *vendidâd* rituals. The Pahlavi word is here read *jâk i yasna*, a contraction of *jîvâg i yasna*, "the place set apart for the Yasna ritual."

[7] Comp. Av. *maîrya*, "cruel," "criminal."

[8] Comp. Av. *jah*, "to lead an immoral life." The two words might also be read: *margîh vêshî*, "mortality (and) indulgence," or *margîh va yasgîh*, "mortality and pestilence." The reading of the second word seems to be *yasgî* in the MSS., as two dots are found below the first letter of the word.

[9] Perhaps, disobedience or indignity offered to God and the good spirits.

it is not possible to improve, unless[1] improvement (is) through the religious communion (*ham-pûrsagîh*) with the piou.

CCLVI. (1) They considered this, too, thus: namely, wickedness implies[2] tyranny, oppression. (2) Lasciviousness implies[2] deceitfulness, and total affliction (*pûr-bîshîh*). (3) Sorcery implies[2] concealed (*nîhân haêmîh*) nature, and the exhibition of oneself differently from what one (really) is.[3] (4) Disobedience implies[2] the smiting and harrassing of him who is more valiant (*chîr*) than himself.

CCLVII. (1) They considered this, too, thus: namely, so long as male Mobeds are lax in (maintaining) the *bareshnûm* (qualification)[4], they shall not perform the *yazishn* ritual; since (if they did), the impurity of women in this world which was (ere now) very little (*avîr andag*) would become irremediable (*anchârag*). (2) So long as they did not leave[5] the *bareshnûm* defiled (by a transgression), the mortality of youths was much less.[6]

---

[1] Better *barâ min.* [2] Lit., "is this":

[3] *Jvîtar nimûtan aîgh zak î haît.*

[4] The same spelling is also used for the word *barsôm,* Av. *baresman.*

[5] Reading: *apâhrîkhtag lâ shedkûnayên,* lit., "they do not give (it) up (as something) uncared-for."

[6] Otherwise: "(1) They considered this, too, thus: namely, so long as male Mobeds do not perform the *yazishn* ritual with the untied (*sharitûntag*) *barsams,* the female impurity in this world which was (ere now) very little becomes irremediable. (2) So long as they did not use the unconsecrated *barsams,* the mortality of adult males was much less." *Barsam sharituntag* for "untied *barsams*" might convey the same meaning as the Avesta phrase *hacha baresman frastairyât,* "with *barsams* tied up," in the *Sraosh Yasht.*

CCLVIII. They considered this, too, thus : namely, when Aharman beheld the creatures and the creation of Aûharmazda, he became languid[1] ; and when he beheld (His) work of Renovation, he fell on his knees[2]; and when he beheld the Resurrection, he was dumfounded[3] and hid (*shekbakhûnast*) himself for three thousand years.

CCLIX. They considered this, too, thus : namely, the source[4] of every greatness[5] is humility or devotion towards the King of Kings ; and the source of the Religion (is) *Mânthra* ; and the source of light is the Sun.

CCLX. (1) They considered this, too, thus : namely, when a thing is looked upon with an honest character then all (its) modes and defects are perceived—an honest character (implies) the maintenance of good will (*vohûmandârîh*). (2) (But) when a thing is looked upon with an impious (motive), no excellence whatever is discerned (in it).

CCLXI. They considered this, too, thus: namely, the essence of the Religion is of such a kind (that) when anything is observed through it one's own self is seen through it ; this, likewise, is such that whoso knows how to observe sees through it every goodness and evil.

---

[1] Comp. Mod. Pers. *az pâ ûftâdan*, "to totter," "to be weak and languid"; or *dar pâ ûftâdan*, "to become helpless."

[2] Comp. Av. *zânu* ; Mod. Pers. *ba zânû dar âmadan* "to fall on one's knees ;" or *dar pas i zânû ûftâdan*, "to retire to a corner," "to seek solitude ;"

[3] Maybe, "Bewildered," or "unconscions."

[4] *Zrêh*.

[5] Reading : *kolâ madamîh*. According to the MSS., *kolâ mâ-îh* "every object (or virtue)."

CCLXII. (1) They considered this, too, thus: namely, masculinity and femininity (are) of many kinds; and the following, too, (have) masculine and feminine characters: *âsna khratu* (inborn wisdom)[1] and *gaôshô-srûta khratu* (acquired wisdom.)[2] (2) Since *gaôshôsrûta khratu* is placed in the class of males, and *âsna khratu* is placed in the class of females.[3] (3) And as much[4] is the (proportion of) *âsna khratu* in the body of a man, so much is (the proportion of) whatever is understood by him by means of that *âsna khratu*. (4) And whoso does not acquire *gaôshôsrûta khratu* understands nothing whatsoever; but when he acquires it, as much is then understood (by him) as is perceived through good nature and *âsna khratu*. (5) And *âsna khratû*, (when it) is not coupled with[5] *gaôshôsrûta khratu*, is like a female who does not couple with a male, and does not become pregnant[6] and bear fruit. (6) And he in whom *âsna khratu* is not perfect (*bûndag*), is just like a female whom a male would not accept (*mekablûnayên* for a wife); since a female whom a male would not accept, produces no offspring (*bar*) in the same way (*ângûn chîgûn*) as when she has no male for procreation[7] (*pavan bûn.*)[8]

---

[1] Compare Avesta *âsna khratu*, "innate wisdom."

[2] Compare Av. *gaôshô srûta khratu* "wisdom acquired through the sense of hearing"; also *cf.* Sanskrit: *parâvidyâ* and *aparâvidyâ.*

[3] *Pavan mâtagîh gâs kart yegavîmûnêt.*

[4] Pahl: *kolâ chand.*

[5] Pahl: *levatâ levît.*

[6] Pahl: *âpûstan*; comp. Mod. Pers. *âbestan.* "pregnant;" the Av. word *aputhra*, "without an offspring" being generally rendered in the Pahlavi Version of the *Vendidâd* by the word *abenâ* or *abarâ.*

[7] *Pavan bûn* also means "in the beginning," hence a free rendering will be: "as though she had no male at all."

[8] Similes, as a rule, are not rare in Pahlavi writings, and the comparisions drawn are generally appropriate and felicitous; but in some cases, as here, they are somewhat far-fetched, and to a modern reader would appear extraordinary.

CCLXIII. They codsidered this, too, thus : namely, the most excellent thing (is) the religious conference with the pious; since a religious conference with the pious (is) an appreciation (*shnâyîshn*)[1] of God.

CCLXIV. (1) They considered this, too, thus: namely, Aharman should be thus cast out from the world; every one for the sake of self shall extract[2] (him) from the body, since Aharman has his abode in human bodies in this world. (2) Consequently (*adînash*), when he has no lodgment in the bodies of men, he will be exterminated from the whole world; since so long as in the body of any one whatever in this world a dwelling is made by a (*drûj*), Aharman (will be) in the world.

CCLXV. They considered this, too, thus: namely, the good spirits have made their abode in such a place that when they have their abode in that place, they have (as it were) their abode in the whole of this world; since when Aharman is exterminated from the bodies of men he is destroyed from the whole of this world, and the good spirits will then predominate[3] in human bodies.

CCLXVI. They considered this, too, thus: namely one ought to endeavour most for meditations (*hûskârishn*) on the Religion, that is, on the Avesta and Zand; since meditations on the Religion are an armour (*jaôshanîh*)[4] for the soul.

---

[1] Also means "propitiation", or "recognition."

[2] Reading: *vâchînêt*; comp. Mod. Pers. *vâchîdan*, "to pick out," "to remove." Perhaps, it is a corruption of *âvôrêt* "brings,' so *barâ âvôrêt* may mean "brings out".

[3] Pahlavi: *pâtakhshâî kart havând.*

[4] Comp. Mod. Pers. *jôshan*; it can also be read *dûshnîh*, comp. Pahl. *dûshishn*, Av. *zaôsha*, "love," or "wish;" or *gûshnîh*, comp. Av. *varshni*, "manliness."

PRINTED AT THE SANJ VARTAMAN ELECTRIC PRINTING PRESS, BOMBAY.

દીનકર્દ કેતાબ,

તેની

અસલ પહલવી એબારત, ઇંગ્રેજી અક્ષરે તેનું વાંચણ,
ઇંગ્રેજી તથા ગુજરાતીમાં તેનો શરેહ સાથે
તરજુમો, અને તેમાં આવેલા મુશ્કેલ
પહલવી શબ્દોની ફરહંગ,

———:o:———

કર્તા:

દારાબ દસ્તુર પેશોતન સંજાણા, બી. એ.,
નામદાર સર જમશેદજી જરથોસ્તી મદરેસાના વડા શિક્ષક.

———

વૉલ્યુમ અગ્યારમું.

નામદાર સર જમશેદજી જીજીભાઈ ત્રાન્સ્લેશન ફંડના ટ્રસ્ટી
સાહેબોના આસરા હેઠળ છપાવી પ્રગટ કર્યું છે.

———

લનડન:

વિલ્યમ્સ્ એન્ડ નૉરગેટ.

યઝદેજરદી સને ૧૨૭૯, ઇસ્વી સને ૧૯૧૦.

———

"સાંજ વર્તમાન" પ્રેસ, મુંબઇ.

સાંકળ્યું.

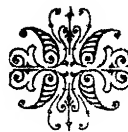
સાંકલ્યું.

સફો.

સાંકલ્યું.

સાંકળ્યું.

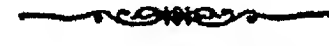
સફો.

દીનકર્દ, પુસ્તક ૬ ઠું.

જરથોશ્તી પઓર્યોત્કએશ દીનદારોનાં માઝદયસ્નની દીન અને નીતિને લગતા ફત્વાઓ અને ફરમાણો.

૮૮ મું.[1] તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: આએ દુન્યાની જાનદાર ચીજો માટેની અમેશાસ્પંદોની[2] સર્વથી સરસ કાળજી એ છે કે,[3] જે માણુસ તે ચીજોનો લાભ લે છે અને તેઓને કીમતી ગણે છે,[4] તે માણુસ તેનો લાભ લેવાની અને તેઓની કીમત પિછાનવાને લાયક છે (કે નહીં.)

૮૯ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: તનને લગતી અને બીજી ગેતીને લગતી ઇચ્છાઓ માણુસોમાં પેવસ થાય છે, (પણ) જો તેઓ પોતાની તનને લગતી ઇચ્છાઓ[5] પાર પાડે નહીં તો તેઓનાં રવાનને માટે તે કામ વધુ ફાયદાકારક છે. (૨) (જયારે એવી તનની ઇચ્છાઓ બરપા થાય) ત્યારે સર્વથી સરસ ઉપાય (માણુસોથી) એ ગણાય છે કે નિચે મુજબ વીચાર કરે: "હું આજે આ કામ કરશ નહીં, પણ કાલે"; અને ત્યારબાદ બીજે દીવસે અને હરરોજ પછી ભવીષ્યની ઉમેદમાં

---

૧ નિચલા ફકરાઓના વાકયોની વેંહેંચણી માટે આ પેહલી આવૃતી પ્રગટ કરનાર પોતે જોખમદાર છે. છઠ્ઠાં પુસ્તકમાંના જુદા જુદા ફકરાઓની શરૂઆત પહલવી કલમી કેતાબો **અફ્રશાન હેનાઇચ આંનગૂન દાશ્ત**...એવા શરૂઆતનાં શબ્દોથી દેખાડે છે, અને કોઇ કોઇવાર તે ફકરાઓમાંના છુટા છુટા વાકયોને જુદી જુદી **ટાંપથી** છુટા પાડે છે, તેથી બની શકે ત્યાં સુધી તે ટાંપ મુજબ ચાલવાની સંભાળ હયાં રાખવામાં આવી છે, અને જયાં જયાં દસ્તખતમાં એવી ટાંપ મને ખરી લાગી નથી ત્યાં જરૂર લાગે તેવે ઠેકાણે ફુટ નોટની અંદર તે વીષે એશારો કરવામાં આવ્યો છે.

૨ જુઓ પુસ્તક ૬ ઠું, ફકરો ૭૯ મો, વૉલ્યુમ ૧૦ મું, સફો ૨૫, મો:–"ઉપલા સાત મહીનામાં જ્યારે તે ગેતીની દુન્યામાં ઓરવરનાં શરીરમાં જાહેર થાય છે ત્યારે ઝાડો મોર યા ફુલો આપે છે, અને ફળો ઉત્પન્ન કરે છે."

૩ K૪૩ મુજબનો આએ તર્જુમો છે; પણ DM. અને DE. મુજબ એ ફકરાનો તર્જુમો જુદો થઇ શકે એમ છે.

૪ **યખસેનુનેત**નો અર્થ અહીં "કીમતી ગણે છે" એવો લીધો છે. સામાન્ય અર્થ પ્રમાણે **વશતમૂનેત વ યખસેનુનેત**નો અર્થ "ખાય છે (અથવા પીએ છે) અને ધરાવે છે" એવો થાય છે.

૫ એનો અર્થ "જાતી ખાહેશ" પણ થાય. પહલવી, **કામક ઇ તન,** "શરીરની ઇચ્છા."

એવો વિચાર કરનાર દીનની ફરજ બજાવવાનું કામ મુલતવી રાખે છે[1] (૩) અને જયારે એમ બન્યું[2] કે જયાં સુધી બની શકયું ત્યાં સુધી તે રીતે તેણે રોજબરોજ તે ચીજ મુલતવી રાખ્યા કીધી, અને કદી પાર ઉતારી નહીં. (૪) અને (મરણ વખતે) જયારે તે માણસ આ દુન્યામાંથી ગુજર પામે છે ત્યારે દેવો અને બદ હસ્તીઓ તેને માટે મજબુત કમર[3] બાંધે છે અને બદ નિષ્તામાં ખુશાલ થાય છે. (૫) અને નિચે પ્રમાણે તેઓ પોકાર કરે છે:—"તેણે (આ મુજબ) જાણીબુજીને[4] કર્યું છે; અને જયારે તેના સંબંધમાં આપણને કાંઇ પણ કરવાનું બની શકે એમ નહીં હતું, ત્યારે તેણે (આ મુજબ) કર્યું છે."

૯૦ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: મ્હોટાઇ આબાદીમાંથી (નિકલે) છે, અને તે આ ઉપરથીબી જાહેર થાય છે કે, જેમ આ દુન્યામાં ઘોડો, બલદ, મેંઢું, બકરૂં અને ન્હાનાં ઢોરોની બીજી જાતોમાં જે જાનવરોના નર મ્હોટાં કદના હોય છે, તેઓની માદા સારાં બચ્ચાં પેદા કરે છે; અને જેમ સોનુ, ચાંદી અને બીજી ધાતુઓમાં જે ધાતુ વધારે સ્વચ્છ અને ડાઘ વગરની હોય છે તે ધાતુની બનાવેલી જામનો અવાજ વધારે મધુર હોય છે; એજ પ્રમાણે એક માણસ જે દુન્યાઇ દોલત છતાં ઘણો પવીત્ર હોય, અને પોતાની અંગત ચાલચલણમાં ખામી વગરનો હોય, અને જે દરેક ન્હાની ભલાઇ ટકાવી જાણતો હોય, તેની તરફ આ સબબોને લીધે સ્રોષ (યઝદ) સર્વથી ઉત્તમ (બશારતનાં) સખુનો[5] લઇ જાય છે,[6] અને (બીજાંઓ કરતાં) તે મ્હોટાઇમાં વધારે માન પામેલો થાય છે.[7]

૯૧ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: આ પાંચ ચીજો ઘણીજ સદ-ગુણી (છે), અને તે નિચે પ્રમાણે (છે):—ઉદારતા અને સચ્ચાઇ અને નેક દલીરી[8]

---

૧ **ઑલ પીશ સ્પુજેત,** એનો ખુલ્લો અર્થ "મુલતવી રાખે છે," અથવા "આગમચથી ઢીલ કરે છે." સર્ખાવો, ફ્રાસી **સ્પૂખ્તન,** "હાંકી મેલવું"; "આગલ એંચવું;" "ઉડાવવું."

૨ મારૂં વાંચણ **આનગુનીહેત** છે. એજ બોલ **અન્‌ગુશીત** પણ વંચાય, જેનો અર્થ "સર્ખામણી", "બરોબરી" વિગેરે થાય.

૩ **અઝીર-તંગ;** સર્ખાવો ફ્રાસી **ઝીર-તંગ,** "કમરબંધ," જેમકે ઘોડાનો કમર પટો.

૪ **કીરૂગીહા,** "પુર માહીતગારીથી". જુઓ **પંદનામકઇ આત્રોપાત,** ફકરા ૧૪૨-૧૪૩ (મરહુમ દસ્તુરજી પેશોતનજી બે૦ સંજાનાની આવૃતી તથા તરજુમો). સર્ખાવો ફ્રાસી **કીરૂ,** "યાદદાસ્ત."

૫ વાંચો **કાલા;** એ શબ્દ સાધારણ રીતે "પોકાર" અથવા "માહેતમ" ને અર્થે વપડાય છે.

૬ એટલે કે, "તેના કાનમાં સંભળાવે છે," "તેને બશારત કરે છે."

૭ K. અને DE. માં મુકવામાં આવેલી ટાંપ મુજબ આ ફકરાના પહલવી ટેક્ષ્તમાં બે વાકય કીધા છે.

૮ વાંચો **મર્તાવુગીહ.** પહલવી શબ્દ **મર્તાવુગ,** "મર્દને લાયકનું તેજ" (ફ્રાસી, **મર્દાનહ-મર્દ**) જે **સ્રોષ યશ્ત હાદોખત**ના ફકરા ૧૯ માની અંદર આવેલા અવસ્તા **હામ-વરેતિવતો**ના પહલવી તર્જુમા તરીકે વપડાયો છે, તેની સાથે આ શબ્દનો મુકાબલો કરવો. **મર્તાવુગીહ** શબ્દનું વાંચણ **મર્દ-અફ્રગનીહ** અથવા **મર્દાન્‌ગીહ** પણ થઇ શકે, અને તેનો અર્થ "બહાદુરી" લેવાય. છેલ્લાં વાંચણમાં **આન્‌ગીહને-અફ્રગનીહ**ના બગડેલા આકાર તરીકે હું ગણું છું.

અને ફસાહત અને દાનાઇ. (૨) ઉદારતા એમાં સમાયલી છે કે જે કોઇ જાહેર રીતે પોતાનો જાન રવાનના પ્યારને માટે અને પોતાની દીનને માટે ખોદાતાલાને અર્પણ કરે. (૩) અને સચ્ચાઇ એમાં સમાયલી છે કે જે કોઇ કાંઇ ચીજ બોલે તેમાં જે તેણે બોલવું ઘટે તેજ બોલે, અને સંભાળથી એવી રીતે બોલે કે ગોયા ખોદાતાલા અને અમેશાસ્પંદો તેના સખુન સમજતા હોય, અને તેની ઉપર નેગાહ રાખતા તેની પાછલ ઉભા હોય. (૪) અને નેક દલીરી એમાં સમાયલી છે કે જે કોઇ પોતાનાં દીલમાં એતેકાદ રાખે—અને દીનની તરફ તેવો એતેકાદ (રાખે)—અને પોતાનાં તનમાંની બદીને જેર કરે (૫) અને ફસાહત એમાં સમાયલી છે કે એક માણસ એવા એક બીજા માણસની તરફથી વચ્ચે પડે કે જેની તરફથી જો તે પોતે વચ્ચે પડે નહીં તો બીજો કોઇ પણ વચ્ચે પડે નહીં; અને તે માણસ (જે વચ્ચે પડે છે) તેણે પોતાનાં રવાનને ખાતરજ તેમ વચ્ચે પડવું જોઇયે. (૬) અને દાનાઇ એમાં સમાયલી છે કે જે કોઇ હરએક કામ તે શરૂ કરે તે તમામ કેમ કરવું તેની અજમાયશ ધરાવે.

૯૨ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: આ ત્રણ ફરજોમાંની[૨૭] કોઇ પણ એક ફરજના[૧] બાબમાં જે કોઇ માણસ ગુનેહગાર નીવડે તે એક **દવંદ**[૨] છે. (૨) આએ ફરજોમાંની એક આએ દુન્યા તરફની (તેની) ફરજ છે, અને બીજી દીન તરફની (તેની) ફરજ છે, અને ત્રિજી "તને પસીન" નાં અયામને માટેની (તેની) ફરજ છે. (૩) આએ દુન્યા તરફની તેની ફરજ આએ છે કે મદદ કરવી અને ખોહલો દર્વાજો રાખવો, કે જેથી એક માણસ બીજા સાથે ભેલાઇ શકે. (૪) દીન તરફની તેની ફરજ આએ છે કે એક જમાનાને[૩] માટે એકવાર એક રાસ્તીથી ચાલનાર વડા દસ્તુરની નેમણુંક કીધા બાદ, તે ધર્મગુરૂના (ચુકાદા)થી કદીપણ તે ફરે નહીં. (૫) "**તને પસીન**" નાં અયામને માટેની તેની ફરજ આએ છે કે જે કોઇ વખતસર શાદી (લગ્ન) કરે અને બચ્ચાં માટે ખાહેશ રાખે અને (પોતાની) ઓલાદ ચાલુ રાખે.

૯૩ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: જે ઓરતમાં નિચે મુજબની કેટલીક ખાસ્યતો હોય તે એક આબરૂદાર બાનુ છે, (જેવી કે) પોતાના ખાવીંદને માટે એક શણગાર[૪] સમાન હોય, મેહેમાનદારી (અથવા ખુશી ખુર્રમી) નો શણગાર, હોય[૫] પોતે ઘરસંસારી જીંદગીનું સંરક્ષણ હોય, અને જેણી પોતાને અને પોતાનાં બદનને અને પોતાના

---

૧ પહલવી **પત્વન્દ** નો છુટથી કરેલો એ અર્થ છે. સાધારણ રીતે એ શબ્દનો અર્થ "સંબંધ", "ગાંઠ" એવો થાય છે.

૨ સર્ખાવો અવસ્તા **દ્રવંદ**, જેનો અર્થ જરથુસ્ત્રનાં શીક્ષણથી ઉલટો ચાલનાર થાય છે

૩ એનો "બર વખતે" અથવા "એક જમાનામાં," એવો અર્થબી થઇ શકે. DM. અને DE. નાં વાંચણ પ્રમાણે **હમગૂન,** જેનો અર્થ "આ રીતે" અથવા "આ પ્રમાણે" થાય.

૪ પહલવી **શોએ—વઇરાયઇગને** બદલે **શોએ—વઇરાયઇહ** વાંચવો.

૫ વાંચો **સૂર—વઇરાયઇહ.** એનો અર્થ "શુભ અવસરનો શણગાર" પણ થાય છે. સર્ખાવો ફાર્સી **સૂર,** "મેજબાની." પહલવીમાં **સૂર** શબ્દનો અર્થ "આફત" પણ થાય છે; અને તેથી **સૂર-વએરાયઇહ** નો અર્થ "દુ:ખમાં એક આષીર્વાદ સમાન" એમ થાય

આચારવીચારને[1] ડાઘ વીના જાળવી રાખનાર હોય. (૨)અને જે કોઇ (ઓરત) ની અંદર આએ કેટલીક (બદ) ખાસ્યતો હોય તે એક વેશ્યા છે; (જેવી ખાસ્યતો કે) જાદુઇ કે ઠગાઇ[2] કે બુતપરસ્તી કે નીર્લજ વાત કરવાની ટેવ, કે જનાકારી કે ખોટા વેષ ધારણ કરવાની તમેહ,[3] અને પોતાનું બદનને અને પોતાના આચારવીચારને પાક નહીં રાખવાની તેણીની આદત.

૯૪ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: જે કોઇ જીવ ધરાઇ જાય ત્યાં સુધી[4] શરાબ પીયે છે, છટાં તેનામાં નીચે મુજબની જુદી જુદી ખાસ્યતો હસ્તી ધરાવે છે:—જો તે સર્વથી સરસ ઉદાર દીલનો હોય તો તેનામાં રાસ્તી હસ્તી ધરાવે છે, અને તે બહુ સારા વિચારવાલો, અને ખોદા તરફ સર્વથી સરસ એતેકાદ રાખનાર, અને સર્વથી વધારે દાનેશમંદ સખુનો બોલનાર નીવડે છે.

૯૫ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: તેજ ખરૂં સવાબનું કામ છે કેજે ભલાં કામની એક શખ્સ પોતાના દીલમાં પરવરેશ કરે યા તેને પંપાળે, એટલે કે તે ભલું કામ કે જે તેણે પોતેજબજાવવું જોઇયે, અને જે તેણેજ દુન્યામાં પાર ઉતારવું જોઇયે, અને જે (તેમ કરતાં) સંપુર્ણરીતે તેનું પોતાનુંજ[5] થાય છે. (૨)અને તે સવાબનું કામ અશો લોકો સાથના તેના સમાગમને લીધે એવું છે, કારણ કે પવીત્ર લોકો સાથના સમાગમથી માણસ ખોદાને પીછાણે છે, તેમજ દેવને પણ સંપુર્ણ રીતે પીછાણે છે. (૩) અને જે કોઇ શખ્સે ખોદાને પુરેપુરો પીછાણ્યો હોય તે ખોદાથી પાછલ હઠનાર નથી; અને જે કોઇએ દેવને પુરેપુરો પીછાણ્યો હોય તે દેવોની પાછલ જનાર નથી.

૯૬ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: "(ખોદા તરફની તારી ફરજો મનમાં ઉતારવાને) તુંને કોઇ (પવીત્ર) જબાન[6] ઉપર ગમે એવો કાબુ હોય તોપણ આ દુન્યામાં જાહેર થયેલા ખોદાઇ ખવાસ ઉપર ચીત રાખીને હંમેશાં મનન કર્યા કરવાનું કામ બેહતર છે."

---

[1] વાંચો **દીનાક,** એટલે "મત"; "અનુમાન." બીજી રીતે, **જીવાક** "જગા," "રહેઠાણ" પણ થાય:—એટલે "જે કોઇ પોતાનું તન અને રહેઠાણ સ્વચ્છ રાખે છે.."

[2] **દમ્નીહ,** એટલે, "ઠગાઇ"; સર્ખાવો ફારસી **દમ્નહ** "શિયાલ," "એક ઠગારો શખ્સ".

[3] પહલવી **જવીત–વસ્તરી** અથવા **જવીત વસ્તગીંહ;** સર્ખાવો અવસ્તા **વસ્ત્ર,** "પોષાક;" સર્ખાવો ફારસી **જુદા–ગુસ્તર** "જુદાં જુદાં બીછાનાંવાલી"; એ રીતે **જવીત–વસ્તરીહ**નો અર્થ "જનાકારી" પણ થાય.

[4] વાંચો **સીર** એટલે, "પુરતી રીતે". એ શબ્દ **અઇર** "પ્રમાણની અંદર" અથવા **હીર** "મોટી કીંમતનું" પણ વંચાય. પહલવી લખનારાઓ, અને ખાસ કરીને **દીનકર્દ** અને **મઇનુગ–ઇ–ખ્રતૂ**ના લખનારાઓ, મુજબ અસલી ઇરાનીઓ શરાબ "પ્રમાણમાં" **(પત્માન),** અથવા "પુરતો" **(સીર),** અથવા "હદથી વધારે" **(અપત્માંન)** પીતા હતા. જુવો **દીનકર્દ,** વૉલ્યુમ પહેલું, દસ્તુરજી પેશોતનજીની આવૃતીનું પાનું ૪ થું, અને મેં પ્રગટ કરેલી **દીના–ઇ–મઇનુગ–ઇ–ખ્રતૂ** નો પહેલવી ટેક્ષ્ટ, પ્રકરણ ૧૬ મું, પાનાં ૩૩–૩૫, ફકરા ૨૦–૬૩.

[5] એનો અર્થ એ કે દીનમાં તે કામને સવાબકાર ગણવામાં આવ્યું છે કે જે કામ માણસ સવાબ તરીકે માનીને પોતાને હાથે આ દુન્યામાં બજાવે છે.

[6] વાંચો **ગુબ્યા;** જુઓ **બુર્હાનઇકાતહ**માં **ગુબ્યા**નો અર્થ: "ઝંદ અને પાઝંદ ભણતર," "એક ભાષા," "ભાષાની એક શાખા." એ બોળ **ગુબા** પણ થઇ શકે; સર્ખાવો ફારસી **ગવા,** "શાક્ષી," "જબાની;" તેમજ પહલવી **ગુબીહ,** "સખુન"બી થાય.

૯૭ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: અશો લોકોની પોતાની ખુશાલીને માટે, અને ખોદાની ખુશાલી અને તેની તરફની જાનફેશાનીને માટે, આપણ માણસોએ સખ્ત મેહેનત કરવી ઘટે છે, કે જેથી જયાંસુધી આપણે આ દુન્યામાં છીયે ત્યાં સુધી આપણે પવિત્ર રહયે; કારણ કે જયારે આપણે આ દુન્યામાં એવી રીતે (ડાઘ વગર) ચાલ્યે તો ભલી શક્તિઓ આ દુન્યામાં આપણાં તનમાં વાસો કરે છે, અને તેને લીધે આપણાં તન શાદમાન થાય છે.

૯૮ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: દીનની કેળવણી છોડી દેવી નહીં જોઇયે, કારણ કે જયારે એક માણસ દીનનો અભ્યાસ ઘણાં વર્ષો સુધી નિભાવી રાખે છે ત્યારે તે આ એક બાબદના સંબંધમાં બહુ મક્કમ બને છે, અને તે આ છે કે, સર્વ શકતીવાન સાહેબના સંબંધમાં તે બેગુમાન બને છે,[1] એટલે કે (તે માને છે કે) ખોદા (હંમેશગીની) હસ્તી ધરાવે છે, અને દેવ (તે મુજબ) હસ્તી ધરાવતો નથી; ત્યારે અહુરમઝદ જગતનો માલેક ચીનવત પુલ ઉપર (આવાં આદમીને) સજા કરતો નથી.

૯૯ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: નિચલી ત્રણ ચીજો માટે દરેક માણસે ખંતથી કોશેષ કરવી ઘટારત છે: (જેવી કે) સચ્ચાઇ અને પરહેઝગારી અને (બીજાઓની) મદદગારી.[2] (૨) અને નિચલી ત્રણ ચીજોથી મજબુત મને દુર રહેવું જોઇએ (જેવી કે) જુઠાઇ અને (બીજાઓને) મદદ નહી કરવાનો ખવાસ, અને બદપરહેઝી.

૧૦૦ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: નાચાર અને પશેમાની કરવા વિનાની[3] (હાલત) માં કેટલાકો છે કે જેઓને એક ગુનાહ થયો છે એમ જાણવાની જરૂર છે, કે જે ગુનાહ થયા બાદ તેનો કાંઇ ઉપાય કે તેની તોજેશ થયેલી નથી. (૨) એટલે કે, જે કોઇએ પોતે કરેલા કોઇપણ જાતના ગુનાહોનો ઉપાય કર્યો નહીં હોય યા તેની

---

૧ એટલે કે, જ્યારે દીનની કેળવણી ઘણાં વર્ષો સુધી ચાલુ રાખવામાં આવે છે ત્યારે કુદરતી રીતે માણસનાં મગજમાં દીનદારીનો મજબુત છાપ જડ ઘાલી બેસે છે, અને તેથી તે સૃષ્ટીમાંના સર્વ શકતીવાન અહુરમઝદની હસ્તી વીષે ગુમાન લઇ જવાને ના પાડે છે. ખોદાની હસ્તીમાં નહીં માનવું એ દોજખમાં જવા લાયક ગુનાહ તરીકે ગણેલો છે (જુવો પહલવી **મઇનૂગ-ઇ-ખ્રતૂ**, બાબ બીજો, ફકરો ૬૮ મો.

૨ **વિચીતારીહ**નો અર્થ "મદદ" થાય છે. :સર્ખાવો ફાર્સી **ગુઝીદન**, "મદદ કરવી," "ચુંટણી કરવી."

૩ વાંચો **લા વિજીરીત** જે **લા વિજારીત**ની મતલબે વપડાયલો છે; સર્ખાવો પહલવી **વિનાસ વિજારિશ્ન.** આ ફકરાની મતલબ એમ છે કે જો કાંઇ ગફલતીમાં કોઇથી એક ગુનાહ થયો હોય તો તેણે તેની તોજેશ કરવી જોઇયે, અને તેમ ગુનાહ કરવાનું ચાલુ રાખવું નહીં જોઇયે, નહીં તો આ દુન્યામાંબી તેને દુઃખ ખમવું પડશે.

તોજેશ કરી ન હોય, તે પાયદાર[1] મ્હોટાઇ મેલવતો નથી, અને (પોતાની) ગેતીની દોલતની મારફતે પોતાની મોરાદ[2] બર લાવી શકતો નથી; અથવા તો જો તે ચીજો હાંસલ કરે છે તોપણ (પોતાનાં અંતઃકરણના ડંખને લીધે) તે દુખી થાય છે, અને તે ઉપરાંત આ દુન્યામાં તેને બીજી જાતનું પુષ્કલ સંકટ ખમવું પડે છે; અને આ તેવોજ ગુનાહ છે કે જેનો ઉપાય અને જેની તોજેશ નહીં થયેલી કહેવાય છે. (૩) જો તેથી ઉલટું, (એટલે, તોજેશ) કરવામાં આવી નહી હોય તો, તેને માટે તેથી આએ બાબદની ધાસ્તી છે કે પોતાનાં ખાકી શરીર વડે જીંદગી અને તંદરોસ્તી તે જાલવી શકવાનો નથી, અને ઉપાય થયા વગરનો અને તોજેશ થયા વગરનો તે ગુનાહ (મરણ બાદ) તેજ કારણસર માફ થઇ શકે એવો નથી. (૪) તેટલા માટે તેણે એવો ગુનાહ કરવો નહી જોઇયે કે જેનો ઉપાય અને જેની તોજેશ નહીં થવાને લીધે તે અંતે માફ થઇ નહી શકે એવો ગણાય.

૧૦૧ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કેઃ (કોઇબી શખ્સે) પ્રમાણીક ખાહેશ ધરાવવી જોઇયે, અને ત્યારબાદ તે પ્રમાણીક ખાહેશ મુજબ વચન અને કામ બજાવવાં જોઇયે. (૨) અને જે કોઇને આ સુખ બખશવામાં આવ્યું હોય, તે એવી રીતે વર્તે કે જેથી તેનાં વચન અને કામોમાં કાંઇ પણ દેખીતી રીતે એકેકથી ઉલટું જતું નહીં હોય, ત્યારેજ તે માણસને અશો માણસ તરીકે ગણવો જોઇયે. (૩) અને જો તેના સંબંધમાં એમ બને કે કોઇ ચીજ દેખીતી રીતે એકેકથી ઉલટી જાય છે, તો તેણે પશીમાનીમાં રહેવું જોઇયે કે જેથી આખરે તે માણસ જે એવી હાલતમાં છે તેને ખોદા મીનોઇ હસ્તીઓના ચુકાદા વખતે[3] દેવોના હાથમાં તજી દે નહીં. (૪) ખચીત એવા લોકેઃ એમ કહેશે કે "જયારથી આપણને પોતાને ભલા મીનોએ પેદા કર્યાં ત્યારથી તેની આપણે મેહેરબાની ભોગવ્યે છીયે, અને તેનાથી બુલંદીએ પહોચ્યાં છીયે; વાસ્તે જે ગુનાહ કે ફ્રજે પેદા કર્યો છે તે (તેણે એકલાએજ) આપણી ઉપર મોકલી આપ્યો છે, અને તે કારણને લીધે તે (દ્રૂજ) આપણી સાથે સમાગમમાં આવે છે,[4] અને આપણને પોતાની તરફ ખેંચે છે."

૧૦૨ જું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કેઃ ભલા મીનોઓ ઉપર યકીન રાખવું ઘણી જાતનું છે, અને ભલા મીનોઓના સંબંધમાં એક જાતનું યકીન રાખવું આએ પણ છેઃ—જે

---

૧ **નિશશ્તક રબાઇહ,** "પાયદાર મ્હોટાઇ." બીજું વાંચણ **વિશરપૂકવ રબાઇહ,** "ઝલકાટ અને મ્હોટાઇ."

૨ K. મુજબ **કામક રબાઇહ,** "ખાહેશ પ્રમાણેની મ્હોટાઇ" (જે દુન્યાઇ ખજાનાને લીધે છે).

૩ **પવન હમાર ઇ મઇનૂગાન;** એનો સામાન્ય અર્થઃ "મીનોઓના હીસાબમાં". થાય બીજું, **પવન હમવાર ઇ મઇન્યુઆન,** "હમેશ્ગીનાં બેહેશ્તમાં" એમ લેવાય; સર્ખાવો ફારસી **દાયમ બેહેશ્ત,** "હમેશ્ગીનું બેહેશ્ત."

૪ વાંચો **બન્જિશ્ન;** સરખાવો ફારસી **બંજીદન,** "મીત્રાચારી ધરાવવી". **બંધીશ્ન** બી વંચાય; સર્ખાવો અવસ્તા **બૂંદ,** "ગાંઠ," "જોડાણ." ત્રિજું વાંચણ **બુજીશ્ન છે,** સર્ખાવો અવસ્તા **બુજ,** ફારસી **બુખ્તન.**

કોઇ ભલાં કામો[1] બજાવી ભલા મીનોઓમાં યકીન ધરાવે છે, તથા માણસ જાતને દુન્યાને લગતું સુખ વેંહેંચી આપવાને તેઓ શકતીવાન છે એમ માને છે, અને જે યકીન ઉપરથી તેઓ (યાને આદમીઓ) ભલા મીનોઓ પાસેથી આ દુન્યાને લગતું સુખ મેલવવાને આરજુ રાખે છે.

૧૦૩ જું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: માણસનાં બદનમાં સર્વથી અગતની ચીજ તેનું ગઓહર છે, અને તે બાદ બીજી શક્તિઓ છે. (૨) અને તે શક્તિઓ[2] માણસજાતમાં એવા ઉપયોગને માટે જરૂરની છે કે તે શક્તિઓ જેટલું ગોહરને જાહેરમાં લાવે છે તેટલુંજ તેને ઉપયોગમાં પણ લાવે છે.

૧૦૪ થું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: નિસ્તીની મતલબ સર્વથી બદબખ્ત[3] તરીકે સ્વીકારવી જોઇયે; ગોયા માણસનું ગોહર ભલું છે યા તો બુરૂં છે, પણ (નિસ્તીને સબબે) ઘણાં એક માણસોનું ગઓહર તદન ગુનાહભરેલું થાય છે અને તેઓ પાયમાલ થાય છે. (૨) જે કારણસર (આદમીની અંદર) અનુમાન બાંધવાની ઘણી ખીલવેલી શક્તિ અને બહોળાં ગ્નાણની જરૂર છે, જેની મારફતે ભલું શું છે અને બુરૂં શું છે, તથા ઝયાદેહ અને કોતાહ શું છે, તે જાહેર થાય; તેની અજમાયશ થવી જોઇયે, અને તેની (બરાબર) સમજ મેળવાવી જોઇયે.

૧૦૫ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: માણસે પોતાની અક્કલથી બધાંની આગમચ આએ એક બાબદ સમજવી જોઇયે કે, જ્યારે મોતેબર (દીનને લગતું) શિક્ષણ આપવામાં આવે ત્યારે તે પ્રમાણીક નિષ્ટાથી અપાવવું જોઇયે. (૨) અને દીનને લગતું યકીન[4] આ રીતે સ્થિર થયું કે માણસ ગોયા સદગુણી કે ગુનાહભરેલું કામ કરે, પણ જ્યારે (તેનું કામ) કસોટી હેઠળ આવે ત્યારેજ તે માણસની ખાસ્યત જાહેર થાય.

૧૦૬ ઠું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: જ્યારે એક માણસ ખોદાઇ દીનની બાજુમાં મક્કમપણે ઉભો રહે છે, ત્યારે પણ આ દુન્યામાં આસપાસના સંજોગોને લીધે જે પીડાઓ (બરપા થાય છે) તે તેને ભોગવવી છે, અને તેને લીધે તેની ઉપર આવી પડતાં સંકટોની વખતે તેણે પોતાની જીંદગી ચાલાકીથી અને ઉમદા કોશેષ સાથની રંજ[5] થી ગુજારવી જોઇયે. (૨) ભુખ અને તરસ અને આફત અને બીમારીનું દુ:ખ

---

૧ યજશ્નેના ૧૦મા હાના ૧૦મા ફકરામાં વપડાયલા અવસ્તા શબ્દ **હુવાપ** સાથે સર્ખાવો. પહલવી **પવન હુવાપ**નો બીજો અર્થ "અંદરખાનેના ગુણોથી," "માન સાથે" અથવા "ઉદાર રીતે" એવો પણ થાય છે.

૨ **અફ્ઝાર**, સર્ખાવો અસલ ફારસી ધાતુ **હર.**

૩ **દૂશ્વારતર**, એ પહલવી **દૂશ્ખ્વારતર** ઉપરથી નીકલેલો છે, અને તેનું બગડેલું રૂપ છે; સર્ખાવો અવસ્તા **દુઝાથ,** "અનઆસાની." પહલવીમાં **દૂશ્વાર**નો અર્થ "આસાની વગરનું," "ઝલકાટ વિનાનું" એવોબી થાય.

૪ વાંચો **વાવરીગાનીહ**, અને નહીં કે **વ આફ્રીગાનીહ.** પાછલાં વાંચણનો અર્થ "અને (ધર્મની સ્થાપણાને માટેની) તાજુબી" એવો થાય છે.

૫ **પવન ચેદા મદમ યાતીહા,** "હાથની ચહડીઆતી કોશેશોથી." સર્ખાવો અવસ્તા શબ્દ **યાતા,** "જોર"; "તાકાત"

જે તેને આ દુન્યામાં આવી પોહોંચે છે, તે સઘળાં દુઃખ તેણે જે કાંઇ બીજુ ખમ્યું હોય તેની સાથે તેનાં મરણ પછી ભલા મીનોઓના હેસાબ શુમારને વખતે ગણવામાં આવે છે.

૧૦૭ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કેઃ ભલાંઓની ભલાઇ તે (શખ્સ)ને માટે હોવી જોઇયે કે જે ભલાઇનો બદલો વાળી આપે; અને બાકી ભલાઇ તે છે કે જે ભલી ખાહેશમાંથી બરપા થાય છે.

૧૦૮ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કેઃ ત્રણ ચીજો માણસોને માટે સર્વથી નેક છે. (૨) અને તે નિચે મુજબ છેઃ—હોમનું પીણું, શરાબનું પીણું, અને એકાંતવાસ જીંદગી ગુજારવી.[૧] (૩) જ્યારે હાવનીમમાં હોમ[૨] હોય છે ત્યારે તે પીવો રવા છે; અને શરાબનુ પીણુ જ્યારે સંપુર્ણ શાંતી હસ્તી ધરાવતી હોય ત્યારે (સારૂં છે); અને એકાંત જીંદગી ગુજારવી એ જયારે બુરાંઓથી એક માણસ અલગ થયલો હોય ત્યારે (સારી) છે.

૧૦૯ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કેઃ કેટલાંક ભલાં લોકોએ નીચલા સવાલો પુછયા હતાઃ "બદનનું રક્ષણ[૩] શાથી છે? રવાનનું રક્ષણ શાથી છે? અને ભલી કીર્તીનું રક્ષણ શાથી છે?" (૨) (જેનો) **પઓર્યોત્કેશોએ** જવાબ વાળ્યો કેઃ "બદનનું રક્ષણ નીયમીતપણાંમાં[૪] છે; રવાનનું રક્ષણ ગુનાહ વગરની હાલતથી છે; અને ભલી કીર્તીનું રક્ષણ ફસાહતની સરસાઇમાં સમાયલું છે.

૧૧૦ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કેઃ માણસો માટે કેટલીક ચીજો ઉત્તમ છે. (૨) અને તે ચીજો નિચે મુજબ છેઃ– બોહોલી મેહેમાનદારી,[૫] બોહોલું માન,[૬] સારૂં નરસું પારખવાની પુરતી શક્તિ, અને મીનોઇ શક્તિઓ પાસેથી ભલાં કામોનો બદલો મેલવવાની ખાહેશ, અને (દીનની) કેળવણી મેળવવાની[૭]

---

૧ **ફ્રુસ્તક બરિશનીહ**, જેનો અર્થ "જીંદગી એકાંતવાસ ગુજારવી;" એટલે, દુન્યાની લાલચોથી એલાહેદા રહી નેકીના વીચારમાં અને ખોદાની યાદમાં બુઝોર્ગ વયે ખાનગી જીંદગી ગુજારવી.

૨ હોમની ન્હાની સલીઓને હાવનીમમાં કુટીને તેનો રસ કહાડી યઝશને વિગેરે ક્રીયાઓમાં ઇજવામાં આવે છે, તેને માટે લખનાર એશારો કરે છે.

૩ વાંચો **પર્વન્દ**, અવસ્તા **પઇરી** "આસપાસ" અને **બંદ** "બાંધવું;" સરખાવો ફારસી **પર્વન્દ**, "આસપાસ લપેટેલું."

૪ **અનઅનબસાનીહ**, "જે વીરૂધ જતું નહીં હોય તે"; "(બદનમાં) અનીયમીતપણું અથવા અપવીત્રતાઇની ગેરહાજરી તે," એ ઉપરથી "શરીરની પ્રમાણ પ્રમાણેની રચના."

૫ **નવીતવરીહ;** સરખાવો ફાર્સી **નવીદ**, "મેહેમાની," "ખુશ ખબર", "ઇનામ", "ઇનસાફ" વિગેરે. એ શબ્દનો ઉપયોગ જે પહલવી **દીનકર્દ**નાં વૉલ્યુમ ૧૦ મા માં, પુસ્તક ૬ ઠાંના ૨૯ મા ફકરામાં થયલો છે તે જુવો.

૬ વાંચો **હન્પારીહ**, સરખાવો અવસ્તા **હામ-પર**, સંસ્કૃત **સંપર**, "ઉમેરવું," "ઉપરવેર ભરવું," એ ઉપરથી "પુરતો સંગ્રહ" અથવા "પુરતો વધારો." બીજું વાંચણ **અઉપારીહ** (સરખાવો **અઉપાર્તન**) થાય છે, તેનો અર્થ "ગળી જવું," "ઘેરી લેવું," "વાપડી નાખવું" થાય છે. ત્રિજું વાંચણ **હુપારીહ** છે, જેનો અર્થ "સારૂં કરજ" એમ થાય છે; સરખાવો અવસ્તા **પાર**.

૭ સરખાવો અવસ્તા **હાવિશ્ત**, "ચેલો."

ખાહેશ. (૩) કારણ કે તે સઘળા સદગુણોમાંથી ધાર્મિક કેળવણીની બાબદ સરસ છે, એટલાં માટે કે (એક પેગમબરનો) ધાર્મિક ચેલો થવાથી (ઉપર જણાવેલા) સઘળા પાંચ સદગુણો પિછાણી શકાય છે.

૧૧૧ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: જ્યારે કોઇ બે માણસો ભલાઇમાં એકસરખા હોય અને તેઓમાંનો એક બીજાના કરતાં દીનની અંદર વધુ યકીન ધરાવતો હોય, તો જ્યારે તેઓ બંને સાથે મલે છે ત્યારે તેઓની ખાસ્યત જુદી માલમ પડે છે. (૨) એમ શા માટે છે તે પહેલાએ સમજવું જોઇયે; સબબ કે જો તે સમજી નહીં શકે તો તેથી તેનો મીનોઇ ખજાનો કમી થાય છે, એટલાં માટે કે પેલો બીજો આદમી (તે મીનોઇ ખજાના વીષે) વિચાર થોડોજ કરે છે.

૧૧૨ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: દરેક માણસ પોતાના હેસાબ શુમારનું પુસ્તક[૧] પોતાને હાથે બનાવે છે; કારણ કે જો એક માણસનાં કર્તુક રાસ્ત હોય છે, તો ભલા યઝદો તેની મદદે પોંહોંચે છે, અને તે માણસ તરફ સર્વથી સરસ અશોઇ મારફતે તેનું ભલું કરવાની ધારણા તેઓ રાખતા હોય એમ તેને ચાહે છે.

૧૧૩ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: માણસોને માટે સાત ચીજો સરસ છે. (૨) તે ચીજો નિચે મુજબ છે: કીર્તી, અશોઇ, અમીરી ખવાસ, અંકોસ રાખવાની શકિત, હકુમત, તનમનની દરૂસ્તી અને (ખોદા તરફ) માનની લાગણી. (૩) કીર્તી આમાં સમાયલી છે કે ભલાંઓની લાયક મજાહ માટે એક માણસ પોતાનો દર્વાજો ખોહ્લો રાખે. (૪) અશોઇ આમાં સમાયલી છે કે એક માણસ રવાનને ખાતરજ સવાબનાં કામો કરે. (૫) અમીરી ખવાસ એ છે જે એક માણસ અશો અને લાયક આદમીઓને ભેટો અર્પણ કરે. (૬) અંકોસ રાખવાની શક્તિ એવી છે કે એક માણસ પોતાનાં શરીરને ગુનાહથી પરહેજ રાખી પોતે પણ તેથી પરહેજ રહે. (૭) હકુમત તે છે કે એક માણસ ભલાઇને ટકાવે છે, અને બુરાઇને તોડે છે. (૮) તનમનની દરૂસ્તી એ છે કે એક માણસ પોતાનાં બદન અને રવાનને બુરાં લોકો અને ઉલ્ટી ચાલનાં માણસોથી દુર રાખે છે, અને પોતાના જેવા ખવાસના લોકોની સંગત રાખે છે. (૯) (ખોદા તરફ) માનની લાગણી એવી છે કે એક માણસ પોતાને મળેલાં સુખને માટે ભલા યઝદો અને ખોદાતાલા તરફ સંપુર્ણ માનભરેલી વફાદારી સાથે જોય છે; અને જો ખોદાઇ સ્મરણ કરવાને તે સામર્થવાન થયો નહીં હોય તો ભલા યઝદો તેને તે તરફ લઇ જાય છે, અને તેને ઘેરી લેતાં સંકટને તેનાથી દુર નહસાડે છે, અને જે ભલું છે તે હમેશાં તેની તરફ ખોદાની તરફથી પોંહોચે છે.

---

૧ વાંચણ: **દસ્તક**: "હીસાબની ચોપડી"; સર્ખાવો ફારસી **દસ્તક**. લખનાર એમ કહેવા માગે છે કે દરેક જણ પોતે આએ દુન્યામાં કરેલાં ભલાં અને ભુંડાં કામોનો હીસાબ જમા કરે છે. એ **દસ્તક** શબ્દ **હઇતક**બી વંચાય, અને તેનો અર્થ "જીંદગી" થાય. તેમ લયે તો એ વાકયનો અર્થ નીચે મુજબ થાય: "દરેક જણ પોતાની જીંદગી અથવા ભવીષ્ય પોતાને હાથે બનાવે છે."

૧૧૪ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: આ ચીજો માણુસો માટે શ્રેષ્ટ છેઃ માણુસ જાતની દોસ્તી, અને બેહેસ્તની ખાહેશ, [૧] અને સચ્ચાઇ, અને સગાંઓ તરફ મદદગારી, [૨] અને સંપુર્ણ નેક મનશની, અને આદરમાન ભરેલી વર્તણુંક, [૩] અને સખાવત અને અંતઃકરણની શુકરગુઝારીની લાગણી, અને દીનને લગતી ગોફ્તેગુ અને મધ્યમપણું. (૨) અહુરમઝદનો કાયદો તે માણુસ જાતની દોસ્તી છે; અને બહમનનો કાયદો તે બેહેસ્તની ખાહેશ [૪] છે; અને અર્દીબેહેસ્તનો કાયદો તે સચ્ચાઇ છે; અને શહરેવરનો કાયદો તે સગાંઓ તરફની મદદગારી છે; અને સ્પંદારમદનો કાયદો તે સંપુર્ણ ફેદાગીરી અને નમનતાઇ છે; અને ખોરદાદનો કાયદો તે સખાવત અને અંતઃકરણની શુકરગુઝારીની લાગણી છે; અને અમેરદાદનો કાયદો તે દીનને લગતી પવિત્ર ગોફ્તેગુ અને મધ્યમપણું છે.

૧૧૫ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: માણુસોને માટે આ જુદી જુદી ચીજો બહુ સારી છે. (૨) અને તે નીચે મુજબ છેઃ અંતઃકરણ, અને સારી ખાસ્યત, અને દાનાઇ, અને નિતીમાન ભલાઇ, [૫] અને કીર્તી. (૩) જો તેઓ પોતાની શકિતઓની સાથે પ્રમાણ ધરાવતાં નથી તો ઉપર વર્ણવેલી ચીજો તે માણુસો મેલવી શકતાં નથી. (૪) અંતઃકરણની શકિત તેનામાં હોય છે કે જે ઇમાનદાર હોય; અને ઇમાનદારી એ કે એક માણુસ એક દોસ્ત જે ભલા ખવાસવાલો, જે અશો, જે (બીજાંઓ તરફ) ભલો હોય, તેને મુખ્ય રાહબર ગણે અને (તેને) આ મુજબ કહે કેઃ "તું (મારામાં) જે કાંઇ ખામી જોય તે (મને) જાહેર કર, કે જેથી હું મારામાં સુધારો કરૂં;" અને જે કાંઇ તે રાહબર કહે તે આતુર્તાથી અને ખુશીથી સમજી લે, અને તેના કહેવાને તે તાબે થાય. (૫) ભલા ખવાસની શકિત તેનામાં સમાયલી હોય છે કે જે સદગુણી લોકો સાથે ફરવાની પ્રમાણીક લાગણી [૬] ધરાવતો હોય, અને દરેક જણ પાસેથી સદગુણ હાંસેલ કરવો અને કોઇપણ માણુસ પાસથી બુરાઇ હાંસેલ કરવી નહી એવો તેનો નીયમ હોય. (૬) દાનાઇની શકતી આ છે કે અશો લોકોને માટે માનભરેલી લાગણી ધરાવવી. (૭) નીતિમાન શ્રેષ્ટાઇની શકિત ઉદયોગ અને ચાલાકીનો

---

૧ **વહિશ્ત ખાહીશ** (વધારે શુધ્ધ **ખાયીશ**, અવ. **ઇશ** "ઇચ્છવું") DE. મુજબ **વહિશ્ત અવિનાસીહ**, "બેહેસ્તના લોકોનાં જેવું નીર્દોષપણું." બીજું વાંચણઃ **વહિશ્ત હુહુખીહ**, "અશો મીત્રાચારી," એટલે "બેહેસ્તની હસ્તીઓ સાથનો સમાગમ." ત્રિજુ વાંચણઃ **વહિશ્ત હન્દિશીહ**, "બેહેસ્તની ધારતી."

૨ **ખીશાવંદ--ચારીહ.**

૩ **અઇરતનીહ.**

૪ DM. અને DE. મુજબ **આશ્તીહ**, "સુલેહની ખાહેશ."

૫ બીજો અર્થ "સદગુણ" "હુનર" વિગેરે; સર્ખાવો અવસ્તા **હુનર.**

૬ **ખૂક ઇ ફ્રારૂન**, " પ્રમાણીક અથવા સદગુણી વલણ"

સમાવેશ કરે છે. (૮) કીર્તીની શકિત રાસ્તી અને સાચ્ચા જીગરના પ્યારનો [૧] સમાવેશ કરે છે.

૧૧૬ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: બેહેસ્તના ભલા યઝદોના સંબંધમાં ત્રણ ચીજો ઘણી સારી છે. (૨) અને તે નિચે મુજબ છે:– તેઓ સાથની મોહબત વધારવી, તેઓની પરસ્તેશ કરવી, અને તેઓ ઉપર ઉમેદ રાખવી.

૧૧૭ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: માણસને માટે આ બે નીયમો ઉત્તમ છે:–પોતે ભલા થવું, અને બીજા તરફ ભલાઇ કરવી.

૧૧૮ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: મોટાં માણસો અને પાદશાહો માટે બે ચીજો શ્રેષ્ટ છે. (૨) અને તે નિચે મુજબ છે: નેક આદમીઓને બને તેટલી મદદ કરવી, અને બુરાઓને દાબી દેવા.[૨]

૧૧૯ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: અસાધારણ નેક ખસલત[૩] તે છે કે વિચાર, વચન અને કામમાં ઘણુંજ ખાલેસ [૪] હૈડું રાખવું; એની સમજણ એકે એક આદમીથી ગુનાહ છુપી રીતે કરવામાં આવે છે, અને નહીં કે એક પ્રમાણીક કામ.

૧૨૦ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: ચાર [૫] નેક ખસલતોથી રવાનનો દોજખથી છુટકારો ઘણે દરજજે થઇ શકે છે. [૬] (૨) અને તે નિચે મુજબ છે: હેસાનની લાગણી અને સુલેહસંપજ, [૭] બદકામોથી દુર રહેવું અને પવીત્ર કામો કરવાં.

૧૨૧ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: રવાન સવાબકાર નિયમો પ્રમાણે ચાલવા માટે છે; અને ખજાનો દુ:ખીઓને મદદ કરવાને માટે છે; અને અકલ ખંતથી કોશેષ પાર પાડવાને માટે છે.

---

૧ કલમી કેતાબોમાં મલતી જોડણી મુજબ– આ અર્થ થાય છે, હું એ શબ્દને **હુમિત્રોઇહ** તરીકે વાંચું છું. એનો અર્થ "સારો કરાર" "સાચ્ચો પ્યાર", "સાચ્ચી કબુલાત" બી થઇ શકે; સર્ખાવો અવસ્તા **મીથ્ર.** એ શબ્દ **હુમતોઇહ,** "સારો વીચાર," વંચાઇ શકાય; સર્ખાવો અવસ્તા **હુમત.** ત્રિજું વાંચણ: **હોમ તન્નીહ**, "અમર્ગી."

૨ વાંચો **અરૂદિશનઇ સરીતરાન કર્તન,** "બુરાં માણસોને નહીં વધવા દેવું."

૩ પહલવીમાં **મનદવમનો** સામાન્ય અર્થ "ચીજ" થાય છે.

૪ **શપીર;** હીંયાં "શ્રેષ્ટ" ની મતલબ વધારે બંધએસ્તી છે.

૫ DM. માં આવેલા **પવન અરબાને પવન રબા**નાં બગડેલાં રૂપ તરીકે લેતાં આખ્ખા વાકયનો અર્થ નીચે મુજબ થાય છે: "ઉમદા કામોથી **(પવન રબા મન્દવમ)** રવાનને પુષ્કલ બુઝોર્ગી મલી શકે છે."

૬ **અવીર શાયત બુખતન.**

૭ DM. અને DE. મુજબ **આસ્તીહ;** K મુજબ **નિવાખ્તગીહ:** "છુટકારો," "માયાલુ વર્તણુંક", સર્ખાવો ફાર્સી **નિવાખ્તન,** "શાંત કરવું." "બચાવવું."

૧૨૨ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: દીનમાં આએ (બે નેક ગુણો) ની આવી રીતે ભલામણ કરવામાં આવીછે.[1] (૨) એક તો પાદશાહો તરફ મોહબ્બત-ભરેલી લાગણી ધરાવવી; અને બીજો ગુણ એકે એક માણસ પોતાનાં બદનને બારીક સંભાળથી અને ખુશાલ જીવથી અને ગુનાહથી નીરાલું જાલવી રાખે, અને જાનફેશાનીથી તથા દીનની સતા પ્રમાણે ચાલી[2] ખોદાતાલાની પરસ્તેશ કરે.[3]

૧૨૩ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: જે કોઇ પોતાની કસુરને માટે દલગીરી દેખાડવા માગતો હોય તેણે સર્વ શકિતવાન સાહેબ અહુરમઝદ અને અમેશાસ્પંદો અને પાદશાહો તરફ (અને) સઘળાં જનમેલાં અને હવે પછી જનમનારાં રાસ્ત અને સદગુણી લોકો માટે આશીરવાદનાં કલામો યાદ કરવા જોઇયે, અને અહરમન અને દેવો અને બુરાંઓને બદ દોઆ દેવી જોઇયે.

૧૨૪ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે; સર્વ શકતીવાન સાહેબ અહુરમઝદે નીતિમાન સ્વભાવ અને દીનને સર્વથી શ્રેષ્ટ પેદા કર્યા છે. (૨) જેનામાં નીતિમાન સ્વભાવ નથી તેનામાં દાનદારી નથી; અને જે કોઇને નીતિમાન દોસ્તી નથી તેનામાં ભલાઇ નથી; અને જે કોઇ નેક આદમીઓનો તેઓના સદગુણને લીધે દોસ્ત છે તે પોતેજ ભલાઇનું એક સ્વરૂપ છે.

૧૨૫ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: જે કોઇ કીર્તીમંદ થવા ઇચ્છે તેણે ખોરશેદની સૈતાયશ કરવી. (૨) જે કોઇ એમ ઇચ્છે કે તે જે યઝશ્ને કરે તે ખોદાતાલાને સર્વથી સરસ રીતે પોંહોંચે, તેણે પોતાના હાથ (ગુનાહથી) સાફ રાખવા, અને પોતાનાં બદનને અને કપડાંને પવીત્ર રાખવાં. (૩) અને જે કોઇ પોતે કાંઇ ખોદા પાસે માગતો હોય તે સર્વથી સરસ રીતે મેલવવા ચાહે તેણે જીગરની માન ભરેલી લાગણી[4] સાથે ખોદાની બંદગી કરવી. (૪) અને જે કોઇ એવી ખાહેશ રાખે

---

૧ DM. માં આવેલા **અયુફ** શબ્દને ઉમેર્યે તો નીચે મુજબ તર્જુમો થાય: "એમાંથી એકની ભલામણ કરવામાં આવી છે."

૨ વાંચણ: **પવન યસ્ક ઇ જાન વ દસ્તોબર**. બીજું વાંચણ: **પવન દેહક ઇ યાન વ દસ્તોબર**, "રવાન અને દસ્તુરના ફર્માવ્યા મુજબ;" સરખાવો ફાર્સી **દહ**, "જે કાંઇ ખરૂં હોય તે ફર્માવવું અને ખોટું હોય તેને અટકાવવું." **યાન** વાંચણ સાથે સરખાવો અવસ્તા બોલ **યાન**, "રવાન," "જીંદગીનું રૂહ;" ફાર્સીમાં **જાન** શબ્દ "રવાન" "જીંદગી" એવી મતલબે પણ મલે છે.

૩ આએ ૧૨૨ મો આખો ફકરો ખોટી જગ્યાએ મુકવામાં આવ્યો છે, અથવા તો તે પાછલથી કદાચ ઉમેરવામાં આવ્યો હોય, અથવા તો જે અસલ કેતાબ ઉપરથી હાલની નકલો મળે છે તેમાંથી એક આગલો ફાટ્યો નીકળી ગયલો હોવો જોઇયે.

૪ વાંચણ: **ગુવીજાર**; સર્ખાવો ફાર્સી **ગુઝાર**, "જે કોઇ માનની લાગણી દર્શાવે છે તે;" તેમજ સર્ખાવો **ખરાજ ગુઝાર**, જુવો **બુરહાનેકાટે**. પહલવીમાં બીજી જગાએ એ શબ્દનો અર્થ "ખુલ્લા અથવા સાદા શબ્દોમાં" એમબી થાય છે.

કે સારા ધોરણ ઉપર ચુંટી કહાડેલી અનજુમનની સભાનાં જીગરમાં સારા ઉમદા સખુનો તેનાં તરફથી પોંહોંચે, તેણે ઉમદા અવસ્તાનાં ફકરાઓ[1] તે સભાની હજુરમાં ગંભીરાઇથી પઢવા જોઇયે.

૧૨૬ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: જે કોઇ પોતાની ઉપર આવી પડેલી આફતો માટે, અને જે હજી સુધી તેની ઉપર નહીં પડી હોય એવી આફતો માટે, ખોદા તરફ ડર અને માનથી જોય છે, તે તેની ઉપર જે (આફત) આવી પડી હોય તેમાંથી ખોદાની મેહરબાનીથી મુકત થાય છે, અને તેની ઉપર આવી પુગી નહીં હોય તે આફત તુરત તેને આવી પોંહોંચતી નથી.

૧૨૭ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: માણસે પોતાની જીંદગીને પ્યારી ગણવી એ સારી વાત છે, અને તેમ ગણવામાં તનદરોસ્તી જાળવવી સારી છે. (૨) બીજું, સદાચરણ એ સારો ગુણ છે, અને સદાચરણમાં સાચ્ચી અને ભલી દીનને ચીવટાઇથી વળગી રહેવું સારૂં છે. (૩) ત્રીજું, દાનાઇ એ ભલી બક્ષેશ છે, અને દાનાઇમાં સહનશીલતા અને સાવધ રહેવું[2] સારૂં છે. (૪) ચોથું, દોલતમંદી એ સારી ચીજ છે, અને દોલત સાથે સંતોષીપણું અને લાયકાત[3] સારાં છે. (૫) પાંચમું, (સંસારનું) સુખ સારૂં છે, અને તે સુખની અંદર એક બાનું જે આબરૂદાર કુટુંબની માતા અને પોતાના પતીની માનીતી હોય તે સારી છે. (૬) છઠું, દોસ્તી યા મોહબ્બત સારી ચીજ છે, અને દોસ્તીમાં એકસંપી સારી છે. (૭) સાતમું, સચ્ચાઇ સાથની સખાવત સારી છે, અને સચ્ચાઇ સાથની સખાવત કરવામાં મોટા લાભો (લોકોને) બક્ષવા એ સારૂં છે. (૮) આઠમું, એક માણસે પોતાના રવાનની ખોખ્તગી ઉપરાંત, બીજાંઓનાં રવાનોની ખોખ્તગી (છુટકારા) માટે કોશેષ કરવી સારી છે. (૯) નવમું, સવાબનાં કામો કરવાં, ગુનાહથી પરહેજ રહેવું, દીનનાં મોટાં ફરમાનો[4] મુજબ પુષ્કળ સવાબનાં કામો કરવાં, અને ગુનાહથી ઘણુંજ પરહેજ રહેવું, અને ખાસ કરીને અતીદુષ્ટ હોય એવા

---

૧ **પવન ચિમિગાન,** "(અવસર) ને લાયકની નિરંગોમાં (સમાયલી બંદગીઓ)." **ચિમિગ** બોલને "અગતની" અથવા "લાયકની" એવી મતલબે લેવો જોઇયે. બીજું વાંચણ: **પવનિચ સ્યાન** થઇ શકે; તેમ વાંચતાં આખા વાકયનો અર્થ નીચે મુજબ થાય; "તે મજલેસની સનમુખ અવસ્તા છતાથી અને ગંભીરતાથી પઢી જાય."

૨ K. મુજબ **વાખતગીહ** મેં વાંચ્યો છે; સર્ખાવો ફાર્સી **બાખતન** "જાગૃત રહેવું," એ ઉપરથી "જાગૃતી," "આસપાસના સંજોગો તપાસતા રહેવાની રૂઢી." DM. અને DE. પ્રમાણેનું વાંચણ: **વ નિયાઝગીહ,** "કંગાલીયત" થાય.

૩ જયારે દુન્યાઇ ખજાનો કંગાલ અને તંગીમાં આવી પડેલાં લોકોનાં સંકટો તાળવા પાછલ વાપરવામાં આવે ત્યારે તેનો માલેક તે સખાવત માટે લાયક ઠરે છે. સખાવતને ખાતરજ સખાવત કરવી, અને દુન્યાના કોઇ લોભ કે માન ખાતર સખાવત કરવી નહીં, એવું જરથોસ્તી દીનનું તેના પાલનારાઓને ફર્માન છે, અને સર્વથી અગતના સદગુણોમાંનાં એક તરીકે તેને ગણવો જોઇયે. એજ ફકરાનો સાતમો વાકય ચોથા સાથે સર્ખાવો.

૪ **મસ-દાતિસ્તાનીહા**નો સામાન્ય અર્થ "ઉંચાં ધાર્મીક મતો પ્રમાણે," અથવા "અગતના ધાર્મીક ફેસલાઓ પ્રમાણે" થાય છે.

ગુનાહથી પરહેજ રહેવું સારૂં છે. (૧૦) દસમું, સુખી અંજામ એ સારી બીના છે, અને સુખી અંજામમાં (સવાબ કરીને) રવાનનો દોજખમાંથી છુટકારો કરવો એ સારી ચીજ છે.

૧૨૮ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: આશમોઘી[1] એ શું છે તેથી વાકેફ થવા પછી તેથી[2] તદન પરહેજ રહેવું જોઇયે; અને જે કોઇ દુરઅંદેશ અને દાનાવ આદમી હોય તેણે પણ આ પ્રમાણે મગરૂર થવું નહીં કે: "તે (એટલે, આશમોઘી) મને સાંકલે બાંધી શકનાર નથી;" કારણ કે આએ (જમીનપરની) રજ જે આટલી બારીક અને પોચી છે તેબી એક કઠણ અને ચીવત પથ્થરમાંથી બનેલી છે.

૧૨૯ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા કે: એક માણસ પોતાના વસવાતમાં દ્રુજને દાખલ થવા દે[3] પણ પોતાનાં કામમાં તો નહીંજ. (૨) કારણકે જે શખ્સ તેને પોતાનાં ઘરમાં આવવા દે છે તે શખ્સ તેને દાબી શકે છે, અને જ્યારે પણ તે ચાહે ત્યારે તેને ઘરમાંથી કહાડી મેલી શકે છે. (૩) અને જે કોઇ પોતાનાં કામોમાં તેને માટે ખાહેશ રાખે છે, તે તેની ઉપર કાબુ ધરાવી શકતો નથી.[4]

૧૩૦ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: દ્રુજને એવી જગાએથી હાંકી કહાડવો જોઇયે કે તેવી જગાથી જ્યારે તેને હાંકી મેલવામાં આવે ત્યારે તે બધી દુન્યામાંથી દુર થઇ જાય. (૨) અને વળી, એક ભલા મીનોને એવી જગામાં રાખવો જોઇયે કે તે જગામાં તેનું રહેઠાણ કરવાથી આ સઘલી દુન્યામાં તેનું રહેઠાણ થયલું ગણાય; અને તે જગા માણસનું પોતાનું તન અને તેનું કુટુંબ છે.

૧૩૧ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે:—એક માણસ જે ઉંચા મરતબાએ પોંહોચે તે (તેવા મરતબાને) શણગારવા માટે છે; અને જ્યારે તે મરતબાનો શણગાર થાય છે ત્યારે તેનાથી આખી દુન્યાનો શણગાર થાય છે; અને જ્યારે તેનાં ઉંચા મરતબાનો શણગાર તેનાથી થતો નથી ત્યારે તેનાથી કોઇ પણ મરતબાને દીપાવી શકાય નહીં. (૨) આવા મુખ્ય મરતબાને તેઓ માણસનાં પોતાનાં તન તરીકે ઓળખાવતા હતા.

૧૩૨ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: માણસને માટે ચાર ચીજો ઘણી નેક છે. (૨) અને તે નિચે મુજબ છે: રવાનનો ખોરાક, અને રવાનનું વચન, અને રવાનની કરણી, અને રવાનની સ્ત્રી. (૩) રવાનનો ખોરાક એ છે કે જે કોઇ જીંદગીનો પોતાનો ફાલો જે ભોગવે છે અને જાળવી રાખે છે તે એવી રીતે ભોગવે છે અને જાળવી રાખે છે કે ગોયા તે (રવાન તરફની) એક ફરજ બજાવતો હોય. (૪) રવાનનું વચન એ છે કે જે કોઇ પોતાનાં રવાનને

---

૧ એટલે, દીનને લગતી અશોઇ અને રાસ્તીનો નાશ કરવો તે.

૨ કલમી કેતાબોમાંના **મિનિચ ઝિમાન** બોલો મુજબ નીચે પ્રમાણે તર્જુમો થાય: "દરએક જમાનાએ કોઇ પણ જાતની આશ્મોગીથી પુષ્કળ પરહેજ રહેવું જોઇયે."

૩ બીજું વાંચણ: **અનઆસાન;** એ વાંચણ મુજબનો તર્જુમો નિચે પ્રમાણે થાય: "રવાનનાં રેહેઠાણમાં દ્રુજ આસાની વગરનો હોય છે, પણ લડતોનાં રેહેથાણમાં એમ તે હોતો નથી." પહલવી **કાર** બોલનો **અર્થ** અહીં "લડાઇ" તરીકે લીધો છે.

૪ સરખાવો ફકરો ૧૩૨, ૬.

માટે પોતેજ જાદનગો [૧] હોય. (૫) રવાનની કરણી એ છે કે જે કોઇ રવાનના દ્રૂજ સાથે, અને નહીં કે પોતાનાં કામોના દ્રૂજ સાથે, લડાઇ ચલાવે; કારણ કે જે કોઇ પોતાનાં કામોમાં દ્રૂજ સાથે લડવા પડે છે તે મારામારી કરવા તરફ વલણ લે છે. (૬) એક માણસનાં રવાનની સ્ત્રી તે છે કે જે દરેક પવીત્રાઇનાં કામમાં (તેનાં રવાનની સાથે) [૨] એક મલતી ખાહેશની હોય છે. [૩]

૧૩૩ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: જે કોઇ અહીં (આ દુન્યામાં) અશો માણસોની સંગત કરે તે ત્યાં (બીજી દુન્યામાં) ફરેશ્તાઓની સંગત કરે છે. (૨) અને જે કોઇ અહીં બુરાંઓની સાથે ભેલાય, તે ત્યાં દેવોની સાથે ભેલાય છે. (૩) અને જે કોઇ ભલાં અને બુરાંઓ બંનેની સાથે ફરે તેને માટે એમ કહેવામાં આવતું કે તેઓની સાથે વીચાર, વચન અને કરણીમાં તે એકત્ર હતો.

૧૩૪ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: સર્વ શક્તિવાન સાહેબ અહુરમઝદે દરેક જીવતાં માણસમાં નિચલી જુદી જુદી ઇંદ્રીઓની હસ્તીની જરૂર સ્વીકારી છે: (જેમકે) નાક, અને બોલવાની શક્તિ, અને જોવાની શક્તિ, અને વીચાર કરવાની શક્તિ.

૧૩૫ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: અહુરમઝદ જે જગતનો માલેક તેણે પોતાનાં સઘળાં પ્રાણીઓને એકસરખી રીતે આ બે ફાયદાકારક પરીણામો નીપજાવવા માટે સર્જાવ્યાં છે; (જેવાં કે) સઘળી ખામીઓને હસ્તીમાં લાવનાર (અહરમન)નો તેઓ મારફતે નાશ કરાવવો, અને પોતાની (એટલે પોતાની સર્વ શકિતની) ગવાહી આપવી.

૧૩૬ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: એક માણસે હર વખતે બનતા સંજોગોના સંબંધમાં પોતે પોતાનો હેતુ પસંદ કરવો જોઇયે, અને જોવું જોઇયે કે તેનાથી એક કામ પ્રમાણીક કે અપ્રમાણીક નીષ્ટાથી કરવામાં આવે છે. (૨) તેણે આ રીતે દરીઆફ્ત કરવો ઘટે છે કે: "મારી નીષ્ટા પ્રમાણીક છે કે અપ્રમાણીક છે ?" (૩) જો તેની

---

૧ "વચ્ચે પડનાર," "સેફારશ કરનાર."

૨ એટલે કે, તે સ્ત્રી પોતાના ભર્થારનાં રવાનને બીજી દુન્યામાં મદદ કરે છે, કે જે તેની સાથે એકમત થયેલી હોય, અને આ દુન્યામાં તે ભર્થારથી થયલાં સઘળાં સવાબનાં કામોમાં તેને તેણીએ મદદ કરેલી હોય.

૩ **નફશાનો** અર્થ "પોતે" અથવા "પોતાનું" તરીકે લઇયે, તો એ ફકરાનો અર્થ નીચે મુજબ થાય:–(૩) "એક માણસનો પોતાનો ખોરાક આ છે કે જે કોઇ પોતાનો ફાલો ભોગવે છે અને જાલવી રાખે છે તે એવી રીતે તે ભોગવે છે અને જાલવી રાખે છે કે ગોયા એક પોતાની ફરજ બજાવતો હોય. (૪) એક માણસનું પોતાનું વચન આ છે કે જે કોઇ પોતાનાં રવાનનો પોતેજ જાદનગો (મદદગાર) હોય. (૫) એક માણસની પોતાની કરણી (અથવા, ફરજ) આ છે કે જે કોઇ પોતાની અંદરના દ્રૂજ સાથે, અને નહીં કે પોતાનાં કામો માંહેલા દ્રૂજ સાથે, લડત ચલાવે છે; સબબ કે જે કોઇ પોતાનાં કામો માંહેલા દ્રૂજ સાથે લડે છે તે મારામારી તરફ ઢલી જાય છે. (૬) એક માણસની પોતાની સ્ત્રી આ છે: કે જે કોઇ તેની સાથે સઘળાં પવિત્રાઇનાં કામોમાં એકમત થઇને શામેલ થાય છે."

પોતાની ખરી ખાહેશ પ્રમાણીક હોય તો તેણે તે પ્રમાણે તેવી ખાહેશને વલગી રહેવું જોઇયે, અને જો તેનાથી ઉલટું હોય તો તેણે તેવી ખાહેશથી હાથ ઉઠાવવો જોઇયે.

૧૩૭ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: દરેક આદમીએ મીનોઇ ખજાના માટે ખાહેશ રાખવી જોઇયે, કારણ કે જે કોઇ તે માટે ખરાં અંત:કરણથી માંગણી કરે છે તે તે મેળવી શકે છે.

૧૩૮ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: આએ જુદી જુદી ધ્યાણ આપવા લાયકની ચીજો માટે ઘણું શોધમાં રહેવું જોઇયે: એક માન પામેલો પુરૂષ, એક વખણાએલો દીવસ, અને એક જેબ આપે એવું કામ.

૧૩૯ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: અશોઇનું આએ એક તત્વ ઘણું પ્રગટી નીકળે છે, અને તે બહોલી ઇજ્જત છે.

૧૪૦ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: જે માણસની આબરૂ બહુ મોટી હોય છે, તેના સંબંધમાં તેઓ કહે છે કે તેનાં કામોની ભલાઇની વીખ્યાતી એટલા માટે છે કે, જયારે તેનાથી બની શકે એટલા દરજ્જામાં તે પ્રમાણીક કામો કરે છે, ત્યારે જે ખાહેશ તેને થાય છે, તે એ છે કે: "ખોદા કરેને એવાં કામો હુ વિશેષ કરતો રહું." (૨) અને દરેક માણસ જે તદન આબરૂ વગરનો છે, તેના સંબંધમાં તેઓ કહે છે કે તેનાં કામોમાંથી બુરાઇ પ્રગટી નીકલે છે, તે એટલા સુધી કે જયારે તે તેમાંથી બનતું નુકશાન કરે છે ત્યારે તેને જે ખાહેશ થાય છે તે એ છે કે:— "ખોદા કરે ને એવાં કામો હું વિશેષ કરતો રહું." (૩) જે માણસે ઉપર જણાવ્યા પ્રમાણેનાં પેલાં ભલાઇનાં કામો કર્યાં હોય, અને જેણે બીજાઓને જાણીબુજીને કાંઇપણ નુકશાન કર્યું નહી હોય, તેને માટે ભલા ફરેસ્તાઓની મજલેસમાં આદરમાન હોય છે; અને આ દુન્યામાં તે (ફરેસ્તાઓ) આદમીઓનાં મોહવડે તેની કીર્તી સંભ્લાવે છે.

૧૪૧ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: **અન્દર્ઝ ઓલ અનશુતાઆન** (એટલે કે, "માણસો માટેની નસીહતો") નામની કેતાબમાં આ મુજબ કહેવામાં આવેલું છે કે: "રાસ્ત ગરીબાઇ જે મોટાઓને માટે શ્રેષ્ટ છે તે મુજબ તારે અમલ કરવો જોઇયે;" અને તેટલા માટે ઉંચ્ચી ગરીબાઇ જે સર્વ ચીજોમાં શ્રેષ્ટ છે તે અખ્ત્યાર કરવાનું કામ સખ્ત છે. (૨) અને જે કોઇ લાચાર નથી પણ આબાદ હાલતમાં છે તે ગરીબાઇની ભલાઇ અને શ્રેષ્ટાઇને લીધે ગરીબાઇમાં ટકી રહે છે; અહરમનને દેવોમાંના સર્વથી બુરાઓની સાથે દુન્યામાંથી ત્યારે હાંકી કહાડવામાં આવે છે; અને તે (માણસ)ની મારફતે દરેક પ્રમાણીક કામનો ટકાવ અને વૃદ્ધી જે આ દુન્યામાં હસ્તીમાં આવી શકે છે તે હમેશાં ઓલંગી શકાય એવી એક નદી સમાન છે. (૩) અને એમ પણ કહેવામાં આવ્યું છે કે: "ગરીબાઇમાં તે માણસ કીર્તીવંત રહી શકે જે પોતાના તનને માટે જે કાંઇ ખાસ અગતની થઇ પડે એવી ચીજ બહુ ભપકાભરી મેલવવા કરતાં, બહુ ગરીબ સંસારે મલતી હોય તેથી વધારે ખુશી થાય છે." (૪) અને જે કોઇ આ રીતે ચાલે છે તે ગરીબાઇમાં પણ આબાદ રહી શકે છે, પણ જે કોઇ ઉલટી રાહે ચાલે છે તે (આવી) ગરીબાઇનાં ઝલકાટથી દુર રહે છે.

૧૪૨ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: અમીરી ખવાસ એ છે કે એક શખ્સ ગેતીનાં બળવાન સાધણો પુરતા જથ્થામાં બીજાઓના ખપ અને લાભને ખાતર ધરાવે છે, અને એવાં બળવાન સાધણો જે પોતાને માટેનાં છે તેની કીંમત તે પીછાણી તેનો ઉપયોગ અને લાભ બીજાઓને બક્ષે છે, કે જેથી તેઓની પીડાઓ તલી જાય – પછી તે પીડાઓનું કારણ ગમે તે હોય – તે શખ્સ દર્વીશોનો પરાર્થ વકીલ ગણાય છે અને પોતે તેઓનાં સુખતું મુલ થઇ પડે છે. (૨) જે કોઇ દર્વીશ હોયછે, તથા દર્વીશની રીતે અમલ કરે છે, તે એવી રીતે વર્તે છે કે સઘળાં માણસો તેની જાહોજલાલીને લીધે અને તેના ગંજાવર (મીનોઇ) ખજાનાને લીધે પોતાને સુખી માને છે, અને આ રીતે મગરૂરી લે છે કે: "જો આપણી ઉપર દુ:ખ અને સંકટો આવી પડશે તો તે આપણને જરૂર જોગા ઉપાયો લાવી આપશે."

૧૪૩ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: દર્વીશની હાલત એ છે કે એક શખ્સ પોતાના દુન્યાઇ બળવાન સાધણોને લીધે પોતે જાતે અને સંપુર્ણ રીતે ખોદાનો ભક્ત થાય છે, જેના વિચારો ખોદામાં તેઓનું મધ્ય બીંદુ રાખે છે, અને જે (તેવી હાલતથી) સંતોષ પામેલો હોય છે અને પોતાના મનમાં તુંડાઇ રાખતો નથી (તે દર્વીશ કહેવાય). (૨) અને જે શખ્સ નામીચો અને દોલતમંદ હોય તેને માટે તે હલકો વીચાર ધરાવતો નથી પણ તે આ રીતે દરીઆફ્ત કરે છે કે: "તેની જાહોજલાલી અને તેની દોલતના મુકાબલામાં મારી ગરીબાઇ જયાંબી હું હોઉં ત્યાં આયંદે જેની તેજ છે."

૧૪૪ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: એક **કર્પ**ની હાલત[1] આ (પ્રકારની) છે કે આએ દુન્યાના બળવાન સાધણો જે તેણે બોહળી રીતે મેળવેલાં હોય છે[2] તેઓને અનિયમીતપણે તે વાપડી ખાય છે અને (પોતા માટેજ) રાખે છે. (૨) તેની જાહોજલાલી અને તેનાં સાધણોને લીધે બીજાઓ દુ:ખ પામે છે; વળી તે કે જે દર્વીશ છે અને સંતોષી પુરૂષ છે તેને માટે તે (કર્પ) અનગમો (ધરાવે છે), તેઓને ધીક્કારે છે[3] અને તરછોડી કાઢે છે, અને ગરીબાઇને એક સંકટ[4] મીસાલ ધારે છે. (૩) તેના સંબંધમાં માણસો નિચે મુજબની કશી ઉમેદ ધરાવતા નથી (જેવી કે)

---

૧ સરખાવો અવસ્તા **કરપન**, જરથોસ્તી દીનનો એક દુશ્મન કે જે તેના ધાર્મિક ફરમાનો તરફ અભાવ બતાવે છે (જુવો યસ્ન હા. ૩૨, ફ. ૧૨).

૨ હસ્ત લેખોનું વાંચણ: **વ બૂનદગ** છે; એ વાકય નિચે મુજબ વધારે સારી રીતે રચાવો જોઇયે: **મૂન તૂબાન અફ્ઝાર ઇ ગએતા બૂનદગ મત યગવીમૂનેત.**

૩ **અફ્શાન ખ્વાર વ સ્પૂગ વખદુનયેન;** સરખાવો ફારસી **સ્બુક**, 'નીચ,' 'હલકું;' અથવા **સ્બુક ગિરફ્તન**, 'ધીક્કારવું.'

૪ હસ્ત લેખોમાં **પવન અનાગીહ**ને બદલે **પ અનાગીહ;** પહલવી **પવન**ને બદલે પાઝંદમાં **પ** વપડાય છે.

" જો સંકટ અને મુશ્કેલીઓ આપણી ઉપર આવી પડશે તો તે (કર્પ) જરૂરજોગા ઇલાજો (આપણે માટે) લાવી આપશે." [1]

૧૪૫ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: કંગાલ્યત આ (પ્રકારની) છે કે એક શખ્સ (આએ) દુન્યાની બળવાન દોલત પુરતી રીતે ધરાવતો નથી (અને) **તેથી** બેદીલ હોય છે; (તે) પોતાને કમનસીબ લેખે છે, દોલતમંદ અને કીર્ત્તિવંતને માટે ધીક્કાર ધરાવે છે, (અને) પોતે હમેશાં જાહોજલાલી અને સત્તા ધરાવનારાઓનો વિરોધી થાય છે.

૧૪૬ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: અકેકથી ઉલટાં કામો [2] ચાર (પ્રકારના) છે, (જેમાંના) બે શ્રીમંત ઉમરાવોના છે, અને (બીજા) બે બળવાન દોલત નહીં ધરાવનારા દર્વીશોનાં છે. (૨) જો તે ઉલટાં કામો હસ્તીમાં નહીં હોય તો તેઓ (યાને ઉમરાવો અને દર્વીશો) અશોઇનાં કામોમાં સામતા એક સરખા નિવડે, અને દર્વીશ ઉમરાવોના ઉલટાં કામો તેજ શ્રીમંત ઉમરાવોના ઉલટાં કામો થઇ પડે. (૩) (મજકુર ચાર ઉલટાં કામોમાંનું) એક દર્વીશી તત્વને ઉંચ્ચે દરજ્જે નહીં ચઢાવવાનું (છે); બીજું દર્વીશોને સંકટ પોંહચાડવાનું અને તે (સંકટ) માંથી દર્વીશોને છુટા [3] નહિં કરવાનું (છે); ત્રિજું, રવાન શું ચીજ છે તે વિષેનું શિક્ષણ (દર્વીશોએ) મોહટા પુરૂષોને નહિં આપવાનું અભિમાન (છે); અને ચોથું, (દર્વીશનું) અસ્થિર મન [4] (છે).

૧૪૭ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: અગરજો દર્વીશો પોતા વચ્ચેથી આ એક અભિમાન (નો દુર્ગુણ) કાઢી નાંખે કે જે બળવાન મોહટા પુરૂષો[5] વચ્ચે જાયઝ છે, તો તેઓ (યા તેઓનાં ફરજંદો) સો વર્ષ સુધી દોજખ તરફ પોંહોંચવાનાં નથી.

૧૪૮ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: આ દુન્યામાં કોઇપણ શખ્સ (એવો) નથી કે જે સાહેબી અને દોલત તરફ ખરૂં માન ધરાવતો હોય. (૨) જે શખ્સ સુખી છે તે તો તેની રાસ્તીને લીધે છે, જ્યારે (બીજા હાથ પર) જે અસુખી છે તે તેના લોભના દરેક તરિકાને લીધે છે.

---

૧ સરખાવો ફ. ૧૪૨ મો. (૨)

૨ સરખાવો અવ. **પઇત્યાર**, 'વિરૂદ્ધ કામ.' જુવો વંદીદાદ, ફર્ગર્દ ૧. ફ. ૨–૧૩.

૩ **વીજારતન**, સરખાવો પેહલવી **વિજાર.**

૪ સરખાવો ફારસી **દરરહ**, 'અસ્થીર થયલું મગજ.' બીજી રીતે વાંચી શકાય; **ગરક**, સરખાવો ફારસી **ગરરહ ગૂફ્તન** 'ખુરૂં બોલવું,' અને એ ઉપરથી, 'નિંદા કરનારૂં મગજ.'

૫ બીજી રીતે વંચાય **મીગાન**, જે **મુગાન**, **મગૂમરદાન**, 'ધર્મગુરૂ,' 'મોબેદો' ને માટે વપડાય છે. એ વાંચન અત્રે બંધબેસ્તું છે, કારણકે આત્મિક બાબદનાં જ્ઞાનને 'સામર્થવાન પૈસાદાર પુરૂષો'ના કરતાં ધર્મગુરૂ વર્ગ સાથ વધુ લાગતું વલગતું છે.

૧૪૯ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: ગેતીની દોલતને હદથી ઝયાદે શણગારવી નહીં, કારણ કે જે ધણી ગેતીની (દોલત) ને બેહદ સણગારે છે[1] તે મીનોઇ (દોલત) નો નાશ કરનાર (થાય છે.)

૧૫૦ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: ગેતીની દોલતને એટલીજ હદ સુધી શણગારવી જોઇયે કે (જેથી) મીનોઇ (દોલત) ઘટી જાય નહીં.

૧૫૧ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: આએ દુન્યાની દોલતનો ઉપ્યોગ (તારી હૈયાતીના) વખત દરમ્યાંન એવી રીતે થવો જોઇયે કે જાણે નિચે પ્રમાણે તું સ્વિકારતો હોય; "હું એક હજાર વર્ષ જીવશ, અને જે કાંઇ હું આજે નહીં કરશ તે ત્યાર પછી[2] બીજે દિવસે હું કરશ." (૨) અને મીનોઇ દોલતનો ઉપ્યોગ હમેશાં વિચારવંતપણે અને ઉદયોગી રીતે એવો થવો જોઇયે કે જાણે નિચે પ્રમાણે તું સ્વિકારતો હોય: "હું એક દીવસ જીવશ, અને જે કાંઇ હું આજે નહીં કરશ તે ત્યાર પછી મારાથી કરી શકાશે નહીં."

૧૫૨ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: કોઇએ પણ ગેતીની દોલત અને (તેના) વધારાઓ માટે મગરૂર અને ઘણું લોભી[3] નહીં થવું જોઇયે, કારણ કે કોઇની પણ ગેતીની દોલત જમશેદ (પાદશાહ) ના કરતાં વધારે પુશ્કળ હોઇ શકે નહીં; અને જમશેદની (દોલત) વતીક (જેમ જેમ) અકેક દિવસ વહેતો ગયો (તેમ તેમ) કમટી થતી ગઇ, અને સેવટે (આએ) દુન્યાંની તમામ દોલત તેનાથી દુર થઇ ગઇ, અને મદદ સારૂ તેનો વિલાપ તેનાં રવાનને માટેજ હતો.

૧૫૩ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: આદમીના ખવાસની આ (નિચલી) ત્રણ પ્રકૃત્તિઓ બેહસ્તને લાયકની છે. (૨) એક આએ મુજબની (છે): જે કોઇ જયારેબી કોઇ તરફથી તેને પુશ્કળ પીડા તથા દુ:ખ ખમવું પડે છે ત્યારે તે શખ્સ તરફ દુશમની અને કીનો ધરાવતો નથી. (૩) અને (બીજી) એક (પ્રકૃત્તિ) આએ મુજબની (છે): જે કોઇ પોતાના હસ્તક અત્યાર આગમજનો આવેલો ખોરાક પુશ્કળ નહીં હોવા છતાં તેને માટે આ પ્રમાણે આગમજથી ઉમેદ ધરાવતો નથી કે "તે (ખોરાક પુષ્કળ જથામાં) મનેજ પોંહચશે;"[4] અને અગરજો એક શખ્સ કે જે અત્યાર આગમજ ખોરાક ધરાવતો નહીં હોય, તે તેની પાસે (ખોરાક માટે) આવે તો તે મજકુર (ભલો) ઘણી લાયક રીતે[5] (યાને જેમ તેને કરવું જોઇયે તેમ) પોતાનાં

---

૧ પહલવી **અપતમાન આરાએ.**

૨ **અદીનશ,** ફકટ K માંજ મલે છે.

૩ ફારસી ઝબાનમાં મલતો આ બોલનો અર્થ સરખાવો.

૪ એટલે કે, જે એટલો બધો સંતોષી હોય કે પુરતા ખોરાક ઉપરાંત વધુ મેલવવા માટે કદીપણ લોભી ઇચ્છા યા ઉમેદ રાખતો નહી હોય.

૫ તે સંજોગો વચ્ચે જેમ તે કરી શકે તેમ,

ખોરાકમાં [1] પેલા શખ્સને ભાગ્યે કરશે. [2] (૪) અને (ત્રીજી) એક (પ્રકૃત્તિ) આએ મુજબની (છે): જયારે એક સ્ત્રી અને એક મર્દ ઉજ્જડ જગામાં જઇ પોંહોચ્યાં હોય, તેઓ પુરતી રીતે જમ્યા હોય અને આનંદમાં હોય, અને તેઓ એક બીજા તરફ અતિશ્ય વહાલ ધરાવતાં થાય, અને જો વળી તે વખતે કોઇએ પણ નહીં જાણેલા (તેઓ વચ્ચેના) પ્યારથી તેઓ દોરવઇ જાય એવી હાલત છતાં, પોતાના અંતઃકરણના અવાજને લીધે તે શખ્સ (મજકુર) સ્ત્રી સાથ હમબીસ્તર નહીં થાય.

૧૫૪ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: ભલો ખવાસ એવો હોય છે કે જેને લીધે કોઇ શખ્સ ગુનાહ કરવાને ઇચ્છતો નથી. (૨) અને ડાહપણ આએ છે કે જેને લીધે કોઈ શખ્સ જયારે પણ (ગુનાહ કરવાને) તે ઇચ્છે છે ત્યારે વલી (તે પોતાની તે ઇચ્છા અમલમાં મુકવા) દેતો નથી. (૩) અને ભલા ખવાસની ગેરહાજરી આવી છે કે જેને લીધે કોઇ શખ્સ પોતે જે સમજતો નથી તે બકે છે. (૪) અને ડહાપણની ગેરહાજરી એવી છે કે જેને લીધે કોઇ શખ્સ પોતે જે ગ્રહણ નહીં કરી શકે તે વિષે સવાલ પુછે છે.

૧૫૫ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: ખોદા તે કે જેનામાં મુર્ખ આદમી સિવાય દરેક આદમી પોતાની બાબદના સંબંધમાં તવક્કલ રાખે છે.

૧૫૬ મું. (૧) તેઓ વળી એમ એમ માનતા હતા કે: સરદારી [3] અને દોલતની તલબ કરતો જે શખ્સ તે મેલવે છે તેણે માણસોના ફાયદા અને સુખને માટે તે (ચીજો) ને સંગ્રીહ રાખવી જોઇયે, અને દુન્યામાં તેની મારફતે તે (માણસો)ને તેણે લાયક બનાવવા જોઇયે. (૨) અને જે કોઇ દર્વીશપણામાં અને ભલાં કાંમોમાં [4] ઉંચ્ચે દરજ્જે ઉભેલો છે, તે તેથી કરીને આ દુન્યામાં ખુશાળી સાથ ભલી મીનોઇ શક્તિઓને લાવે છે.

૧૫૭ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: એક શખ્સ કે જેનામાં **કીક** અને **કર્પ**નો ખવાસ જાયેઝ નથી, અને જે વળી જાતી અક્કલ (ધરાવે છે) તે જ્યાં સુધી પોતા ઉપરજ ભરૂસો રાખી કામ કરે છે ત્યાં સુધી તે સદગુણી હોય છે.

૧૫૮ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: ઓછાં સવાબનાંજ ઘણાં [5] કાંમો કોઇએ કરવાં નહીં જોઇયે; કારણ કે જે કોઇ ઓછાં સવાબનાં ઘણાં કાંમો કરે છે તેનાંથી મોતેબર સવાબનાં કાંમો તે વખતે દુર રહે છે.

---

૧ સરખાવો અવસ્તા **પિતુ** યા **પિથ્વ**, સંસ્કૃત **પિતું**, 'ખોરાક,' 'પોષણ.'

૨ સરખાવો ફારસીમાં **બહર ગીરફ્તન.**

૩ **ખૂદાએઇહ**નો અર્થ વળી 'બાદશાહી,' 'રાજ અમલ' બી થાય છે.

૪ બીજું વાંચણઃ **હુનગારીહ**, '(ધાર્મિક) મનન.'

૫ **વેશીગાન**ને બદલે **વેશીશ્ન** વાંચવું; સરખાવો **દીનકર્દ**, પુ. ૬ ઠું, ફકરો ૨૩ મો, પાનું ૭ મું, ફુટનોટ ૩ જી.

૧૫૯ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: આશમોઘીની નિશાણુ આએ (છે): જે કોઇ મોતેબર સવાબનાં કાંમને હલકાં તરીકે, અને નજીવા સવાબનાં કાંમને મહાભારત (કાંમ) તરીકે ગણે છે.

૧૬૦ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: નજીવા સવાબનું કાંમ એક ગુનાહના ધાંકપીછોડા (સમાન) છે, કારણ કે એક જબુન ગુનાહ જે થાય છે તે એક નજીવાં સવાબનાં કાંમને લીધે જાહેરાતમાં આવતો નથી અને નજીવી રીતે તેમાં તેથી ઘટાડો થાય છે.

૧૬૧ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: જયારે એક ઘણો બુધ્ધીવાન શખ્સ એવાં ન્હાનાં સવાબનાં ઘણાં કાંમો કરે છે, ત્યારે તેથી કરીને તે અશો બની શકતો નથી; પણ જયારે (એવા) એક શખ્સ તરફથી મોહટા સવાબનું કાંમ કરવામાં આવે છે ત્યારે તેથી કરીને તે (શખ્સ) અશો બને છે. (૨) અને આપણ આદમીઓએ ઉમદા કોશેશ કરવી જોઇયે કે જેથી કરી એક મોતેબર સવાબનું કામ આપણું પોતાનું થાય.

૧૬૨ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: દરેક શખ્સ અંતઃકરણ ધરાવે છે; અને જયારે તે શખ્સનું અંતઃકરણ તનદરોસ્ત અને જખ્મી નહીં થયેલું હોય છે ત્યારે તેનું તે અંતઃકરણ કોઇ પણ બાબદને માટે એક લવાદ મીસાલ છે. (૨) અને જયારે એથી ઉલટો (મામલો હોય છે) ત્યારે એક બાબદ જે વખણાયલી હોય અને ઘણી સરસ તરીકે જાહેર કરવામાં આવી હોય, અને અમલમાં પણ મેલવામાં આવી હોય, તે છતાં તે ચીજ (કે જે અંતઃકરણની શકિત તે) નાશ પાંમે છે.

૧૬૩ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: ધર્મનો જીવાત્મા ઝરથોશ્ત (છે), પવિત્રાઇનો જીવાત્મા માંથ (છે), અને અમીરીનો જીવાત્મા દેલાવરી (છે).

૧૬૪ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: દરેક ચીજ મુળ [૧] ધરાવે છે; વિદયાનું મુળ સારો ખવાસ છે, રોશણીનું મુળ **ખોરશેદ** છે, અને પાણીનું મુળ **વોઉરૂકષ** [૨] (દર્યો) છે, અને રવાનનું મુળ રૂહ [૩] છે.

૧૬૫ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: એક મોતેબર ઇચ્છા દીન સાથની દોસ્તી છે, કારણ કે હમેશાંની જોડાયલી દોસ્તી તે દીન સાથની દોસ્તી છે, અને જે દીનનો દોસ્ત છે તે અને દીન એ બને હ્યાં અને ત્યાં, (યાને આએ અને પેલી દુન્યામાં) સાથીજ તરીકે હોય છે.

---

૧ **ઝરેહ**, સરખાવો અવ. **ઝરયંઘહ**, 'દર્યો;' અને એ ઉપરથી 'મુળ,' 'ઝરો.'.

૨ સરખાવો અવ. **વોઉરૂ-કષ**, 'વોઉરૂકષ દર્યો' જે નાંમ આંવાં યશ્તનાં ક્. ૩, ૧૧૬ વિગરેમાં આવેલું છે, અને જેનો **કેસ્પ્યન સમુદ્ર** સાથ મુકાબલો કરવામાં આંવે છે. પહલવીમાં તે **ફ્રાખન-કર્ત** ને નામેથી ઓલખાય છે.

૩ **અહુ**, 'મીનોઇ તત્વ.'

૧૬૬ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: દરેક જણ પોતે દીન તરફ યાતો જેમાં તે યકીન રાખે છે તે તરફ ફીદા હોવો જોઇયે, અને તેણે પોતાની ખાહેશને માટે આ પ્રમાણે પુરેપુરી રીતે દર્યાફ્ત કરવો જોઇયે કે: "તે કઇ ચીજ છે કે જેમાં તેને જાનફેશાનીથી યકીન રાખવું જોઇયે." (૨) અને દીનમાં ઘણીએક ચીજો છે કે જે તરફ તેણે જાનફેશાની રાખવી જોઇયે. (૩) અને તે શખ્સ ધર્મ ઉપર ઉસ્તવાર છે કે જે જ્યારે પણ (પોતાની દીનમાં દર્શાવેલી) કોઇબી ચીજ કે જે તરફ તેણે ફીદા થવું જોઇયે તે મેલવે છે ત્યારે તે પોતે જાનફેશાન થાય છે, અને જે કેટલીક ચીજો તરફ જાનફેશાની કરવાથી નહીં માફ થઇ શકે એવા ગુનાહો (બરપા થાય છે) તેવાં કાંમ તે બજા લાવતો નથી. (૪) આવો તે (શખ્સ) છે કે જે દીન તરફ, (પોતાની) બાનુ તરફ અને ફરજંદો તરફ, અને તેજ મુજબ અશો લોકો અને ધર્મગુરૂઓ અને બીજા ભલા શખ્સો જયારે તેઓ તેને પોંહચે છે ત્યારે તેઓ તરફ, પોતાનો જાન ફેદા કરે છે.

૧૬૭ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: આએ દીનમાં એક કલામ (છે) જે ઘણો અગતનો છે, અને તે આ મુજબનો છે: "ખોદાતાલાની દીનમાં બીગુમાની (રાખવી)." (૨) અને ખોદાતાલાની દીનમાં બીગુમાની એવી હોવી જોઇયે કે તેથી જો ગુનાહ પછીનો ગુનાહ ઓછો થાય છે છટાંબી તેવા બીગુમાન લોકો ભલા મીનોઓની દોલતથી બીનસીબ રહે નહીં.

૧૬૮ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: જયારે એક માણસ જબુન ગુનાહનાં બેહદ કાંમો [૧] કરે છે ત્યારે તે ગમગીન થાય છે, અને તે માટે પશીમાની કરે છે, અને આએ પ્રમાણે (મનમાં) કહે છે કે: "સૈવટે હું અહરમનનો પોતાનો થવશ નહીં; પણ હું એવી રીતે વર્તશ કે હું અહુરમઝદનો પોતાનો થાઉં, (અને) ત્યારે અહરમન મારે માટે થોડોજ વિચાર કરશે અને મારે માટે થોડુંજ ગુમાન રાખશે." (૨) એથી ઉલટું બીજો માણસ એક ઘણા નજીવા ગુનાહથી આજેઝ [૨] થઇ જાય છે, અને ગુનાહને લીધે તેના સવાબનાં કામોનાં સંબંધમાં (ગોયા) ગભરાઇ જાય છે, અને આ મુજબ બોલે છે કે: "જો સેવટે હુંબી અહરમનનો પોતાનો થવશ તો હવે મારાં સવાબના કાંમો શું કામનાં છે."

---

૧ જો પહલવીમાંના ૧૦૦૦ ની સંખ્યા માટેના બોલને અસલ "**અચાર**" હોય એમ માન્યે, અને તે શબ્દને "**હઝાર**" વાંચ્યાંથી કલમી કેતાબો લખનારની એક બેદરકારી ભરી ભુલ તરીકે લેખ્યે તો તે રીતે અર્થ નિચે મુજબ થવો જોઇયે:—"જ્યારે એક માણસથી પોતાનાં મન ઉપર કાબુ નહીં રહેવાથી બીન કાયદેસર હમબીસ્તર થાય છે (**મરઝાન** બોલને **મરઝિશન** અથવા **અવારૂન મરઝીશન** ને અર્થે લયે તો), અને તે ગુનાહ માટે પશીમાની કરે છે......"

૨ વાંચણ: **પસ્ખાર,** એ શબ્દ દીનકર્દનાં પુસ્તક ૬ ઠામાં કેટલેક ઠેકાણે આવે છે, અને એક ગુનાહ યા એક ગુનેહગારના સંબંધમાં વપડાયલો હોય છે.

૧૬૯ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: એક માણસ આએ દુન્યામાં સઘલાં (બીજાં) માણસોને બુરાં તરીકે માને છે, તોપણ તે પોતાને બુરા તરીકે નહીં પણ અશો તરીકે ગણે છે (અને કહે છે) કે: "હું અહુરમઝદનો પોતાનો છું, તેટલા માટે અહરમન તેની પોતાની ઉપર (મારે સારૂં) થોડીબી હાદમારી લાવશે નહિં." (૨) એથી ઉલટું એક નજીવા ગુનાહવાળો શખ્સ પોતે આજેઝ થઇને કહે છે કે: "હું બુરો છું." (૩) એનો સબબ એ કે દુન્યામાં જોકે ઘણાક માણસો એક માણસનાં બદકામો [1] વિરૂદ્ધ હોય છે, તોપણ તે માણસની બુરાઇ પુરેપુરી પીછાણવાનું (તેઓથી) કદી પણ બની શકે નહીં, જયાં સુધી કે તે માણસ પોતે પોતાનાં બુરાં કાંમો પોતે જાહેર કરે નહીં.

૧૭૦ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: જે કોઇ (જયારે) એક પારકા શખ્સ ઉપર ઇજા અને પીડા આવી પડે ત્યારે ખોદા પાસેથી (તેને માટે) મેહેરબાનીની આર્જુ રાખે છે, તે ખોદાતાલા પર કુદરતી યકીન [2] ધરાવે છે કે જો (તે પીડા પામેલા શખ્સનાં) કાંમો બેવકુફીભર્યા અને બેઇમાનીભર્યા હોય તોપણ તે ખોદાના સંબંધમાં એમ માને છે [3] કે જે કાંઇ ભલું છે અને જે કાંઇ બુરૂં છે તે સઘળાં ઉપર ખોદાનો પોતાનો કાબુ છે.

૧૭૧ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: જે કોઇ બધી રીતે ડહાપણવાલો છે તે (આએ દુન્યાને લગતું) થોડું અને ઘણું, નજદીકનું અને દુરનું, આસાની અને હેરાનગતી (એ સર્વે) ને પીછાણે છે.

૧૭૨ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: ગરોથમાન (બેહસ્ત) તરફ (જવાનો) તરીકો દીન સાથનું (આદમીનું) પએમાન છે. (૨) જયારે અહુરમઝદે તે રસ્તો તૈયાર કીધો ત્યારે અહરમને એક **ક્રેહીબૂદનો** અને બીજો **અઇબીબૂદનો** [4] (એવા) બે માર્ગો સાથે સાથે રચ્યા. (૩) અહરમને દોજખની હદ સુધીજ આ બંન્ને (માર્ગો) તૈયાર કીધા, પણ તે હદથી આગળ (વધુ) [5] તે કંઇ કરી શકયો નહીં.

---

૧ વાંચણ: **વદ્તરીહને** બદલે દસ્તખત મુજબ **વતરીહ** 'સૌથી જબુન પ્રકારની બુરાઇ,' યા 'સૌથી બુરી બદનામી.' બીજી રીતે વાંચતાં **વદ-રેહ;** સરખાવો ફારસી બોલ **બદ-રેહ**, 'બુરો-માર્ગ.'

૨ વાંચણ: **વીરૂયઇશ્નીહા;** યા શરૂઆતનો કાપો કાઢી નાંખતાં એ બોલ **દુજીશનીહા** યા **દુગ-દાનીહા** વંચાઇ શકાય.

૩ બેહતર **હીમનુનેત.**

૪ **ક્રેહીબૂદ** અને **અઇબીબૂદ** શબ્દોની પુરી સમજણ માટે જુવો પહલવી **દીનકર્દ**, પુ. ૩ જું. બાબો ૪૫, ૬૪ અને ૧૦૪ વિગરે (મરહુમ દસ્તુરજી પેશોતનજીની આવૃતિ અને તરજુમો); અને પહલવી **ગંજે શાયગાન**, ફ. ૧૭ મો વિગરે. તે સાથે સરખાવો ડો. કેસારટેલીનું "La Philosophie religieuse du Mazdéisme sous les Sassanides" માંનું "Condemned Sins" વાલું પ્રકર્ણ.

૫ DM. અને DE. નું વાંચણ **વ મિન ઝક વેશ લા, લા તૂબાન વઇરાસતન** કબુલ રાખતાં એમ અર્થ થાય: 'અને તેથી કદીબી આગળ નહીં, કદીપણ તે (માર્ગ) બનાવી નહીં શકતે.'

૧૭૩ મું (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: બખ્તાવર તે આદમી છે કે જે (ખોદાઇ) જાહેર મોટા રસ્તાપર ચાલે છે, કારણ કે જે કોઇ શખ્સ દીનદારીની ઉંડી લાગણીથી તે (રસ્તા) પર ચાલે છે તે તેટલા માટે બરવખ્ત [1] બેહસ્તનાં મકાનમાં પોંહોચે છે. (૨) અને કમબખ્ત તે આદમી છે કે જે આડે માર્ગે હીલચાલ કરે છે, કારણ કે ગમે એટલો તે ઉદયોગી હોય તે છટાં (બેહસ્તના) મકાનથી તે દુરજ હોય છે. (૩) અને ઉપર જણાવેલો (ખોદાઇ) જાહેર મોટો રસ્તો તે દીન છે, અને મકાન તે બેહસ્ત છે.

૧૭૪ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: કૌવતનાં પ્રમાણમાં રવાનની (નેકી યા બદીની) આંકણી થવી જોઇયે; પણ દોલતના પ્રમાણમાં કૌવતની આંકણી થવી નહીં જોઇયે, (કારણ કે) તે મદદ કરે યા મદદ નહીં (પણ) કરે.

૧૭૫ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: તે મદદ [2] કરે અને મદદ નહીં (પણ) કરે, (કારણ કે તે) ચીજો અને આદમીઓમાં ફેરફાર કરી નાંખે છે. (૨) કેટલાકો (એવા) છે (કે જેઓને) તે મદદ કરતી નથી, જોકે તેઓ જાહોજલાલી અને દોલત,[3] સુનું, રૂપું અને બીજું દ્રવ્ય પુશકળ ધરાવે છે. (૩) કેટલાકો (વળી એવા) છે (કે જેઓને) તે મદદ કરે છે જોકે તેઓ એક (નજીવાં) ઢોર ઉપરાંત કશું વધારે ધરાવતા નથી, અને (તેઓની) ઇચ્છા તે ઉપરાંત કશું વધારે ધરાવવાની નથી.

૧૭૬ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: દીનને મદદ કરવી અને મદદ નહીં કરવી તે આ મુજબ છે: જયારે લોકો ગુનાહ કરતા નથી ત્યારે તેઓથી (દીનને) મદદ થાય છે; પણ જયાંસુધી તેઓ સવાબનાં કાંમો કરે નહીં ત્યાંસુધી દીનને મદદ જેવી જોઇયે તેવી થતી નથી.

૧૭૭ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: વળી પૈસા મેલવવામાં (એક શખ્સની) આએ લાયકાતો સારી છે કે તે ઉદયોગી હોય, સારી રીતે સંગ્રહ કરે,[4] અને સાથે સંતોષી હોય.

૧૭૮ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: માણસો ચાર કીસમના છે; બે અજમાયશવાલાં અને બે અજમાયશ વગરનાં (૨) અજમાયશવાલાંનાં બે

---

૧ જો **પવન યમાન** વાંચ્યે તો 'જાહોજલાલી યા કીર્તિમાં' એવો અર્થ કરી શકાય. **પવન દમાન** વાંચ્યે તો 'તુરત' અર્થ થાય. એ પહલવી બોલને ફારસી **યમાન, દમાન** યા **ઝમાન** સાથ સરખાવો.

૨ વાંચણ: **વિજીરિસ્તન,** સરખાવો ફારસી **ગુઝીર** યા **ગુઝર,** 'મદદ,' 'ઇલાજ;' તેમજ **ગુઝીર કરદન.** પહલવીમાં એનો અર્થ 'તોલ કરવું' બી થાય છે.

૩ વાંચણ: **વિશસ્પક વ હસ્તક;** સરખાવો ફારસી **ગશસ્પ,** 'જાહોજલાલી,' 'ઝલકાત,' અને **હસ્તે** 'દોલત.'

૪ વાંચણ: **હુદાર.** બીજાં વાંચણો નિચે મુજબ છે:–(૧) **હુકાર,** 'પરોપકાર;' (૨) **હુયાર,** 'સાચ્ચો મીત્ર;' (૩) **હુન્ગાર (ખુરસન્દ),** 'ડહાપણભરી રીતે (સંતોષી).'

પ્રકારોમાંનો એક તેઓનો (બનેલો છે) કે જેઓ અશો લોકોના સમાગમમાં ભલા છે; અને બીજો (પ્રકાર) તેઓનો (સમાવેશ કરે છે) કે જેઓ બુરાઓની સંગતમાં ભુંડા નિવડે છે. (૩) કારણ કે એવું કદાચ બને છે કે જે શખ્સ સદગુણીઓ વચ્ચે રહેલો હોય છે તે જયારે બુરાઓ વચ્ચે (આવી પડેછે) ત્યારે વધારે ભુંડો (નિવડે છે); અને જે બુરાઓની સંગતમાં રહેલો હોય છે તે જયારે સદગુણીઓને મલે છે ત્યારે વધારે ભલો (નિવડે છે). (૪) અને અજમાયશવગરનાઓનાં બે પ્રકારમાંના એકમાં તેઓનો સમાવેશ થાય છે કે જેઓ ભલાંની સંગતમાં હોય છે અને સેવટે ખરાબ થાય છે; અને બીજો (પ્રકાર) તેઓનો (બનેલો છે) કે જેઓ બુરાઓની સોહબતમાં હોય છે અને આયંદે સુધરી જાય છે.

૧૭૯ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: માણસને માટે જે બાબદ ઘણી શ્રેષ્ટ છે તે પ્રમાણીકપણાને લગતી આદત છે; કારણ જે એક (એવી) આદત (પાછલથી) કુદરતી ખાસ્યત બને છે, અને કુદરતી ખાસ્યત (પાછલથી) અંતઃકરણ (જેવું કાંમ કરે) છે.

૧૮૦ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: તે માણસ ઘણોજ બખ્તાવર છે કે જે આ દુન્યાની નાશ પામતી [૧] દોલતને નહીં નાશ પામતી મીનોઇ દોલત સાથે એવી તો રીતે આમેઝ કરે છે કે જયારે તે (આ) દુન્યામાંથી ફારેગ થાય છે ત્યારે તે બેહસ્ત પામે છે.

૧૮૧ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: દીનનાં કલામોમાંના ચાર (એવા) છે કે જેનાં એશારાઓ ઘણી ગમ મલે છે. (૨) અને તે કલામો નિચે મુજબનાં છે: એક ગુનેહગાર તરફ તેના ગુનાહના બાબમાં આંખ વિચામણ નહીં કરવી; અને એક બદ વિચારના શખ્સને તેની સત્તા અને દોલતને ખાતર મોહટાઇ નહીં આપવી; એક સવાબના કાંમ માટે મીનોઇ ભલી શક્તિઓ તરફથી બદલાની આર્ઝુ રાખવી; અને એક દીનનો શાગેર્દ બનવું. (૩) ખાસ કરીને દીનનો શાગેર્દ બનવું જોઇયે કારણ કે એવી શાગેર્દીથીજ દરેક ચીજ જાણી શકાય છે.

૧૮૨ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: તમામ અવસ્તા અને ઝંદના કરતાં આએ ત્રણ ફરમાણો માટે વધારે આરજુ રાખવી: એક (ફરમાણ) એ કે એક ગુનેહગાર તરફ તેના ગુનાહના બાબમાં આંખ વિચામણ નહીં કરવી; બીજું એકે એક બદ વિચારના શખ્સને તેની સત્તા અને દોલતને ખાતર મોહટાઇ નહીં આપવી; અને ત્રીજું એ કે એક સવાબનાં કામ માટે ભલી મીનોઇ અને નહીં કે ગેતીને લગતી હૈયાતીઓ તરફથી બદલાની આર્ઝુ રાખવી.

---

૧ વાંચણ: **ફ્રસાવન્દ**; એથી ઉલટું **અફ્રસાવન્દ**; સરખાવો ફારસી **ફ્રસા** યા **ફ્રસાએ**, 'ખવાઇ જતું,' 'નાશ પામતું;' સામાન્ય રૂપ **ફ્રસાનીદન. દીનકર્દ**નાં પુ. ૯ માંનાં બાબ ૧૬ માંનાં ફ. ૧૪૪ માં એ બોલ વપરાયલો મલે છે.

૧૮૩ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: જે કોઇ એક ઉપદેશ કે જે તે સમજી શકતો નહીં હોય તેના સંબંધમાં કહે કે "હું તે સમજું છું" તો તે ઉપદેશ અસ્પષ્ટ [1] હોવાને લીધે (બીજા) હજારો ઉપદેશો કે જે તે સમજતો હોય તે તેના મનમાંથી બાહેર નીકલી જાય છે.

૧૮૪ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતાકેઃ અગરજો તે કે જે નિસ્તપણામાં છે તે એવો ખ્યાલ ધરાવે કે "હું હૈયાતી વગરનો છું" તો તેમ બને.

૧૮૫ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: દર એક આદમીએ લાયક થવું જોઇયે, કારણ કે ભાગ્યસાલી તે છે કે જે લાયક હોય છે અને દીનનાં કાનુનો જાણે છે, જેવાંકે, કયાં અને કોણ તરફ (ભેટ તરીકે) કાંઇક લઇ જવું જોઇયે. (૨) એટલે કે, મીનો અને ગેતી એ બન્નેને દીનની સાથ લાગે વળગે છે, અને (એક લાયક) શખ્સ વલી દીનમાં જે પરોપકાર, ડહાપણ, શાદમાની, આબાદી અને ઝયાદતી (મલી શકે) છે તેમાંથી લાયકોની ઉપર જ્યારે નવાજેશ કરે છે ત્યારે તે ઘણો ખુશી થાયછે.

૧૮૬ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: એક શખ્સમાં સારો સ્વાભાવ હોય તે એક પાહડી જંગલમાંની સઘળી વનસ્પતી [2] કરતાં પણ વધારે કીમતી છે. (૨) તેવા શખ્સમાં વલી ભલો ખવાસ જન્મથી ઉત્પંન થયલો હોયછે; અને જયારે તે તેવા ખવાસને પોતાનો રાહબર [3] બનાવેછે ત્યારે (તેનો) તમામ સ્વભાવ રાસ્તી તરફ વળાણ લેછે.

૧૮૭ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: માણસ જાતને વાસ્તે દરેક શખસે પોતાના દરવાજા ખુલ્લા રાખવા જોઇયે; કારણ કે જે કોઇ માણસોને માટે પોતાના દરવાજા ખુલ્લા રાખતો નથી તેના ઘરની લોકો મુલાકાત લેતા નથી. (૨) અને જયારે [4] લોકો તેના મકાનની ભેટ લેતા નથી, ત્યારે તે ઘરમાં ભલી મીનોઇ શકિતઓની મેહમાનદારી હોતી નથી. (૩) જયારે તે ઘરમાં ભલી મીનોઇ શકિતઓની આમદરફ્ત નથી ત્યારે તેને માટે પવિત્ર પ્રકાશ નથી. (૪) સબબ એકે આદમીઓ જેમ રોટલી

---

૧. સરખાવો ફારસી **કવારેહ,** 'ઝાંખું,' 'અંધારૂં.'

૨ સરખાવો ફારસી **સબ્ઝે,** 'લીલોત્રી.' હુઝવારેશ **ઝબઝબા,** 'ખોરશેદ,' એ બોલનો **ઝાબ્ઝ** બીગડેલો આકાર હોય અને પહલવી એમ વંચાઇ શકે કે **કોલા ઝબાઝબ પવન કઓફ દશ્ત,** 'એક પહાડી જંગલમાંની તમામ ખોરશેદની રોશની કરતાં.'

૩ સામાન્ય રીતે "સરદાર," સરખાવો ફારસી **પીશ્વા.**

૪. ત્યાં **અમતને** બદલે **મુન** વપડાયલો છે. યજશ્નેના ૫૭ મા હાના ૬ ઠા ફકરામાં **સ્રોષને** જે ઘરમાં આરાધવામાં આવે છે અને માન આપવામાં આવે છે અને તેની વખાણ કરવામાં આવે છે, અને જે (ઘર) અશો પુરૂષથી વસાયલું હોય છે તે ઘરની **સ્રોષ** મુલાકાત લેતો જણાવવામાં આવ્યો છે. એવું એક રહેઠાણ **સ્રોષ પાત** '**સ્રોષથી** બંચાવ થયલું' કરી ગણવામાં આવ્યું છે.

પાછળ ભમે છે, તેમ ભલી મીનોઇ શકિતઓ માણસ પાછળ છે, અને રોશની ભલી મીનોઇ શકિતઓની પુઠે ભમે છે.

૧૮૮ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કેઃ ભલા લોકોની સાથે ભેલાવા અને ખાવાપીવાનો વહેવાર રાખવા માટે આદમીએ ઘણી કોષેશ કરવી જોઇયે. (૨) કારણ કે અગરજો તું કોઇને પીછાણતો હોય કે જે ભલા લોકોની સાથ ભેલાવામાં અને ભોજન વહેવાર રાખવામાં ગમે એટલો ભલો હોવા છતાં તે (પોતે) એટલું બધું ધરાવતો નહીં હોય કે જે અશો લોકોને આપી શકે, તો તારે તારૂં ભાણું લઇને અશો લોકો વચ્ચે જવું જોઇયે અને તેઓ સાથે મલીને તે ભોણું ખાવું જોઇયે.

૧૮૯ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કેઃ એક ભેટ માટે એક તરૂણ ગુલામ જેમ ખુશી થાય તેમ દરએક આદમીએ ખુશી થવું જોઇયે, અને એટલી ઉમદા રીતે (તે માટે) યત્ન કરવો જોઇયે કે તે ખુશાળી કદી પણ તેનાથી વીસરાય નહીં. (૨) જો એક બાબદ કે જે મરજી મુજબ મેલવવાથી તેમાંથી એક ગુનાહ (બરપા) થતો હોય તો તે બાબદમાં નહીં, પણ બીજી કોઇ બાબદ કે જે મેલવ્યાથી રામશ્નીનો વધારો થાય તો તેમાં દરએકે ખુશાલીની આર્ઝુ રાખવી જોઇયે. (૩) કોઇએબી ગુનાહ કરવો નહીં જોઇયે, અને તે ગુનાહના નતીજામાં પોતા માટેની ખુશાળીને ત્યાગ કરવી (નહીં જોઇયે); કારણ કે એક ગુલામ છોકરો વતીક તે ચીજને માટે ઘણી ખાહેશ રાખે છે કે જે જ્યારે તેને સંતોષકારક રીતે મલે છે ત્યારે તેની મારફતે જખુન ગુનાહને તે બરપા કરે છે. (૪) એ ઉપરથી જાણવું કે એવી ચીજનાં ગોહરમાં એટલું બધું ખાવા લાયક તત્વ છે કે જેટલું ખજુર યા અખરોટ યા બખ્શેશ થયેલી કોઇબી બીજી ચીજમાં (હોય છે), અને જેથી તે શખ્સ સંતોષ પામેલો અને આનંદમાં હોય છે.

૧૯૦ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કેઃ આદમીઓએ બાહોશ રહેવું જોઇયે કે જેથી કરી મીનોઇ આસાની તેઓનાં શરીરમાં વસવાટ કરે, કારણ કે તે આસાનીનો હેતુ દીનમાં (જણાવેલાં) સવાબનાં કાંમો કરવા માટે ખાહેશ રાખવાનો અને તે કાંમોને મદદ કરવાનો છે.

૧૯૧ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કેઃ ભલી મીનોઇ શકિતઓની ખુશનુદી તે (શખ્સ) ની ખુશાળી છે કે જેને માટે સૈવટે (પેલી જેહાનમાં) કશી હાની નથી.

૧૯૨ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કેઃ ભલી મીનોઇ શકિતઓની ખુશનુદી ભલા શખ્સોની પોતાની ખુશાળી અને કિર્તિ છે.

૧૯૩ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કેઃ દરેક આદમીએ શરીરને ખુશાળીમાં રાખવું જોઇયે, અને ગુનાહથી પોતાના હાથોને પાછળ હઠાવવા જોઇયે; કારણ કે જ્યારે શરીર ખુશાળ હોય છે ત્યારે **બહુમન** તે શરીરમાં વસ્વાત કરે છે. (૨) જ્યારે **બહુમન** શરીરમાં પરોણા (તરીકે રહે છે) ત્યારે ગુનાહ કરવો મહાલ છે,

અને શરીરની બીમારીથી ઘણું પહરેજ રહેવાય છે. (૩) એટલે કે જે કોઇ શરીરમાં બીમારી દાખલ થવા દે છે (તેના) શરીરમાં **અકોમન** પેવસ થાય છે; અને જે કોઇના શરીરમાં **અકોમન** પેવસ થાય છે તો સત્યતાનાં કામો કરવાનું તેને ભારી (થઇ પડે) છે.

૧૯૪ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: બે કામો નેકીભર્યાં છે, અને તે નિચે મુજબનાં છે: અશો [૧] માણસની શોભા (વધારવી) અને અનીતિવાનને (સાચા માર્ગ તરફ) ફેરવવો.

૧૯૫ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: દરએક ભલાઇનું ફલ ખુશાલી હોય છે; અને દરએક નુકસાનકારક કામનું ફળ પીડા હોય છે.

૧૯૬ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: ખુશાલીનું મુખ્ય મુલ [૨] એજ ભલાં મનનો સંતોષ છે, અને દુઃખનું મુખ્ય મુલ અસંતોષીપણું છે. (૨) એટલા વાસ્તે જો તે જગતનો સાહેબ (જે) અહુરમઝદ (તે) નેકી કે જે તેની પોતાની છે તેથી સંતોષ પાંમે નહીં [૩] તો તે સુખી નહીં, અને જો અહરમન આફત કે જે તે પોતાની ઉપર પોતે લાવે છે તેથી અધીરો નહીં બને તો તે પીડા ભોગવે નહીં.

૧૯૭ મું. તેઓ વલી એમ માનતા હતા કે: જેઓ પોતાની દોલત વિષે સંતોષી હોય છે તેઓ ફીલસુફી અને વિધ્યા મેળવવાનાં બાબમાં સંતોષ પામેલા થતા નથી.

૧૯૮ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: તે શખ્સ કે જેના શરીરમાં લોભી ઇચ્છાનો દેવ પેવસ થાય છે તે આએ દુન્યાની દોલત માટે ઘણો શોખ દેખાડે છે. (૨) ત્યારે આએ સૌથી સરસ ઉપાય (તેને માટે) છે કે જ્યારે એક આદમીને આએ દુન્યાની દોલત ઉપ્યોગ કરતાં ફાજલ જણાય ત્યારે તેણે આ પ્રમાણે દર્યાફત કરવો જોઇયે કે: "જુવો કે જે કાંઇ હું ધરાવું છું તે (મારાં મરણ બાદ) જો (મારે) તુરત છોડી જવુંજ જોઇશે તો શા માટે મારે તે પકડી રાખવું જોઇયે; હવે પછી હું તે મારી પાસે રાખશ નહીં કે જેમ કરવાથી તે માટેનો ચાહ કે જે મારીથી અલગ રહેશે તે પાછો મારામાં પેવસ થાય નહીં; કારણ કે ગેતીની દોલત નહીં જાળવવી એ તે (દોલત મરણ વખતે) તજી દેવા કરતાં ઘણું વધારે જશભર્યું કામ છે."

૧૯૯ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: એક પુરો ડાહયો માણસ હર ઠેકાણે આએ દુન્યાના સેવટ માટે સાવચેત રહે છે.

૨૦૦ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: આએ દુન્યાની દોલત નાચીઝ છે, કારણ કે એક દીવસમાં બનવા જોગ છે કે તે શખ્સ કે જે આજે સવારે [૪] એક

---

૧. વાંચો **અશોગ.** બીજું વાંચણ: **અહુગ,** 'અંતઃકરણ', 'ખવાસ' થઇ શકે.

૨. **માતીગાન,** 'અંસ.'

૩. **હઇત્**ના અર્થે **હવાત્** વપડાયલો છે. **દીનકર્દ**ની ૩ જી કેતાબમાં **હવાત** શબ્દ 'જાણવું કે:'ને અર્થે વપડાયલો છે.

૪. **મહુર** એક કેલદયન શબ્દ છે, કે જેને આર્યન શબ્દ **ફ્રરદા**ના હુઝવારેશ શબ્દાર્થ તરીકે "પહલવી–પાઝંન્દ ગલોસરી"માં જણાવેલો છે. હીંયાં 'સવાર'નો અર્થ બંધબેસ્તો છે.

તનદરોસ્ત કારીગર હતો, અને હમણા દુરના ભવિષ્યની ઉમેદવાલો છે, તે છ કલાકના અરસામાં બીમાર, અશકત અને ઉમેદ વગરનો થાય છે, અને રાત (પડે નહીં તે) અગાઉ તે મરણ પામે છે; અને વળી ત્રીજે દીવસે જ્યારે તેની (ગેતીની) હૈયાતી ખતમ થાય છે ત્યારે મીટી સાથે તેનું તન મલી જાય છે, અને તેની ખાક બને છે. (૨)(આએ ઉપરથી) આદમીજાતે નિચે પ્રમાણે દર્યાફ્ત કરવો જોઇયે કે: "જ્યારે મજકુર આદમીના બાબમાં એમ બન્યું ત્યારે હું કે જે (આ દુન્યામાં હૈયાતછું) તેના બાબમાં (પણ) એજ રીતે બની શકે, વાસ્તે (આવી) દુન્યવી દોલત માટે શા સારૂ મારે ખાલી જીવ પછાડવો જોઇયે?"

૨૦૧ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: જ્યારે કોઇ શખ્સ પાસે પૈસા[૧] હોય છે, અને ફકત તે પૈસા પોતાની મતા તરીકે રાખી મેલે છે, ત્યારે એવાં નારવા ગુનાહમાંથી છુટકારો[૨] મેળવવા સારૂ તેને તોજશ કરવાનું શોધવું[૩] પડે છે.

૨૦૨ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: એક શખ્સે પોતા માટે એટલી દોલત રાખવી જોઇયે કે જેથી કરીને તેનો ઉધ્યોગ યા ધંધો બંધ પડે નહીં.

૨૦૩ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: આવા પૈસા યા ખોરાક (હદથી ઝયાદે) પાસે રાખવાથી જો એવું બની શકતું હોય કે એક શખ્સ તે પૈસા અને ખોરાક હદથી ઝયાદે રાખી મેલવાને લીધે મરગરઝાન ગુનાહ કરે છે; (૨) તો એમ કેમ બની શકે કે એક શખ્સ કે જેની દોલત એવા પૈસા અને ખોરાક છે, અને જે દોલત અને ખોરાક તે ખરચી યા ખવાડી નાંખે છે તેને સવાબ પોંહચે; (૩) જોકે તે તેમાંથી કંઇબી બક્ષેશો કરતો નથી અને તેટલા માટે દીનના કાયદાથી તે ઉલટો જાય છે.[૪]

૨૦૪ મું (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: માણસો ત્રણ કીસમના છે: એક, છુટકારો પામેલો; બીજો, આડે માર્ગે નહિં ગયલો; અને ત્રીજો, આડે માર્ગે ગયલો. (૨) છુટકારો પાંમેલો; તે શખ્સ છે કે જે ખોદાની દીન મારફતે તેનાં તરફથી જે કાંઇ (બશારત) સાંભલે છે[૫] તે અમલમાં મુકે છે. (૩) આડે માર્ગે નહીં ગયેલો તે છે

---

૧. **જોજન**નો અર્થ 'સીકકો,' યા 'પૈસા' થાય છે. બીજું વાંચણ: **ગંજ,** એટલે 'દોલત,' 'ખજાણો.'

૨. વાંચણ: **રીશિશ્ન ઇ કારાન,** સરખાવો ફારસી **રીશતન,** 'મોકલું કરવું,' 'છુટું કરવું.'

૩. સરખાવો ફારસી બોલ **તુખતન,** 'તલાસ કરવી.'

૪. **અઇરીખ્ત હુઇત**ના એક ટુંકા આકાર તરીકે **અઇરીખ્તેત** હયાં આવેલો છે, સરખાવો અવસ્તા **ઇરિખ્તેમ,** ગાથા ૩૨, ૭; ૪૪, ૨; ધાતુ **ઇરિચ,** 'આડે માર્ગે જવું,' 'નાશ કરવો.'

૫. **વશમસુનત,** 'જે (ધર્મના ફરમાનોને) તાબે થયો'; કલમી કેતાબોનાં વાંચણ મુજબ **વશ્તસુનત,** જે ઉપરથી તરજુમો એમ થશે કે: "છુટકારો પામેલો તે છે કે જે ખોદાતાલા તરફથી જે કાંઇ ચીજ તે ભોગવે છે તેમાંજ તે મશગુલ રહે છે." સરખાવો ફારસી **કાર–દાર** 'ઉદયોગી'. 'મશગુલ.'

કે જે અંતઃકરણની રેહબરી પ્રમાણે ચાલનારા (નેક) માણસની પુઠે ચાલે છે. (૪) અને આડે માર્ગે ગયલો તે છે કે જે વડા દસ્તુરો [1] (ના ફરમાન) તરફ પીઠ ફેરવે છે.

૨૦૫ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: આ ત્રણ કીસમના માણસો બેહસ્તનું મકાન મેલવે છે; (૨) એક, (દીનની) દાનાઇમાં પુરો શખ્સ; બીજો, એવા દાનાવ પુરૂષનો મદદગાર; અને ત્રીજો, એવા દાનાવ પુરૂષની સાંભે નહીં થનાર.

૨૦૬ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: માણસો આએ ત્રણ પ્રકારના છેઃ એક **ગાસાનીગ,** બીજો **હાત-માંનસ્રીગ;** અને ત્રીજો **દાતીગ.** (૨) તે કે જે **ગાસાનીગ** છે તે ભલી મીનોઇ શકિતઓ સાથ સંબંધ ધરાવે છે અને દેવો અને દ્રૂજોને માટે અભાવ [2] રાખે છે; (તેની) દોલતનું માપ (તેની) અશોઇ [3] અને સાદી સમજના પ્રમાણમાં હોય છે; અને જે ગુનાહ તે કરે છે તેને માટે (તે) શરમાય છે, અને ભવિષ્યની શિક્ષા માટે તે અંદરખાને અંદેશો રાખે છે. (૩) અને તે કે જે **હાત-માનસ્રીગ** છે તે અશો પુરૂષો સાથ મળતાવિષેક રહે છે, તેનો અભાવ બુરાઓ સામે છે, તેની દોલતનું માપ જે કંઇ તે નેક મનશ્નીથી બજાવે છે તે છે; અને જે કાંઇ ગુનાહ તે કરે છે તે માટે સ્રોષોચરનનાં (પવિત્ર) હથ્યારથી ખરફસતરોનો નાશ કરવો (એ તેની ફરજ) છે કે જે દોજખની શિક્ષાથી તેને બંચાવવા માટેની તોજેશ છે. (૪) અને તે કે જે **દાતીગ** છે તે દીન તરફ તાબેદાર (શખ્સો) સાથ હમશરીક હોય છે, તેનો અભાવ તકોબરી ધરાવનારા પુરૂષો સામે હોય છે, તેની દોલતનું માપ (દીનના) કાયદાની અદાલતથી થઇ શકે છે, એટલે કે (દીનનાં) કાયદાને આધીન થઇ ચાલવાનું (તેને માટે) અગતનું છે; અને જે કાંઇ ગુનાહ તે કરે તે માટે તોજેશ તરીકે દીન (રોજને) દીવસે મુર્તીઓનાં એક મકાનને તોડી પાડવાની તેની ફરજ છે.

૨૦૭ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: એક નેકબખ્ત શખ્સ (પોતાના) રવાનને અપવિત્રાઇથી પહરેઝ રાખે છે; એક બદબખ્ત શખ્સ રવાનને માટે નહીં, પણ તનને માટે (ની મજાહ) નો શોખ રાખે છે.

૨૦૮ મું (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: દરએક શખ્સે આએ ગેતીનાં તનને મેદાન [4] મીસાલ, અને નહીં કે એક ટેકરીની શીખર (મીસાલ) બનાવવું

---

૧. યાને દીનને લગતા વડાઓ.

૨. વાંચણ: **વીચગ-હુઇતગીહ;** સરખાવો ફારસી **પીચીદન.** આ પહલવી બોલના વપડાસ માટે જુવો **દીનકર્દ,** કેતાબ ૬ ઠી, ફ. ૪૩ મો, વૉલ્યુમ ૧૦ મું, કે જેમાં લગભગ એજ બોલોમાં એજ કીસમનો ઉપદેશ આપ્યામાં આવેલો છે.

૩. **દાહુમ** અથવા **દહુમ** બોલના ઉપયોગ માટે જુવો **દીનકર્દ** કેતાબ, દફતર ૮ મું, બાબ ૪૩ મો, ફ. ૧ લો, જયાં **દાહુમ** અને **અનઅઇર** વચ્ચેનો ફરક જણાવવામાં આવ્યો છે. **મેહરયશ્ત**માં અને અવસ્તાનાં બીજાં લખાણોમાં **દહુમ**ને, અર્થ 'જરથોસ્તી ધર્મગુરૂ વર્ગનો એક,' યા 'એક અશો પુરૂષ' તરીકે કરેલો મલે છે.

૪. બીજુ વાંચણ: **ગઓબર,** અવસ્તા **ગઓબર,** 'જમીનની ઉત્પત્તિ' 'ખેડુત,' 'મેંઢા અને ઢોરોનું ટોલું;' સરખાવો ફારસી **ગૂબારહ** યા **ગૂપારહ.**

જોઇયે. (૨) પાણી કે જે મેદાનમાં વરસે છે તે તમામ તે ઉપર (ઝીલાઇ) રહે છે, અને તે પાણી કે જે શીખર અને બીજી ઉંચી જગા ઉપર વરસે છે તે તે ઉપરથી તમામ નિચે ઉતરી જાય છે, અને જે પાણી શીખર ઉપર વરસતું નથી તે પહેલાં (મેદાનમાં) પોંહચતું નથી. (૩)**ગઓબર** (મેદાન) ના સંબંધમાં તેઓ એમ કહેતા કે: (તે) ઘણી મિત્રાચારી [૧] ની નીશાણ છે (એટલે કે) બીજાઓને માટે જે દોલત અગતની હોય, અને જે પોતાને જોઇયે તે કરતાં વધારે હોય, તેજ અને તેમાંથી (સખાવત કરીને) સંતોષ મેળવવા સારૂ પોતા પાસે રાખે. [૨] (૪) **ચિફાત**ના સંબંધમાં તેઓ એમ કહેતા કે: (તે) ઘણી દુશ્મનીની નિશાણ છે, (એટલે કે) બીજાઓને તે દોલત અગતની નહીં હોય એમ માની પોતાની ઝીયાદે દોલત પોતાના ઉપયોગ માટેજ રાખે, અને તેવાં કામ કરીને પોતાને દુ:ખી કરે.

૨૦૯ મું.-(૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: ઓહોલી મીત્રાચારીવાળાં આદમીના બાબમાં (એમ છે કે) આ દુન્યાંમાં કરવામાં આવતાં સવાબનાં સઘળાં કામોમાંનાં જે તે પોતે કરે છે તેના પ્રમાણમાં એક મેદાન મીસાલ તે ચઢતા ઉપયોગમાં રહે છે, અને તેજ સબબ સર જે પાણી તેની ઉપર વરસે છે તે બીજી જગાઓથી તેને પોંહોચે છે. (૨) ઘણી દુશ્મનીવાળા આદમીના બાબમાં (એમ છે કે એક ટેકડીની શીખર મીસાલ) આ દુન્યાના સઘલાં સવાબના કામોમાંનું તેના માટે એટલુંજ રહે છે કે જે કાંઇ તે પોતે કરે છે તે એક શીખરપરના પાણી મીસાલ તેની પરથી ઢલી જાય છે, અને તેટલા વાસ્તે બીજી જગાઓનું પાણી તેને પોંહોંચતું નથી.

૨૧૦ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: જે કોઇ (પોતામાં જાયઝ રહેલા) ગેબી (ખોદાઇ) આવાજને લીધે ભલાં યકીનથી રવાન ઉપર મોટે દરજ્જે આધાર રાખે છે, તે શખ્સ જોકે જે ઉપર તે યકીન રાખે છે તે નથી દીન કે નથી ખોદાનો (દેખાડેલો) માર્ગ, છતાં ખોદા ઉપર તવક્કલ રાખે છે, જેથી આએ બેહતરી તે ભોગવે છે કે (અચાનક) દીન અને ખોદાતાલાનાં (દેખાડેલા) માર્ગ ઉપર તે ચાલે છે.

૨૧૧ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: દરએક શખ્સે અશોઇમાં ખંતથી મંડવું જોઇયે, અને સારાં કામો કરયા કરવાં જોઇયે, અને ખોરાક અને માલમતાના સંબંધમાં જે કાંઇ ઘણુંજ ઉપયોગી, ઘણુંજ લાયક અને ઘણુંજ કામનું હોય તેથી તે શખ્સ સારી રીતે બદલો પામેલો થવો જોઇયે. (૨) અને એક ઓછો ઉદયોગી શખ્સ જયારે તે મીનોઇ ફરેસ્તાઓની ગણત્રીને શરણ થાય છે ત્યારે આવી ઇચ્છા ધરાવે છે કે: "મેં થોડી મજાહ કીધી હતે અને થોડુંજ (મારે માટે) રાખ્યું હતે, અને ઘણાં (સવાબનાં) કાંમો મે કીધાં હતે (તો કેવું સારૂં.)"

---

૧. **વેહ-દુસ્તીહ,** 'ભલી મીત્રાચારી' પણ વાંચી શકાય.

૨. સાર એ છે કે કોઇએ પોતાની દોલતનો જોઇયે તે કરતાં ને વધુ ભાગ જે હોય તે પોતાની જાતી મજાહને માટે વાપડવો નહીં જોઇયે, પણ જેઓ મુશ્કેલીભરી હાલતમાં હોય તેઓને મદદ કરવા માટે તે રાખવો જોઇયે, કે જેથી કરીને બીજા લોકોને મદદ થવાથી અને પુશ્કલ મીત્રો બનવાથી તેને મીનોઇ આસાની મલે.

૨૧૨ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: દરએક જણે (જીંદગીનાં) આ બે નિયમોપર અમલ કરવો જોઇયે, અને તે નિયમો પ્રમાણે ઘણી સાવચેતીથી ચાલવું જોઇયે. (૨) એ બેમાંનાં એક નિયમના બાબમાં (એમ છે કે) તે શખ્સે તેની પોતાની જીંદગીપર નેગેહદારી રાખવી જોઇયે, અને (તેના) સુધારા માટે બને તેટલી કોશેષ કરવી જોઇયે. (૩) બીજા નિયમના બાબમાં (એમ છે કે) તેણે પોતાનાં કાંમમાં નીતિવાન સદગુણો અખત્યાર કરવા જોઇયે, અને તે અમલમાં મુકવા જોઇયે, અને તેમ કરવાથી ખુશી થવું જોઇયે, અને તેમાંથી કાંઇ મોતેબર ધડો શિખવો જોઇયે.

૨૧૩ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: માણસનું રવાન કદીપણ એક સ્થીતીમાં (હંમેશાં) રહેતું નથી, કારણ કે તેને લગતા નિયમ મુજબ તે આગળ વધે છે યા પાછળ હઠે છે. (૨) તેના આગલ વધવા અને પાછળ હઠવાના સંબંધમાં આ પ્રમાણે કહેવામાં આવ્યું છે કે: "જયાં સુધી માણસ મીનોઇ આત્મીક ઇચ્છાઓની પુઠે જાય છે ત્યાં સુધી તે આગળ વધતો જાય છે; જયારે તે તનોમંદ ઇચ્છાઓની પુઠે જાય છે ત્યારે રવાન હલકું પડતું જાયછે."

૨૧૪ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: એક આદમીએ જાતી ડહાપણથી ખોદાના અને ભલી મીનોઇ શકિતઓના કાંમોના તમામ ભેદોને લાયકનાં થવું જોઇયે. (૨) જયારે એક માણસ (તે ભેદોને) લાયકનો થાય છે ત્યારે ભલી મીનોઇ શકિતઓ પોતે (તેને) (ખોદાના) ભેદો વિષે અને રવાનની ગેતીને લગતી અથડા અથડી યાને લડાઇ વિષે માહીતગાર કરે છે; કારણ કે જે પાયદાર ખજાણો છે તેની તે તલબ કરે છે, અને ત્યારે કુદરતના ખોદાઇ ભેદો અને રવાનની[1] ગેતીને લગતી લડત તેવા કોઇનેબી છુપાં રહેતાં નથી, સબબ કે આએ જાણીતું છે કે જેમ માણસ વધુ વાકેફ થાય છે તેમ તે વધુ અને વધુ કૌવત સાથે સુધરતો જાય છે. (૩)તેઓ કે જેઓ (ઉપર પ્રમાણે) લાયક હતા તેઓના બાબમાં આ પ્રમાણે જાહેર કરવામાં આવ્યું છે કે: "તમો એટલી હદ સુધી અશો થશો કે ભલી મીનોઇ શકિતઓનો વસવાટ તમારા શરીરમાં થશે કે જેઓ (તમારાં) રવાનને લગતી દોલતના છુપા ભેદો સારી પેઠે ખુલ્લા કરશે."

૨૧૫ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: દીનના સંબંધમાં સાત ઠગારાઓ છે, તેઓમાંના ઘણાજ જબુન (ઠગારા) તરીકે **માથ્ર**ના નાશ કરનારને કહેવામાં આવ્યો છે.

૨૧૬ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: એવો કોઇ પણ બીજો શખ્સ નથી કે જે **એક આશ્મોઘની** માફક આએ દીનને માટે ઘણુંજ વીરૂદ્ધનું કામ કરનારો હોય, કારણકે એમ માલમ પડે છે કે આશ્મોઘોમાં કોઇ પણ એવો દુશ્મન નથી કે જે એક નીચ ઠગારો હોય અને ખરેખર દીનને માટે ઘણોજ સખ્ત હોય, અને જેને માટે દીન

---

૧. **નીશા** બોલને **નીશ્મ** 'રવાન'ને બદલે હયાં વપડાયલો ગણ્યો છે.

માં દાખલ થવું બની શકે એમ હોય. (૨) તે કે જે આશ્મોઘ છે, જે એક નીચ ઠગારો છે અને (દીન તરફ) ઘણોજ સખ્ત છે, તે માંથનો ફેલાવો કરવાની (ભુલાવો ખવાડનારી) ઇચ્છા દેખાડી (દીનમાં) દાખલ થાય છે; પણ તે તો દીનને લગતાઓમાં ખરેખર સ્વાર્થનિષ્ટાં અને કજીઓ કંકાસ લાવે છે.

૨૧૭ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: "માણસોમાંની પહલવાની તોખમનો તું છે, એટલે કે ઘણીજ ખોરેહમંદ જાતનો (તું છે) કે જેણે અવસ્તા અને ઝન્દના શિક્ષણને અગતના તરીકે સ્વીકાર્યાં છે."

૨૧૮ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: કોઇ પણ એવો શખ્સ નથી કે જે જે કાંઇ ચીજ પોતાની પાસે છે તેનાં સારાં ફળ માટે આએ દુન્યામાં મેહનત લેતો નથી, યાતો તેની જંજાલને લીધે તે ચીજ છોડી દે છે; અને જેને વળી ગરીબાઇની હાલતમાં કોઇબી માણસ આ દુન્યામાં તજી દે છે. (૨) જ્યારે તે કે જે સૌથી સરસ દર્વીશ મર્દ છે, તે જ્યારે ભલી મીનોઇ શક્તિઓની ગણત્રીને (પોતાના સવાબનાં યા સવાબનાં નહીં એવાં કામોને માટે ઇનસાફ મેલવવા સારૂં) પોહોંચે છે ત્યારે તેની ખાહેશ આવી હોય છે:- "હું ઇચ્છુ છું કે અશો જીંદગી ગુજારતાં હું વધારે ગરીબ રહ્યો હતે, (કે જેથી) મારી (કરણીનાં હેસાબની) હાલની ગણત્રી હજી પણ વધુ પ્રકાશીત અને વધુ કીર્તિવંત નિવડતે."

૨૧૯ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: ભલી મીનોઇ શક્તિઓની ગણત્રીને માટે (જો) એક શખ્સે સવાબનાં બીજા કાંમો નહીં કીધાં હોય કે જે તેને આએ પૃથ્વિપર કરવાં જોઇતાં હતાં, તો (તે કાંમો) તેણે નહીં કીધેલાં હોવાને લીધે તે એટલો બધો પસ્તાવો અને પશ્ચાતાપ કરે છે કે ગોયા તેને આ પ્રમાણે યાદ આવ્યું હોય: "અફસોસ કે આદમીઓને માટે આષીર્વાદ જેવાં મોતેબર સવાબના કેટલાંક કામો આતશમાં બળવાને માટે અને પાણીમાં નાશ પામવાને મેં સપુર્દ કર્યાં, નહીંતો મારાં રવાનને માટે શિક્ષા કમતી (થઇ હતે.) હું તેની મીસલ (હાલમાં) છું કે જેણે (બીજા) શખ્સ પાસેથી ખજાણો લુટયો હોય અને તેટલા ઠકી તેને સંતાપ સોસવો પડતો હોય."

૨૨૦ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: જે કોઇ વેશ્યા સાથ હમબીસ્તર થાય છે તે તેટલા માટે એક દસ્તાનવાલી ઓરત[૧] સાથ હમબીસ્તર થવા જેટલો ગુનેહગાર થાય છે.

૨૨૧ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: એક ફરેસ્તાઇ ખસલતના માણસને આએ દૂન્યામાં જેમ તે પોતે (થવાને) ઇચ્છે તેમ ભલી મીનોઇ શક્તિઓ ઉછેરતી નથી. (૨) તેઓ (તેના) રવાનને ઘણુંજ લાભકારી થઇ પડે એટલો બધો તેને તેનાં પોતાનામાં સદગૂણી રાખે છે, અને એટલી બધી તેની જતન લે છે.

---

૧. "પાઝન્દ પતેત" માં **દશ્તાન મર્ઝ ગુનાહ** તરીકે આ ગુનાહ લેખાયો છે; સરખાવો અવસ્તા **મેરેઝુજીતિ**, 'ગુનાહભરી જીંદગી'; અવસ્તા ધાતુ **મર્ઝ.**

૨૨૨ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: ભલી મીનોઇ શક્તિઓ એક ફરેસ્તાઇ ખસલતના માણુસની એટલી બધી જતન લેછે કે તેઓ તેને તેની પોતાની ઇચ્છા મુજબ દોરવતા નથી યાતો દોરવાઇ જવા દેતા નથી; જેની મીસલ એક શખ્સ છે કે જેની પાસ પોતાનાં બચ્ચાં માટે થોડોક વાસી ખોરાક હોય, જે (ખોરાક) તેને લેહજતદાર જણાય છે અને જો તે ખોરાક ખાય તો તે મરી જાય; એટલે કે તે શખ્સના બચ્ચાંના બાબમાં વાસી ખોરાક આપવો નહીં એ ઘણી ગંભીરાઇથી વિચાર કરવા જોગ બાબદ તેને માટે થઇ પડે છે જ્યારે કે તે (પોતાના બચ્ચાંની) ખોરાક માટેની જીજ્ઞાસા તૃપ્ત કરતો નથી.

૨૨૩ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: તે કે જે એક પારકો શખ્સ [૧] છે તેની કેળવણી માટે જે સરસ ચીજ છે તે એ કે એક (શિક્ષકે) પોતાનો સ્વભાવ (પેહલાં) શણગારવો જોઇયે, અને પોતાને એક આયના મીસલ બનાવવો જોઇયે, અને તે (આરસી) તે અજાણ્યા શખ્સની સનમુખ મેળવી જોઇયે. (૨) તે કે જે અજાણ્યો શખ્સ છે તે તે(આયના) માં જોશે અને નજર કરશે (અને) તેમાંથી ચઢતો ઉપદેશ [૨] મેલવશે.

૨૨૪ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: તે કે જે ભલાઇમાં પોતાને શણગાર્યા ઉપરાંત (પોતાની) કોશેશામાં ફતેહ મેલવવાને હૈયાતી ભોગવે છે તેની તરફથી જે કોઇ શખ્સ શિખી શકતું નથી, તે આએ કારણુસર સુધરી શકતો નથી કે એક માણુસ શણગાર પામેલી સમજ શકિત ધરાવનારાં ધોરણ પરથી (પોતાની) કસુરો જો પીછાણી શકે છે તોજ આએ દુન્યામાં તેના પોતાના કરતાં વધુ ઝલકાતવાળી અને વધુ પ્રકાશીત ચીજમાં તે પોતાને નિહાલે છે. (૨) એ ઉપરથી ઘણીક વખતે એક માણુસ તમામ સાફ લોખંડની જામમાં પોતાને જોઇ શકતો નથી જ્યારે એક સ્વચ્છ આરસીમાં તે પોતાને ખુલ્લી રીતે જુવે છે, તેનું કારણ એ કે આયનાની ધાતુ માણુસની નજર માટે ઘણી ખુલ્લી, [૩] અને લોખંડની જામ તદન નહીં નજર કરી શકાય એવી છે.

૨૨૫ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: દરએક માણુસે પોતે પોતાને ઉદયોગમાં કસવું જોઇયે; અને (જયારે) કોઇ પણ શખ્સ રાતના વચગાલેના એક તૃત્યાંસ ભાગ દરમ્યાન આતશને ઘરમાં બલતો રાખે છે, ત્યારે સઘલી બુરી શક્તિઓ તેથી કરીને હર ઠેકાણે નાશ પામે છે. (૨) અને જેટલો વખત સુધી આતશ બલતો રહે છે, (તેટલો વખત) હર ઠેકાણે તે આતશ અંધકાર અને કાળાશને દફે કરે છે, ગોયા તે

---

૧. **ઓલા ઇ તનીદ**નો અર્થ 'બીજો' પણ થાય છે; વલી **ઓલા ઇ તુન્દ** વાંચતાં 'તે કે જે તુંન્દ મીજાજનો છે.'

૨. એ બોલતું બીજું વાંચણ: **હમ-નાઝેત** 'વારંવાર ખુશી થાય છે;' સરખાવો ફારસી **નાઝીદન,** 'ઉપરા સાપરી સુખી થવું.'

૩. યા 'માણુસો કરતાં દેખાવમાં (વધુ પ્રકાશીત).'

અંધકારને તદન કાપી નાખે છે અને નાબુદ અને બેમાલુમ કરે છે. (૩) તે કામ વળી જે કોઇને અંધારાંનો નાશ કરવા માટે અને અંધકાર અનદીઠ કરવા માટે નેમવામાં આવ્યો છે તેને મીનોઇ દુન્યામાં મદદગાર થાય છે. (૪) અને તે રોશની કે જે કાળાશને અનદીઠ બનાવે છે તે જે શખ્સને માટે તે રોશ્ની છે તેના રવાન ની આગમજ મીનોઇ દુન્યામાં ઉપર જાય છે, અને તે માણસનાં રવાનને રોશન, સુખી અને આસાન [૧] કરે છે.

૨૨૬ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: દીનને લગતાં (ફરમાંનોનાં) સંગ્રહમાં ઘણો અગતનો દીનને લગતો એક નહાનો ઉપદેશ નિચે મુજબ છે: જે કોઇ ચાલુ[૨] એવું કામ કરે છે કે જેથી તે ઘણા શખ્સોની નજરમાં કીર્તી અને જાહેરાત મેળવે છે, તેના સંબંધમાં આદમીઓ એમ નહીં બોલશે કે "તુંએ (જીંદગીમાં) અનીતિનાં અને ખરાબ કામો કર્યાં છે."

૨૨૭ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: દરેક શખ્સ જ્યારે તે દીવસમાં ત્રણ વખત ખોરશેદની સેતાયશ [૩] કરે છે ત્યારે પોતાને ખોદા તરફ તદન ફેદા કરે છે, અને દીન અને ખોદાતાલાની (હંમેશની) હૈયાતી, તેમજ અહરમન અને દેવોની (સેવટની) નાબુદગી તે જાહેર કરે છે. (૨) અને હરેક ગુનાહ જે તે વિચારે છે તેનો તેજ દીવસે તે ત્યાગ કરે છે, અને પશ્ચાતાપમાં પોતાના વિચાર, વચન અને કામની માફી માટે ખોદા પાસે અર્જ ગુજારે છે. (૩) હરએક દીવસે તેને પોતા માટે આ પ્રમાણે ગણત્રી કરવી જોઇયે: "આજે મેં શું ખરચી ખાધું છે, અને શું બચાવ્યું છે ? મેં કઇ ફરજો બજાવી છે અને કઇ કીસમના કામો કર્યાં છે ? આજે ભલી મીનોઇ શક્તિઓનું કે દેવોનું હથ્યાર હું બન્યો છું ?"

૨૨૮ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: આએ ત્રણ ચીજો કરવી એ માણસનું મુખ્ય કામ છે, અને જે કોઇ તે કરતું નથી તે ગુનેહગાર શખ્સ (ઠરે છે). (૨) એક પોતાનો સ્વભાવ સંપુર્ણ રીતે શણગાર પામેલો કરવો, એક બીજાની ખાંમીઓ નહી શોધવી, અને એક ખોદાતાલા ઉપર તવકકલ રાખવો.

---

૧. કલમી કેતાબો મુજબ: **કુખસાન**, '(કાલાસ સામે) લડતાં.'

૨. **પાતરૂઝીગ** શબ્દને **પાતદહિશ્ન-રૂજીગ**નું ટુકું રૂપ ગણ્યું છે; એનો અર્થ 'બદલો મેળવવાનો દીવસ' કરી થાય. **મિન પાતરૂઝીગ ઝક કુનિશ્ન વબીદુનયેન** વાંચતાં, 'ઇનસાફના દીવસનાં કારણને લીધે તે સવાબ કામ (એક શખ્સે) કરવું જોઇયે.'

૩. દર દીવસ ત્રણ વખત હાવન, રપીથ્વીન અને ઉજીરન ગેહ દરમ્યાંન જ્યારે ખોરશેદ દેખાતો હોય છે, ત્યારે ખોરશેદ અને મેહેરની નિયાયશ પઢવાનું જરથોસ્તીઓ માટે અગતનું છે. રાત અને દીવસ દરમ્યાંન, પાંચ વખત, પાંચે ગેહમાં પોતાની બંદગી કરવાની એક સાચા અને ખાલેસ જરથોસ્તીની ફરજ છે.

૨૨૯ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: **આએ દુન્યાની** દોલતનું ફળ જીંદગીનું રક્ષણ છે; જીંદગીના રક્ષણનું ફળ તનોમંદ જીંદગીનું રક્ષણ છે; શરીરનાં રક્ષણનું ફળ અને રવાનનું ફળ **તને પસીન** છે; અને **તને પસીન**નું ફળ ગુનાહ વગરની હાલત સાથની ખુશાલી છે, અને તે હમેશાં હોય છે અને હમેંશાં રહેશે.

૨૩૦ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: મીનોઇ દુન્યામાંથી તનોમંદ દુન્યામાં મીનો યઝદોનું આવવું પહેલવહેલાં આતશબેહરામમાં[1] અને ત્યાર પછી બીજી જગાઓ તરફ હોય છે.

૨૩૧ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: અગરજો આશમોઘ લોકો દીનમાં દાખલ થાય, અને ભલી દીન જાહેર કરનાર ખોદાતાલાની હસ્તી યા નિસ્તીના સંબંધમાં સામે થાય ત્યારે ફકટ તે કે જે દીનનો ધર્મગુરૂ છે અને જેનું ખાસ કામ તેજ છે, તે (મજકુર) આશમોઘો તરફથી દર્શાવવામાં આવેલાં આશમોઘી મતથી (પોતાના) રવાનને બચાવવાને શક્તિવાન હોય છે. (૨) એ સબબને લીધે બીજાં લોકો જ્યારે (દીનને માટે) આર્જુમંદ થાય છે ત્યારે તેઓએ તે ધર્મગુરૂથી પુછપરછ કરવી જોઇયે; તે વખતે તેઓએ પોતે પોતાની દીનના વડા સાથ તકરારમાં ઉતરવું નહીં જોઇયે, યાતો કાંઇ પણ ચીજ (ઉલટી) કહેવી નહીં જોઇયે; (પણ જો) કોઇ કાંઇ પણ એવું કરે તો (પોતાના અંતઃકરણને) તેથી દંખેલું કરે છે, અને તે માટે તોજેશ કરવી પડે છે. (૩) એ ઉપરાંત, જ્યારે લોકો તે માટે ઇચ્છા ધરાવે છે અને પુછપરછ કરે છે ત્યારે જ્યાં સુધી જીંદગી માટે મુરાદ[2] હસ્તી ધરાવે છે ત્યાંસુધી જે કાંઇ ખરૂં છે તે તેઓએ બોલવું જોઇયે; (પણ) જે કોઇ (સાચ્ચું) બોલતો નથી તે એક આશમોઘના જેવો છે.

૨૩૨ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે : સવાબનું એક સૌથી મોહટું કામ વટીક જ્યારે તે નહીં કરવાને રાજા સાહેબ તરફથી ફરમાન આપવામાં આવ્યું હોય ત્યારે તે નહીં કરવું જોઇયે, અને જે કોઇ (તે વખતે) તેવું કામ કરતો હોય તેણે ત્યારે તે છોડી દેવું જોઇયે. (૨) જાણવું કે (નહીં તો) તે (કાંમ) એક સવાબનું કામ નહીં, પણ એક મોહટા ગુનાહનું કામ

---

૧. જરથોસ્તીની નજરે જોતાં આતશબેહેરાંમ એક ઘણીજ પવિત્ર જગા છે, જ્યાં ખોદાતાલાની ગેતીને લગતી જાહેર નિશાણ તરીકે આતશબેહેરામ સાહેબનો કબ્જો તખ્તનશીન કરેલો હોય છે, જે કુદરતી રીતે યજદ અને અમેશાસ્પંદોની આ ખાકી દુન્યાપરની મુલાકાત દરમ્યાંન મુલાકાતના સૌથી ચઢતાં મથક તરીકે ગણાય છે. એને મલતોજ વીચાર યાહુદીઓ વચ્ચે હસ્તી ધરાવતો મલે છે, કે જેઓમાં પૅલેસ્તાઇનનાં પવિત્ર સ્થલને ખોદાની ઘણીજ મેહર પામેલાં મથક તરીકે, અને ફરેસ્તાઓથી વારંવાર મુલાકાત લેવાતાં સ્થલ તરીકે લેખાય છે.

૨. **ગય-વરેઝગી** વાંચયેતો 'મીનોઇ કારીગર;' **યાવરેઝગી** વાંચયેતો '(**દીન** તરફની) વફાદારી.'

છે; કારણકે એવા ગુનાહગારનો હીસ્સો રાજ તરફની બેવફાઇનો જાણવો, અને એવાં રાજયનો હીસ્સો તેની પાયમાલીનો જાણવો.

૨૩૩ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: જયારે રાજા (વડા દસ્તુરને) પુછે કે "દરૂન ઇજવા જોઇયે યા નહીં," અને જો દરૂન ઇજવાથી ગુનાહપર થતા ગુનાહ કમી થતા હોય તો તે દસ્તુરે એમ નહીં કહેવું કે દરૂન ઇજવા નહીં જોઇયે. (૨) પણ જો રાજા એક માણસને હોકમ કરે કે "દરૂન ઇજતો ના," (અને) જો તે (દરૂન) ઇજે તો તે એક યજશ્ને નહીં પણ એક ગુનાહભર્યું કાંમ થાય; અને તેજ મુજબ દરૂનની ક્રીયા અને દરએક બીજાં સવાબનાં કામ બાબદ જો રાજા કહે કે તે કરવાં યા નહીં કરવાં તો (રાજાના ફરમાંનને) વળગી રહેવું જોઇયે; જો રાજા કહે કે "નાં કરતા," તો લોકોએ તેનાં ફરમાનને તાબે રહેવું જોઇયે.

૨૩૪ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: જે કોઇ એવું (સવાબ) કાંમ શરૂ કરે કે જે કરવા માટે રાજા તરફથી પરવાનગી આપવામાં આવી હોય; પણ તેનાથી જો કશી કસુર થાય તો તે માટે તે એવી તોજેશ કરે છે કે જેમ એક શખ્સ કે જે કોઇ દુશ્મનથી બીહતો નથી, પોતાની મરજી મુજબજ ચાલનારો છે, અને (દીનનાં) ફરમાનો પ્રમાણે અમલ કરતો નથી, તે તોજેશ કરેછે તેમ; અને આવા એક શખ્સ માંટે નથી કસી પનાહ કે આબાદી, સીવાય કે જે જુની મુસીબતને તે શરણ થયેલો છે તેની અંદર તે રહે છે; તે ગુજર પામે છે, મરી જાય છે યા (કોઇ આફતથી) ઠાર થાય છે; તે પોતે મરકીથી ઠાર થયો હોય તો (પોતાના ગુનાહોનો) તોજેશ તેથી તે પોતેજ કરે છે. [૧]

૨૩૫ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: એક કુટુંબની પાયમાલી કેટલીક બાબદોમાં વિરૂદ્ધ સંજોગોને લીધે, અને કેટલીક બાબદોમાં "મેહરદરૂજી" (વિશ્વાસઘાટ)ને લીધે થાય છે. (૨) ડાહયો તે શખ્સ છે કે જે જ્યારે બે કુટુંબને પાયમાલ થતાં જુવે છે ત્યારે પીછાણી લેછે કે કયું વિરૂદ્ધ સંજોગોને લીધે, અને કયું "મેહરદરૂજી"ને લીધે પાયમાલ:થયું છે.

૨૩૬ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: મીનોઇ દોલત હમેંશાં મનમાં (હોય છે). (૨) જે કોઇ તેની ઉપર ભરૂસો રાખતો નથી તેણે તો એવું મક્કમ

---

૧. આ વાકયો ઉપરથી દીસે છે કે એક જરથોસ્તી રાજા ઇરાનની જાહોજલાલીના વખતમાં સંસારી વડા ઉપરાંત દીનને લગતી બાબદોમાં કેટલીક હદે વડો હતો. ચોકકસ વખતે દરૂન ઇજવા જેવી ધાર્મિક ક્રીયાઓ કરતી વેલાએ તેની પરવાંનગીની અગત હતી; અને એવી બાબદોમાં જો વડો દસ્તુર ધારતો કે એથી કરી ગુનાહભર્યાં કાંમો કમી થશે તો તે પોતાની બાહલી આપતો. પાદશાહની જરૂરની પરવાંનગી વગર ક્રીયા કરવામાં આવે તો તે ત્યાં ગુનાહ તરીકે ગણેલાં છે.

રહેવું જોઇયે કે એક અનીતિની ચીજ યા બાબદનો વિચાર કદીપણ તેનાં મનમાં આવે નહીં. (૩) માણસ જાતની મોતમંદ હાલત વિષે જાણવું એ જે દર ઘડીએ વધુને વધુ (માણસની) નજદીક મોત આવતું જાય છે, ત્યારે ભીતરનો ડર મોતને વખતે તે માણસને જલદી પોંહોંચે છે કે જે હમેંશાં અનીતિ ભરેલી બાબદો ઉપર મનન કર્યા કરે છે; ખસુસ કરીને જે માણસ સાચ્ચાં કામ કરે છે તેને તે પોંહોંચે તે કરતાં વધુ જલદી (તે ભય મજકુર પાપી માણસને) પોંહોંચે છે; અને તે વખતે તે (અનીતિવાન શખ્સ) પોતાના રવાનનો દુશ્મન પોતાને પુરવાર કરે છે. (૪) કારણ કે જ્યાં સુધી એક માણસ પવિત્રાઇના સદગુણી કાંમોપર મનન કરે છે ત્યાં સુધી તેના શરીરમાંની ભલી મીનોઇ શક્તિઓ તે શરીરમાંજ વસવાત કરે છે, અને દેવો આજેઝ થઇને (તેનાં તનની) બાહેર નિકલી જાય છે. (૫) પણ જો તે માણસ અનીતિભરેલી બાબદપર મનન કરે છે તો દેવો (તેના) શરીરમાં ધસારો કરે છે; અને જ્યારે તેવો માણસ મરણ પામે છે ત્યારે દ્રૂજ તેનાં તનમાં પેવસ થાય છે, (અને) તેનાં રવાનને ઘણોજ આજાબ પોંહોંચે છે. (૬) અને આયંદેહ, ભલી મીનોઇ શક્તિઓ માટે દ્રૂજના હાથોમાંથી તેને છોડવવાનું એટલું મુશ્કેલ થઇ પડે છે કે જેટલું (મુશ્કેલ) તેની ગેતીની હૈયાતીમાં તે (માણસને પોતાના) શરીરની બાહેર તે દરૂજને જેર કરવાનું (થઇ પડેછે.)

૨૩૭ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: નિચલી બાબદમાં વળી એક મોજેજો સમાયલો છે: જે કોઇ એક ભલી મીનોઇ શક્તિને આરાધે છે અને તેની પરસ્તેશ કરે છે કે જે (શકિત) તેનો દરેક પ્રકારનો બંચાવ કરે છે, તે (શખ્સ) એવી પરસ્તેશને લીધે હાનીથી બંચાવ મેળવે છે, અને (તે આદમી) તે ભલી મીનોઇ શકિતને માટે એમ બોલે છે કે: "એ મારૂં પોતાનું રવાન છે [1] (કે જે મને ભલાઇ તરફ દોરવે છે").

૨૩૮ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: દરએક (ભલી) બાબદમાં એક આદમીએ (પોતાની) ખુશાલી સ્વીકારવી જોઇયે. (૨) જે કાંઇ ભલું છે તેમાં આ કારણસર દરએકે (પોતાની ખુશાલી) સ્વીકારવી જોઇયે કે "તે ભલાઇમાં એક ભાગ (મારાં) રવાનને માટે વળી હુંબી ધરાવું છું." (૩) જે કાંઇ બુરૂં છે તે સંબંધમાં આ કારણસર દરએકે (પોતાની ખુશાલી) સ્વીકારવી જોઇયે કે "જે કામમાં કશો હીસ્સો મારાં રવાનને માટે હું ધરાવતો નથી તેમાંથી વળી ભલાઇ બરપા થયેલી છે."

૨૩૯ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: રવાનની (સુખી) હૈયાતી પ્રમાણીક ટેવોને લીધે છે; અને પ્રમાણીક ટેવોની હૈયાતી સારા સ્વભાવથી છે; અને સારા સ્વભાવની હૈયાતી માણસો સાથની મીત્રાચારીથી છે. (૨) અને જો એક માણસ ઉપર બીજી ભલી બાબદોની નવાજેશ થઇ હોય, પણ જો તેનો સ્વભાવ બુરો હોય, તો તે માણસના કામોથી તેના રવાનને માટે કશી (સુખી) હૈયાતી હોય નહીં. [2]

---

૧. બીજી રીતે 'અને તે બોલે છે કે મારૂં પોતાનું રવાન તે ભલી મીનોઇ શકિત (ની મદદને) લીધે આવું છે.'

૨. બીજી રીતે 'તે માણસના રવાનની હૈયાતી નીર્થક છે.'

૨૪૦ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: ડહાપણુની હૈયાતી બરદાસ્ત કરવાની સહનશીલતાથી છે; સારાં અંતઃકરણુની હૈયાતી રાસ્તીથી છે; રવાનની હૈયાતી ઉત્સાહ સાથની ખોદાની બંદગીથી છે; અને પવિત્ર આરાધણાની હૈયાતી પવિત્ર નિરંગો (ની બંદગીઓના પઢવા) થી છે; અને પવિત્ર નિરંગોની હૈયાતી વડા દસ્તુરથી છે; અને વડા દસ્તુરની હૈયાતી પ્યારથી (બંધાયલા) દીનના ગાંઠથી છે.

૨૪૧ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: એક અતી દુર્ગુણી શખ્સ મીનોઇ બાબદોમાં માનતો નથી; કારણ કે તે (એવો છે) કે જેણે કોઇપણ પવીત્ર શિક્ષણ આ દુન્યામાં સાંભળ્યું નથી, જેને લીધે તેનો (દોજખથી) છુટકારો નથી. (૨) જેબી કોઇ થોડી પણ હદે મીનોઇ દોલત ધરાવે છે તે એટલી હદ સુધી ઇનકાર કરતો નથી કે દરેક જાતનું પવીત્ર (મીનોઇ) શિક્ષણ (ગેતીમાં) હસ્તી ધરાવે છે.[૧]

૨૪૨ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: એખ્લાસ એક બીજા સાથની મીત્રાચારી ખીલવે છે. (૨) જે માણુસ બીજાઓ તરફ મોહબત ધરાવતો નથી તેનો પ્યાર (તેની પોતાની) ફ્રીર્તિપરજ પુરેપુરૂં ધ્યાંન આપે છે. (૩) જે માણુસ ઘણોજ બુદ્ધીવાન હોય છે તેનો પ્યાર એટલી હદ સુધી હોય છે કે જ્યારે આવો એક (શખ્સ) બીજાને નજરે નજર મલે છે ત્યારે આગળના કરતાં સો ઘણો તેનો (પ્યાર) ખીલે છે. (૪) અને જ્યારે (તે) બીજાને અરસપરસની વાતચીતમાં મલે છે ત્યારે સાથે જમતી વખતે ભેગા મલે તે વખતની (મોહબત) કરતાં સો ઘણો વધારે તે (મોહબત) ખીલે છે; અને આગળના કરતાં અતી ઘણી વધારે તે (મોહબત) ખીલે છે. (૫) અને તેટલા વાસ્તે દર દીવસ એવી મોહબત વધારવાને માટે લોકો ઘણી જેહમત ખેંચે છે, (એમ મનમાં કહેતાં) કે: "એટલી હદ સુધી પ્યાર અને દોસ્તી અમો ખીલવશું, કારણ કે સેવટે આવા પ્યાર અને દોસ્તીથી કરીને દરએક દુજને ઉખેડી નાખવાનું બની શકશે એમ છે."

૨૪૩ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: એક શખ્સ કે જેણે ગુનાહ કર્યો હોય તેને ઇજા કરવાનો મનસુબો કરી કોઇએબી તેનો દુશ્મન થવું નહીં જોઇયે; (કારણકે) જે ગુનાહ જાહેરમાં આવે છે તેને માટે તેને (ખોદાની) માફી માગવીજ પડશે. (૨) વળી આપણે વિચારવું જોઇયે કે તે કે જે અહરમન છે તે પણ (ગુનાહ કરવા માટે) તે શખ્સને આવી રીતે ઠગવા અને લલચાવવામાં દુઃખી થાય છે.

૨૪૪ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: કોઇ પણ એવો શખ્સ નથી કે જેનાથી (જ્યારે) કોઇબી ચીજ કરવામાં આવી હોય ત્યારે તેના પોતાના ખાતર તે ચીજ કરવામાં આવી નહીં હોય, પછી તે (કાંમ) પ્રમાણીક યા અપ્રમાણીક હોય; સબબ કે જે કોઇ (આએ દુન્યામાં) કાંઇબી ચીજ કરે છે તે તેથી તેના

---

૧. બીજી રીતે: 'જે (કોઇ છુટકારાની) થોડીક પણ (આશામાં) છે તે મીનોઇ ચીજો(ની હૈયાતી) સંબંધી એટલોબી શક ધરાવતો નથી કે હર ફીસમની (મીનોઇ) ચીજ હૈયાતી ભોગવે છે.'

રવાનની (લયકાત) ને વધારે છે યા ઘટાડે છે. (૨) અને સઘલી જાતના કામો માણસો તરફથી પોતાના રવાનને માટે કરવામાં આવે છે. (૩)અને આપણ માણસોએ પોતે (એમ ધારીને) કોશેશ ખુબ કરવી જોઇયે કે "આપણી ખાહેશ આપણા પોતાના રવાનના સુખને માટે અને નહીં કે દુખને માટે છે."

૨૪૫ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કેઃ **ફ્રેહીબૂત** એક જુલમગાર છે કે જે રાજાઓનો દુશ્મન છે; **અઇબીબૂત** એક **આશમોઘ** છે કે જે અથોરનાનોનો દુશ્મન છે.

૨૪૬ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કેઃ દીનનો દુશ્મન નાસ્તીકપણું છે તેમજ આર્યપણાની ગેર હાજરી છે, અને તેનો મદદગાર[૧] આશ્મોઘી છે; ડહાપણનો દુશ્મન ઠગાઇ છે, અને તેનો મદદગાર હવસ છે; ભલા ખવાસનો દુશ્મન અભીમાની છે, અને તેનો મદદગાર આપસ્વાર્થ છે.

૨૪૭ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કેઃ (માણસમાં) દશ (પ્રકારની) વળણો હોય છે, જેમાંની પાંચ મુખ્ય કરીને બીજી પાંચથી ઉલટી છે, જેવી કે સખાવત, ખંતીલો ઉત્સાહ, સાચ્ચો વચન અને ઉદયોગ; અને (એથી ઉલટી) બખીલાઇ, ગરૂરી. અનીતિ, બીનધાસ્તીપણું અને આલસાઇ છે. (૨) એક માણસે જાણવું જોઇયે કે આ કઇ છે અને પેલી કઇ છે.

૨૪૮ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કેઃ (આ દુન્યાંની) પેદાયશોના અવલોકણ વગર કોઇએ કંઇ ચીજ કરવી નહીં જોઇયે, પણ જો (તેમ) પીછાણ્યા અગાઉ તે (કંઇ ચીજ) કરે છે તો તેને માટે ગુનાહ (શરૂ થતો) નથી.

૨૪૯ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કેઃ અહુરમઝદ અને અહરમન બંને માણસોની ઇચ્છા ઉપર ધ્યાંણ આપે છે, અને જેને અહુરમઝદ વધારનાર છે તેનો બદલો અહુરમઝદ તરફથી છે; અને જેને અહરમન ટેકો આપનાર છે તેને પીડાનો નટીજો તે અહરમન તરફથી છે.

૨૫૦ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કેઃ જે કોઇ ઇચ્છે છે કે તે દીની ફીલસુફ થાય તો તેને આ ચીજો સૌથી પહેલાં કરવી જોઇયેઃ ખોદા તરફ ફેડા થવું જોઇયે અને દીનનાં ફીલસુફો સાથ ફરહર કરવી જોઇયે, પોતાની મનની શકિતપર હમેશાં ઉસ્તવાર રહેવું જોઇયે, કે ગોયા દીલપઝીર ખોરાક તેનાથી ખાવામાં આવ્યો હોય અને તેનું તન દરૂસ્તી પામ્યું હોય, જેથી કરીને દૂજ તેના તન ઉપર ફતેહ પામે નહીં અને વધારે મજબુટ નીવડે નહીં.

૨૫૧ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કેઃ ખોદા માટેનો ડર આએ (રીતે અર્પણ કરવાનો) છેઃ ભલા (પુરૂષો) ની સલાહ લીધા વગર કોઇ નજીવું કામ બી કરવું નહીં.

---

૬૭. **બ્રાત્રોત** શબ્દ એક ખાસ નાંમ તરીકે પણ વપડાય છે. જરથુસ્ત્રના ખુનીતું નામ એ હોવાથી તે બુરાઇ અને ખુની કાંમને અર્થે બી વપડાય છે.

૨૫૨ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: આવી મીત્રાચારી સૌથી શ્રેષ્ટ છે: જે કોઇ પોતાના રવાનને પોતાની દોસ્તીમાં રાખે છે, અને શું સુખાકારીમાં કે શું આફતમાં તેની દોસ્તી કદીબી છોડતો નથી. (૨) અને આવી રાહબરી સૌથી શ્રેષ્ટ છે: જે કોઇ પોતાના અંતઃકરણને એક રાહબર તરીકે ગણે છે, અને તેની રાહબરી કદી છોડતો નથી. (૩) અને આવી પનાહ સારી છે: જે કોઇ તેના ભલા ખવાસને પોતાના પનાહ મીસલ ગણેછે, અને (તેની) પનાહને કદી પણ તજી દેતો નથી.

૨૫૩ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: તે ભલાઇ (કહેવાય) નહીં કે જે માણસોને મીનોઇ રીતે અને તેમજ તનોમંદ રીતે જાહેર હોતી નથી; કારણકે આએ દુન્યાનું સાંધણુ સારો સ્વભાવ (છે); સારા સ્વભાવનું સાંધણુ પ્રમાણીક ખાસ્યત (છે); પ્રમાણીક ખાસ્યતનું સાંધણુ ડહાપણુ (છે); ડહાપણનું સાંધણુ અશો લોકો સાથની મશ્વરત (છે); હુન્નરનું સાંધન ઉદયોગ (છે); કીર્તીનું સાંધન સચ્ચાઇ (છે); (અ)ને રવાનનું સાંધણુ ભલી મીનોઇ શક્તિઓની આરાધણા (છે.)

૨૫૪ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: હરએક પ્રાણી અને પેદાયશ સાથે દરએક આદમીએ હલીમલી જવું જોઇયે,[1] દરએક આદમીને તેણે નેક કામો દેખાડવાં જોઇયે, ધાર્મિક મદરેસામાં [2] દીનને લગતી પવીત્ર શરેહ સમજાવવી જોઇયે, અને યકીનદાર (પુરૂષો) ને (તે શરેહના) ભેદભરમો જાહેર કરવા જોઇયે. (૨) વલી દરેક આદમીએ મજલસમાં સભ્યતા અને મુકરર કરેલા કાનુનો જાળવવા જોઇયે, (અને) **મ્યઝદ** (યાને આફ્રીંગાન)ની પવિત્ર જગાને (મીનોઇ ભલી હસ્તીઓ માટે) ખુશાલી ભરેલી બનાવવી જોઇયે; અને **ઉરવીસગાહ** (યાને યોઝદાથ્રગરીની પવિત્ર જગા)માં ભલી મીનોઇ શક્તિઓની આરાધણા કરવી જોઇયે.

૨૫૫ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: (એવો) કોઇ નથી કે જેની પ્રકૃત્તિમાં આ (નીચલાં) તત્વો બીલકુલ મોજુદ હોતાં નથી : બુરાઇ, વિષયપણું, જાદુઇ, અને નાફરમાની. [3] (૨) અને કોઇને માટે પણ સુધરવાનું બની શકે તેમ નથી,

---

૧. પહલવી **આશ્તીહ મતન** (સરખાવો ફારસી **આશ્તીહ ખ્વારાન**). બીજી રીતે વાંચતાં, **આશ્તીહ મિત્રો,** ' સુલેહનો પ્યાર, ' યા ' સુલેહ ચાહતાં,' "એ ઉપરથી તરજુમો એમ થાય કે: દરએક પ્રાણી અને પેદાયશને સુલેહ સંપજ ચાહવાને શિખવવું, અને દરએક આદમીને નેકીનાં કામો જાહેર કરવાં."

૨. એ પહલવી બોલ **શપિસ્તાન** બી વંચાઇ શકાય, એટલે ' એક ઓરડો કે જ્યાં રાતની બંદગીઓ પઢવામાં આવે,' 'સુવાનો ઓરડો'; પણ આ અર્થો હયાં બંધબેસ્તા નથી.

૭૦. બાજ, યજશ્ને અને વંદીદાદ વિગેરેની ક્રીયા માટે એલાહેદી રાખવામાં આવતી પવિત્ર જગાના સંબંધમાં આ શબ્દ રવાયતોમાં વપડાયલો છે.

૩. કદાચ, ખોદા અને ભલી મીનોઇ શકિતઓ તરફ દેખાડવામાં આવતી નાફરમાની અને અપમાનબી થાય.

સીવાય કે અશો (પુરૂષો) સાથનાં (જરથોસ્તી) દીનનાં શિક્ષણને લગતા સમાગમથી સુધારો (કરવામાં આવે).

૨૫૬ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: બુરાઇ એટલે જુલમ અને જફા ગુજારવો તે. (૨) વિષયપણું એટલે ઠગાઇ અને પુરેપુરી હાડમારી. (૩) જાદુઇ એટલે છુપાવેલો સ્વભાવ, અને પોતે હોય તેનાથી પોતાને જુદા પ્રકારનો દેખાડવો તે. (૪) નાફરમાની એટલે પોતા કરતાં જે વધુ બાહદુર હોય તેને મારવો અને તેને હેરાન કરવો.

૨૫૭ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: જયાં સુધી મર્દ મોબેદો બરસ્તુમ (જાલવી રાખે નહી) ત્યાં સુધી તેઓએ યજશ્નેની ક્રીયા કરવી નહીં; કારણ, (જો તેઓ તેમ કરે તો) આ દુન્યામાં ઓરતોની અપવિત્રાઇ જે (અત્યાર આગમજ) ઘણી થોડી હતી તે ઇલાજ વગરની થઇ પડે. (૨) જયાં સુધી મોબદોએ બરેશનુમ જાલવી રાખ્યું હતું ત્યાં સુધી જવાનોનું મરણ પ્રમાણ ઘણું કમી હતું. [1]

૨૫૮ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: જયારે અહરમને અહુરમઝદના પ્રાણીઓ અને પેદાયશોને નેહાલી ત્યારે તે લુલો થઇ ગયો હતો; અને જયારે તેણે ખોદાનું **ક્રષકર્તનું** કાંમ જોયું ત્યારે તે ગુઠણમડયે પડયો હતો;[2] અને જયારે તેણે રીસ્તાખેઝ જોયું ત્યારે તે મુંગોમંતર બની ગયો, અને ત્રણ હજાર વર્ષ વેર પોતે છુપાઇ રહયો હતો.

૨૫૯ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: દરએક મોહટાઇનું મુળ નમ્રતા અને પાદશાહોના પાદશાહ (પાક દાદાર) તરફનો ભક્તિભાવ છે; અને ધર્મનું મુળ માંથ્ર છે; અને રોશનીનું મુળ ખોરશેદ છે.

૨૬૦ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: જ્યારે પ્રમાણીક નીષ્ટાથી એક ચીજ જોવામાં આવે છે ત્યારે (તેની) સઘલી રૂઢીઓ અને ખાંમીઓ નજરે પડે છે; પ્રમાણીક નીષ્ટા એટલે ભલી ઇચ્છાની જાળવણી તે. (૨) જ્યારે એક ચીજને અધર્મી (નીષ્ટાથી) જોવામાં આવે છે ત્યારે (તેમાં) કશી પણ ખુબી જોવામાં આવતી નથી.

૨૬૧ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: દીનનું મુલતત્વ એવા પ્રકારનું છે કે જ્યારે તે મારફત કાંઈ પણ ચીજ જોવામાં આવે છે ત્યારે જોનાર શખ્સ ખુદ પોતેજ (પોતાને) જોય છે, આએ વળી એવું જોવાનું છે કે જે કોઇ કેમ તેમાં જોવું તે જાણે છે તે (દીનની મારફત) દરએક ભલું અને બુરૂં જુવે છે.

---

૧. યાતો (૧) 'જ્યાં સુધી મર્દ મોબેદો બાંધેલી બરસમથી યજશ્નેની ક્રીયા કરતા નથી......' (૨) 'જ્યાં સુધી ઇજયા વગરની બરસમ તેઓ વાપડતા નથી......".

૨. સરખાવો ફારસી **અઝ પા ઉફ્તાદન,** 'લથડવું,' યા **દર પા ઉફ્તાદન,** 'લાચાર થવું' યા **બ ઝાનૂ દર આમદન,** 'ગુઠણ મડયે પડવું.'

૨૬૨ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કેઃ નરજાતિ અને નારીજાતી ઘણી કીસમની હોય છે; અને નિચલી ચીજો વળી નરજાતિ તથા નારીજાતિમાં (ગણાય છે): **આસ્ન ખેરદ** (જાતી અકકલ) અને **ગઓષોસ્રૂત ખેરદ** (મેલવેલી દાનાઇ). (૨) કારણ કે **ગઓષોસ્રૂત ખેરદ**ને નરજાતીમાં મેલવામાં આવે છે, અને **આસ્ન ખેરદ**ને નારીજાતિમાં મેલવામાં આવે છે. (૩) માણુસના શરીરમાં **આસ્ન ખેરદ**નું જેટલું પ્રમાણુ હોય છે તેજ પ્રમાણુમાં તે **આસ્ન ખેરદ** મારફતે સમજી શકે છે. (૪) અને જે કોઇ **ગઓષોસ્રૂત ખેરદ** મેલવતો નથી તે કશું સમજી શકતો નથી; પણ જ્યારે તે તે મેલવે છે ત્યારે જેટલું ભલા ખવાસ **અને આસ્ન ખેરદ**થી જોઇ શકાય તેટલુંજ તે સમજે છે. (૫) **આસન ખેરદ** (જ્યારે તે) **ગઓષોસ્રૂત ખેરદ** સાથ જોડાયલું નથી ત્યારે તે એક ઓરત મીસલ છે કે જેણી મર્દ સાથ સંબંધ રાખતી નથી, અને સંસારી હાલતમાં આવી ફળ ઉત્પન્ન કરતી નથી. (૬) અને તે કે જેનામાં **આસ્ન ખેરદ** સંપુર્ણ નથી તે એક ઓરત મીસાલ છે કે જેણીને એક મર્દ પસંદ કરતો નથી; કારણ કે એક ઓરત જેણીને મર્દ પસંદ કરતો નથી તેણી બચ્ચાંને એજ કારણસર પેદા કરતી નથી કે જેમ એક ઓરતને સાથે મળી બચ્ચાં જણવાને એક મર્દ હોય નહીં તેમ.

૨૬૩ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કેઃ શ્રેષ્ટ ચીજ અશો (પુરૂષો) સાથની ધાર્મિક ગુફતેગુ છે; કારણકે અશો (પુરૂષો) સાથની ધાર્મિક ગુફતેગુ ખોદાની પીછાણુ કરવા જેવું કામ છે.

૨૬૪ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કેઃ અહરમનને આએ રીતે દુન્યામાંથી હાંકી કાઢવો જોઇયે, કે હરએક આદમીએ ખુદ પોતાને ખાતર તેને પોતાનાં શરીરમાંથી ખેંચી કાઢવો જોઇયે; [1] સબબ કે (નહીં તો) આએ દુન્યામાં અહરમન મનુષ્યનાં શરીરમાં તેનું રહેઠાણુ કરે છે. (૨) એટલા માટે જ્યારે માણસોના શરીરમાં તેનું મકાન હોતું નથી ત્યારે તમામ દુન્યામાંથી તે જડમુળથી ઉખેડાઇ જશે; એટલે કે આએ દુન્યામાં જે કોઇનાબી તનમાં જ્યાં સુધી એક દ્રૂજ વસ્વાટ કરે છે ત્યાં સુધી અહરમન આ દુન્યામાંજ (રહે છે.)

૨૬૫ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કેઃ ભલી મીનોઇ શક્તિઓએ તેઓનું રહેઠાણુ એવી જગ્યામાં કરેલું હોય છે કે જ્યારે તે જગામાં તેઓનું રહેઠાણુ હોય છે ત્યારે (ગોયા) આએ તમામ દુન્યામાં તેઓનું રહેઠાણુ હોય છે; સબબ કે જ્યારે માણસોના શરીરમાંથી અહરમન જડમુળથી ઉખેડાઇ જાય છે ત્યારે આ તમામ દુન્યામાંથી તે નાશ પામે છે, અને (ત્યારે) ભલી મીનોઇ શક્તિઓ માણુસના તનમાં પ્રબલ ધરાવે છે.

૨૬૬ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કેઃ ધર્મ ઉપર એટલે અવસ્તા અને ઝંદ ઉપર મનન કરવા માટે દરએકે ઘણીજ કોશેશ કરવી જોઇયે; તેનું કારણુ એ કે પોતાની દીન ઉપરનું સ્મરણુ રવાન માટેનું બખ્તર સમાન છે. [2]

---

૧. સરખાવો ફારસી બોલ **વાચીદન**, 'ખેંચી કાઢવું.'

૨. સરખાવો ફારસી બોલ **જોશન**, 'બખ્તર'

Printed at the "Sanj Vartaman" Electric Press, Bombay.

GLOSSARY OF SELECT WORDS CONTAINED IN THE DINKARD, BOOK VI, §§ LXXXVIII–CCLXVI.

—:o:—

[Pahlavi] (*ãngûnîhêt*) § LXXXIX., 3, p. 2, l. 3, *verb*, 'happens', 'બનેછે.' Av. [Avestan], 'same', 'સરખું,' [Avestan], 'kind', 'જાત'; cf. [Pahlavi], 'accordingly,' 'તેની મુવાફેક'. Also read *angûshîd*, 'similitude', 'મીસાલ'.

[Pahlavi] (*azîr-tang*) § LXXXIX., 4, p. 2, l. 6, *adj.*, 'close-girded', 'મજબુત પટો બાંધેલો'. Cf. Pers. زیرتنگ, 'girth', 'ઘોડાનો તંગ'.

[Pahlavi] (*aûzdîs*) § XCIII., 2, p. 6, l. 10, *n.*, 'idol', 'મુરતી'. Cf. Av. [Avestan], 'something raised up', 'ઉંચી બેઠક ઉપર મુકેલું'.

[Pahlavi] (*anâpûhalgân*) § C., 3, p. 11, l. 2, *adj.*, 'in-expiable', 'નહીં માફ થઈ શકે એવું.' Av. [Avestan],

[Pahlavi] (*hvâpa*) § CII., p. 12, l. 9, *n.*, 'good deeds', 'ભલાં કામ' Av. [Avestan] 'intrinsic merit', 'આતેનને સદ્ગુણ.'

[Pahlavi] (*ananbasânîh*) § CIX., 2, p. 16, l. 2, *n.*, 'orderliness,' 'symmetry', 'નીયમસરતું,' 'હદ પ્રમાણેનું', 'એબ વગરતું'.

[Pahlavi] (*hanpârîh*) § CX., 2, p. 16, l. 6, *n.*, 'abundance', 'રેલછેલ', 'ભંડાર.' Cf. Av. [Avestan]. (Sk. सम्-पर), 'to increase,' 'to fill to the brim', 'વધારવું,' 'છલાછલ ભરવું'. Other readings: *aûpârîh*, 'swallowing', 'ગળી જવું'; *hûpârîh* 'a good debt', 'સારાં કામને માટેનું કરજ'; cf. Av. [Avestan].

[illegible] (*arûdishn*) § CXIII., 7, p. 19, l. 2, *n.*, 'non-growth', 'stunting', 'દાબી દેવું'. Cf. Av. [illegible], 'to lessen', 'ઓછું કરવું'.

[illegible] (*hûnutak*) § CXIII., 8, p. 19, l. 3, *n.*, 'evil people', 'બુરાં લોકો', Av. [illegible] (Sk. सूनु), 'evil brood', હલકી ઓલાદ'.

[illegible] (*ardîk*) § CXXXII., 5, p. 31, l. 10, *adj.*, 'fighting', 'લડવું'. Cf. Av. [illegible].

[illegible] (*aîvâj*) § CXLI., 2, p. 36, l. 2, *adj.*, 'prosperous', ' 'આબાદ'. Cf. Pers. ابواز.

[illegible] (*hastak*) § CLXXV., 2, p. 54, l. 11, *n.*, 'wealth' 'દોલત'; Pers هست.

[illegible] (*aîrikhtêd*) § CCIII., 3, p. 68, l. 4, *verb.*, 'transgresses', 'ગુનેહગાર થાય છે'. Cf. Av. [illegible] (Gatha XXXII., 7; XLIV, 2) Av. root [illegible] 'to deviate', 'to offend', 'આડે માર્ગે જવું', 'ત્રાસ ઉપજાવવો'

[illegible] (*aîyabâsiyêd*), § CCXVIII., 1, p. 76, l. 6, *verb*, 'spurns', 'બાહાર કાઢેછે'. Cf. mod. Pers. پاشیدن 'to spurn'.

[illegible] (*aîrangîhîg*), § CCXXVIII., 1, p. 83, l. 3, *adj.*, 'a sinful (person)', 'ગુનેહગાર'. Cf. [illegible] (*aîrang*), 'polluted' 'અપવીત્ર થયલું', Av. [illegible] [illegible], 'stinking', 'ગંદાવું', Pers. ارنگ.

[illegible] (*îyâvêd*) § LXXXIX., 1, p. 1, l. 9, *verb.*; *inf.* [illegible], 'to obtain', 'to fulfil', 'to attain', 'મેળવવું', 'બજા લાવવું'. Av. [illegible], Sk. अप्, 'to acquire'; Pers. یافتن.

[illegible] (*jahî*) § XCIII., 2, p. 6, l. 9, *n.*, 'a harlot', 'વેશ્યા'; Av. [illegible].

[illegible] (*damnîh*) § XCIII., 2, p. 6, l 10, *n.*, 'intrigue', 'કાવત્રુ'. Pers. دمنه, 'a jackal', 'a shrewd cunning fellow', 'કહેલુ', 'પકડો લુચ્છો પુરૂષ'.

[illegible] (*jvît-vastarîh*) § XCIII., 2, p. 7, l. 1, *n.*, 'masquerading', 'છુપો વેશ ધારણ કરવો'; cf. Pers. جدا گستر '(lying on) different beds'.

[illegible] (*yâtîhâ*) § CVI., 1, p. 14, l. 10, *n.*, 'attempts', 'કોશેશે; Av. [illegible], 'power'.

[illegible] (*dastak*) § CXII., p. 17, l. 8, *n.*, 'account-book', 'હિસાબ રાખવાની કેતાબ'; cf. Pers. دستک, 'a passport', 'પરવાનો'.

[illegible] (*gûvijâr*) § CXXV., 1, p. 25, l. 9, *n*, 'reverence', 'માનમરતબો'. Cf. Pers. گوگزار 'one who pays a tribute of veneration to others'.

[illegible] (*yamân*) § CXLI, 4, p. 37, l. 2, *n*, 'splendour', 'જાહો જલાલી'. Cf. Pers. یمان.

[illegible] (*darag*) § CXLVI., 3, p. 40, l. 9, *adj.*, 'distracted', 'ભમતુ', ગુચવાયલુ (મગજ)'. Pers. درگ.

[illegible] (*dânar*), § CCXVII., 3, p. 82, l. 8, *n.*, 'a day', 'દીવસ'. Cf. Av. [illegible].

[illegible] (*gayavar*), § CCXXIX., p. 83, l. 7, *n.*, 'vital protection', 'પ્રાણીક બચાવ' Cf. Av. [illegible] (rt. [illegible] 'to live'), 'life', 'હૈયાતી' and rt. [illegible], 'to protect', 'બંચાવવુ'.

[illegible] (*dahagî*), § CCXL., p. 90, l. 5, *n.*, 'ardour', 'ઉત્સાહ'.

[illegible] (*dâpistân*), §CCLIV., 1, p. 97, l. 1, *n.*, 'a religious seminary', 'ધાર્મિક મદરેસા'. Cf. Old Pers.

'*dipi*', Sk. '*dipi*', '*lipi*', 'writing', 'લીપી', 'લખાણ'.

(*jaôshanîh*) § CCLXVI., p. 103, l. 6, *n.*, 'armour' 'બખતર'. Cf. mod. Pers. جوشن.

(*kîrûgîhâ*) § LXXXIX., 5, p. 2, l. 7, *adv.*, 'deliberately', 'જાણીને'. Cf. Pahl. , conscience' 'જીગર', (vide *Pand Nâmak î Âtropât* §§ 142, 143); cf. Pers. کیرور, memory', 'યાદદાસ્ત શક્તિ'.

(*kang*), § CCVI, 4, p. 70, l. 4, *n.*, 'an idol-temple', 'મુરતીનું મઠ'. Cf. Mod. Pers. کنگ, 'a pagoda'.

(*gavârîg*) § CLXXXIII., p. 58, l. 8, 'obscure', 'hazy', 'ઝાંખું', 'અસ્પષ્ટ'. Cf. Pers. گواره, 'misty', 'dark', ઝાંખું', 'અંધકારવાળું'.

(*gîvar*) § CCVI., 2, p. 69, l. 7, *n.*, 'common-sense', 'સાદી સમજ'. Cf. Pers. گیور.

(*gaôbar*), § CCVIII., 1, p. 70, l. 8, *n.*, 'a plain without water', 'મેદાન'. Cf. Pers. گور, 'a desert', 'જંગલ'. This word occurs in the sense of 'a grave', 'ઘોર' in Dk. Bk. VIII., Chap. XXXIV. § 15.

(*zâbz*) § CLXXXVI., 1, p. 59, l. 8, *n.*, 'vegetation', 'વનસ્પતી, 'ઝાડપાન' Cf. Pers. سبز.

(*navîdvarîh*) § CX., 2, p. 16, l. 6, *n.*, 'hospitality', 'પરોણાગત'. Cf. Pers نوید.

(*nang*) § CX., 2, p. 16, l. 6, *n.*, 'honour', 'આબરૂ'. Cf. Dk. Vol. X., Bk. VI., § VII.; Pers. ننگ 'honour'.

(*vâkhtagîh*) CXXVII., 3, p. 27, l.

5, *n.*, 'vigilance', 'સાવચેતી', 'હુશ્યારી', 'ખબરદારી'. Pers. باختن 'to awake', 'જાગૃત થવું'.

(*vayâ*) § CXXXI., 1, p. 30, l. 6, *adj.*, 'essential', 'અગત્યનું'. Pers. بایا 'necessary'.

(*nafshâ*) § CXXXII., 1, p. 31, l. 2, *n*, 'soul', 'રવાન'. Cf. Ar. نفس; Pahl. (*nisâ*).

(*varunjag*) § CLII., p. 42, l. 9, *adj.*, 'greedy', 'લોભી'. Pers. ورنج, 'a glutton', 'a voluptuous man', 'ખાઘરો', 'વીલાસી'.

(*vishaspak*) § CLXXV., 2, p. 54, l. 11, *n.*, 'splendour', 'ઝલકાટ'. Pers. گشسپ.

(*vîchag-haîtagîh*) § CCVI., 2, p. 69, l. 6, *n.*, 'aversion', 'ધીક્કાર'. Cf. Mod. Pers. پیچیدن 'to twist'. See Dk., Bk. VI. § 43, Vol. X.

(*vâng*) § XC, 2, p. 3, l. 4, *n.*, 'clink', 'ખણખણાત'. Pers. بانگ 'clamour', 'બાંગ'.

(*vînâvdâk*) § XCI., 3, p. 4, l. 6, *part.*, 'observing' 'દેખરેખ રાખતા,' 'જોતાં'. Av. rt (Sk. वेन्), 'to observe'. Cf. Pers. بین aorist form of دیدن (Av.) 'to see'.

(*vâchag*), § XCVIII., p. 9, l. 5, *n.*, 'subject', 'sermon', 'બાબદ,' 'વાક્ય' Cf. Av. , 'a discourse' 'ઉપદેશ'.

(*vichîtârîh*) § XCIX., 1, p. 9, l. 10, *n.*, 'helpfulness', 'મદદગાર થઇ પડવું તે'. Cf. Av. ; Pers. گزیدن, 'to assist' 'to select' 'મદદ કરવી', 'ચૂંટી-કાઢવું'. If we read it (*vanjîtârîh*) it means 'a storing (of good works),' '(સારા કામોનો) ભંડાર કરવો તે'; Pers. گنجیدن.

[Pahlavi] (*nishastak*) § C., 2, p. 10, l. 6, *adj*., 'settled', 'established', 'સ્થીર થયેલું', 'પાયદાર'. Cf. Av. rt. [Avestan], 'to sit down' Pers. نشستن.

[Pahlavi] (*vîrûyishnîh*) § CII., p. 12, l. 7, *n*., 'belief', 'યકીન'. Av. rt. [Avestan] 'to put faith in', 'to believe', 'એતેકાદ રાખવો'. Cf. Pers. گرویش.

[Pahlavi] (*vazgîh*), § CCXVI., 2, p. 75, l. 11, *n*., 'dissension', 'તડ' 'મતફેરી'. Cf. Mod. Pers. وزگي.

[Pahlavi] (*vâchinêd*), § CCLXIV., 1, p. 102, l. 3, *verb*, 'extract', 'બાહેર ખેંચી કાઢે'. Cf. Mod. Pers. واچیدن, 'to pick out.'

[Pahlavi] (*pary*) § CXLI., 4, p. 37, l. 1, *adj*., 'prosperous', 'આબાદ'. Cf. Pahl. [Pahlavi] 'unfortunate', 'કમનસીબ'. The Pahl. antonym of [Pahlavi] commonly used is [Pahlavi]. Cf. Pers. بر گر 'good luck.'

[Pahlavi] (*chashmagîh*) § CXLII. 2, p. 37, l. 9, 'splendour', 'prominence', 'પ્રકાશ'. Cf. Pers. چشمه 'the sun' and چشم شدن 'to be known', 'નજરમાં (યાને જાહેરમાં) આવવું'.

[Pahlavi] (*paskhâr*) § CLXVIII., 2, p. 51, l. 3, 'humbled', 'શરમાઇ ગયેલો', 'આજેઝ થયેલો'. See foot-note 1 on p. 58 of English Translation. [Pahlavi] (*paskhâr yehvûnêd*) in § CCXXVII., 2, p. 82, l. 6.

[Pahlavi] (*frasâvand*), § CLXXX., p. 57, l. 2, 'decaying', 'બગડતું જતું, નાશ પામતું'. Cf. Pers. فرسا, فرسای 'wearing out', 'ઘસાઇ પીસાઇ જતું'.

[Pahlavi] (*pâhrîz*) § LXXXVIII. p. 1, l. 4, *n*., 'care', 'સંભાળ,' 'દેખરેખ'. Comp. Av. [Avestan]; Pers. پرهیز.

(*patvand*) § XCII., 1-5, p. 5, l. 6, etc., *n.*, 'obligation', 'binding', 'બંધન', 'ફરજ'. Av. (Sk. प्रति-बन्द्). Pers. پیوند.

(*patmânîh*) § XCIX., 1, p. 9, l. 10, *n.*, 'temperance', 'marriage compact', 'મીતાહર' 'લગનનો કરાર'. Cf. Av. 'to be proportionate', 'પ્રમાણુસર હોવું'. Pers. پیمان.

(*padîyyâr*) § CI. 2, p. 11, l. 9, *adj.*, 'antagonistic', 'afflicting', 'વિરૂદ્ધ થવું,' 'અડડામણુમાં આવવું' .Av.

(*pâtrûzîg*), § CCXXVI., p. 81, l. 8 *adv.*, 'always', 'હમેશાં'. Cf. mod. Pers. پیروزه 'perpetual', 'ચાલુ', 'નથુકતું'.

(*banzishn*) § CI., 4, p. 12, l. 6, *adj.*, 'familiar', 'હળીમળી ગયલો'; Pers. پیوستن 'to be friendly'. Other readings: *bandhishn*, 'a tie', 'an union', 'બંધન', 'જોડાન', Av. rt. , 'to bind'; *bûjishn*, 'liberation' 'છુટકારો'; Av. rt. 'to deliver', 'છુટકારો કરવો' Mod. Pers. بختن.

(*bîkht*), § CCVIII., 4, p. 71, l. 6, *verb.*, 'distressed', 'દુઃખી થયેલો', from (*vîkhtan*), 'to be distressed'. Cf. Mod. Pers. پیختن.

(*brâtarvad*) § CCXLVI., p. 93, l. 7, *n.*, 'ally', 'મદદગાર'.

(*mahar*) § LXXXIX., 2, p. 2, l. 1, *n.*, 'tomorrow', 'આવતી કાળ'. In § CC., it is used in the sense of 'this morning', vide the footnote on p. 72 of the English translation.

(*mardâvîgîh*) § XCI., 1, p. 4, l. 1; § CXV., 1, p. 7, l. 8, *n.*, 'moral

heroism', 'નીતિવાન દલીરી'; Pers. مردانگی (cf. also مردانه مرد).

(*matagîh*) § CXXXIV., p. 32, l. 8, *n.*, 'faculty of reasoning', 'ખરૂં ખોટું પારખવાની શક્તિ'. Cf. Av. , 'thinking', 'વિચાર' from Av. rt. , 'to think', 'વિચારવું'.

(*rîshishn*) § CCI., p. 67, l. 5, *n.*, 'absolution', 'છુટકારો'. Cf. Pers. ریشتن 'to absolve'.

(*spûkht*) § LXXXIX., 3, p. 2, l. 4, *verb*, to 'postpone', 'મુલતવી રાખવું'. Av. (Sk. श्वि), 'to throw away', 'ફેંકી દેવું'; Pers. سپوختن, 'to drive away', 'to thrust forward', 'to evade', 'હાંકી કાઢવું', 'આગળ હડસેલવું', 'ઉડાવવું'.

(*stûb*) § XCI., 4, p. 4, l. 9, *n.*, 'defeated', 'આજેઝ', (, 'to stun' 'દાબી દેવું'). Av. (Sk. स्तम्भ्). Pers. ستوهیدن.

(*sûr-vaêrâyîh*) § XCIII., 1, p. 6, l. 7 *n.*, 'embellishment of hospitality', 'ornament of festivities', 'મેહમાનદારી કરવામાં સણગાર સમાન'. Comp. Pers. سور.

(*spûg*) § CXLIV., 2, p. 39, l. 3, *n.*, 'hatred', 'ધીક્કાર'. Pers. سبک, 'undignified', 'debased', 'નીચ', 'હલકું'.

